

Krigets Lagar

*– centrala dokument om folkrätten under väpnad konflikt,
neutralitet, ockupation och fredsinsatser*

Delbetänkande av Folkrättskommittén

Stockholm 2010

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2010:22

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Omslag: Martin Nordström

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2010

ISBN 978-91-38-23369-6
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Försvarsdepartementet

Regeringen beslutade den 19 september 2007 att tillkalla en kommitté för att bl.a. kartlägga de folkrättsliga regler som gäller för väpnade konflikter, ockupation och neutralitet, och som Sverige är bundet av.

Med stöd av regeringens bemyndigande förordnande chefen för Försvarsdepartementet den 30 november 2007 justitierådet Dag Victor till ordförande för kommittén. Som ledamöter förordnades vid samma tidpunkt professorn Inger Österdahl, chefsjuristen Stefan Ryding-Berg, chefsjuristen Key Hedström och hovrättsrådet Maj Johansson.

Den 7 mars 2008 förordnades som sakkunniga i kommittén försvarsjuristen Magnus Sandbu och professor emeritus Ove Bring. Som experter förordnades samma dag kanslirådet Mikael Andersson, juris doktorn Ola Engdahl, departementssekreteraren Malin Greenhill (entledigades den 1 februari 2010), ämnesrådet Per Lennerbrant, folkrättssamordnaren Christina Ulfsparré och chefsrådmannen Runar Viksten. Den första februari 2010 förordnades som experter i kommittén departementsrådet Erik Lindfors och kanslirådet Anneli Skoglund.

Sekreterare åt kommittén har fr.o.m. den 1 december 2007 varit juris kandidaten Cecilia Hellman (numera Tengroth) och fr.o.m. den 1 januari 2008 juris kandidaten Kristina Lindvall. Juris kandidaten Jessica Appelgren har varit biträdande sekreterare under tiden den 1 juni 2008–31 december 2008. Textmässig layout har utförts av kanslisekreterare Gunilla Malmqvist vid Regeringskansliets kommittéservice.

Kommittén har antagit namnet Folkrättskommittén (Fö 2007:06).

Kommittén överlämnar härmed delbetänkandet *Krigets Lagar – centrala dokument om folkrätten under väpnad konflikt, neutralitet, ockupation och fredsinsatser* (SOU 2010:22). I betänkandet redovisar kommittén en förteckning över för Sverige gällande humanitärrättsliga konventioner och deras genomförande i Sverige samt vissa andra grundläggande dokument som hör till kommitténs arbetsområde.

Stockholm i mars 2010

*Dag Victor
Inger Österdahl
Key Hedström*

*Stefan Ryding-Berg
Maj Johansson
/Cecilia Tengroth
Kristina Lindvall*

Innehåll

Förord	13
--------------	----

Del I Konventioner och deklARATIONER *(i kronologisk ordning)*

Deklaration i Paris den 16 april 1856 ang. sjörätten i krigstid <i>(Parisdeklarationen)</i>	17
Deklaration i S:t Petersburg den 29 november/11 december 1868 ang. beskaFFenheten av de projektiler, som i krig må användas <i>(S:t Petersburgsdeklarationen)</i>	20
Deklaration i Haag den 29 juli 1899 ang. förbud mot användande av kulor som lätt utvidga sig eller tillplattas i människokroppen <i>(Haagdeklarationen)</i>	23
Haagkonventionerna den 18 oktober 1907, nr IV–IX, XI och XIII	26
Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. lagar och bruk i lantkrig <i>(IV:e Haagkonventionen)</i>	33
jämte reglemente ang. lagar och bruk i lantkrig (lantkrigsreglementet)	35
Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. neutrala maktens och personers rättigheter och förpliktelser under ett lantkrig <i>(V:e Haagkonventionen)</i>	48
Konvention i Haag den 18 oktober 1907 rörande fientliga handelsfartygs behandling vid fientligheternas utbrott <i>(VI:e Haagkonventionen)</i>	53

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 rörande handelsfartygs omdaning till krigsfartyg (VII:e Haagkonventionen)	55
Konvention i Haag den 18 oktober 1907 rörande utläggning af automatiska undervattensberöringsminor (VIII:e Haagkonventionen)	57
Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. bombardemang i krigstid förmedelst sjöstridskrafter (IX:e Haagkonventionen)	61
Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. vissa inskränkningar i utövandet av rätten till uppbringning i sjökrig (XI:e Haagkonventionen)	64
Konvention i Haag den 18 oktober 1907 ang. neutrala makters rättigheter och skyldigheter i händelse av sjökrig (XIII:e Haagkonventionen)	67
jämte likalydande slutbestämmelser	74
Declaration in London concerning the Laws of Naval War (1909) (Sjökrigsdeklarationen)	76
Protokoll rörande förbud mot användande i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser m.m., Genève den 17 juni 1925 (1925 års Genèveprotokoll)	96
Ministeriella noter växlade med Storbritannien ang. Sveriges anslutning till internationella regler den 6 november 1936 beträffande undervattensbåtars uppträdande under krigstid gentemot handelsfartyg m.m., London den 15 och 26 februari 1937 (Londonprotokollet)	99
Förenta Nationernas stadga, San Fransisco den 26 juni 1945 (art. 1–74, 92–96 och 102–111) (FN-stadgan)	103
Överenskommelse den 8 augusti 1945 mellan Det förenade konungarikets Storbritannien och Norra Irland regering, Amerikas förenta staters regering, Den franska republikens provisoriska regering och De socialistiska sovjetrepublikernas unions regering beträffande åtal mot och bestraffning av de europeiska axelmakternas förnämsta krigsförbrytare (Överenskommelse om Nürnbergtribunalen)	130
jämte stadga för den internationella militärdomstolen	134
Konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (genocide), New York den 9 december 1948 (Folkmordskonventionen)	144

1949 års Genèvekonventioner I–IV samt tilläggsprotokoll I–III	
ang. skydd för krigets offer	150
Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 ang. förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält (<i>I:a Genèvekonventionen</i>)	158
Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 ang. förbättrande av behandlingen av sårade, sjuka och skeppsbrutna tillhörande stridskrafterna till sjöss (<i>II:a Genèvekonventionen</i>)	187
Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 ang. krigsfångars behandling (<i>III:e Genèvekonventionen</i>)	211
Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 ang. skydd för civilpersoner under krigstid (<i>IV:e Genèvekonventionen</i>)	291
Tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter, Genève den 8 juni 1977 (<i>Tilläggsprotokoll I</i>)	364
Tilläggsprotokoll II till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter, Genève den 8 juni 1977 (<i>Tilläggsprotokoll II</i>)	439
Tilläggsprotokoll III till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande ett ytterligare emblem, Genève den 8 december 2005 (<i>Tilläggsprotokoll III</i>)	450
Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (1950) samt protokoll 6 och 13 om dödsstraffets avskaffande	458
Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (<i>art. 1–18</i>) (<i>Europakonventionen</i>)	458
Protokoll nr 6 avseende avskaffande av dödsstraffet (1983) (<i>art. 1–4</i>)	467
Protokoll nr 13 avseende avskaffande av dödsstraffet under alla omständigheter (2002) (<i>art. 1–3</i>)	469

Konvention ang. flyktingars rättsliga ställning, Genève den 28 juli 1951 samt protokoll	471
Konvention ang. flyktingars rättsliga ställning, Genève den 28 juli 1951 (<i>art. 1, 8, 9, 27 och 33</i>) (<i>Flyktingkonventionen</i>)	471
Protokoll ang. flyktingars rättsliga ställning, New York den 31 januari 1967 (<i>art. 1</i>)	476
Konvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt (1954) samt tilläggsprotokoll I och II	477
Konvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt, Haag den 14 maj 1954 (<i>Kulturkonventionen</i>)	477
jämte tillämpningsföreskrifter	494
Tilläggsprotokoll I den 14 maj 1954	505
Tilläggsprotokoll II den 26 mars 1999	509
Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, New York den 16 december 1966 (<i>art. 1–27</i>)	530
(<i>Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter</i>)	530
Konvention om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring, London, Washington och Moskva den 10 april 1972 (<i>B-vapenkonventionen</i>)	543
Konvention om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik, Genève den 18 maj 1977 (<i>ENMOD</i>)	551
Konvention om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar, Genève den 10 oktober 1980 (inkl. ändring av art. 1) samt protokoll I, II, III, IV och V (<i>1980 års vapenkonvention</i>)	559
jämte ändring i art. 1 (2001)	570
Protokoll om icke-detekterbara fragment (1980) (<i>Protokoll I</i>)	572
Protokoll om förbud mot eller restriktioner i användningen av minor, försätvapen och andra anordningar (1980) (<i>Protokoll II</i>)	573
jämte reviderat protokoll II den 3 maj 1996	579

Protokoll om förbud mot eller restriktioner i användningen av brandvapen (1980) (<i>Protokoll III</i>)	598
Protokoll om förbud mot användning av synförstörande laservapen (1995) (<i>Protokoll IV</i>)	600
Protokoll om explosiva lämningar efter krig (2003) (<i>Protokoll V</i>)	602
Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, New York den 10 december 1984 (art. 1–16) (<i>Tortyrkonventionen</i>)	610
FN:s konvention om barnets rättigheter (1989) samt fakultativt protokoll	617
FN:s konvention om barnets rättigheter, New York den 20 november 1989 (art. 38–39) (<i>Barnkonventionen</i>)	617
Fakultativt protokoll till konventionen den 20 november 1989 om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter, New York den 25 maj 2000	620
Konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt deras förstöring, Paris den 13 januari 1993 (art. 1, 2, 6, 7, 9 och 10) (<i>C-vapenkonventionen</i>)	627
Konvention om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal samt fakultativt protokoll	646
Konvention om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal, New York den 9 december 1994 (<i>FN:s skyddskonvention</i>)	646
Fakultativt protokoll till konventionen om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal, New York den 8 december 2005	659
Konvention om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring, Oslo den 18 september 1997 (<i>Ottawakonventionen</i>)	662
Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, Rom den 17 juli 1998 (art. 1–33 och 77–80) (<i>Romstadgan</i>)	679
Convention on Cluster Munitions, Dublin den 30 maj 2008 (<i>Konventionen om klusterammunition</i>)	706

Del II Övriga dokument

Svensk Författning

Brottsbalken (22 kap. 6 §)	731
---	-----

NF-material

Protection of Civilian Populations Against Bombing from the Air in Case of War (1938) <i>(Resolution från Nationernas Förbund om flygbombning)</i>	735
--	-----

FN-material

Affirmation of the Principles of International Law Regognized by the Charter of the Nuremberg Tribunal (1946) <i>(FN:s resolution 95 (1) Nürnbergtribunalen)</i>	738
--	-----

Principles of International Law Recognized in the Charter of the Nuremberg Tribunal and in the Judgement of the Tribunal <i>(Nürnbergprinciperna)</i>	740
---	-----

UN Model Status of Forces Agreement for peace-keeping operations (1990) <i>(UN SOFA)</i>	744
--	-----

UN Secretary-General's Bulletin, Observance by United Nations forces of international humanitarian law (1999) <i>(UN Secretary-General's Bulletin)</i>	762
--	-----

FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000), om kvinnor, fred och säkerhet <i>(FN:s säkerhetsrådsresolution 1325)</i>	770
--	-----

UN Security Council 1612 (2005), on establishing monitoring, reporting mechanism on use of child soldiers <i>(FN:s säkerhetsrådsresolution 1612)</i>	776
--	-----

UN Security Council 1820 (2008), on sexual violence against civilians in conflict zones and rape as was crime <i>(FN:s säkerhetsrådsresolution 1820)</i>	784
--	-----

EU-material

EU:s riktlinjer om barn och väpnad konflikt (2008)	791
---	-----

EU:s riktlinjer för främjande av efterlevnaden av internationell humanitär rätt (2009)	808
---	-----

Manualer och studier

San Remo Manual on International Law Applicable to Armed Conflicts at Sea (1994) <i>(San Remo-manualen)</i>	817
Customary International Humanitarian Law, ICRC-studiens 161 sedvanerättsliga regler (2005) <i>(ICRC:s sedvanerättsstudie)</i>	855
Air and Missile Warfare Manual (2009) <i>(Luftkrigsmanualen)</i>	875

Ratificeringslistor

Ratificeringslistor i humanitär rätt och mänskliga rättigheter (2009)	
Internationell humanitär rätt I	922
Internationell humanitär rätt II.....	928
Mänskliga rättigheter	934
Sakregister	940

Bilagor

<i>Bilaga 1</i> Kommittédirektiv (Dir. 2007:134)	953
<i>Bilaga 2</i> Tilläggsdirektiv (Dir. 2008:154).....	959
<i>Bilaga 3</i> Tilläggsdirektiv (Dir. 2010:19)	963

Förord

Denna reviderade dokumentsamling ersätter den tidigare utgivna dokumentsamlingen *Krigets Lagar*, som gavs ut av Försvarsdepartementet genom Totalförsvarets folkrättsråd, 1996. En reviderad dokumentsamling rörande krigets lagar är motiverad av flera anledningar. Sveriges anslutning till ett antal nya humanitärrättsliga traktater sedan 1996 är självklart en av dem. Utöver detta har Sveriges och Försvarsmaktens ökade fokus på internationell verksamhet format konventionssamlingens innehåll. Bland annat återfinns i denna dokumentsamling dokument med bäring på det rättsliga regelverket som omgärdar fredsinsatser samt relevanta traktater rörande de mänskliga rättigheterna.

Dokumentsamlingen är uppdelad i två delar; Del I Konventioner och deklARATIONER, samt Del II Övriga dokument. På så vis återges de centrala reglerna och principerna inom den humanitära rätten, ockupations- och neutralitetsrätten samt delar av de mänskliga rättigheterna.

Vissa av konventionerna i samlingen hör till nedrustningsrättens område, men vi har inkluderat dem med tanke på deras nära anknytning till, och ibland överlappning av, den humanitära rätten.

Svenska författningar på området sammanställs och utges årligen av Försvarsdepartementet i *Författningshandbok för totalförsvaret och skydd mot olyckor (FTS)*. Vi har därför valt att inte inkludera svenska författningar i denna dokumentsamling. Det enda undantaget från detta är att vi inkluderat brottsbalkens bestämmelser om folkrättsbrott, olovlig befattningsmed kemiska vapen samt olovlig befattningsmed minor.

Vi har ansett det viktigt att sammanställningen av konventionerna är informativ och pedagogiskt upplagd. Med detta i åtanke har vi valt att återge traktater och dokument på svenska i den utsträckningen det har varit möjligt. I de fall översättningar finns offentliggjorda i publikationen *Sveriges internationella överens-*

kommelser (SÖ) har vi valt att ta dess översättning. Detta gör att vissa äldre konventioner, i avsaknad av officiella moderna översättningar, återges med ett ålderdomligt språk. Eventuella stavfel som finns i officiella översättningar har inte ändrats och fel kan därför förekomma.

Vidare har vi satt varje traktat och dokument i sitt sammanhang genom inledande förord. I förorden redogör vi för traktaternas och dokumentens tillkomst, innehåll samt det svenska genomförandet av dessa. För att optimera överblicken av ett områdes fullständiga reglering har vi valt att ställa upp Del I, Konventioner och deklARATIONER, i kronologisk ordning. Tillhörande tilläggsprotokoll, vilka ofta tillkommer senare än själva huvuddokumentet, har vi dock tagit med i anslutning till huvuddokumentet. Slutligen har vi valt att bifoga ratificeringslistor avseende den humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna per den sista maj 2009.

Del I

Konventioner och deklamationer

Deklaration i Paris den 16 april 1856 angående sjörätten i krigstid (Parisdeklarationen)

Förord

En första grund till den s.k. Parisdeklarationen finns i en överenskommelse mellan Frankrike och Storbritannien år 1854 med anledning av Krimkriget (1853–1856). Denna bilaterala överenskommelse föreskrev respekt för neutralt fartygs last och neutralt gods på fientligt fartyg och var ursprungligen tänkt att vara tidsbegränsad till just detta krig. Ytterligare en överenskommelse som ingicks under Krimkriget fick betydelse för Parisdeklarationen, nämligen den som ingicks mellan alla de krigförande staterna i kriget, dvs. Ryssland, Storbritannien, Frankrike, Osmanska riket och Sardinien, om att avstå från att utfärda kaparbreve.

Efter Krimkrigets slut anordnades en regeringskonferens i Paris för att dels permanenta de tidigare nämnda överenskommelserna, dels diskutera vissa förslag om regler för krigförande stats marina blockad mot fientlig kust. Förhandlingarna resulterade i Parisdeklarationen, som antogs år 1856. Enligt denna förklarades kaperiet vara avskaffat. Vidare förbjöds krigförande stat att gripa fientligt gods – med undantag för krigskontraband – på neutrala fartyg, eller neutralt gods på fientliga fartyg. Slutligen fastslogs att en blockad måste vara effektiv för att vara bindande.

Deklarationens grundläggande tanke är att värna om frihandeln. De principer som kommer till uttryck i deklarationen betraktas numera som sedvanerätt och är därmed bindande för alla stater oberoende av godkännande.

Statspraxis avseende deklarationen har dock växlat över tiden. Till en del beror detta på att deklarationens centrala begrepp 'krigskontraband' saknar en närmare definition, vilket har skapat oklarheter vid tillämpningen. Beroende på teknikens och samhällets utveckling har dessutom innebörden av begreppet förändrats under årens lopp; t.ex. betraktades förr hö till hästar som krigskontraband men skulle knappast göra så idag. En annan orsak till en vacklande statspraxis är att många stater tenderar att göra avsteg från frihandelsprincipen under krig och alltför lättvindigt förklara att fartyg innehåller krigskontraband. Så var fallet under både första och andra världskriget då de flesta varor som var destinerade till fiendesidan betraktades som krigskontraband.

Deklarationen trädde i kraft den 16 april 1856 och ratificerades av Sverige den 13 juni 1856.

De befullmäktigade ombud, vilka undertecknat fredsfördraget i Paris av den 30 mars 1856, hava, vederbörligen bemyndigade och samlade till överläggning, –

i betraktande av

att sjörätten i krigstid länge varit föremål för beklagliga tvister, att ovissheten om rätt och plikter i detta ämne giver anledning till meningsskiljaktigheter mellan neutrala och krigförande, varav kunna uppstå allvarliga svårigheter och till och med stridigheter, att det följaktligen är gagneligt att i en så viktig punkt fastställa en enhetlig lära, och

att de till Pariskongressen församlade befullmäktigade ombuden icke kunna bättre motsvara de avsikter som besjåla deras regeringar än genom att i detta avseende införa fasta grundsatser i de mellanfolkliga förhållandena,

överenskommit att rådslå om medlen att uppnå detta mål, och, därom ense, fastställt följande högtidliga förklaring:

- 1) Kaperiet är och förblir avskaffat.
- 2) Neutral flagga skyddar fientligt gods med undantag av krigskontraband.
- 3) Neutralt gods får, med undantag av krigskontraband, icke gripas under fientlig flagga.

- 4) Blockad måste, för att vara bindande, vara effektiv, dvs. upprätthållas av en tillräcklig styrka för att verksamt förhindra tillträde till fiendens kust.

Undertecknade befullmäktigade ombuds regeringar förplikta sig att bringa denna förklaring till de staters kännedom vilka icke blivit kallade att delta i Pariskongressen, samt att inbjuda dem att ansluta sig därtill.

Övertygade att de grundsatser, som de nu förkunnat, endast kunna med tacksamhet upptagas av hela världen, betvivla undertecknade befullmäktigade ombud ingalunda att deras regeringars ansträngningar för att göra anslutningen därtill allmän skola krönas med en fullständig framgång.

Denna förklaring är och skall vara bindande endast mellan de makter vilka anslutit sig till den eller komma att ansluta sig.

Som skedde i Paris den 16 april 1856.

Deklaration i S:t Petersburg den 29 november/11 december 1868 angående beskaffenheten av de projektiler, som i krig må användas (S:t Petersburgsdeklarationen)

Förord

Deklarationen betonar en större humanitet i krigföringen genom att den understryker skydd dels för civilbefolkningen, dels för kombattanter. Trots sitt ringa omfång är deklarationen en god tidsspeglning vad avser ett mer humanistiskt synsätt och den därmed förändrade människosyn, som vid denna tidpunkt hade börjat växa fram. De principer som kommer till uttryck i deklarationen betraktas numera som sedvanerätt och är därmed bindande för alla stater oberoende av godkännande.

Deklarationen inleds med vissa allmänna grundsatser, som dels slår fast att vapenmakt ska riktas mot fiendens militära stridskrafter i syfte att försvaga dessa, dels att det är förbjudet att använda övervåld under striderna. Dessa regler följs av ett specifikt förbud mot användning av en viss typ av särskilt skadebringande projektiler nämligen, explosiva kulor med mindre vikt än 400 gram. Detta är sannolikt historiens första avtalsfästa, folkrättsliga vapenbegränsning. Den skulle några år senare följas av ytterligare ett vapenförbud nämligen 1899 års Haagdeklaration som förbjuder s.k. dum-dum-kulor.

Uppmärksammas bör att deklarationen endast avser att förhindra användning av de förbjudna projektilerna i anti-personellt bruk, varför användning i antimateriellt bruk t.ex. mot olika slags luftfarkoster inte strider mot deklarationen.

Deklarationen trädde i kraft den 29 november (11 december enligt gregoriansk tideräkning) 1868 och ratificerades av Sverige samma dag.

Sedan, på förslag av den kejsarliga ryska regeringen, en mellanfolklig militärkommission sammanträtt i S:t Petersburg för att pröva lämpligheten av förbud mot användande av vissa projektiler i krig mellan civiliserade nationer, och nämnda kommission enat sig om fastställande av de tekniska gränser, vid vilka krigets krav böra vika för mänsklighetens fordringar, hava undertecknade blivit genom sina regeringars befallning bemyndigade att förklara följande:

I betraktande av,

att civilisationens framsteg böra verka en lindring i möjligaste mån av krigets elände,

att det enda lagliga mål staterna äga uppställa under kriget är försvagandet av fiendens militära krafter,

att för uppnående av detta mål det är tillräckligt att försätta största möjliga antal män ur stridbart skick,

att detta mål skulle överskridas genom bruket av vapen vilka onödigtvis skulle förvärra lidandena för de män som försatts ur stridbart skick och göra deras död oundviklig, och

att användande av dylika vapen följaktligen skulle strida mot mänsklighetens bud,

förplikta sig de fördragsslutande parterna att, i händelse av krig mellan dem, ömsesidigt avstå från att låta deras styrkor till lands eller sjöss använda varje projektil med mindre vikt än 400 gram som är explosiv eller laddad med sprängämne eller brännbara ämnen.

De fördragsslutande parterna skola inbjuda alla stater, vilka icke genom att sända ombud deltagit i den i S:t Petersburg församlade mellanfolkliga militärkommissionens överläggningar, att ansluta sig till denna förpliktelse.

Denna förpliktelse är bindande endast för de fördragsslutande eller sig anslutande parterna i händelse av krig mellan två eller flera bland dem; den är icke tillämplig på icke fördragsslutande parter eller parter som icke anslutit sig.

Likaledes upphör den att vara bindande från och med det ögonblick då, i ett krig mellan fördragsslutande parter eller sådana som anslutit sig, någon icke fördragsslutande part eller någon som icke anslutit sig, sällar sig till endera av de krigförande.

I syfte att upprätthålla de av dem uppställda grundsatser samt förena krigets krav med mänsklighetens fordringar, förbehålla sig de fördragsslutande eller sig anslutande parterna vidare överenskommelse varje gång något klart förslag framställs med hänsyn till de förbättringar som vetenskapen kan bibringa trupperns utrustning.

Som skedde i S:t Petersburg den 29 november/11 december 1868.

Deklaration i Haag den 29 juli 1899 angående förbud mot användande av kulor som lätt utvidga sig eller tillplattas i människokroppen (Haagdeklarationen)

Förord

Under senare delen av 1800-talet uppmärksammades av bl.a. läkare att de brittiska trupperna i Indien infört en ny typ av kulor till sina handeldvapen som förorsakade mycket stora och svårläkta skador. Dessa s.k. dumdum-kulor var konstruerade med en mantel som endast delvis omslöt kulan. Detta medförde att kulan vid en träff mot en människa tillplattades och fortsatte starkt deformerad in i kroppen, vilket orsakade mycket svåra skottskador.

Vid regeringskonferensen i Haag år 1899 framförde flera stater starka betänkligheter mot briterernas nya kulor, som ansågs förorsaka onödigt lidande. Staterna lyckades under konferensen nå enighet om ett förbud mot dumdum-kulor och som ett resultat framlades 1899 års Haagdeklaration. I denna förbinder sig staterna att inte använda kulor, som lätt utvidgar sig eller tillplattas i människokroppen. Förbudet omfattar dels kulor som inte är helmantlade, dels sådana som försetts med inskränningar som får kulan att tumla i kroppen.¹

¹ Observera i detta sammanhang resolution, daterad den 28 september 1979, om "small calibre weapon systems", en vapenkategori vars effekter ibland starkt påminner om den s.k. dumdum-kulans. Resolutionen antogs enhälligt på 1979 års session av FN-konferensen om vissa konventionella, extremt inhumana vapen och har bl.a. följande lydelse:
"Recalling the agreement embodied in The Hague Declaration of 29 July 1899, to abstain, in international armed conflict, from the use of bullets which expand or flatten easily in the human body.

Förbudet mot vapen, som förorsakar onödigt lidande för de stridande anses vara en sedvanerättslig regel, som gäller för alla stater oberoende av godkännande. Eftersom deklarationen om förbud mot dumdum-kulor är en kodifierad specificering inom ramen för denna allmänna regel, har även deklarationen sedvanerättslig status.

Benämningen 'dumdum' härrör från staden Dum Dum el. Dam Dama i det dåvarande brittisk-indiska distriktet Parganas i provinsen Bengalen, nordöst om Calcutta, där briter hade dels en militärstation, dels en fabrik för tillverkning av ammunition för handeldvapen, såsom dumdum-kulor.

*Deklarationen trädde i kraft den 4 september 1900 och ratificerades av Sverige samma dag.
Publicering: SFS 1900:76*

Undertecknade, fullmäktige för de å internationella fredskonferensen i Haag representerade makterna, av sina regeringar därtill behörigen bemyndigade, ledda av de grundsatser, som fått sitt uttryck i deklarationen i S:t Petersburg av den 29 november/11 december 1868, förklara:

De fördragsslutande makterna förplikta sig att icke använda kulor, som lätt utvidga sig eller tillplattas i människokroppen, sådana som kulor med hård mantel, om denna icke helt och hållet täcker kärnan eller är försedd med inskärningar.

Denna deklaration är endast bindande för de fördragsslutande makterna i händelse av krig mellan två eller flera av dem.

Den upphör att vara bindande i samma ögonblick, som under ett krig emellan fördragsslutande makter en icke fördragsslutande makt förenar sig med en av de krigförande.

Denna deklaration skall ratificeras inom kortast möjliga tid.

Ratifikationerna skola deponeras i Haag.

Över deponerandet av varje ratifikation skall upprättas ett protokoll, varav en bestyrkt avskrift skall på diplomatisk väg tillställas alla fördragsslutande makter.

Appeals to all Governments to exercise the utmost care in the development of small-calibre weapon systems, so as to avoid an unnecessary escalation of the injurious effects of such systems."

Icke undertecknande makter kunna tillträda denna deklaration. De skola för sådant ändamål för de fördragsslutande makterna tillkännagiva sin anslutning genom en skriftlig notifikation, som ställes till Nederländska regeringen och av densamma delgives alla de andra fördragsslutande makterna.

Därest någon av de höga fördragsslutande makterna skulle uppsäga denna deklaration, skall sådan uppsägning ej hava verkan förr än ett år efter det tillkännagivande härom skriftligen skett hos Nederländska regeringen och av densamma omedelbart bringats till de andra fördragsslutande makternas kännedom.

Sådan uppsägning har verkan endast för den makt, som gjort densamma.

Till bekräftelse härav hava fullmäktige undertecknat och med sina sigill försett denna deklaration.

Som skedde i Haag den tjugonionde Juli adertonhundra-nittio, i ett enda exemplar, som förbliver deponerat i Nederländska regeringens arkiv, och varav bestyrkta avskrifter skola på diplomatisk väg tillställas de fördragsslutande makterna.

Haagkonventionerna den 18 oktober 1907, nr IV–IX, XI och XIII

jämte;

reglemente ang. lagar och bruk i lantkrig (lantkrigsreglementet), likalydande slutbestämmelser (införda efter den XIII:e konventionen)

Förord

Allmänt

I slutet av 1800-talet togs flera initiativ i syfte att begränsa krigens verkningar och att skapa förutsättningar för verklig och varaktig fred i världen. Med dessa ambitioner sammankallades den första fredskonferensen i Haag år 1899. Denna konferens resulterade bl.a. i konventioner som innehöll regler om förbud mot plundring, tagande av gisslan, förgiftning av brunnar, förgiftade vapen, stridsmedel och stridsmetoder som förorsakade onödigt lidande samt om skydd för fiender, som nedlagt vapen. I konferensens slutakt uttalades en önskan om att 1899 års Haagkonferens skulle följas av en ny konferens om ytterligare förbud och begränsningar.

Vid den andra Haagkonferensen, som genomfördes år 1907, hade deltagarantalet ökat från 26 – vid den första konferensen – till 44 stater. Konferensen pågick från den 15 juni till den 18 oktober 1907. Under dessa fyra månader lyckades man modifiera 1899 års konventioner och bekräfta dessa på nytt, samt enades om ytterligare tio konventioner inom området. Sammanlagt antogs alltså tretton konventioner under konferensen.

De första tre konventionerna lämnas, i detta sammanhang, därhän eftersom de reglerar folkrättsområden som ligger utanför krigets lagar eller inte är relevanta i detta sammanhang. Av

övriga tio är X:e Haagkonventionen inte längre i kraft men ingår i en utökad och omarbetad form i 1949 års II:a Genèvekonvention ang. förbättrande av behandlingen av sårade, sjuka och skeppsbrutna tillhörande stridskrafterna till sjöss. XII:e Haagkonventionen om en prisdömstol kom aldrig att ratificeras eller inrättas, varför den inte återges i denna dokumentsamling.

Huvuddelen av reglerna i Haagkonventionerna betraktas sedan lång tid tillbaka som sedvanerätt och är i dessa delar bindande för alla stater utan särskilt godkännande. Haagkonventionernas regler respekterades sålunda under stora delar av andra världskriget även av krigförande stater som inte formellt hade anslutit sig till Haagkonventionerna, nämligen Bulgarien, Grekland, Italien och Jugoslavien.

Konventionernas sedvanerättsliga ställning gör att de klausuler i konventionerna som stadgar att bestämmelserna endast är tillämpliga "för det fall, att de krigförande samtliga äro parter i konventionen" inte längre har någon praktisk betydelse. Ett undantag torde dock VI:e Haagkonventionen om fientliga handelsfartygs ställning utgöra, som inte kan sägas tillhöra sedvanerätten, då statspraxis har undergrävt dess ställning.

Haagkonventionerna kompletteras idag av de nya regler om stridsmetoder, som har tillkommit genom 1977 års tilläggsprotokoll I till 1949 års Genèvekonventioner.

IV:e Haagkonventionen, som ersätter en konvention från år 1899 om lagar och bruk i lantkrig, är ett omfattande regelverk för lantkriget. Bilagan till konventionen, som brukar benämnas lantkrigsreglementet, innehåller regler för själva krigföringen, s.k. slagfältsregler. Flera av de mest grundläggande sedvanerättsliga principerna avseende stridsmedel och stridsmetoder återfinns här.

Vidare definieras de krav som ska vara uppfyllda för att en person ska få räknas som kombattant; vilket innebär att han inte får ställas till svars för att ha deltagit i de aktiva striderna om han faller i motståndarens händer, utan skall tillerkännas krigsfångestatus.

Då det redan vid konventionens tillkomst stod klart att det inte gick att skapa heltäckande regler för alla typer av militär verksamhet i krig, formulerades i inledningen till konventionen en allmän princip, den s.k. Martensklausulen – uppkallad efter den ryske folkrättsprofessorn Frederick de Martens – som fast-

ställer att även i de fall folkrättsliga regler saknas ska likväl humanitetens krav beaktas i krigföringen. Syftet är att förhindra att de krigförande bortser från humanitära beaktanden, med hänvisning till att folkrättsliga regler saknas för en viss situation.

Konventionens regler anses vara ett uttryck för sedvanerätt och är som sådan bindande för alla stater oberoende av godkännande; vilket bl.a. bekräftades vid de två krigsförbrytardomstolarna efter andra världskriget, dels i Nürnberg år 1946, dels i Tokyo år 1948. Genom 1977 års tilläggsprotokoll I till 1949 års Genèvekonventioner har många av lantkrigsreglementets slagfälsregler kunnat bekräftas på nytt och även vidareutvecklats.

V:e Haagkonventionen tillkom vid den andra Haagkonferensen år 1907, då det fanns en enighet om att bekräfta neutralitetsregler i bindande konventioner.

Neutralitetsrätten utvecklades under 1700- och 1800-talen, främst inom den internationella sjörettens område. Skälet var att dåtidens stora sjöfararnationer såg ett behov av att skydda neutrala handelsfartyg mot krigförande staters angrepp. Under 1800-talet utvecklades dock även neutralitetsregler för lantkriget. Även om neutralitetens rättsliga ställning är allmänt accepterad, har det varit svårt att enas om innebörden av de rättigheter och skyldigheter som följer med en neutralitetsförklaring. Enligt 1907 års Haagkonventioner förutsätter neutraliteten dels militär opartiskhet, dels territoriell okränkbarhet. Innehållet av begreppet neutralitet har efter hand modifierats av statspraxis, men även av tekniska innovationer som exempelvis militära höghöjdsapplikationer.

I visst avseende har även FN-stadgan haft en sådan inverkan. Artikel 2(5) i FN-stadgan ålägger alla medlemsstater att ge FN allt bistånd i varje åtgärd som organisationen beslutar om och i artikel 25 stadgas att medlemmarna är skyldiga att verkställa säkerhetsrådets beslut. Detta gäller även rådets beslut enligt kapitel VII i stadgan om inskeridande i händelse av hot mot freden, fredsbrott och angreppshandlingar. Gentemot säkerhetsrådets beslut om militär insats gentemot en felande part kan således inte en stat hävda att den avser att stå neutral i konflikten.

VI:e Haagkonventionen ger för första gången bindande regler om fientliga handelsfartygs ställning i samband med fientligheternas utbrott. Avsikten med konventionen är att ge handelsfartyg en tidsfrist för att kunna lämna fientligt territorium under ordnade former i samband med krigsutbrottet.

Trots enighet vid 1907 års Haagkonferens, då sjökriget var föremål för stort intresse, mottogs inte konventionen odelat positivt och flera länder avstod från att ratificera den. Storbritannien och Frankrike ratificerade visserligen konventionen, men frånträdde den år 1925 respektive år 1939. Under andra världskriget var respekten för konventionens regler låg bland de krigförande. Statspraxis har sålunda undergrävt konventionens ställning och dess regler kan inte, till skillnad från de flesta övriga reglerna i 1907 års Haagkonventioner anses ha sedvane-rättslig status och är följaktligen bindande enbart mellan parterna till konventionen.

VII:e Haagkonventionen utgår till stor del från 1856 års Deklaration i Paris angående sjörätten i krigstid (Parisdeklarationen), som förbjuder kaperi; privatägda fartyg äger inte rätt att uppbringa fientliga handelsfartyg som priser.

Frågeställningen om det legitima i att omvandla handelsfartyg till krigsfartyg uppkom år 1870 i samband med utbrottet av det fransk-tyska kriget. På tysk (preussisk) sida fanns planer att utnyttja handelsfartyg som krigsfartyg. Dessa planer förverkligades dock aldrig. Tanken var emellertid väckt och i det rysk-japanska kriget 1904-05 användes omvandlade handelsfartyg för att delta i vissa militära operationer. Detta var den direkta orsaken till att frågan togs upp vid den andra Haagkonferensen år 1907.

Konventionen är ett försök att skapa regler för hur ett handelsfartyg legitimt skulle kunna omvandlas till krigsfartyg och därmed erkännas officiellt som sådant. Konventionen är emellertid ofullständig och reglerar inte frågan om var ett fartyg har rätt att omvandlas – i hamn och/eller på fria havet – inte heller berörs frågan om möjligheten att återomvandla ett tidigare omvandlat handelsfartyg medan kriget pågår.

Under båda världskrigen använde de krigförande flitigt möjligheten att utnyttja handelsfartyg som krigsfartyg.

VIII:e Haagkonventionen innehåller regler för utläggning av automatiska kontaktminor till sjöss. Den har idag mindre relevans eftersom konventionen inte automatiskt blir tillämplig på efterkommande typer av minor, utan endast reglerar de mintyper som förekom vid 1900-talets början, dvs. förankrade, automatiska kontaktminor och drivminor. Det innebär att konventionen inte innehåller regler för de numera allmänt förekommande avståndsverkande minorerna, som utlöses med hjälp av magnetism, akustik eller tryck eller en kombination av dessa.

Regeln avseende information om minerat område i artikel 4 torde dock äga sedvanerättslig status och gäller därför alla stater oberoende av ratificering av konventionen och för alla typer av minor. Sverige avstod från att underteckna konventionen i Haag 1907 och har inte heller senare anslutit sig till den; men är naturligtvis bunden i de avseenden som konventionen är ett uttryck för sedvanerätten.

IX:e Haagkonventionen syftar till att urskillningslös verkan av sjöstridskrafter beskjutning av mål i land ska undvikas, dvs. att undvika skador och förluster bland civilbefolkning och på civil egendom.

Konventionen överensstämmer i stort med motsvarande regler i det s.k. Lantkrigsreglementet i IV:e Haagkonventionen, som förbjuder anfall mot städer, byar och byggnader, som inte försvaras. Till skillnad från reglerna för landkrig medger sjökrigsreglerna dock vissa inskränkningar i förbudet.

Förbudet, som torde ha sedvanerättslig status, har i huvudsak införlivats och bekräftats i 1977 års tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter, som är tillämpligt i sjökrig, specifikt vid anfall mot mål i land, men inte för sjökrig i allmänhet. Däremot kan inte bombardemang enligt konventionens artikel 3 anses stå i överensstämmelse med det skydd, som enligt modern folkrätt, skall tillkomma civilbefolkningen. Innehållet i artikeln bör därför betraktas som obsolet.

XI:e Haagkonventionen är, i de delar som reglerar uppbringande av fartyg, i stora drag en uppteckning av gällande praxis vid tidpunkten för konventionens tillkomst.

Uppbringande av fartyg har av tradition varit en del av sjökriget; liksom de inskränkningar i denna rätt som framgår av

denna konvention. Vid konferensen i Haag år 1907 enades man därutöver om att föreskriva om immunitet för de postförsändelser som anträffades på uppbringade fartyg och man beslutade även om regler för behandlingen av besättningen på sådana fartyg.

Emellertid var respekten för konventionen, i alla dess delar, påfallande låg bland de krigförande såväl under första som under andra världskriget. Bl.a. har denna bristande efterlevnad bidragit till att konventionen idag, trots att den formellt fortfarande är bindande, har en begränsad praktisk betydelse.

XIII:e Haagkonventionen reglerar neutralitet i sjökrig medan de grundläggande reglerna för neutralitet under lantkrig finns i V:e Haagkonventionen.

En stat som vill undvika att bli indragen i en väpnad konflikt kan förklara sig neutral. En sådan förklaring innebär såväl rättigheter som skyldigheter för den neutrala staten. Till rättigheterna hör att de krigförande ska respektera neutralt territorium och att de inte får företa några krigshandlingar på sådant område. I gengäld är en neutral stat förpliktigad att vara militärt opartisk i förhållande till de krigförande liksom att förhindra att någon av de stridande parterna drar nytta av statens territorium, dvs. den neutrala staten är skyldig att hävda sitt territorium.

Neutralitetsrättens regler utvecklades under 1700- och 1800-talen och kodifierades huvudsakligen genom Haagkonventionerna från år 1907. Rättsområdet har utvecklats genom statspraxis bl.a. under de båda världskrigen. Eftersom varje statsledning har ett betydande utrymme att tolka reglernas innebörd är inte tillämpningen av neutralitetsreglerna entydiga.

Ett par bestämmelser i XIII:e Haagkonventionen torde vara obsoleta. Det gäller artikel 7, som inte kräver av en neutral stat att den hindrar export eller transitering av vapen, ammunition m.m. till en krigförande stat. I våra dagar torde en neutral stat som medger sådan försäljning till en av de krigförande staterna få räkna med att anklagas för neutralitetsbrott. Vidare förutsätter artikel 23 existensen av en internationell prisdombstol. Någon sådan kom emellertid aldrig till stånd p.g.a. att XII:e Haagkonventionen, som bl.a. behandlar detta, aldrig ratificerades.

*Samtliga dessa konventioner har likalydande slutbestäm-
melser. Dessa återfinns efter den XIII:e Haagkonventionen i
denna dokumentsamling.*

*Konventionerna IV-VII, IX, XI och XIII trädde i kraft den
26 januari 1910 och ratificerades av Sverige den
27 november 1909.*

Publicering: SFS 1910:153

*Konventionen VIII trädde i kraft den 26 januari 1910.
Sverige har varken undertecknat eller anslutit sig till
konventionen.*

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 angående lagar och bruk i lantkrig (IV:e Haagkonventionen)

jämte;

reglemente angående lagar och bruk i lantkrig
(lantkrigsreglementet)

Inledning (i utdrag)

I avvaktan därpå, att en fullständigare sammanfattning av krigets lagar kan komma att utfärdas, anser de höga fördragsslutande parterna lämpligt att fastställa, att i de fall, som icke innefattas i av dem antagna reglementariska bestämmelser, befolkningarna och de krigförande skall förbli under de folkrättsliga grundsatzernas skydd och herravälde, sådana dessa grundsatser framgått ur de mellan civiliserade nationer vedertagna sedvänjor, mänsklighetens bud och det allmänna rättsmedvetandets krav.

De förklarar, att i denna anda bör särskilt artiklarna 1 och 2 av det antagna reglementet tydas.

De höga fördragsslutande parterna, vilka önskar att för detta ändamål avsluta en ny konvention.

Artikel 1

De fördragsslutande makterna skola giva sina stridskrafter till lands instruktioner, som äro i överensstämmelse med det vid denna konvention fogade reglemente angående lagar och bruk vid lantkrig.

Artikel 2

De bestämmelser, som innehållas i det i art. 1 åsyftade reglementet ävensom i denna konvention, äro endast tillämpliga mellan de fördragsslutande makterna och blott om de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Artikel 3

Krigförande part, som bryter mot nämnda reglementes föreskrifter, gällde i förekommande fall uppstånden skada. Denna part är ansvarig för alla handlingar, som begås av till hans stridskrafter hörande personer.

Artikel 4

Denna konvention skall, sedan den blivit vederbörligen ratificerad, de fördragsslutande makterna emellan ersätta konventionen den 29 juli 1899 angående lagar och bruk i lantkrig.

Konventionen av år 1899 förblir gällande endast mellan de makter, som undertecknat densamma och som icke tillika ratificera denna konvention.

Se likalydande slutbestämmelser efter XIII:e Haagkonventionen.

Reglemente angående lagar och bruk i lantkrig (Lantkrigsreglementet)

Avdelning I Om krigförande

Kapitel I Om egenskapen av krigförande

Artikel 1

Krigets lagar, rättigheter och skyldigheter hava tillämpning icke blott å hären, men även å milistrupper och avdelningar av frivilliga under förutsättning att dessa trupper och avdelningar uppfylla följande villkor:

- 1) att de stå under befäl av en person, som är ansvarig för sina underordnade;
- 2) att de bära ett utmärkande tecken, som är fastsittande och igenkännligt på avstånd;
- 3) att de bära sina vapen öppet samt
- 4) att de vid sina operationer iakttaga krigets lagar och bruk.

I de länder, där milistrupper och avdelningar av frivilliga utgöra armén eller del därav, inbegripas de under benämningen armé.

Artikel 2

Befolkningen i ett icke besatt område, vilken vid fiendens annalkande självmant griper till vapen för att bekämpa de inryckande trupperna men icke hunnit organisera sig i enlighet med bestämmelserna i artikel 1, skall betraktas som krigförande, om densamma bär sina vapen öppet samt iakttagit krigets lagar och bruk.

Artikel 3

De krigförande parternas väpnade styrkor kunna bestå av stridande och icke stridande. Såväl de förra som de senare hava, om de tillfångatas av fienden, rätt till behandling som krigsfångar.

Kapitel II Om krigsfångar*Artikel 4*

Krigsfångar äro under den fientliga regeringens herravälde men icke under de enskilda personers eller truppavdelningars, vilka bemäktigat sig dem.

Krigsfångar skola behandlas med mänsklighet.

Alla deras personliga tillhörigheter, med undantag av vapen, hästar och militära handlingar, förbliva deras egendom.

Artikel 5

Krigsfångar må underkastas internering i stad, fästning eller läger eller å vilken annan plats som helst med förpliktelse att icke därifrån begiva sig utöver vissa bestämda gränser; de må däremot icke inspärras, såvida icke sådan säkerhetsåtgärd finnes oundgängligen nödvändig och blott så länge de omständigheter, som nödvändiggjort denna åtgärd, fortvara.

Artikel 6

Staten kan använda krigsfångar med undantag av officerare till arbete i enlighet med deras grad och fallenhet härför. Dessa arbeten må icke vara alltför ansträngande eller hava något samband med krigsföretagen.

Fångarna må kunna erhålla tillstånd att utföra arbete för allmän förvaltnings, enskilda personers eller egen räkning.

Arbete, som utförts för statens räkning, gottgöres efter den taxa, som gäller för arbete av samma slag, som utförts av den egna arméns personal, eller, om sådan taxa icke finnes, efter den taxa, som står i förhållande till de utförda arbetena.

Då arbetet utföres för annan allmän förvaltnings eller enskilda personers räkning, fastställas villkoren för detsammes gottgörande i samråd med den militära myndigheten.

Krigsfångars arbetslön må användas till mildrande av deras belägenhet, och överskottet skall utbetalas till dem vid deras frigivande efter avdrag av kostnaden för deras underhåll.

Artikel 7

Den regering, i vars makt krigsfångar befinna sig, är skyldig att underhålla dem.

I saknad av särskild överenskommelse mellan de krigförande skola krigsfångar med avseende å förplägnad, förläggning och beklädnad behandlas på samma sätt som den regerings trupper, vilken bemäktigat sig dem.

Artikel 8

Krigsfångar äro underkastade de lagar, reglementen och föreskrifter, som gälla för den stats armé, i vars våld de befinna sig. Bryta krigsfångar mot krigslydnaden, må nödiga stränghetsåtgärder mot dem vidtagas.

Krigsfångar, som rymt men åter fasttagas, innan de kunnat förena sig med egen armé eller hunnit lämna det område, som hålles besatt av den armé, vilken tillfångatagit dem, hava gjort sig förfallna till disciplinstraff.

Krigsfångar, som efter att hava lyckats undkomma ånyo göras till krigsfångar, äro icke förfallna till straff för den tidigare flykten.

Artikel 9

Det åligger varje krigsfånge att på tillfrågan sanningsenligt uppgiva namn och grad; och om han bryter mot denna föreskrift, utsätter han sig för inskränkningar i de förmåner, som medgivas med honom likställd krigsfånge.

Artikel 10

Krigsfångar kunna försättas i frihet på hedersord, om lagarna i deras hemland tillåta dem avgiva sådant, och äro i dylikt fall vid sin personliga heder förpliktade att såväl i förhållande till sin egen regering som till den, vilken gjort dem till krigsfångar, samvetsgrant uppfylla de skyldigheter som de iklätt sig.

I sådant fall må den egna regeringen icke av dem fordra eller mottaga någon tjänst, som strider mot avgivet hedersord.

Artikel 11

Krigsfånge må icke påtvingas frigivande å hedersord; ej heller är den fientliga regeringen skyldig att bifalla krigsfånges begäran att varda frigiven på hedersord.

Artikel 12

Om en på hedersord frigiven krigsfånge ånyo gripes bärande vapen i hand mot den regering, i förhållande till vilken han avgivit sitt hedersord, eller mot denna regerings bundsförvanter, förlorar han rätt till behandling såsom krigsfånge och må ställas inför domstol.

Artikel 13

De personer, vilka åtfölja en armé utan att direkt tillhöra densamma, såsom tidningskorrespondenter och referenter, marketentare och leverantörer, hava, då de falla i fiendens händer och denne finner lämpligt att kvarhålla dem, rätt att behandlas såsom krigsfångar, såvida de äro försedda med ett tillståndsbevis, utfärdat av militär myndighet, tillhörande den armé, vilken de åtföljt.

Artikel 14

En upplysningsbyrå rörande krigsfångar inrättas vid fientligheternas början i en var av de krigförande staterna och eventuellt även i de neutrala stater, som mottagit de krigförande å sitt territorium. Nämda byrå, som är skyldig att besvara alla förfrågningar, som angå krigsfångarna, skall från vederbörande förvaltningar tillhandahålla alla uppgifter, rörande interneringar och förändringar däri, frigivningar på hedersord, utväxlingar, rymningar, intagande å sjukhus, dödsfall, ävensom alla andra upplysningar, som äro erforderliga för att upprätta särskilda upplägg rörande varje krigsfånge. På detta upplägg skall byrån anteckna matrikelnummer, namn och förnamn, ålder, hemort, rang, truppavdelning, sår samt tid och ort för tillfångatagandet, interneringen, sårande och död, ävensom alla särskilda anmärkningar. Varje särskilt upplägg skall efter fredsslutet överlämnas till den andre krigförandes regering.

Upplysningsbyrån skall även hopsamla och å ett ställe sammanföra alla föremål för personligt bruk, värdeföremål, brev m.m., som upphittats å slagfältet eller efterlämnas av krigsfångar, som frigivits å hedersord, utväxlats, rymt eller avlida i sjukhusen eller

ambulanserna, och skall byrån översända dessa föremål till vederbörande rättsinnehavare.

Artikel 15

Föreningar för understöd av krigsfångar, vilka upprättats i enlighet med sitt lands lagar och som hava till ändamål att förmedla barmhärtighetsverk, skola, för att kunna med framgång fylla sina humanitära uppgifter, såväl för egen som för sina behörigen anställda ombuds del från de krigförandes sida erhålla alla de lättnader, som de militära fordringarna och de administrativa föreskrifterna medgiva. Dessa föreningars ombud kunna erhålla tillstånd att utdela understöd å interneringsorterna ävensom å etappstationer för hemsändande av krigsfångar förmedelst personliga tillståndsbevis, som utfärdas av vederbörande militära myndighet, och emot en skriftlig förbindelse från ombudens sida att underkasta sig alla de ordnings- och politibestämmelser, som nämnda myndighet må finna skäligt att föreskriva.

Artikel 16

Upplysningsbyråerna åtnjuta fribrevsrätt. Brev, penninganvisningar och värdeförsändelser ävensom postpaket adresserade till krigsfångar eller avsända av dem skola fritagas från alla postala avgifter såväl i avgångs- och ankomstlandet som i mellanliggande länder.

Gåvor och understöd in natura, som äro avsedda för krigsfångar, skola fritagas från alla tull- och andra avgifter ävensom från befodringsavgifter å järnvägar, som drivas av staten.

Artikel 17

Fångna officerare skola erhålla samma avlöning, som tillkommer officerare av samma grad i det land, där de kvarhållas, att framdeles ersättas av deras hemlands regering.

Artikel 18

Krigsfånge äger full frihet att utöva sin religion, däri inbegripet att bevista gudstjänst, dock under det villkor att han ställer sig till efterrättelse de av vederbörande militära myndighet givna ordnings- och politiföreskrifter.

Artikel 19

I fråga om mottagande eller upprättande av testamenten av krigsfångar gälla samma bestämmelser som i fråga om dylika handlingars mottagande eller upprättande av egen armés personal.

Samma regler skola följas i fråga om handling till fastställande av krigsfångars dödsfall och i fråga om deras begravning, därvid hänsyn skall tagas till deras grad och rang.

Artikel 20

Efter freds avslutande skola krigsfångar snarast möjligt hemsändas.

Kapitel III Om sjuka och sårade*Artikel 21*

De krigförandes skyldigheter i fråga om vård av sjuka och sårade bestämmas genom Genèvekonventionen.

Avdelning II Om fientligheterna**Kapitel I Om medel att skada fienden, beläringar och bombardemang***Artikel 22*

De krigförande hava icke oinskränkt frihet i fråga om valet av medel att skada fienden.

Artikel 23

Utöver de förbud, som uppställas genom särskilda överenskommelser, gäller att det är uttryckligen förbjudet:

- a) att använda gifter eller förgiftade vapen,
- b) att genom förräderi döda eller såra till den fientliga nationen eller armén hörande personer,
- c) att döda eller såra en fiende, som, sedan han nedlagt vapnen eller icke längre är i stånd att försvara sig, givit sig på nåd och onåd,
- d) att förklara att pardon icke kommer att givas,
- e) att använda vapen, projektiler eller ämnen, som äro ägnade att förorsaka onödiga lidanden,

- f) att obehörigen använda parlamentärflagga, fiendens nationella flagga eller militära beteckningar och uniform ävensom Genèvekonventionens igenkänningstecken,
- g) att förstöra eller beslagtaga fiendens tillhörigheter, såvida icke sådant förstörande eller beslagtagande till följd av krigets krav är oundgängligen nödvändigt,
- h) att förklara motpartens undersåtars rättigheter och käromål upphäva, provisoriskt försatta ur gällande kraft eller utestängda från att kunna göras gällande inför domstol.

Det är likaledes förbjudet för krigförande att tvinga motpartens undersåtar att taga del i krigsoperationer, som äro riktade mot deras eget land, till och med om de varit i den krigförandes tjänst före krigets början.

Artikel 24

Det är tillåtet att använda krigslist och medel, som erfordras för anskaffande av upplysningar om fienden och om terrängen.

Artikel 25

Det är förbjudet att med vad medel det vara må anfalla eller bombardera städer, byar, bostäder eller byggnader, som icke försvaras.

Artikel 26

Befälhavaren för de angripande trupperna bör, innan bombardemanget företages och såvida icke stormning äger rum, göra allt vad på honom ankommer för att underrätta myndigheterna därom.

Artikel 27

Vid belägringar och bombardemang böra alla nödiga åtgärder vidtagas för att i möjligaste mån skona byggnader avsedda för gudstjänst, konst, vetenskap och välgörenhet, historiska monument, ävensom sjukhus och uppsamlingsplatser för sjuka och sårade under förutsättning att dessa byggnader och platser icke samtidigt användas för militärt ändamål.

Det åligger de belägrade att utmärka byggnader eller uppsamlingsplatser av ifrågavarande art genom särskilda, synliga tecken, som på förhand skola meddelas den belägrade.

Artikel 28

Det är förbjudet att till plundring prisgiva en stad eller ort även om densamma tagits medelst storm.

Kapitel II Om spioner*Artikel 29*

Såsom spion kan endast anses person, som hemligt eller under falska förevändningar inhämtar eller söker inhämta upplysningar inom en krigförandes operationsområde i avsikt att meddela dessa till motståndaren.

Militärpersoner, som utan förklädnad inträngt inom den fientliga arméns operationsområde i ändamål att inhämta underrättelser, betraktas följaktligen icke såsom spioner. Ej heller betraktas såsom spioner militära eller civila personer, som hava i uppdrag att överbringa meddelanden till egen eller till den fientliga armén och utföra detta uppdrag öppet. Till samma kategori räknas de personer, som avsänts i ballong för att överbringa meddelanden och i allmänhet för att underhålla förbindelser mellan olika delar av en armé eller av ett område.

Artikel 30

Spion, som gripes på bar gärning, må icke straffas utan föregående dom.

Artikel 31

Spion, vilken efter återvändandet till den armé, han tillhör, sedermera tillfångatages av fienden, behandlas såsom krigsfånge och är icke underkastad ansvar för sin föregående verksamhet såsom spion.

Kapitel III Om parlamentärer*Artikel 32*

Såsom parlamentär anses den person, vilken av en av de krigförande parterna erhållit i uppdrag att inleda underhandlingar med den andra, och som inställer sig med vit flagga. Denne ävensom den

trumpetare, hornblåsare eller trumslagare, flaggbärare och tolk, som åtfölja honom, äga rätt till okränkbarhet.

Artikel 33

Befälhavare, till vilken parlamentär avsändes, är icke skyldig att under alla förhållanden mottaga denne.

Han kan vidtaga alla åtgärder, som befinnas nödiga för att hindra parlamentären att begagna sig av sitt uppdrag för att inhämta upplysningar.

Han äger rätt att, om parlamentären missbrukar sin ställning, temporärt kvarhålla honom.

Artikel 34

Parlamentär förlorar sin rätt till okränkbarhet, om det klart och ovederläggligen styrkes att han begagnat sig av sin privilegierade ställning för att framkalla eller begå en förrädisk handling.

Kapitel IV Om kapitulationer

Artikel 35

Vid avslutande av kapitulationer mellan parterna skall hänsyn tagas till den militära hederns fordringar.

Ingången kapitulation skall av båda parter på det noggrannaste iakttagas.

Kapitel V Om vapenstillestånd

Artikel 36

Vapenstillestånd avbryter krigsrörelserna på grund av ömsesidig överenskommelse mellan de krigförande parterna. Om dess varaktighet icke är bestämd, kunna de krigförande parterna när som helst återupptaga krigsrörelserna, dock under villkor att fienden inom överenskommen tid i enlighet med de för vapenstilleståndet gällande villkor därom underrättats.

Artikel 37

Vapenstillestånd kan vara allmänt eller lokalt; i förra fallet avbrytas överallt de krigförande staternas krigsrörelser, i senare fallet

avbrytas desamma endast mellan vissa delar av de krigförande arméerna eller inom visst område.

Artikel 38

Vapenstillestånd skall i god tid officiellt kungöras för vederbörande myndigheter och trupperna. Fientligheterna inställas omedelbart efter ingånget meddelande eller vid bestämd tidpunkt.

Artikel 39

Det beror av de fördragsslutande parterna att i överenskommelse angående vapenstillestånd införa bestämmelser om de förbindelser, som å krigsskådeplatsen må äga rum med de olika befolkningarna och parterna sinsemellan.

Artikel 40

Varje svår kränkning av vapenstillestånd från endera partens sida berättigar den andra att uppsäga detsamma och i trängande fall till och med att omedelbart återupptaga fientligheterna.

Artikel 41

Kränkning av bestämmelserna angående vapenstillestånd genom enskilda personer, vilka handla på eget bevåg, berättigar endast att fordra de skyldigas bestraffning och, om anledning därtill förefinnes, skadestånd för lidna förluster.

Avdelning III Om militär maktbefogenhet å fientlig stats område

Artikel 42

Ett område anses vara ockuperat, då detsamma faktiskt befinner sig under den fientliga arméns herravälde.

Ockupationen omfattar endast de områden, å vilka detta herravälde upprättats och kan utövas.

Artikel 43

Sedan utövandet av den lagliga maktens myndighet faktiskt övergått till den ockuperande, skall denne vidtaga alla på honom ankommande åtgärder för att såvitt möjligt återställa och trygga

den allmänna ordningen och det offentliga livet, under iakttagande, såvida icke bestämt hinder häremot möter, av de i landet gällande lagar.

Artikel 44

Det är förbjudet för en krigförande att tvinga befolkningen i ockuperat område att lämna upplysningar om den andre krigförandes armé eller försvarsmedel.

Artikel 45

Det är förbjudet att tvinga befolkningen i ockuperat område att avlägga trohetsed till den fientliga makten.

Artikel 46

Familjens heder och rättigheter, enskildas liv och egendom ävensom religiös övertygelse och religionsutövning skola respekteras.

Enskild egendom får icke tagas i beslag.

Artikel 47

Plundring är uttryckligen förbjuden.

Artikel 48

Om den ockuperande inom det ockuperade området upptager skatter, pålagor och väg- eller broavgifter, som utgå till förmån för staten, bör han därvid så mycket som möjligt följa gällande bestämmelser rörande uttaxering och fördelning, och det åligger honom såsom en följd härav att bestrida kostnaderna för det ockuperade områdets förvaltning i samma omfång, som detta ålåg den lagliga regeringen.

Artikel 49

Utöver de i föregående artikel omförmälda skatter får den ockuperande å det ockuperade området upptaga penninggärder endast för arméns behov eller områdets förvaltning.

Artikel 50

Samfällid bestraffning antingen i form av penninggärd eller på annat sätt får icke åläggas befolkningen på grund av enskilda handlingar, för vilka densamma icke kan anses i sin helhet ansvarig.

Artikel 51

Krigsgärd må ej upptagas annorlunda än på grund av skriftlig befallning av högste befälhavaren och under hans ansvar.

Såvitt möjligt skall vid uppbörd av sådan krigsgärd endast de regler komma till användning, som gälla för uttaxering och fördelning av skatter.

För varje krigsgärd skall kvitto lämnas dem, som utgjort densamma.

Artikel 52

Rekvisitioner in natura och arbetsprestationer må avfordras kommuner eller innevånare endast för ockupationsarméns behov. De böra stå i förhållande till landets tillgångar och vara av sådan art, att de icke för befolkningen innebära en förpliktelse att delta i krigsföretag mot eget land.

Sådana rekvisitioner och arbetsprestationer få endast åläggas efter bemyndigande av befälhavaren i det ockuperade området.

Leveranser in natura skola, såvitt ske kan, betalas kontant; i motsatt fall skall kvitto lämnas, och betalning av de summor, för vilka skuld ådragits, snarast möjligt erläggas.

Artikel 53

Armé, som ockuperar ett område, får lägga beslag endast på kontanta penningar, fonder och exigibla värdehandlingar, som utgöra verklig statsegendom, vapenförråd, transportmedel, magasin och förnödenheter och över huvud all lös statsegendom av beskaffenhet att kunna användas vid krigsföretag.

Alla de medel, som äro lämpade att vare sig på land, till sjöss eller i luften förmedla nyheters överförande eller äro användbara till transport av personer eller saker, bortsett från de fall, som äro föremål för avgörande enligt sjörättens bestämmelser, ävensom vapenförråd och över huvud alla slag av krigsförråd kunna beslagtagas, även om de tillhöra enskilda personer, men böra återställas. Ifrågakommande skadestånd fastställas vid fredsslutet.

Artikel 54

Undervattenskablar, som förbinda ockuperat område med neutralt, må icke utom i fall av absolut nödvändighet beslagtagas eller förstöras. De skola likaledes återlämnas och skadestånd fastställas vid fredsslutet.

Artikel 55

Den ockuperande staten bör endast betrakta sig såsom förvaltare och nyttjanderättsinnehavare av de i det ockuperade landet befintliga, den fientliga staten tillhöriga offentliga byggnader, fast egendom, skogar och jordbruksdomäner. Den bör bevara egendomen vid oförminskat kapitalvärde och förvalta densamma enligt reglerna för nyttjanderätt.

Artikel 56

Kommunernas egendom och egendom tillhörande inrättning för religiöst ändamål, välgörenhet och undervisning, konst och vetenskap skall behandlas såsom enskild egendom även om den tillhör staten.

Att taga i beslag eller att avsiktligt förstöra eller skada dylika inrättningar, historiska minnesmärken, konstverk eller vetenskapliga föremål är förbjudet och bör beivras.

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 angående neutrala makters och personers rättigheter och förpliktelser under ett lantkrig (V:e Haagkonventionen)

Kapitel I Om neutrala makters rättigheter och plikter

Artikel 1

Neutrala makters område är okränkbart.

Artikel 2

Det är de krigförande förbjudet att över en neutral makts landområde låta föra trupper eller transporter av vare sig ammunition eller proviant.

Artikel 3

Det är likaledes de krigförande förbjudet:

- a) att å en neutral makts landområde anlägga station för radio-telegrafering eller anbringa någon som helst apparat, avsedd att utgöra förbindelsemedel med de krigförande styrkorna till lands eller sjöss;
- b) att använda någon som helst anläggning av detta slag, vilken före krigsutbrottet blivit av dem å en neutral makts område utförd i uteslutande militärt syfte och vilken icke upplåtits till bruk för den allmänna samfärdseln.

Artikel 4

Stridande styrkor må icke uppsättas och värvningsbyråer ej öppnas å en neutral makts landområde till förmån för de krigförande.

Artikel 5

Neutral makt må icke inom sitt område tillstödja någon av de i artiklarna 2-4 omförmälda åtgärder.

Sådan makt är pliktig att beivra mot neutraliteten stridande handlingar, endast försåvitt dessa handlingar blivit begångna å dess eget landområde.

Artikel 6

En neutral makt bär icke något ansvar för det förhållande att enstaka individer överskrida gränsen för att ställa sig i endera krigförande partens tjänst.

Artikel 7

En neutral makt är icke pliktig att förhindra utförsel eller genomförsel för den ena eller andra krigförande partens räkning av vapen, ammunition och överhuvudtaget allt som kan vara till gagn för en armé eller en flotta.

Artikel 8

En neutral makt är icke pliktig att gentemot de krigförande utfärda förbud eller förordna om inskränkning i fråga om bruket av de telegraf- eller telefonkablar ävensom de apparater för trådlös telegrafi, vilka äro vare sig dess egen eller bolags eller enskildas tillhörighet.

Artikel 9

Alla de av en neutral makt vidtagna åtgärder till inskränkning eller förbud i de hänseenden, som omförmälas i artiklarna 7 och 8, skola av densamma likformigt tillämpas gentemot de krigförande.

Den neutrala makten skall vaka däröver att samma förpliktelse iakttages av de bolag eller enskilda, vilka äro ägare av telegraf- eller telefonkablar eller av apparater för trådlös telegrafering.

Artikel 10

Det kan icke anses som en fientlig handling, att en neutral makt, låt vara med våld, avvärjer angrepp mot sin neutralitet.

Kapitel II Om internering av krigförande och vård av sårade hos de neutrala*Artikel 11*

Neutral makt, som å sitt område mottager trupper tillhörande de krigförande arméerna, skall internera dem, såvitt möjligt långt från krigsskådeplatsen.

Den må bevaka dem i läger och till och med innesluta dem i fästningar eller å för ändamålet lämpade platser.

Den äger likaledes avgöra, huruvida officerare må lämnas i frihet, sedan de på hedersord förbundit sig att icke utan tillstånd lämna det neutrala området.

Artikel 12

I saknad av särskild överenskommelse skall den neutrala makten förse de internerade med livsmedel, beklädnad och det understöd i övrigt allmän människokänsla bjuder.

Gottgörelse skall vid fredsslutet beredas för de av interneringen föranledda kostnader.

Artikel 13

Neutral makt, vilken mottager förrymda krigsfångar, skall lämna dem i frihet. Om den tillåter dem att vistas inom sitt område, står det den fritt att anvisa dem en viss uppehållsort.

Samma stadgande är tillämpligt i fråga om krigsfångar, som medföras av trupper, vilka tagit sin tillflykt till neutralt område.

Artikel 14

Neutral makt kan tillåta att sårade eller sjuka, tillhörande de krigförande arméerna, föras över dess områden, under förbehåll att de tåg, som föra dem, icke forsla vare sig krigspersonal eller krigsmateriel. Det åligger i sådant fall den neutrala makten att vidtaga för ändamålet erforderliga säkerhets- och kontrollåtgärder.

Sårade eller sjuka, som under dylika omständigheter införas å neutralt område av en av de krigförande parterna, men tillhöra

motparten, böra av den neutrala makten bevakas, så att de ej ånyo må kunna taga del i krigsrörelserna. Enahanda förpliktelser åligga samma makt i fråga om sådana sårade eller sjuka tillhörande den andra armén, vilka må hava åt densamma anförtrots.

Artikel 15

Genèvekonventionen äger tillämpning å sårade och sjuka, som internerats å neutralt område.

Kapitel III Om neutrala personer

Artikel 16

Som neutrala anses undersåtar i stat, vilken icke deltagar i kriget.

Artikel 17

En neutral äger icke åberopa sig å sin neutralitet:

- a) därest han begår fientliga handlingar gentemot en krigförande;
- b) därest han begår handlingar till förmån för en krigförande, särskilt om han frivilligt tager tjänst inom någondera partens väpnade styrkor.

I dylikt fall må den neutralt icke av den krigförande, gentemot vilken han frånträtt sin neutralitet, behandlas strängare än en medborgare i den andra krigförande staten skulle behandlas för samma handling.

Artikel 18

Såsom handlingar utförda till förmån för endera av de krigförande i den bemärkelse, som i artikel 17 litt. b avses, skola ej anses:

- a) att fullgöra leveranser eller lämna lån åt någondera av de krigförande, förutsatt dock att leverantören eller långivaren icke bebor vare sig område tillhörande motparten eller område besatt av denne samt att leveransen ej heller leder sitt ursprung från sådant område;
- b) bevisande av sådana tjänster, som tillhöra polisväsendet eller den civila förvaltningens område.

Kapitel IV Om järnvägsmateriel

Artikel 19

Järnvägsmateriel, kommande från neutrala maktens område, må, evad den tillhör dessa makter, enskilda bolag eller privatpersoner, icke, där den är såsom sådan igenkännlig, rekvireras och nyttjas av en krigförande utom för det fall att och i den utsträckning, som tvingande nödvändighet sådant påkallar. Den skall så snart möjligt är återsändas till det land, dit den hör.

Den neutrala makten kan å andra sidan i tvingande fall kvarhålla och i motsvarande mån använda den materiel, som kommer från den krigförande maktens område.

Ersättning skall å ömse sidor utgå i förhållande till den nyttjade materielen och den tid, densamma tagits i anspråk.

Kapitel V Slutbestämmelser

Artikel 20

Bestämmelserna i denna konvention äro tillämpliga endast de kontraherande makterna emellan och endast för det fall, att de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Se likalydande slutbestämmelser efter XIII:e Haagkonventionen.

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 rörande fientliga handelsfartygs behandling vid fientligheternas utbrott (VI:e Haagkonventionen)

Artikel 1

När ett handelsfartyg lydande under en av de krigförande parterna vid fientligheternas utbrott befinner sig i en fientlig hamn, är det önskvärt, att detsamma tillåtes att fritt utlöpa antingen omedelbart eller efter tillräcklig tidsfrist, ävensom att, försett med fripass, direkt uppnå sin bestämmelseort eller annan hamn, som varder detsamma anvisad.

Detsamma gäller beträffande fartyg, som lämnat sin sista avgångshamn före krigets början och som utan kännedom om fientligheterna inlöper i en fientlig hamn.

Artikel 2

Handelsfartyg, vilket på grund av fall av "vis major" icke kunnat lämna den fientliga hamnen före utloppet av tidsfrist, som i föregående artikel avses, eller som ej kunnat tillåtas avgå, må icke förklaras förbrutet.

Den krigförande äger endast taga detsamma i beslag mot skyldighet för honom att efter krigets slut utan ersättning återställa detsamma eller ock övertaga detsamma mot inlösen.

Artikel 3

Fientliga handelsfartyg, som lämnat sin sista avgångshamn före krigets utbrott och som anträffas i öppen sjö utan kännedom om fientligheterna, kunna icke förklaras förbrutna. De äro blott underkastade att varda beslagtagna mot förpliktelse att utan gottgörelse

återställa dem efter krigets slut eller att övertagas efter rekvisition eller att till och med förstöras mot det att ersättning gives och mot skyldighet att sörja för de ombordvarande personernas säkerhet ävensom för fartygshandlingarnas bevarande.

Efter angörande av hamn i eget land eller av neutral hamn äro ifrågavarande fartyg underkastade sjökrigets lagar och bruk.

Artikel 4

Fientligt gods, som befinner sig å fartyg, som avses i artiklarna 1 och 2, äro likaledes underkastat att varda beslagttaget samt att efter krigets slut återställas utan ersättning, eller att varda rekvirerat mot ersättning, antingen gemensamt med fartyget eller särskilt.

Detsamma gäller i fråga om varor, vilka befinna sig å fartyg, som avses i artikel 3.

Artikel 5

Denna konvention är icke tillämplig i fråga om handelsfartyg, vars konstruktion angiver, att de äro ämnade att omdanas till krigsfartyg.

Artikel 6

Bestämmelserna i denna konvention äro tillämpliga endast å förhållandet mellan de kontraherande makterna och endast för det fall att de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Se likalydande slutbestämmelser efter XIII:e Haagkonventionen.

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 rörande handelsfartygs omdaning till krigsfartyg (VII:e Haagkonventionen)

Artikel 1

Till krigsfartyg omdanat handelsfartyg äger icke de rättigheter och förpliktelser, som äro förbundna med förstnämnda slag av fartyg, om detsamma icke är ställt under den makts direkta myndighet, omedelbara kontroll och ansvar, vars flagga det för.

Artikel 2

Till krigsfartyg omdanade handelsfartyg böra föra de för krigsfartyg av dess nationalitet utmärkande yttre kännetecknen.

Artikel 3

Befälhavare bör vara anställd i vederbörande stats tjänst och behörigen förordnad av vederbörande myndigheter. Hans namn skall finnas infört i förteckning över officerare tillhörande krigsflottan.

Artikel 4

Besättningen skall vara underkastad reglerna för militär lydnad.

Artikel 5

Till krigsfartyg omdanat handelsfartyg är pliktigt att under sina företag iakttaga krigets lagar och bruk.

Artikel 6

Krigförande, vilken till krigsfartyg omdanar ett handelsfartyg, bör snarast möjligt ange denna övergång i listan över fartyg, tillhörande dess krigsflotta.

Artikel 7

Bestämmelserna i denna konvention äro tillämpliga endast de kontraherande makterna emellan och endast för det fall att de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Se likalydande slutbestämmelser efter XIII:e Haagkonventionen.

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 rörande utläggning af automatiska undervattensberöringsminor (VIII:e Haagkonventionen)

(Suveränernas och statschefernas angifning) - under ingifvelse af grundsatsen om frihet för vattenvägarna, öppna för alla nationer; i betraktande däraf att, om under sakernas nuvarande tillstånd man icke kan förbjuda användandet af automatiska undervattensberöringsminor, det är af vikt att inskränka och reglera bruket däraf i ändamål att minska krigets hårdheter, samt att för så vidt sig göra låter, gifva den fredliga sjöfarten den säkerhet hon eger rätt att fordra oaktadt befintligheten af ett krig; i afvaktan på möjligheten att reglera frågan på ett sätt som skänker de däri invecklade intressena alla önskliga garantier; - hafva beslutit för sådant ändamål afsluta en konvention och hafva till sina befullmäktigade ombud utnämnt (namnen), hvilka öfverenskommit om följande bestämmelser:

Artikel 1

Det är förbjudet: 10 att utlägga icke fastgjorda automatiska beröringsminor, med mindre de äro konstruerade på sätt att bli oskadliga högst en timme sedan den som utlagt dem upphört att kunna öfvervaka dem; 20 att utlägga fastgjorda automatiska beröringsminor som icke bli oskadliga i och därmed att de brutit sina fästen; 30 att använda torpeder som icke bli oskadliga då de förfela sitt mål.

Artikel 2

Det är förbjudet att utlägga automatiska beröringsminor framför en motståndares kuster och hamnar i det uteslutande ändamålet att afskära handelsjöfarten.

Artikel 3

När fastgjorda automatiska beröringsminor användas, böra alla möjliga försiktighetsmått vidtagas för den fredliga sjöfartens säkerhet. De krigförande förplikta sig att i möjlig mån sörja därför att dessa minor bli oskadliga efter ett bestämdt tidsförlopp, och att i de fall de skulle upphöra att öfvervakas, utmärka de farliga trakterna, så snart de militäriska fordringarna tillåta det, genom ett tillkännagifvande till sjöfarten, som tillika bör meddelas regeringarna å diplomatisk väg.

Artikel 4

Hvarje neutral makt som utlägger automatiska beröringsminor framför sina kuster, bör iakttaga samma regler och vidtaga samma försiktighetsmått som åläggas de krigförande. Den neutrala makten bör genom ett föregående tillkännagifvande låta sjöfarten veta på hvilka trakter de automatiska beröringsminorna skola ligga. Detta tillkännagifvande bör skyndsamt meddelas regeringarna å diplomatisk väg.

Artikel 5

De kontraherande makterna förplikta sig att vid krigets slut göra allt hvad af dem beror för att, hvar på sitt håll, borttaga de minor de utlagt. Beträffande de fastgjorda automatiska beröringsminor, som den ene krigförande utlagt utefter den andres kuster, skall stället därför meddelas den andra parten genom den makt som utlagt dem, och hvarje makt skall inom kortaste tid skrida till borttagande af de minor hvilka befinna sig i hennes vatten.

Artikel 6

De kontraherande makter hvilka ännu icke förfoga öfver så beskaffade, fullkomnade minor som denna konvention förutsätter, och hvilka följaktligen icke för närvarande skulle kunna rätta sig efter de i art.1 och 3 fastställda regler, förplikta sig att så snart som

möjligt omdana sin minmateriel, så att denne motsvarar ofvan nämnda föreskrifter.

Artikel 7

Denna konventions bestämmelser äro tillämpliga endast emellan de kontraherande makterna och om de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Artikel 8

Denna konvention skall ratificieras så snart som möjligt. Ratifikationerna skola deponeras i Haag. Det första deponerandet af ratifikationer skall bekräftas genom ett protokoll, undertecknadt af de däri deltagande makternas representanter äfvensom af Nederländernas minister för utrikes ärendena. Påföljande ratifikationer deponeras medelst skriftligt tillkännagifvande till nederländska regeringen, åtföljdt af ratifikationshandlingen. Bestyrkt afskrift af protokollet rörande det första deponerandet af ratifikationer, af de i föregående punkt nämnda tillkännagifvanden samt af ratifikationshandlingarna, skall genast, genom nederländska regeringens försorg och å diplomatisk väg, öfverlämnas till de makter hvilka varit inbjudna till Andra Fredskonferensen, äfvensom till öfvriga makter hvilka anslutit sig till konventionen. I de fall föregående punkt föreser, skall nämnda regering liktidigt låta dem veta hvilken dag hon emottog tillkännagifvandet.

Artikel 9

De icke-undertecknande makterna tillåtas ansluta sig till denna konvention. Den makt som önskar ansluta sig, tillkännagifver skriftligt sin afsikt hos nederländska regeringen jämte öfverlämnande af anslutningshandlingen, och denne deponeras i nämnda regerings arkiv. Regeringen skall genast till samtliga öfvriga makter öfversända bestyrkt afskrift af tillkännagifvandet äfvensom af anslutningshandlingen, jämte angifvandet af datum då hon erhöll tillkännagifvandet.

Artikel 10

Denna konvention skall, för de makter hvilka deltagit i det första deponerandet af ratifikationer, inträda i kraft sextio dagar efter datum af nämnda deponerandes protokoll, och för de makter hvilka ratificiera efteråt eller ansluta sig, sextio dagar efter det att

tillkännagifvandet af deras ratificering eller anslutning erhållits af nederländska regeringen.

Artikel 11

Denna konvention skall ega bestånd under sju år ifrån och med sextionde dagen efter datum för det första deponerandet af ratifikation. I saknad af uppsägning skall hon fortfara att ega giltighet efter nämnda tidslängds utgång. Uppsägningen skall gifvas skriftligt till känna hos nederländska regeringen, som af tillkännagifvandet genast meddelar bestyrkt afskrift till samtliga makter jämte angifvande af datum då hon emottog det. Uppsägningen eger endast verkan med afseende på den makt som gifvit henne till känna och sex månader efter det att tillkännagifvandet kommit nederländska regeringen till handa.

Artikel 12

De kontraherande makterna förbinda sig att återupptaga frågan om användandet af automatiska beröringsminor sex månader före utgången af den i föregående art., punkt 1, försedda terminens utgång, såvida hon icke blifvit återupptagen och löst vid en tidigare tidpunkt genom Tredje Fredskonferensen. Om de kontraherande makterna avsluta en ny konvention rörande användandet af minor, skall, ifrån och med hennes inträde i kraft, denna konvention upphöra att vara tillämplig.

Artikel 13

Ett af nederländska utrikesministeriet hållet register skall utvisa datum för ratifikationers deponerande i enlighet med art. 8, punkter 3 och 4, äfvensom datum då tillkännagifvandena om anslutning (art. 9, punkt 2) eller uppsägning (art. 11, punkt 3) erhållits. Det står hvarje kontraherande makt öppet att taga kännedom af detta register och att därpå begära bestyrkta utdrag.

Se likalydande slutbestämmelser efter XIII:e Haagkonventionen.

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 angående bombardemang i krigstid förmedelst sjöstridskrafter (IX:e Haagkonventionen)

Kapitel I Om bombardemang av hamnar, städer, byar, bostäder och byggnader, som icke försvaras

Artikel 1

Det är förbjudet att förmedelst sjöstridskrafter bombardera hamnar, städer, byar, bostäder och byggnader, som icke försvaras.

En ort må icke bombarderas endast på den grund att framför dess hamn finnas försänkta vid beröring automatiskt verkande undervattensminor.

Artikel 2

Dock äro i detta förbud ej inbegripna militära arbeten, lant- eller sjömilitära anläggningar, förråd av vapen eller krigsmateriel, verkstäder eller inrättningar, som äro användbara för den fientliga flottans eller arméns behov, samt i hamnen befintliga krigsfartyg. Befälhavaren över en sjöstyrka äger, efter anmaning med lämnad skälig tidsfrist, förstöra dem medelst beskjutning, därest varje annat medel är uteslutet, och försåvitt ortsmyndigheterna icke skridit till ifrågavarande förstöring inom den bestämda tidsfristen. Han ådrager sig i dylikt fall intet ansvar för den oavsiktliga skada, vilken kan förorsakas genom bombardemanget.

Därest tvingande militära krav fordra omedelbar handling och icke medgiva beviljandet av någon tidsfrist, är det överenskommet, att förbudet mot bombardemang av den oförsvarade staden står kvar i likhet med det i mom. 1 angivna fall, samt att befälhavaren

äger att vidtaga alla erforderliga åtgärder i syfte att minsta möjliga olägenhet för staden måtte därav bliva följden.

Artikel 3

Efter föregående uttryckligt tillkännagivande må bombardemang öppnas mot hamnar, städer, byar, bostäder eller byggnader, som icke försvaras, därest ortsmyndigheterna, oaktat formlig uppfordran, vägra efterkomma rekvisitioner av livsmedel eller andra förnödenheter, vilka äro erforderliga för tillgodoseende av den framför platsen varande sjöstyrkans omedelbara behov.

Dessa rekvisitioner böra stå i förhållande till ortens tillgångar. De må endast begäras efter bemyndigande av den ifrågavarande sjöstyrkans befälhavare och skola såvitt möjligt kontant gäldas; om så ej kan ske, skola de bekräftas medelst kvitton.

Artikel 4

Bombardemang av icke försvarade hamnar, städer, byar, bostäder eller byggnader på grund av underlåtenhet att gälda kontributioner i penningar är förbjudet.

Kapitel II Allmänna bestämmelser

Artikel 5

Vid bombardemang förmedelst sjöstridskrafter bör vederbörande befälhavare vidtaga alla erforderliga åtgärder i syfte att såvitt möjligt skona byggnader, som äro ägnade åt gudstjänst, konst, vetenskap och välgörenhet, ävensom historiska minnesmärken, sjukvårdsanstalter samt samlingsplatser för sjuka eller sårade under förutsättning att dessa icke samtidigt brukas i något militärt syfte.

Det åligger invånarna att utmärka dessa minnesmärken, byggnader eller samlingsplatser medelst tydliga tecken, bestående av stora, fasta rektangulära skivor, diagonalt avdelade i två färgade trianglar, den övre svart, den nedre vit.

Artikel 6

Utom i fall, där militära krav ej sådant medgiva, bör den anfallande sjöstyrkans befälhavare före bombardemangets öppnande göra allt vad på honom ankommer för att varsko myndigheterna.

Artikel 7

Det är förbjudet att åt plundring prisgiva stad eller ort även för det fall att den tagits med storm.

Kapitel III Slutbestämmelser*Artikel 8*

Bestämmelserna i denna konvention äro tillämpliga endast å förhållandet mellan de kontraherande makterna och endast för det fall att de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Se likalydande slutbestämmelser efter XIII:e Haagkonventionen.

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 angående vissa inskränkningar i utövandet av rätten till uppbringning i sjökrig (XI:e Haagkonventionen)

Kapitel I Om postförsändelser

Artikel 1

Neutralas eller krigförandes postförsändelser, som anträffas till sjöss å neutralt eller fientligt fartyg, äro okränkbara, vare sig de hava egenskapen av officiella eller enskilda. Om fartyget uppbringas, skola desamma med minsta möjliga tidsutdräkt vidare befordras av det uppbringande fartyget.

Bestämmelserna i föregående stycke äro icke tillämpliga då blockad brytes, å de försändelser, som äro bestämda till eller komma från den blockerade hamnen.

Artikel 2

Postförsändelsernas okränkbarhet undandrager icke neutrala postförande fartyg från tillämpligheten av sjökrigets lagar och bruk angående neutrala handelsfartyg i allmänhet. Dock må visitation av dem icke äga rum annat än vid nödtvång samt skall företagas med all möjlig skonsamhet och skyndsamhet.

Kapitel II Om vissa fartygs fritagande från uppbringning

Artikel 3

Fartyg, uteslutande avsedda för kustfisket eller till lokal sjöfart av ringare omfattning, äro fritagna från uppbringning jämte redskap, tackling, tillbehör och last.

Detta fritagande upphör att gälla för dessa fartyg så snart de på något som helst sätt taga del i fientligheterna.

De kontraherande makterna förbinda sig att icke begagna sig av dessa fartygs ofarliga egenskap för att använda dem i militärt ändamål under samtidigt bevarande av deras fredliga utseende.

Artikel 4

Från uppbringning äro jämväl fritagna fartyg med uppdrag av religiös, vetenskaplig eller filantropisk natur.

Kapitel III Om behandlingen av besättning tillhörande fientliga handelsfartyg, som uppbringas av en krigförande

Artikel 5

När ett fientligt handelsfartyg uppbringas av en krigförande, skola de av besättningen, som äro undersåtar av en neutral stat, ej göras till krigsfångar.

Detsamma gäller den befälhavare och de av befälet i övrigt, som äro undersåtar av en neutral stat, om de uttryckligen skriftligen förbinda sig att icke tjäna å ett fientligt fartyg under krigets fortvaro.

Artikel 6

Befälhavare samt medlemmar av befälet och besättningen, som äro undersåtar av den fientliga staten, göras icke till krigsfångar, såframt de genom ett uttryckligt skriftligt löfte förbinda sig att, så länge fientligheterna fortfara, icke antaga någon tjänst, som äger samband med krigsoperationerna.

Artikel 7

Namnen å de personer, vilka lämnats i frihet under de villkor, som angivas i artikel 5, andra stycket, och artikel 6, skola av den krigförande, som företagit uppbringningen, meddelas den andre krigförande. Det är den senare förbjudet att med vett och vilja använda ifrågavarande personer.

Artikel 8

Bestämmelserna i de tre föregående artiklarna äga icke tillämpning å fartyg, som deltaga i fientligheterna.

Kapitel IV Slutbestämmelser*Artikel 9*

Bestämmelserna i denna konvention äro tillämpliga endast de kontraherande makterna emellan och endast för det fall att de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Se likalydande slutbestämmelser efter XIII:e Haagkonventionen.

Konvention i Haag den 18 oktober 1907 angående neutrala makters rättigheter och skyldigheter i händelse av sjökrig (XIII:e Haagkonventionen)

jämte;

likalydande slutbestämmelser

Artikel 1

De krigförande äro skyldiga att respektera neutrala makters suveräna rättigheter och att å neutralt land- eller sjöområde avhålla sig från varje handling, som, om densamma av den neutrala makten bleve tåld, skulle utgöra ett brott mot dess neutralitet.

Artikel 2

Alla fientliga handlingar, uppbringning och utövning av visitationsrätten däri inbegripna, vilka begås av krigförandes örlogsfartyg i neutral makts territorialvatten, innebära en kränkning av neutraliteten och äro strängeligen förbjudna.

Artikel 3

Då ett fartyg blivit uppbringat i neutral makts territorialvatten, skall denna makt, om prisen ännu befinner sig inom dess jurisdiktionsområde, använda de medel, varöver densamma förfogar, för att prisen må varda frigiven tillika med befäl och besättning samt för att det manskap, som av det uppbringande fartyget ombordförts, må varda internerat.

Om prisen befinner sig utanför den neutrala statens jurisdiktionsområde, skall den regering, som låtit uppbringa fartyget, på den förra statens begäran frigiva prisen jämte dess befäl och besättning.

Artikel 4

Prisdomstol må icke av krigförande inrättas å neutralt territorium eller å fartyg, som befinner sig i neutralt farvatten.

Artikel 5

Det är de krigförande förbjudet att göra neutrala hamnar eller farvatten till bas för sjökrigsföretag mot sin motståndare, särskilt att därstädes upprätta stationer för radio-telegrafi eller anbringa någon som helst annan apparat, avsedd för meddelande med de krigförande styrkorna till lands eller vatten.

Artikel 6

Varje överlämnande under vilken som helst form, direkt eller indirekt, av krigsfartyg, ammunition och något som helst slag av krigsmateriel från neutral makt till krigförande är förbjudet.

Artikel 7

Neutral stat är icke förpliktad att hindra utförsel eller genomförsel för någon av de krigförandes räkning av vapen, ammunition och i allmänhet av något, som kan komma till användning för armén eller flottan.

Artikel 8

Neutral regering är skyldig att använda de medel, varöver densamma förfogar, för att inom sitt jurisdiktionsområde hindra utrustande eller bestyckande av varje fartyg, om vilket densamma har grundad anledning att tro, att det är bestämt för kryssning eller att medverka vid fientliga företag mot en makt, med vilken densamma befinner sig i fred. Denna regering är jämväl skyldig att fara samma uppsikt för att hindra varje fartyg, som är avsett för kryssning eller att medverka vid krigsföretag, och som blivit inom dess jurisdiktionsområde helt eller delvis inrättat till krigsbruk, från att utlöpa från nämnda område.

Artikel 9

Neutral makt skall gentemot de båda krigförande lika tillämpa de villkor, inskränkningar eller förbud, som densamma utfärdat med avseende å tillträde till dess hamnar, redder eller territorialvatten för krigförande örlogsfartyg och deras priser.

Dock kan neutral makt förbjuda tillträde till sina hamnar och redder för det krigförande fartyg, som underlåtit att ställa sig till efterrättelse de av den neutrala makten utfärdade påbud och bestämmelser, eller som kränkt dess neutralitet.

Artikel 10

En stats neutralitet kränkes icke därigenom, att de krigförandes örlogsfartyg och priser blott färdas genom dess territorialvatten.

Artikel 11

Neutral stat äger tillåta, att de krigförandes fartyg begagna sig av dess examinerade lotsar.

Artikel 12

I saknad av andra särskilda bestämmelser i den neutrala statens lagstiftning är det, utom i de fall, som i denna konvention angivas, förbjudet för de krigförandes fartyg att längre än 24 timmar kvarstanna i nämnda stats hamnar, å dess redder eller i dess territorialvatten.

Artikel 13

När en makt, som blivit underrättad om fientligheternas öppnande, erfar, att ett krigsfartyg, tillhörande en krigförande, befinner sig i någon av dess hamnar, å någon av dess redder eller i dess territorialvatten, skall denna makt meddela fartyget, att detta har att avgå inom 24 timmar eller före utgången av den tidsfrist, som ortens lag föreskriver.

Artikel 14

Krigförande örlogsfartyg må icke förlänga sitt uppehåll i neutral hamn utöver den lagliga tidsfristen, utom på grund av haveri eller havets tillstånd. Det skall avgå, så snart orsaken till dröjsmålet upphört.

Reglerna angående begränsning av tiden för uppehåll i neutrala hamnar, på neutrala redder och i neutrala farvatten äro icke tillämpliga å krigsfartyg, som uteslutande äro avsedda för religiösa, vetenskapliga och människovänliga ändamål.

Artikel 15

I saknad av andra särskilda föreskrifter i den neutrala statens lagstiftning må högst tre krigsfartyg, tillhörande en krigförande, samtidigt befinna sig i en av dess hamnar eller å någon av dess redder.

Artikel 16

När krigsfartyg tillhörande de båda krigförande parterna samtidigt befinna sig i neutral hamn eller å neutral redd, skola minst 24 timmar förlöpa mellan den ena och den andra krigförandes fartygs avgång.

Fartygen skola avsegla i samma ordning, som de anlönt, såvida icke det först anlända fartyget befinner sig uti sådana omständigheter, att en förlängning av den lagliga tidsfristen är medgiven.

Ett krigförande fartyg kan icke lämna neutral hamn eller redd förr än 24 timmar efter det handelsfartyg, förande motståndarens flagga, avgått.

Artikel 17

I neutrala hamnar eller å neutrala redder må krigförande örlogsfartyg reparera sina haverier endast i den omfattning, som är en oundgänglig nödvändighet för navigeringens säkerhet, men må icke å något sätt öka sin militära styrka. Den neutrala myndigheten fastställer beskaffenheten av de reparationer, som skola företagas; dessa skola utföras med största möjliga skyndsamhet.

Artikel 18

Krigförande örlogsfartyg må icke begagna neutrala hamnar, redder eller farvatten för att förnya eller öka sina krigsförråd eller sin bestyckning eller för att göra sin besättning fulltalig.

Artikel 19

Krigförande örlogsfartyg må i neutrala hamnar eller å neutrala redder blott intaga så stor myckenhet livsmedelsförnödenheter, som erfordras för att fylla dess normala förråd i fredstid.

Dessa fartyg må likaledes endast taga ombord så stor myckenhet bränsle, som erfordras för att de skola kunna uppnå närmaste hamn i eget land. Emellertid må de taga ombord så stor myckenhet bränsle, som erfordras för fyllande av deras egentliga kolboxar, när

de befinna sig uti neutrala länder, som antagit denna regel för beräkning av den myckenhet bränsle, som får lämnas.

Om fartygen enligt den neutrala statens lagar först erhålla kol 24 timmar efter sin ankomst, förlänges den lagligen medgivna tiden för vistelsens längd med 24 timmar.

Artikel 20

Krigförande örlogsfartyg, som intagit bränsle i neutral makts hamn, må först efter 3 månader förnya sitt förråd i hamn tillhörande samma makt.

Artikel 21

En pris må införas i neutral hamn endast på grund av sjöoduglighet, svår sjögång eller brist på bränsle eller proviant.

Den skall åter avgå, så snart den orsak, som berättigat dess inlöpande i hamnen, upphört. Om densamma underlåter att göra detta, skall den neutrala makten meddela densamma befallning att ofördröjligen avgå; om densamma icke efterkommer denna befallning skall den neutrala staten använda de medel, varöver denna förfogar för att frigiva prisen med befäl och manskap samt internera den besättning, som det uppbringande fartyget fört ombord.

Artikel 22

Neutral makt skall jämväl frigiva en pris, som förts i hamn, utan att de i art. 21 stadgade villkor varit för handen.

Artikel 23

Neutral makt kan tillåta priser med eller utan följe att erhålla tillträde till dess hamnar eller redder, i fall de införas för att lämnas till förvaring under avvaktan å prisdomstolens utslag. Denna makt kan låta föra prisen till någon annan av sina hamnar.

Om prisen åtföljes av ett krigsfartyg, må det befäl och det manskap, som av det uppbringande fartyget blivit förda ombord, gå över å det prisen åtföljande fartyget.

Om prisen seglar utan följe, skall den personal, som blivit förd ombord därå av det uppbringande fartyget, lämnas i frihet.

Artikel 24

Om ett krigförande örlogsfartyg, oaktat anmaning från den neutrala myndighetens sida, icke lämnar hamn, i vilken detsamma icke äger rätt kvarstanna, har den neutrala makten rätt vidtaga de åtgärder, som densamma anser nödiga för att sätta fartyget ur stånd att gå till sjöss, så länge kriget varar, och bör fartygets befälhavare underlätta utförandet av dessa åtgärder.

Kvarhålles krigförande fartyg av neutral makt, skall dess befäl och besättning jämväl kvarhållas.

Det befäl och det manskap, som sålunda kvarhållits, må kvarlämnas ombord å fartyget eller inkvarteras, vare sig å annat fartyg eller i land; de kunna underkastas sådana inskränkningar, som det må anses nödvändigt att ålägga dem. Dock bör alltid kvarlämnas ombord det manskap, som är nödvändigt för dess skötsel.

Officerarna må lämnas i frihet, om de på hedersord förplikta sig att icke utan tillstånd lämna det neutrala området.

Artikel 25

Neutral makt är pliktig att utöva sådan uppsikt, som de till dess förfogande stående medel tillåta, för att förhindra varje överträdelse av förestående bestämmelser i dess hamnar, å dess redder eller i dess farvatten.

Artikel 26

Den omständighet, att neutral makt utövar de i förevarande konvention fastställda rättigheter, kan aldrig av den ene eller den andre krigförande, som antagit ifrågavarande artiklar, anses såsom en mindre vänskaplig handling.

Artikel 27

De kontraherande skola ömsesidigt i god tid meddela varandra alla lagar, förordningar och andra bestämmelser, varigenom hos dem den behandling, som i dess hamnar och farvatten tillkommer krigförande örlogsfartyg, är ordnad, och sker detta meddelande förmedelst ett tillkännagivande till nederländska regeringen, vilket av denna omedelbart översändes till övriga kontraherande makter.

Artikel 28

Bestämmelserna i denna konvention äro tillämpliga endast å förhållandet mellan de kontraherande makterna och endast för det fall, att de krigförande samtliga äro parter i konventionen.

Likalydande slutbestämmelser till Haagkonventionerna

Artikel ..

Denna konvention skall snarast möjligt ratificeras.

Ratifikationerna skola deponeras i Haag.

Över det första deponerandet av ratifikationer skall upprättas ett protokoll, som skall undertecknas av representanterna för de däri deltagande makterna och av nederländske utrikesministern.

Senare deponerande av ratifikationer skall ske medelst en skriftlig av ratifikationsinstrumentet åtföljd notifikation till nederländska regeringen.

Bestyrkt avskrift av protokollet över det första deponerandet av ratifikationer, av de i näst föregående stycke omnämnda notifikationer samt av ratifikationsinstrumenten skola omedelbart genom nederländska regeringens försorg på diplomatisk väg tillställas de till andra fredskonferensen inbjudna makter, samt övriga makter, som tillträtt denna konvention. I de fall, som avses i näst föregående stycke, skall nämnda regering samtidigt underrätta dem om dagen för notifikationens mottagande.

Artikel ..

Icke undertecknande makter äga tillträda denna konvention. Den makt, som önskar tillträda densamma, skall skriftligen tillkännagiva sin avsikt för nederländska regeringen och därvid överlämna adhesionsakten, som skall deponeras i nämnda regerings arkiv.

Samma regering skall omedelbart tillställa alla övriga makter bestyrkt avskrift såväl av notifikationen som av adhesionsakten samt därvid angiva dagen för notifikationens mottagande.

Artikel ..

Denna konvention träder i kraft med avseende å de makter, som deltagit i det första deponerandet av ratifikationerna, sextio dagar efter depositionsprotokollets datum, och med avseende å de makter, som senare ratificera eller tillträda konventionen, sextio dagar efter det att notifikationen om deras ratifikation eller tillträdande mottagits av nederländska regeringen.

Artikel ..

Därest någon av de höga fördragsslutande parterna skulle vilja uppsäga denna konvention, skall uppsägningen skriftligen meddelas nederländska regeringen, som omedelbart skall tillställa alla de övriga makterna bestyrkt avskrift av notifikationen jämte underrättelse om dagen för dess mottagande.

Uppsägningen medför verkan endast med avseende å den stat, som gjort densamma, och först ett år efter det notifikation härom kommit nederländska regeringen tillhanda.

Artikel ..

I ett av nederländska utrikesministeriet fört register skall antecknas dagen för ratifikationernas deponerande jämlikt art..... ävensom dagen, då notifikationer om tillträdande (art..) eller uppsägning (art..) mottagits.

Envar kontraherande makt äger rätt att taga kännedom om detta register och att begära utdrag av detsamma.

Till bekräftelse härav hava fullmäktige försett denna konvention med sina underskrifter.

Som skedde i Haag den adertonde oktober nittonhundrasju i ett enda exemplar, som förbliver deponerat i nederländska regeringens arkiv och varav bestyrkta avskrifter skola på diplomatisk väg tillställas de till den andra fredskonferensen inbjudna makter.

Declaration in London concerning the Laws of Naval War (1909) (Sjökrigsdeklarationen)

Förord

Deklarationen innehåller regler om sjöhandelskriget, dvs. regler för behandling av fientliga och neutrala handelsfartyg och det gods som fraktas på dessa fartyg men även om rätten till blockad av hamnar och kuster.

Deklarationen har formellt aldrig trätt i kraft, eftersom ingen av de tio signatärstaterna (Österrike-Ungern, Frankrike, Tyskland, Storbritannien, Italien, Japan, Nederländerna, Ryssland, Spanien och USA) fullföljde deklARATIONEN genom ratificering. Reglerna återspeglade dock då gällande sedvanerätt och tillerkändes sådan status redan under första världskriget. Trots att många av deklARATIONENS regler är ålderdomliga i dagens sjökrig betraktas de än idag som sedvanerättsligt bindande.

Deklarationen antogs den 26 februari 1909, men har formellt aldrig trätt i kraft.

Having regard to the terms in which the British Government invited various Powers to meet in conference in order to arrive at an agreement as to what are the generally recognized rules of international law within the meaning of Article 7 of the Convention of 18 October 1907, relative to the establishment of an International Prize Court;

Recognizing all the advantages which an agreement as to the said rules would, in the unfortunate event of a naval war, present, both as regards peaceful commerce, and as regards the belligerents and their diplomatic relations with neutral Governments;

Having regard to the divergence often found in the methods by which it is sought to apply in practice the general principles of international law;

Animated by the desire to ensure henceforward a greater measure of uniformity in this respect;

Hoping that a work so important to the common welfare will meet with general approval;

Have appointed as their Plenipotentiaries, that is to say:

(Here follow the names of Plenipotentiaries)

Who, after having communicated their full powers, found to be in good and due form, have agreed to make the present Declaration:

Preliminary Provision

The Signatory Powers are agreed that the rules contained in the following Chapters correspond in substance with the generally recognized principles of international law.

Chapter I

Blockade in Time of War

Article 1

A blockade must not extend beyond the ports and coasts belonging to or occupied by the enemy.

Article 2

In accordance with the Declaration of Paris of 1856, a blockade, in order to be binding, must be effective - that is to say, it must be maintained by a force sufficient really to prevent access to the enemy coastline.

Article 3

The question whether a blockade is effective is a question of fact.

Article 4

A blockade is not regarded as raised if the blockading force is temporarily withdrawn on account of stress of weather.

Article 5

A blockade must be applied impartially to the ships of all nations.

Article 6

The commander of a blockading force may give permission to a warship to enter, and subsequently to leave, a blockaded port.

Article 7

In circumstances of distress, acknowledged by an officer of the blockading force, a neutral vessel may enter a place under blockade and subsequently leave it, provided that she has neither discharged nor shipped any cargo there.

Article 8

A blockade, in order to be binding, must be declared in accordance with Article 9, and notified in accordance with Articles 11 and 16.

Article 9

A declaration of blockade is made either by the blockading Power or by the naval authorities acting in its name.

It specifies –

- 1) The date when the blockade begins;
- 2) the geographical limits of the coastline under blockade;
- 3) the period within which neutral vessels may come out.

Article 10

If the operations of the blockading Power, or of the naval authorities acting in its name, do not tally with the particulars, which, in accordance with Article 9 1) and 2), must be inserted in the declaration of blockade, the declaration is void, and a new declaration is necessary in order to make the blockade operative.

Article 11

A declaration of blockade is notified

- 1) To neutral Powers, by the blockading Power, by means of a communication addressed to the Governments direct, or to their representatives accredited to it;
- 2) To the local authorities, by the officer commanding the blockading force. The local authorities will, in turn, inform the foreign consular officers at the port or on the coastline under blockade as soon as possible.

Article 12

The rules as to declaration and notification of blockade apply to cases where the limits of a blockade are extended, or where a blockade is re-established after having been raised.

Article 13

The voluntary raising of a blockade, as also any restriction in the limits of a blockade, must be notified in the manner prescribed by Article 11.

Article 14

The liability of a neutral vessel to capture for breach of blockade is contingent on her knowledge, actual or presumptive, of the blockade.

Article 15

Failing proof to the contrary, knowledge of the blockade is presumed if the vessel left a neutral port subsequently to the notification of the blockade to the Power to which such port belongs, provided that such notification was made in sufficient time.

Article 16

If a vessel approaching a blockaded port has no knowledge, actual or presumptive, of the blockade, the notification must be made to the vessel itself by an officer of one of the ships of the blockading force. This notification should be entered in the vessel's logbook, and must state the day and hour, and the geographical position of the vessel at the time.

If through the negligence of the officer commanding the blockading force no declaration of blockade has been notified to the local authorities, or, if in the declaration, as notified, no period has been mentioned within which neutral vessels may come out, a neutral vessel coming out of the blockaded port must be allowed to pass free.

Article 17

Neutral vessels may not be captured for breach of blockade except within the area of operations of the warships detailed to render the blockade effective.

Article 18

The blockading forces must not bar access to neutral ports or coasts.

Article 19

Whatever may be the ulterior destination of a vessel or of her cargo, she cannot be captured for breach of blockade, if, at the moment, she is on her way to a non-blockaded port.

Article 20

A vessel which has broken blockade outwards, or which has attempted to break blockade inwards, is liable to capture so long as she is pursued by a ship of the blockading force. If the pursuit is abandoned, or if the blockade is raised, her capture can no longer be effected.

Article 21

A vessel found guilty of breach of blockade is liable to condemnation. The cargo is also condemned, unless it is proved that at the time of the shipment of the goods the shipper neither knew nor could have known of the intention to break the blockade.

Chapter II

Contraband of War

Article 22

The following articles may, without notice, be treated as contraband of war, under the name of absolute contraband:

- 1) Arms of all kinds, including arms for sporting purposes, and their distinctive component parts.
- 2) Projectiles, charges, and cartridges of all kinds, and their distinctive component parts.
- 3) Powder and explosives specially prepared for use in war.
- 4) Gun-mountings, limber boxes, limbers, military waggons, field forges, and their distinctive component parts.
- 5) Clothing and equipment of a distinctively military character.
- 6) All kinds of harness of a distinctively military character.
- 7) Saddle, draught, and pack animals suitable for use in war.
- 8) Articles of camp equipment, and their distinctive component parts.
- 9) Armour plates.
- 10) Warships, including boats, and their distinctive component parts of such a nature that they can only be used on a vessel of war.
- 11) Implements and apparatus designed exclusively for the manufacture of munitions of war, for the manufacture or repair of arms, or war material for use on land or sea.

Article 23

Articles exclusively used for war may be added to the list of absolute contraband by a declaration, which must be notified.

Such notification must be addressed to the Governments of other Powers, or to their representatives accredited to the Power making the declaration. A notification made after the outbreak of hostilities is addressed only to neutral Powers.

Article 24

The following articles, susceptible of use in war as well as for purposes of peace, may, without notice, be treated as contraband of war, under the name of conditional contraband:

- 1) Foodstuffs.
- 2) Forage and grain, suitable for feeding animals.
- 3) Clothing, fabrics for clothing, and boots and shoes, suitable for use in war.
- 4) Gold and silver in coin or bullion; paper money.
- 5) Vehicles of all kinds available for use in war, and their component parts.
- 6) Vessels, craft, and boats of all kinds; floating docks, parts of docks and their component parts.
- 7) Railway material, both fixed and rolling-stock, and material for telegraphs, wireless telegraphs, and telephones.
- 8) Balloons and flying machines and their distinctive component parts, together with accessories and articles recognizable as intended for use in connection with balloons and flying machines.
- 9) Fuel; lubricants.
- 10) Powder and explosives not specially prepared for use in war.
- 11) Barbed wire and implements for fixing and cutting the same.
- 12) Horseshoes and shoeing materials.
- 13) Harness and saddlery.
- 14) Field glasses, telescopes, chronometers, and all kinds of nautical instruments.

Article 25

Articles susceptible of use in war as well as for purposes of peace, other than those enumerated in Articles 22 and 24, may be added to the list of conditional contraband by a declaration, which must be notified in the manner provided for in the second paragraph of Article 23.

Article 26

If a Power waives, so far as it is concerned, the right to treat as contraband of war an article comprised in any of the classes enumerated in Articles 22 and 24, such intention shall be announced by a declaration, which must be notified in the manner provided for in the second paragraph of Article 23.

Article 27

Articles which are not susceptible of use in war may not be declared contraband of war.

Article 28

The following may not be declared contraband of war:

- 1) Raw cotton, wool, silk, jute, flax, hemp, and other raw materials of the textile industries, and yarns of the same.
- 2) Oil seeds and nuts; copra
- 3) Rubber, resins, gums, and lacs; hops.
- 4) Raw hides and horns, bones, and ivory.
- 5) Natural and artificial manures, including nitrates and phosphates for agricultural purposes.
- 6) Metallic ores.
- 7) Earths, clays, lime, chalk, stone, including marble, bricks, slates, and tiles.
- 8) Chinaware and glass.
- 9) Paper and paper-making materials.
- 10) Soap, paint and colours, including articles exclusively used in their manufacture, and varnish.
- 11) Bleaching powder, soda ash, caustic soda, salt cake, ammonia, sulphate of ammonia, and sulphate of copper.
- 12) Agricultural, mining, textile, and printing machinery.
- 13) Precious and semi-precious stones, pearls, mother-of-pearl, and coral.
- 14) Clocks and watches, other than chronometers.
- 15) Fashion and fancy goods.
- 16) Feathers of all kinds, hairs, and bristles.
- 17) Articles of household furniture and decoration; office furniture and requisites.

Article 29

Likewise the following may not be treated as contraband of war:

- 1) Articles serving exclusively to aid the sick and wounded. They can, however, in case of urgent military necessity and subject to the payment of compensation, be requisitioned, if their destination is that specified in Article 30.
- 2) Articles intended for the use of the vessel in which they are found, as well as those intended for the use of her crew and passengers during the voyage.

Article 30

Absolute contraband is liable to capture if it is shown to be destined to territory belonging to or occupied by the enemy, or to the armed forces of the enemy. It is immaterial whether the carriage of the goods is direct or entails transshipment or a subsequent transport by land.

Article 31

Proof of the destination specified in Article 30 is complete in the following cases:

- 1) When the goods are documented for discharge in an enemy port, or for delivery to the armed forces of the enemy.
- 2) When the vessel is to call at enemy ports only, or when she is to touch at an enemy port or meet the armed forces of the enemy before reaching the neutral port for which the goods in question are documented.

Article 32

Where a vessel is carrying absolute contraband, her papers are conclusive proof as to the voyage on which she is engaged, unless she is found clearly out of the course indicated by her papers, and unable to give adequate reasons to justify such deviation.

Article 33

Conditional contraband is liable to capture if it is shown to be destined for the use of the armed forces or of a government department of the enemy State, unless in this latter case the circumstances show that the goods cannot in fact be used for the purposes of the war in progress. This latter exception does not apply to a consignment coming under Article 24 (4).

Article 34

The destination referred to in Article 33 is presumed to exist if the goods are consigned to enemy authorities, or to a contractor established in the enemy country who, as a matter of common knowledge, supplies articles of this kind to the enemy. A similar presumption arises if the goods are consigned to a fortified place belonging to the enemy, or other place serving as a base for the armed forces of the enemy. No such presumption, however, arises

in the case of a merchant vessel bound for one of these places if it is sought to prove that she herself is contraband.

In cases where the above presumptions do not arise, the destination is presumed to be innocent.

The presumptions set up by this Article may be rebutted.

Article 35

Conditional contraband is not liable to capture, except when found on board a vessel bound for territory belonging to or occupied by the enemy, or for the armed forces of the enemy, and when it is not to be discharged in an intervening neutral port.

The ship's papers are conclusive proof both as to the voyage on which the vessel is engaged and as to the port of discharge of the goods, unless she is found clearly out of the course indicated by her papers, and unable to give adequate reasons to justify such deviation.

Article 36

Notwithstanding the provisions of Article 35, conditional contraband, if shown to have the destination referred to in Article 33, is liable to capture in cases where the enemy country has no seaboard.

Article 37

A vessel carrying goods liable to capture as absolute or conditional contraband may be captured on the high seas or in the territorial waters of the belligerents throughout the whole of her voyage, even if she is to touch at a port of call before reaching the hostile destination.

Article 38

A vessel may not be captured on the ground that she has carried contraband on a previous occasion if such carriage is in point of fact at an end.

Article 39

Contraband goods are liable to condemnation.

Article 40

A vessel carrying contraband may be condemned if the contraband, reckoned either by value, weight, volume, or freight, forms more than half the cargo.

Article 41

If a vessel carrying contraband is released, she may be condemned to pay the costs and expenses incurred by the captor in respect of the proceedings in the national prize court and the custody of the ship and cargo during the proceedings.

Article 42

Goods which belong to the owner of the contraband and are on board the same vessel are liable to condemnation.

Article 43

If a vessel is encountered at sea while unaware of the outbreak of hostilities or of the declaration of contraband which applies to her cargo, the contraband cannot be condemned except on payment of compensation; the vessel herself and the remainder of the cargo are not liable to condemnation or to the costs and expenses referred to in Article 41. The same rule applies if the master, after becoming aware of the outbreak of hostilities, or of the declaration of contraband, has had no opportunity of discharging the contraband.

A vessel is deemed to be aware of the existence of a state of war, or of a declaration of contraband, if she left a neutral port subsequently to the notification to the Power to which such port belongs of the outbreak of hostilities or of the declaration of contraband respectively, provided that such notification was made in sufficient time. A vessel is also deemed to be aware of the existence of a state of war if she left an enemy port after the outbreak of hostilities.

Article 44

A vessel which has been stopped on the ground that she is carrying contraband, and which is not liable to condemnation on account of the proportion of contraband on board, may, when the circumstances permit, be allowed to continue her voyage if the

master is willing to hand over the contraband to the belligerent warship.

The delivery of the contraband must be entered by the captor on the logbook of the vessel stopped, and the master must give the captor duly certified copies of all relevant papers.

The captor is at liberty to destroy the contraband that has been handed over to him under these conditions.

Chapter III

Unneutral Service

Article 45

A neutral vessel will be condemned and will, in a general way, receive the same treatment as a neutral vessel liable to condemnation for carriage of contraband:

- 1) If she is on a voyage especially undertaken with a view to the transport of individual passengers who are embodied in the armed forces of the enemy, or with a view to the transmission of intelligence in the interest of the enemy.
- 2) If, to the knowledge of either the owner, the charterer, or the master, she is transporting a military detachment of the enemy, or one or more persons who, in the course of the voyage, directly assist the operations of the enemy.

In the cases specified under the above heads, goods belonging to the owner of the vessel are likewise liable to condemnation.

The provisions of the present Article do not apply if the vessel is encountered at sea while unaware of the outbreak of hostilities, or if the master, after becoming aware of the outbreak of hostilities, has had no opportunity of disembarking the passengers. The vessel is deemed to be aware of the existence of a state of war if she left an enemy port subsequently to the outbreak of hostilities, or a neutral port subsequently to the notification of the outbreak of hostilities to the Power to which such port belongs, provided that such notification was made in sufficient time.

Article 46

A neutral vessel will be condemned and, in a general way, receive the same treatment as would be applicable to her if she were an enemy merchant vessel:

- 1) if she takes a direct part in the hostilities;
- 2) if she is under the orders or control of an agent placed on board by the enemy Government;
- 3) if she is in the exclusive employment of the enemy Government;
- 4) if she is exclusively engaged at the time either in the transport of enemy troops or in the transmission of intelligence in the interest of the enemy.

In the cases covered by the present Article, goods belonging to the owner of the vessel are likewise liable to condemnation.

Article 47

Any individual embodied in the armed forces of the enemy who is found on board a neutral merchant vessel, may be made a prisoner of war, even though there be no ground for the capture of the vessel.

Chapter IV

Destruction of Neutral Prizes

Article 48

A neutral vessel which has been captured may not be destroyed by the captor; she must be taken into such port as is proper for the determination there of all questions concerning the validity of the capture.

Article 49

As an exception, a neutral vessel which has been captured by a belligerent warship, and which would be liable to condemnation, may be destroyed if the observance of Article 48 would involve danger to the safety of the warship or to the success of the operations in which she is engaged at the time.

Article 50

Before the vessel is destroyed all persons on board must be placed in safety, and all the ship's papers and other documents which the parties interested consider relevant for the purpose of deciding on the validity of the capture must be taken on board the warship.

Article 51

A captor who has destroyed a neutral vessel must, prior to any decision respecting the validity of the prize, establish that he only acted in the face of an exceptional necessity of the nature contemplated in Article 49. If he fails to do this, he must compensate the parties interested and no examination shall be made of the question whether the capture was valid or not.

Article 52

If the capture of a neutral vessel is subsequently held to be invalid, though the act of destruction has been held to have been justifiable, the captor must pay compensation to the parties interested, in place of the restitution to which they would have been entitled.

Article 53

If neutral goods not liable to condemnation have been destroyed with the vessel, the owner of such goods is entitled to compensation.

Article 54

The captor has the right to demand the handing over, or to proceed himself to the destruction of, any goods liable to condemnation found on board a vessel not herself liable to condemnation, provided that the circumstances are such as would, under Article 49, justify the destruction of a vessel herself liable to condemnation. The captor must enter the goods surrendered or destroyed in the logbook of the vessel stopped, and must obtain duly certified copies of all relevant papers. When the goods have been handed over or destroyed, and the formalities duly carried out, the master must be allowed to continue his voyage.

The provisions of Articles 51 and 52 respecting the obligations of a captor who has destroyed a neutral vessel are applicable.

Chapter V

Transfer to a Neutral Flag

Article 55

The transfer of an enemy vessel to a neutral flag, effected before the outbreak of hostilities, is valid, unless it is proved that such transfer was made in order to evade the consequences to which an enemy vessel, as such, is exposed. There is, however, a presumption, if the bill of sale is not on board a vessel which has lost her belligerent nationality less than sixty days before the outbreak of hostilities, that the transfer is void. This presumption may be rebutted.

Where the transfer was effected more than thirty days before the outbreak of hostilities, there is an absolute presumption that it is valid if it is unconditional, complete, and in conformity with the laws of the countries concerned, and if its effect is such that neither the control of, nor the profits arising from the employment of the vessel remain in the same hands as before the transfer. If, however, the vessel lost her belligerent nationality less than sixty days before the outbreak of hostilities and if the bill of sale is not on board, the capture of the vessel gives no right to damages.

Article 56

The transfer of an enemy vessel to a neutral flag, effected after the outbreak of hostilities, is void unless it is proved that such transfer was not made in order to evade the consequences to which an enemy vessel, as such, is exposed.

There, however, is an absolute presumption that a transfer is void –

- 1) If the transfer has been made during a voyage or in a blockaded port.
- 2) If a right to repurchase or recover the vessel is reserved to the vendor.
- 3) If the requirements of the municipal law governing the right to fly the flag under which the vessel is sailing, have not been fulfilled.

Chapter VI

Enemy Character

Article 57

Subject to the provisions respecting transfer to another flag, the neutral or enemy character of a vessel is determined by the flag which she is entitled to fly.

The case where a neutral vessel is engaged in a trade which is closed in time of peace, remains outside the scope of, and is in no wise affected by, this rule.

Article 58

The neutral or enemy character of goods found on board an enemy vessel is determined by the neutral or enemy character of the owner.

Article 59

In the absence of proof of the neutral character of goods found on board an enemy vessel, they are presumed to be enemy goods.

Article 60

Enemy goods on board an enemy vessel retain their enemy character until they reach their destination, notwithstanding any transfer effected after the outbreak of hostilities while the goods are being forwarded.

If, however, prior to the capture, a former natural owner exercises, on the bankruptcy of an existing enemy owner, a recognized legal right to recover the goods, they regain their neutral character.

Chapter VII

Convoy

Article 61

Neutral vessels under national convoy are exempt from search. The commander of a convoy gives, in writing, at the request of the commander of a belligerent warship, all information as to the character of the vessels and their cargoes, which could be obtained by search.

Article 62

If the commander of the belligerent warship has reason to suspect that the confidence of the commander of the convoy has been abused, he communicates his suspicions to him. In such a case it is for the commander of the convoy alone to investigate the matter. He must record the result of such investigation in a report, of which a copy is handed to the officer of the warship. If, in the opinion of the commander of the convoy, the facts shown in the report justify the capture of one or more vessels, the protection of the convoy must be withdrawn from such vessels.

Chapter VIII

Resistance to Search

Article 63

Forcible resistance to the legitimate exercise of the right of stoppage, search, and capture, involves in all cases the condemnation of the vessel. The cargo is liable to the same treatment as the cargo of an enemy vessel. Goods belonging to the master or owner of the vessel are treated as enemy goods.

Chapter IX

Compensation

Article 64

If the capture of a vessel or of goods is not upheld by the prize court, or if the prize is released without any judgement being given, the parties interested have the right to compensation, unless there were good reasons for capturing the vessel or goods.

Final Provisions

Article 65

The provisions of the present Declaration must be treated as a whole, and cannot be separated.

Article 66

The Signatory Power undertake to insure the mutual observance of the rules contained in the present Declaration in any war in which all the belligerents are parties thereto. They will therefore issue the necessary instructions to their authorities and to their armed forces, and will take such measures as may be required in order to insure that it will be applied by their courts, and more particularly by their prize courts.

Article 67

The present Declaration shall be ratified as soon as possible.

The ratifications shall be deposited in London.

The first deposit of ratifications shall be recorded in a Protocol signed by the representatives of the Powers taking part therein, and by His Britannic Majesty's Principal Secretary of States for Foreign Affairs.

The subsequent deposits of ratifications shall be made by means of a written notification addressed to the British Government, and accompanied by the instrument of ratification.

A duly certified copy of the Protocol relating to the first deposit of ratifications and of the notifications mentioned in the preceding paragraph as well as of the instruments of ratification which accompany them, shall be immediately sent by the British Government, through the diplomatic channel, to the Signatory

Powers. The said Government shall, in the cases contemplated in the preceding paragraph, inform them at the same time of the date on which it received the notification.

Article 68

The present Declaration shall take effect, in the case of the Powers which were parties to the first deposit of ratifications, sixty days after the date of the Protocol recording such deposit, and, in the case of the Powers which shall ratify subsequently, sixty days after the notification of their ratification shall have been received by the British Government.

Article 69

In the event of one of the Signatory Powers wishing to denounce the present Declaration, such denunciation can only be made to take effect at the end of the period of twelve years, beginning sixty days after the first deposit of ratifications, and, after that time, at the end of successive periods of six years, of which the first will begin at the end of the period of twelve years.

Such denunciation must be notified in writing, at least one year in advance, to the British Government, which shall inform all the other Powers.

It will only operate in respect of the denouncing Power.

Article 70

The Powers represented at the London Naval Conference attach particular importance to the general recognition of the rules which they have adopted, and therefore express the hope that the Powers which were not represented there will accede to the present Declaration. They request the British Government to invite them to do so.

A Power which desires to accede shall notify its intention in writing to the British Government, and transmit simultaneously the act of accession, which will be deposited in the archives of the said Government.

The said Government shall forthwith transmit to all the other Powers a duly certified copy of the notification, together with the act of accession, and communicate the date on which such notification was received. The accession takes effect sixty days after such date.

In respect of all matters concerning this Declaration, Acceding Powers shall be on the same footing as the Signatory Powers.

Article 71

The present Declaration, which bears the date of 26 February 1909, may be signed in London up till 30 June 1909, by the Plenipotentiaries of the Powers represented at the Naval Conference.

In faith whereof the Plenipotentiaries have signed the present Declaration, and have thereto affixed their seals.

Done at London the twenty-sixth day of February, one thousand nine hundred and nine, in a single original, which shall remain deposited in the archives of the British Government, and of which duly certified copies shall be sent through the diplomatic channels to the Powers represented at the Naval Conference.

(Here follow signatures)

Protokoll rörande förbud mot användande i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser m.m., Genève den 17 juni 1925 (1925 års Genèveprotokoll)

Förord

Trots att det vid första världskrigets utbrott, genom 1907 års IV:e Haagkonvention, fanns ett förbud mot användning av gifter och förgiftade vapen, introducerades gas som en ny typ av massförstörelsevapen på västfronten under krigets slutskede. Såväl lungskadande fosfengas som hudskadande senapsgas användes. Gasanfallen uppväckte en stark avsky bland politiker och allmänhet.

Efter krigsslutet togs frågan om ett uttryckligt förbud mot användning av såväl gas (kemiska stridsmedel) som biologiska stridsmedel upp till förhandling vid en av Nationernas Förbunds (FN:s föregångare) konferenser i Genève år 1925. Den 17 juni 1925 antogs ett protokoll, som innehåller förbud mot användning i krig av kvävande, giftiga eller andra gaser samt av bakteriologiska stridsmedel. Protokollets lydelse utgår ifrån att ett användningsförbud av kemiska stridsmedel (gas m.m.) redan tillhörde sedvanerätten. Vad parterna därför åtog sig var dels att respektera detta förbud, dels att utsträcka det till att omfatta även bakteriologiska stridsmedel.

Den 10 april 1972 kompletterades protokollets användningsförbud genom antagandet av 1972 års B-vapenkonvention. Denna konvention förbjuder utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt stadgar om deras förstöring.

I januari 1993 antogs den s.k. C-vapenkonventionen, som totalförbjuder kemiska vapen, dvs. utveckling, produktion, innehav och användning av dessa, samt reglerar om förstöring av existerande lager. Konventionens rättsliga regim sträcker sig således längre än 1925 års protokoll. Även rätten att använda kemiska vapen i repressaliesyfte upphör när staterna blir bundna av konventionen. C-vapenkonventionen trädde i kraft 29 april 1997 efter det att 65 stater hade ratificerat konventionen.

Protokollet trädde i kraft den 8 februari 1928 och ratificerades av Sverige den 25 april 1930.

Riksdagsbehandling: prop. 1930:21

Publicering: SÖ 1930:27

Undertecknade, befullmäktigade ombud förklara å sina respektive regeringars vägnar,

i betraktande av att användandet i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser ävensom av alla likartade vätskor, ämnen och medel med rätta fördömts av den allmänna opinionen i den civiliserade världen och

i betraktande av att förbud mot sådant användande förekommer i traktater, vartill flertalet av världens stater anslutit sig, samt

i syfte att göra nämnda förbud allmänt erkänt såsom en del av folkrätten, i lika mån bindande för nationernas samvete och handlingssätt,

att de Höga Fördragsslutande Parterna, i den mån de icke redan äro anslutna till traktater, vilka förbjuda sådant användande, erkänna nämnda förbud, överenskomma att utsträcka detsamma att gälla användandet av bakteriologiska stridsmedel samt erkänna sig gentemot varandra bundna av denna förklaring.

De Höga Fördragsslutande Parterna skola på allt sätt bemöda sig att förmå övriga stater att ansluta sig till förevarande protokoll. Sådan anslutning skall meddelas Franska Republikens regering och av denna delgivas alla signatär- och adhererande makter. Den skall äga giltighet från och med dagen för underrättelsens lämnande genom Franska Republikens regerings försorg.

Detta protokoll, vars franska och engelska texter skola äga enahanda vitsord, skall snarast möjligt ratificeras. Det skall dagtecknas denna dag.

Ratifikationerna till detta protokoll skola tillställas Franska Republikens regering, vilken skall om deras deponerande underätta samtliga signatär- och adhererande makter.

Ratifikationsinstrumenten och adhesionsakterna skola förbli deponerade i Franska Republikens regerings arkiv.

Detta protokoll skall för varje signatärmakts vidkommande träda i kraft å dagen för deponeringen av dess ratifikation, och från och med denna tidpunkt skall ifrågavarande makt vara bunden gentemot övriga makter, vilka redan skridit till deponering av sina ratifikationer.

Till yttermera visso hava de befullmäktigade ombuden under-tecknat detta protokoll.

Som skedde i Genève, i ett enda exemplar, den 17 juni 1925.

Ministeriella noter växlade med
Storbritannien angående Sveriges
anslutning till internationella regler
den 6 november 1936 beträffande
undervattensbåtars uppträdande
under krigstid gentemot handelsfartyg
m.m., London den 15 och den
26 februari 1937
(Londonprotokollet)

Förord

Handelsfartygens utsatthet i krig är ett gammalt problem. Många överenskommelser inom krigets lagar berör just detta ämne. Londonprotokollet är ytterligare ett i raden och tillkom som en reaktion på det tyska s.k. "oinskränkta ubåtskriget" perioden 1917-18 under första världskriget. Protokollet fick stor uppslutning; vid andra världskrigets utbrott hade 48 stater förbundit sig att tillämpa protokollets regler, däribland Frankrike, Italien, Japan, Storbritannien, Tyskland, USA och Sovjetunionen.

Enligt Londonprotokollet ska ubåtar vid anfall mot handelsfartyg följa de regler som gäller för övervattensfartyg ("ytfartyg" enligt modern terminologi). Detta innebär att ubåten ska varna handelsfartyget och se till att dess besättning och passagerare kan lämna fartyget och försättas i säkerhet i god tid före ett anfall. Därmed tvingas dock ubåten att ge sig till känna relativt lång

tid före anfallet, vilket innebär avsevärda upptäcktsrisker för ubåten.

Syftet med bestämmelsen var att öka säkerheten för besättning och passagerare på handelsfartyg i krigstid. Anpassade till krigets verklighet visade sig dock dessa långtgående, humanitära skyddsregler många gånger vara orealistiska. Svagheten med metoden blev mer och mer tydlig allt eftersom radio- och radarteknik utvecklades och stridsmiljön därmed förändrades. Framför allt blev detta tydligt under andra världskriget, där såväl Tyskland som Storbritannien, efter att under det första krigsåret ha följt protokollets regler, slutligen övergick till ett oinskränkt ubåts- (och flyg-) krig mot handelsfartyg i Stilla havet.

Även i Östersjön tillämpade Sovjetunionen ett oinskränkt ubåtskrig, först inom en begränsad zon utefter Finlands kust, men efter hand utökad till att slutligen även omfatta svenskt territorialvatten. Sverige blev direkt drabbat av detta genom att flera svenska fartyg blev utsatta för attacker från ubåtar. Under sommaren 1942 sänktes sålunda ett antal svenska handelsfartyg inom svenskt territorialhav; t.ex. sänkte ryska torpeder det svenska malmfartyget *Ada Gorthon* den 22 juni, 2,5 sjömil sydost Norra Möckleby på Öland, varvid 14 personer omkom och den 15 augusti torpederades ångaren *C F Liljevalch* utanför Västervik.

Protokollet trädde i kraft den 6 november 1936 och Sverige anslöt sig den 15 februari 1937.

Publicering: SÖ 1937:7

a. Svenske ministern i London till den brittiske utrikesstatssekreteraren

London den 15 februari 1937.

Herr Statssekreterare,

Med skrivelse den 24 november 1936 har Hans Brittiska Majestäts chargé d'affaires i Stockholm, enligt uppdrag av Hans Brittiska Majestäts statssekreterare för utrikes ärenden, till Kungl. svenska regeringen överlämnat avskrift av ett i London den 6 i samma månad undertecknat protokoll, innefattande regler beträffande undervattensbåtars uppträdande under krigstid gentemot handelsfartyg, samt uttalat den förhoppningen, att svenska regeringen skulle vara villig att ansluta sig till dessa regler.

Jämlikt mottagna instruktioner har jag äran meddela, att Kungl. svenska regeringen ansluter sig till ifrågavarande regler, vilka äro av följande lydelse:

1. Undervattensbåtar skola vid sitt uppträdande gentemot handelsfartyg följa de internationella rättsregler, vilka överbattensfartyg äro underkastade.

2. Särskilt må ej krigsfartyg, vare sig överbattens- eller undervattensfartyg, annat än vid fortsatt vägran att stanna vid regelmässig anmaning eller vid aktivt motstånd mot visitering eller undersökning, sänka ett handelsfartyg eller göra det navigeringsodugligt utan att först hava bragt passagerare, besättning och skeppshandlingar till säker plats. I sådant avseende anses skeppsbåtarna icke såsom säker plats, därest ej passagerarnas och besättningens säkerhet under föreliggande sjö- och väderleksförhållanden tryggas genom närheten till land eller närvaron av annat fartyg, som är i tillfälle att taga dem ombord.”

Jag har äran etc.

PALMSTIERNÄ.

b. Brittiska utrikesministeriet till svenske ministern i London.

London den 26 februari 1937.

Herr Friherre,

Jag har äran erkänna mottagandet av Eder skrivelse den 15 februari, vari Ni haft godheten meddela mig, att svenska regeringen ansluter sig till de regler beträffande undervattensbåtars användande under krigstid gentemot handelsfartyg, som angivas i det i London den 6 sistlidne november undertecknade protokollet.

2. Brittiska regeringen har med stor tillfredsställelse mottagit den formliga notifikationen om svenska regeringens anslutning till de ifrågavarande reglerna.

Jag har äran etc.

(För statssekreteraren)
J. N. TROUTBECK.

Förenta Nationernas stadga, San Fransisco den 26 juni 1945 (FN-stadgan)

Förord

Vid andra världskrigets utbrott kunde man konstatera att det internationella samfundets försök med en internationell fredsbevarande organisation – Nationernas Förbund (NF) – hade misslyckats. Idén om ett kollektivt säkerhetssystem levde dock vidare. Segrarmakternas ledare Roosevelt, Stalin och Churchill träffades på Jalta i februari 1945 och drog upp planerna för en ny organisation med ett säkerhetsråd och en åtföljande vetorätt för rådets permanenta medlemmar. Våren 1945 samlades sedan representanter från 50 stater i San Francisco för att utarbeta stadgan till det, som skulle komma att bli den nya världsorganisationen – Förenta Nationerna (FN).

FN-stadgans främsta syfte är att värna om internationell fred och säkerhet. Stadgans inledande stycken förklarar tydligt de bevekelsegrunder som låg bakom skapandet av stadgan. I stadgans första kapitel identifieras sedan organisationens fundamentala normer. Dessa är bl.a. staters lika rättigheter, principerna om fredlig lösning av tvister och om icke-inblandning i staters interna angelägenheter samt det centrala förbudet mot både hot om och bruk av våld. Stadgan förklarar FN:s uppgift och organisation samt hur beslut i FN ska fattas och vilka medel som FN får använda sig av. Stadgan för Internationella domstolen är även en del av FN-stadgan.

FN-stadgan undertecknades vid konferensens slut den 26 juni 1945 och trädde i kraft den 24 oktober 1945. Varje ny medlem i FN har skrivit under stadgan, vilket i dag 2010 är 192 länder.

*FN-stadgans kapitel XII om det internationella förvaltar-
skapssystemet, kapitel XIII om förvaltarskapsrådet och kapitel
XV om sekretariatet är ej relevanta i detta sammanhang. FN-
stadgan återges således endast i utdrag.*

*Stadgan trädde i kraft den 24 oktober 1945 och underteck-
nades av Sverige den 19 november 1946.
Riksdagsbehandling: prop. 1946:196, rskr. 1946:432.
Publicering: SÖ 1946:1*

UTDRAG – Artiklarna 1–74, 92–96 och 102–111

Förenta Nationernas stadga

VI, DE FÖRENADE NATIONERNAS FOLK, BESLUTNA

att rädda kommande släktled undan krigets gissel, som två gånger under vår livstid tillfogat mänskligheten outhärliga lidanden,

att ånyo betyga vår tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, på den enskilda människans värdighet och värde, på lika rättigheter för män och kvinnor samt för stora och små nationer,

att skapa de villkor, som äro nödvändiga för upprätthållande av rättvisa och aktning för förpliktelser, härrörande ur fördrag och andra källor till den internationella rätten,

att främja sociala framsteg och bättre levnadsvillkor under större frihet,

OCH ATT I DESSA SYFTEN

öva fördragsamhet och leva tillsammans i fred med varandra såsom goda grannar,

föreina våra krafter till upprätthållande av internationell fred och säkerhet,

godtaga grundsatser och införa metoder, som giva säkerhet för att vapenmakt icke kommer till användning annat än i gemensamt intresse, samt

anlita internationella verksamhetsformer för att främja sociala och ekonomiska framsteg för alla folk;

HAVA ÖVERENSKOMMIT ATT FÖRENA VÅRA ANSTRÄNGNINGAR FÖR ATT FÖRVERKLIGA DESSA SYFTEMÅL.

I enlighet härmed hava våra regeringar genom sina i San Francisco församlade ombud, vilka företett fullmakter, som befun-

nit i god och behörig form, enats om föreliggande Förenta Nationernas stadga och upprätta härmed en internationell organisation, som skall bära namnet Förenta Nationerna.

Kapitel I Ändamål och grundsatser

Artikel 1

Förenta Nationernas ändamål äro:

1. att upprätthålla internationell fred och säkerhet och att i detta syfte dels vidtaga verksamma kollektiva åtgärder för att förebygga och undanröja hot mot freden samt för att undertrycka angreppshandlingar eller andra fredsbrott, dels genom fredliga medel och i överensstämmelse med rättvisans och den internationella rättens principer tillrättalägga eller lösa internationella tvister eller saklägen, som kunna leda till fredsbrott;

2. att mellan nationerna utveckla vänskapliga förbindelser, grundade på aktning för principen om folkens lika rättigheter och självbestämmanderätt samt vidtaga andra lämpliga åtgärder för att befästa världsfreden;

3. att åstadkomma internationell samverkan vid lösande av internationella problem av ekonomisk, social, kulturell eller humanitär art samt vid befordrande och främjande av aktningen för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion;

4. att utgöra en medelpunkt för samordnande av nationernas verksamhet för dess gemensamma syften.

Artikel 2

Organisationen och dess medlemmar skola vid fullföljandet av de i artikel 1 angivna ändamålen handla i överensstämmelse med följande grundsatser:

1. Organisationen grundar sig på principen om samtliga medlemmars suveräna likställdhet.

2. Alla medlemmar skola för att samtliga skola komma i åtnjutande av de rättigheter och förmåner, som följa av medlemskapet, ärligt fullgöra de förpliktelser, som de åtagit sig enligt denna stadga.

3. Alla medlemmar skola lösa sina internationella tvister med fredliga medel på sådant sätt, att internationell fred och säkerhet samt rättvisan icke sättas i fara.

4. Alla medlemmar skola i sina internationella förbindelser avhålla sig från hot om eller bruk av våld, vare sig riktat mot någon annan stats territoriella integritet eller politiska oberoende, eller på annat sätt oförenligt med Förenta Nationernas ändamål.

5. Alla medlemmar skola lämna Förenta Nationerna allt bistånd i varje åtgärd, som organisationen företager i överensstämmelse med denna stadga, samt avhålla sig från att lämna bistånd åt någon stat, mot vilken Förenta Nationerna vidtager förebyggande åtgärder eller tvångsåtgärder.

6. Organisationen skall sörja för, att stater, som ej äro medlemmar av Förenta Nationerna, handla i överensstämmelse med dessa grundsatser, i den mån detta kräves för upprätthållande av internationell fred och säkerhet.

7. Ingen bestämmelse i denna stadga berättigar Förenta Nationerna att ingripa i frågor, som väsentligen falla inom vederbörande stats egen behörighet, eller kräver, att medlemmarna hänskjuta sådana frågor till lösning enligt denna stadga. Denna grundsats skall dock ej utgöra hinder för vidtagande av tvångsåtgärder jämlikt kapitel VII.

Kapitel II Medlemskap

Artikel 3

Ursprungliga medlemmar av Förenta Nationerna äro de stater som, sedan de deltagit i de förenade nationernas konferens om internationell organisation i San Francisco eller tidigare undertecknat de förenade nationernas deklaration av den 1 januari 1942, underteckna föreliggande stadga och ratificera den i överensstämmelse med artikel 110.

Artikel 4

1. Medlemskap i Förenta Nationerna står öppet för alla andra fredsälskande stater, vilka åtaga sig de förpliktelser som denna stadga ålägger och enligt organisationens uppfattning kunna och vilja uppfylla dessa förpliktelser.

2. Upptagande av sådan stat till medlem av Förenta Nationerna sker genom beslut av generalförsamlingen efter tillstyrkan av säkerhetsrådet.

Artikel 5

Medlem av Förenta Nationerna, mot vilken förebyggande åtgärder eller tvångsåtgärder vidtagits av säkerhetsrådet, kan avstängas från utövande av medlemskapet åtföljande rättigheter och privilegier genom beslut av generalförsamlingen efter tillstyrkan av säkerhetsrådet. Säkerhetsrådet kan återinsätta vederbörande stat i utövandet av dessa rättigheter och privilegier.

Artikel 6

Medlem av Förenta Nationerna, som framhärdat i att kränka denna stadgas grundsatser, kan uteslutas från organisationen av generalförsamlingen efter tillstyrkan av säkerhetsrådet.

Kapitel III Organ*Artikel 7*

1. Som Förenta Nationernas huvudorgan upprättas: en generalförsamling, ett säkerhetsråd, ett ekonomiskt och socialt råd, ett förvaltningsråd, en internationell domstol samt ett sekretariat.

2. De biträdande organ, som befinnas nödvändiga, må upprättas i överensstämmelse med denna stadga.

Artikel 8

Förenta Nationerna skall icke göra någon inskränkning i mäns och kvinnors behörighet att i varje ställning och på lika villkor delta i arbetet inom Förenta Nationernas huvudorgan och biträdande organ.

Kapitel IV Generalförsamlingen**Sammansättning***Artikel 9*

1. Generalförsamlingen består av samtliga medlemmar av Förenta Nationerna.

2. Medlem må hava högst fem ombud i generalförsamlingen.

Uppgifter och befogenheter

Artikel 10

Generalförsamlingen äger dryfta varje fråga eller angelägenhet, som faller inom ramen för denna stadga eller hänför sig till befogenheter och uppgifter tillkommande något av de organ, som avses i denna, samt äger, med förbehåll för vad i artikel 12 stadgas, framlägga förslag i dylika frågor eller angelägenheter för Förenta Nationernas medlemmar eller för säkerhetsrådet eller för bådadera.

Artikel 11

1. Generalförsamlingen äger överväga de allmänna grundsatserna för samarbete vid upprätthållandet av internationell fred och säkerhet, däribland principerna för nedrustning och reglering av rustningarna, samt äger framlägga förslag rörande dessa grundsatser för medlemmarna eller för säkerhetsrådet eller för bådadera.

2. Generalförsamlingen äger dryfta varje fråga rörande upprätthållandet av internationell fred och säkerhet, som hänskjutits till den av någon medlem av Förenta Nationerna eller av säkerhetsrådet eller ock enligt artikel 35, moment 2, av stat, som ej är medlem av Förenta Nationerna, samt äger, med förbehåll för vad i artikel 12 stadgas, framlägga förslag i dylika frågor till vederbörande stat eller stater eller till säkerhetsrådet eller till både rådet och vederbörande stat eller stater. Varje dylik fråga, som påkallar handling, skall av generalförsamlingen hänskjutas till säkerhetsrådet före eller efter frågans dryftande.

3. Generalförsamlingen äger fästa säkerhetsrådets uppmärksamhet på saklägen, som äro ägnade att sätta internationell fred och säkerhet i fara.

4. Vad i denna artikel stadgas om generalförsamlingens befogenheter innebär ej någon inskränkning i den allmänna räckvidden av artikel 10.

Artikel 12

1. Under det att säkerhetsrådet i fråga om viss tvist eller visst sakläge fullgör de uppgifter som tillkomma det enligt denna stadga skall generalförsamlingen ej framlägga något förslag angående ifrågavarande tvist eller sakläge, med mindre säkerhetsrådet därom hemställer.

2. Generalsekreteraren skall med säkerhetsrådets samtycke underrätta generalförsamlingen vid varje möte om de ärenden

rörande internationell fred och säkerhet, som äro föremål för säkerhetsrådets behandling, och likaledes underrätta generalförsamlingen eller, om denna ej är samlad, Förenta Nationernas medlemmar, så snart säkerhetsrådet slutar sin behandling av dessa ärenden.

Artikel 13

1. Generalförsamlingen skall taga initiativ till utredningar och framlägga förslag i syfte att

- a) befordra internationellt samarbete på det politiska området och främja den internationella rättens fortgående utveckling och dess kodifiering;
- b) befordra internationellt samarbete på de ekonomiska, sociala och kulturella områdena samt inom uppfostran och hälsovård ävensom bidra till att förverkliga mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion.

2. Generalförsamlingens övriga åligganden, uppgifter och befogenheter med avseende på ovan i moment 1 b) omnämnda angelägenheter, framgå av kapitlen IX och X.

Artikel 14

Med iakttagande av bestämmelserna i artikel 12 äger generalförsamlingen föreslå åtgärder för fredligt tillrättaliggande av varje sakläge, oavsett dess ursprung, som församlingen anser vara ägnat att skada den allmänna välfärden eller de vänskapliga förbindelserna nationerna emellan, däri inbegripet saklägen uppkomna genom kränkning av de bestämmelser i denna stadga, som angiva Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 15

1. Generalförsamlingen skall taga del av årliga och särskilda rapporter från säkerhetsrådet. Dessa rapporter skola innefatta redogörelse för de åtgärder, som säkerhetsrådet beslutit eller vidtagit för att upprätthålla internationell fred och säkerhet.

2. Generalförsamlingen skall taga del av rapporter från Förenta Nationernas övriga organ.

Artikel 16

Generalförsamlingen skall fullgöra sådana uppgifter i fråga om det internationella förvaltarekapssystemet, som tillkomma den jämlikt kapitlen XII och XIII, däri inbegripet godkännande av förvaltarekapsavtal avseende områden, vilka ej angivits såsom strategiska.

Artikel 17

1. Generalförsamlingen skall granska och fastställa organisationens budget.

2. Kostnaderna för organisationen skola bestridas av medlemmarna enligt av generalförsamlingen uppgjord fördelning.

3. Generalförsamlingen skall granska och godkänna alla uppgörelser beträffande finanser och budget med de i artikel 57 omförmälda fackorganen samt granska varje sådant organs förvaltningsbudget för att framlägga förslag därom för vederbörande organ.

Omröstning*Artikel 18*

1. Varje medlem av generalförsamlingen har en röst.

2. Generalförsamlingens beslut i viktiga frågor fattas med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande medlemmar. Till sådana frågor höra förslag, som angå upprätthållande av internationell fred och säkerhet, val av icke ständiga medlemmar i säkerhetsrådet, val av medlemmar i det ekonomiska och sociala rådet, val av medlemmar i förvaltarekapsrådet enligt artikel 86, moment 1 c), upptagande av nya medlemmar i Förenta Nationerna, suspendering av medlemskapet åtföljande rättigheter och privilegier, utslutning av medlemmar, frågor rörande förvaltarekapsystemets tillämpning samt budgetfrågor.

3. Beslut i andra frågor, däribland fastställande av ytterligare slag av frågor, som skola avgöras med två tredjedelars majoritet, fattas med bifall av flertalet av närvarande och röstande medlemmar.

Artikel 19

Medlem av Förenta Nationerna, som häftar för finansiella bidrag till organisationen, äger ej rösträtt i generalförsamlingen, om de oguldna beloppen sammanlagt uppgå till eller överstiga medlemmens fastställda bidrag till organisationen för de två sistförflutna hela åren. Generalförsamlingen äger dock medgiva dylik medlem

rösträtt, om den finner, att uraktlåtenheten att betala beror av omständigheter, över vilka vederbörande stat ej kunna råda.

Förfarande

Artikel 20

Generalförsamlingen sammanträder till årliga ordinarie möten och, när omständigheterna så kräva, till extra möten. Extra möten sammankallas av generalsekreteraren på begäran av säkerhetsrådet eller flertalet medlemmar av Förenta Nationerna.

Artikel 21

Generalförsamlingen antager själv sin arbetsordning. Den väljer president för varje möte.

Artikel 22

Generalförsamlingen äger tillsätta sådana biträdande organ, som den anser nödvändiga för fullgörande av sina uppgifter.

Kapitel V Säkerhetsrådet

Sammansättning

Artikel 23

1. Säkerhetsrådet består av femton medlemmar av Förenta Nationerna. Republiken Kina, Frankrike, De Socialistiska Rådrepublikenas Union, Det Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland och Amerikas Förenta Stater skola vara ständiga medlemmar av säkerhetsrådet. Generalförsamlingen utser tio andra medlemmar av Förenta Nationerna att vara icke ständiga medlemmar av säkerhetsrådet, varvid särskild hänsyn skall tagas dels i första hand till medlemmarnas insatser för upprätthållande av internationell fred och säkerhet samt för organisationens övriga ändamål, dels även till en skälig geografisk fördelning.

2. De icke ständiga medlemmarna av säkerhetsrådet väljas för en tid av två år. Vid det första valet av icke ständiga medlemmar efter det att medlemsantalet i säkerhetsrådet ökats från elva till femton skola två av de fyra nya medlemmarna väljas för en tid av ett år. Avgående medlem kan ej omedelbart omväljas.

3. Varje medlem av säkerhetsrådet skall där företrädas av ett ombud.

Uppgifter och befogenheter

Artikel 24

1. I syfte att trygga ett snabbt och effektivt inskridande från Förenta Nationernas sida överlåta medlemmarna på säkerhetsrådet huvudansvaret för upprätthållande av internationell fred och säkerhet och samtycka till att säkerhetsrådet vid fullgörande av sina ur detta ansvar härrörande förpliktelser handlar å medlemmarnas vägnar.

2. Vid fullgörande av dessa förpliktelser skall säkerhetsrådet handla i överens-stämmelse med Förenta Nationernas ändamål och grundsatser. De särskilda befogenheter, som tillerkännas säkerhetsrådet för fullgörande av dessa förpliktelser, finnas angivna i kapitlen VI, VII, VIII och XII.

3. Säkerhetsrådet skall till generalförsamlingen för granskning avgiva årliga samt, när så befinnes erfoderligt, särskilda rapporter.

Artikel 25

Förenta Nationernas medlemmar samtycka till att godtaga och verkställa säkerhetsrådets beslut i överensstämmelse med denna stadga.

Artikel 26

I syfte att främja upprättande och upprätthållande av internationell fred och säkerhet med minsta möjliga uppoffring av världens mänskliga och ekonomiska tillgångar för rustningsändamål, har säkerhetsrådet att, med biträde av det i artikel 47 omförmälda militära stabsutskottet, utarbeta planer för ett system till reglering av rustningarna att underställas Förenta Nationernas medlemmar.

Omröstning

Artikel 27

1. Varje medlem av säkerhetsrådet har en röst.
2. För säkerhetsrådets beslut i procedurfrågor kräves bifall av nio medlemmar.
3. För beslut av säkerhetsrådet i alla andra frågor kräves bifall av nio medlemmar, bland dem de ständiga medlemmarna; dock att vid fattande av beslut enligt kapitel VI samt enligt artikel 52, moment 3, part i tvist skall avhålla sig från att rösta.

Förfarande

Artikel 28

1. Säkerhetsrådet skall så organiseras, att det kan fungera oavbrutet. Varje medlem av säkerhetsrådet skall därför vara ständigt företrädd vid organisationens säte.

2. Säkerhetsrådet håller periodiska möten, vid vilka envar av dess medlemmar må, efter egen önskan, företrädas av regeringsmedlem eller av annat särskilt utsett ombud.

3. Säkerhetsrådet må hålla möten på annan ort än organisationens säte, om detta enligt rådets uppfattning är ägnat att underlätta dess verksamhet.

Artikel 29

Säkerhetsrådet äger tillsätta sådana biträdande organ, som det anser nödvändiga för fullgörande av sina uppgifter.

Artikel 30

Säkerhetsrådet antager självt sin arbetsordning, innefattande även bestämmelser om sättet för utseende av ordförande.

Artikel 31

Envar medlem av Förenta Nationerna, som ej tillhör säkerhetsrådet, äger utan rösträtt deltaga i överläggningen om varje säkerhetsrådet förelagd fråga, när helst detta anser, att vederbörande medlems intressen särskilt beröras.

Artikel 32

Envar medlem av Förenta Nationerna, som ej tillhör säkerhetsrådet, liksom envar stat, som ej är medlem av Förenta Nationerna, skall, om vederbörande är part i tvist, som är föremål för säkerhetsrådets behandling, inbjudas att utan rösträtt deltaga i överläggningen om denna tvist. Säkerhetsrådet fastställer de villkor, som det anser rättvisa för deltagande av stat, vilken ej är medlem av Förenta Nationerna.

Kapitel VI Fredlig lösning av tvister

Artikel 33

1. I varje tvist, vars fortbestånd är ägnat att sätta upprätthållandet av internationell fred och säkerhet i fara, skola parterna i första hand söka uppnå en lösning genom förhandlingar, undersökningsförfarande, medling, förlikningsförfarande, skiljedom, rättsligt avgörande, anlitande av regionala organ eller avtal eller genom andra fredliga medel efter eget val.

2. Säkerhetsrådet skall, när det finner nödvändigt, uppfordra parterna att lösa tvisten genom sådana medel.

Artikel 34

Säkerhetsrådet äger utreda varje tvist, liksom varje sakläge som kan leda till internationella motsättningar eller giva upphov till en tvist, i syfte att fastställa, huruvida tvistens eller saklägets fortbestånd är ägnat att sätta upprätthållandet av internationell fred och säkerhet i fara.

Artikel 35

1. Envar medlem av Förenta Nationerna äger fästa säkerhetsrådets eller generalförsamlingens uppmärksamhet på varje tvist, liksom på varje sakläge av den art som anges i artikel 34.

2. Stat, som ej är medlem av Förenta Nationerna, äger fästa säkerhetsrådets eller generalförsamlingens uppmärksamhet på varje tvist, i vilken den är part, därest den med avseende på tvisten på förhand underkastar sig de i denna stadga fastställda förpliktelsorna till fredlig lösning av tvister.

3. För generalförsamlingens handläggning av ärenden, varpå dess uppmärksamhet fästs enligt denna artikel, gälla bestämmelserna i artiklarna 11 och 12.

Artikel 36

1. Säkerhetsrådet äger i varje skede av en tvist av den art, som avses i artikel 33, eller av ett sakläge av motsvarande natur, föreslå lämpliga tillvägagångssätt eller metoder för sakens tillrättläggande.

2. Säkerhetsrådet bör taga i betraktande varje tillvägagångssätt för tvistens lösande, som redan antagits av parterna.

3. Vid framläggande av förslag enligt denna artikel bör säkerhetsrådet ävenledes beakta, att rättstvister i regel böra av parterna

hänskjutas till den internationella domstolen i enlighet med bestämmelserna i domstolens stadga.

Artikel 37

1. Skulle parterna i en tvist av den art, som avses i artikel 33, ej förmå lösa den genom de medel, som angivas i sagda artikel, skola de hänskjuta den till säkerhetsrådet.

2. Om säkerhetsrådet finner, att tvistens fortbestånd faktiskt kan antagas sätta upprätthållandet av internationell fred och säkerhet i fara, skall det besluta, huruvida det skall vidtaga i artikel 36 angivna åtgärder eller föreslå sådana villkor för tvistens lösning som det finner lämpliga.

Artikel 38

Utan intrång i bestämmelserna i artiklarna 33-37 må säkerhetsrådet, om i en tvist, vilken som helst, samtliga parter det begära, för parterna framlägga förslag i och för fredlig lösning av tvisten.

Kapitel VII Inskridande i händelse av hot mot freden, fredsbrott och angreppshandlingar

Artikel 39

Säkerhetsrådet fastställer förefintligheten av hot med freden, fredsbrott eller angreppshandling och framlägger förslag eller fattar beslut om vilka åtgärder som skola vidtagas i överensstämmelse med artiklarna 41 och 42 i syfte att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet.

Artikel 40

För att förebygga, att läget förvärras, äger säkerhetsrådet, innan det framlägger förslag eller beslutar om åtgärder enligt artikel 39, uppfordra vederbörande parter att foga sig efter sådana provisoriska åtgärder, som rådet anser nödvändiga eller önskvärda. Dylika provisoriska åtgärder skola ej inverka på vederbörande parters rättigheter, anspråk eller ställning. Säkerhetsrådet skall taga vederbörlig hänsyn till underlåtenhet att foga sig efter dylika provisoriska åtgärder.

Artikel 41

Säkerhetsrådet äger besluta, vilka åtgärder, icke innebärande bruk av vapenmakt, som skola användas för att giva verkan åt dess beslut, och äger uppfordra Förenta Nationernas medlemmar att vidtaga sådana åtgärder. Åtgärderna kunna innefatta fullständigt eller partiellt avbrytande av ekonomiska förbindelser, järnvägs-, sjö-, luft-, post-, telegraf- och radioförbindelser samt annan samfärdsel ävensom avbrytande av de diplomatiska förbindelserna.

Artikel 42

Finner säkerhetsrådet, att åtgärder enligt artikel 41 skulle bli otillräckliga eller redan visat sig otillräckliga, äger rådet företaga sådant inskridande medelst luft-, sjö- eller lantstridskrafter, som må finnas nödvändigt för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. Dessa åtgärder kunna innefatta demonstrationer, blockad samt andra operationer av luft-, sjö- och lantstridskrafter tillhörande medlemmar av Förenta Nationerna.

Artikel 43

1. För att bidra till upprätthållande av internationell fred och säkerhet utfästa sig Förenta Nationernas samtliga medlemmar att, på säkerhetsrådets anmodan och enligt särskilt avtal eller särskilda avtal, ställa till rådets förfogande de väpnade styrkor, det bistånd och de förmåner, däribland rätt till passage, som äro nödvändiga för upprätthållande av internationell fred och säkerhet.

2. Detta eller dessa avtal skola fastställa styrkornas numerär och beskaffenhet, beredskapsgrad och allmänna förläggning samt arten av de förmåner och det bistånd, som skola lämnas.

3. Avtalet eller avtalen skola på säkerhetsrådets initiativ träffas så snart som möjligt. De skola slutas mellan säkerhetsrådet och medlemmar eller mellan säkerhetsrådet och grupper av medlemmar och skola ratificeras av signatärstaterna i den ordning, som deras statsförfattningar föreskriva.

Artikel 44

När säkerhetsrådet beslutit bruka vapenmakt, skall rådet, innan det anmodar medlem, som ej är företrädd däri, att ställa väpnade styrkor till förfogande för fullgörande av dess förpliktelser enligt artikel 43, inbjuda sådan medlem att, om den så önskar, delta i

säkerhetsrådets belut rörande användandet av förband ur medlemmarnas väpnade styrkor.

Artikel 45

I syfte att sätta Förenta Nationerna i stånd att vidtaga brådskande militära åtgärder skola medlemmarna hålla förband ur sina luftstridskrafter omedelbart tillgängliga för samordnad internationell tvångsaktion. Dessa förbands styrka och beredskapsgrad ävensom planer för deras samverkan skola, inom de gränser, vilka uppdragits i det eller de särskilda avtal som avses i artikel 43, fastställas av säkerhetsrådet med biträde av det militära stabsutskottet.

Artikel 46

Planer för användande av vapenmakt skola uppgöras av säkerhetsrådet med biträde av det militära stabsutskottet.

Artikel 47

1. Ett militärt stabsutskott skall upprättas med uppgift att lämna säkerhetsrådet råd och bistånd i alla frågor rörande rådets militära behov för upprätthållande av internationell fred och säkerhet, rörande bruk av och befäl över styrkor, som ställts till dess förfogande, rörande reglering av rustningarna och rörande eventuell nedrustning.

2. Det militära stabsutskottet består av de ständiga medlemmarnas i säkerhetsrådet stabschefer eller ombud för dessa. Varje medlem av Förenta Nationerna, som ej är ständigt företrädd i utskottet, skall inbjudas av utskottet att ansluta sig till detsamma, när ett verksamt fullgörande av utskottets åligganden kräver att ifrågavarande medlem deltar i dess arbete.

3. Det militära stabsutskottet är under säkerhetsrådet ansvarigt för den strategiska ledningen av alla väpnade styrkor, som ställts till rådets förfogande. Frågor rörande befälet över dylika styrkor skola senare avgöras.

4. Det militära stabsutskottet äger med säkerhetsrådets bemyndigande och efter samråd med ifrågakommande regionala organ tillsätta regionala underutskott.

Artikel 48

1. Åtgärd, som erfordras för att verkställa säkerhetsrådets beslut för upprätthållande av internationell fred och säkerhet, skall vidtagas av samtliga medlemmar av Förenta Nationerna eller av vissa bland dem, allt efter säkerhetsrådets bestämmande.

2. Sådana beslut skola verkställas av Förenta Nationernas medlemmar direkt och genom deras verksamhet inom ifrågakommande internationella organ, till vilka de äro anslutna.

Artikel 49

Förenta Nationernas medlemmar skola inbördes lämna varandra bistånd vid verkställande av de åtgärder vilka säkerhetsrådet beslutat.

Artikel 50

Därest förebyggande åtgärder eller tvångsåtgärder mot någon stat vidtagas av säkerhetsrådet, skall varje annan stat, vare sig medlem av Förenta Nationerna eller icke, som finner sig ställd inför särskilda ekonomiska problem, uppkomna som följd av verkställandet av dessa åtgärder, äga rätt att rådföra sig med säkerhetsrådet beträffande lösningen av dessa problem.

Artikel 51

Ingen bestämmelse i denna stadga inskränker den naturliga rätten till individuellt eller kollektivt självförsvar i händelse av ett väpnat angrepp mot någon medlem av Förenta Nationerna, intill dess att säkerhetsrådet vidtagit nödiga åtgärder för upprätthållande av internationell fred och säkerhet. Åtgärder vidtagna av medlemmar under utövande av denna rätt till självförsvar skola omedelbart inberättas till säkerhetsrådet och skola ej i något avseende inverka på säkerhetsrådets rätt och skyldighet enligt denna stadga att vid varje tillfälle handla på sätt, som rådet anser nödvändigt för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet.

Kapitel VIII Regionala avtal

Artikel 52

1. Ingen bestämmelse i denna stadga utesluter regionala avtal eller organ för behandling av sådana angelägenheter rörande upprätthållandet av internationell fred och säkerhet, som lämpa sig för regionala åtgärder, under förutsättning att dessa avtal eller organ och deras verksamhet äro förenliga med Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

2. De medlemmar av Förenta Nationerna, vilka träffa sådana avtal eller upprätta sådana organ, skola göra sitt yttersta för att åstadkomma fredlig lösning av lokala tvister genom dylika regionala avtal eller organ, innan de hänskjuta dem till säkerhetsrådet.

3. Säkerhetsrådet skall främja utvecklingen av fredlig lösning av lokala tvister genom sådana regionala avtal eller organ, vare sig på vederbörande staters initiativ eller efter hänvisning från säkerhetsrådet.

4. Genom denna artikel inskränkes icke i något avseende tillämpningen av artiklarna 34 och 35.

Artikel 53

1. Säkerhetsrådet skall, när så är lämpligt, använda sådana regionala avtal eller organ för tvångsåtgärder under dess myndighet. Utan säkerhetsrådets bemyndigande må dock tvångsåtgärder ej företagas enligt regionala avtal eller av regionala organ, med undantag av åtgärder mot fiendestat i den i moment 2 av denna artikel angivna mening, vilka avses enligt artikel 107 eller i regionala avtal riktade mot en förnyad angreppspolitik från sådan stats sida, intill dess organisationen på begäran av vederbörande regeringar må bliva ålagd uppgiften att förebygga ytterligare angrepp från sådan stat.

2. Den i moment 1 av denna artikel brukade benämningen fiendestat avser varje stat, som under det andra världskriget varit fiende till någon av denna stadgas signatärmakter.

Artikel 54

Säkerhetsrådet skall städse hållas fullständigt underrättat om den verksamhet för upprätthållande av internationell fred och säkerhet, som bedrivs eller planeras jämlikt regionala avtal eller av regionala organ.

Kapitel IX Internationellt ekonomiskt och socialt samarbete

Artikel 55

I syfte att skapa de stadgade förhållanden och det välstånd, som äro nödvändiga för fredliga och vänskapliga, på aktning för principen om folkens lika rättigheter och självbestämmanderätt grundade förbindelser mellan nationerna, skall Förenta Nationerna främja:

- a) högre levnadsstandard, full sysselsättning samt framåtskridande och utveckling i ekonomiskt och socialt avseende;
- b) lösandet av internationella ekonomiska, sociala, hälsovårds- och närbesläktade problem; internationellt samarbete i kultur- och uppfostringsfrågor; samt
- c) allmän aktning för och respekterande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion.

Artikel 56

Alla medlemmar förbinda sig att såväl samfällt som var för sig vidtaga åtgärder i samarbete med organisationen för att uppnå i artikel 55 angivna ändamål.

Artikel 57

1. De olika fackorgan, som upprättats genom mellanstatliga överenskommelser och hava vittgående, i deras statuter fastställda internationella åligganden på ekonomiska, sociala, kulturella, uppfostrings-, hälsovårds- och närbesläktade områden, skola anknutas till Förenta Nationerna i överensstämmelse med föreskrifterna i artikel 63.

2. Organ, som på detta sätt anknutits till Förenta Nationerna, benämnas i det följande "fackorgan".

Artikel 58

Organisationen skall framlägga förslag angående samordnande av fackorganens arbetsprogram och verksamhet.

Artikel 59

Organisationen skall, där så är lämpligt, taga initiativ till förhandlingar mellan ifrågakommande stater i syfte att upprätta sådana nya fackorgan, som må erfordras för uppnående av de ändamål, vilka angivas i artikel 55.

Artikel 60

Ansvar för fullgörandet av organisationens i detta kapitel angivna uppgifter åvilar generalförsamlingen och under dess myndighet det ekonomiska och sociala rådet, som för detta ändamål skall hava i kapitel X närmare angivna befogenheter.

Kapitel X Ekonomiska och sociala rådet**Sammansättning***Artikel 61*

1. Det ekonomiska och sociala rådet består av femtiofyra av Förenta Nationernas medlemmar, som väljas av generalförsamlingen.

2. Med förbehåll för vad i moment 3 stadgas skola aderton medlemmar av det ekonomiska och sociala rådet årligen väljas för en tid av tre år. Avgående medlem kan omedelbart återväljas.

3. Vid det första valet efter det att det ekonomiska och sociala rådets medlemsantal ökats från tjugosju till femtiofyra skola, utöver de medlemmar som väljas i stället för de nio medlemmar vilkas mandattid utlöper vid utgången av det året, ytterligare tjugosju medlemmar väljas. Av dessa sålunda valda ytterligare medlemmar skall mandattiden för nio utlöpa efter ett år och för nio andra medlemmar efter två år, i den ordning varom generalförsamlingen beslutar.

4. Varje medlem av det ekonomiska och sociala rådet skall där företrädas av ett ombud.

Uppgifter och befogenheter

Artikel 62

1. Det ekonomiska och sociala rådet äger utarbeta eller taga initiativ till undersökningar och rapporter avseende internationella ekonomiska, sociala, kulturella, uppfostrings-, hälsovårds- och närbesläktade angelägenheter samt äger framställa förslag i alla sådana angelägenheter till generalförsamlingen, Förenta Nationernas medlemmar och vederbörande fackorgan.

2. Rådet äger framställa förslag i syfte att främja aktning för och respekterande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla.

3. Rådet äger utarbeta och underställa generalförsamlingen förslag till internationella avtal rörande angelägenheter, som falla inom dess behörighet.

4. Rådet äger enligt av Förenta Nationerna fastställda föreskrifter sammankalla internationella konferenser i angelägenheter, som falla inom dess behörighet.

Artikel 63

1. Det ekonomiska och sociala rådet äger med ettvart av de organ, som omförmälas i artikel 57, sluta avtal, vari de villkor fastställas, på vilka ifrågavarande organ skall anknytas till Förenta Nationerna. Sådana avtal skola underställas generalförsamlingen för godkännande.

2. Rådet må samordna fackorganens verksamhet genom att samråda med och framlägga förslag för dylika organ samt genom förslag till generalförsamlingen och till Förenta Nationernas medlemmar.

Artikel 64

1. Det ekonomiska och sociala rådet äger vidtaga lämpliga åtgärder för att erhålla regelbundna rapporter från fackorganen. Rådet äger träffa uppställning med Förenta Nationernas medlemmar och med fackorganen för att erhålla rapporter rörande de åtgärder som vidtagits för genomförande av rådets egna förslag samt av generalförsamlingens förslag i angelägenheter, som falla inom rådets behörighet.

2. Rådet må delgiva generalförsamlingen sina erinringar med anledning av dessa rapporter.

Artikel 65

Det ekonomiska och sociala rådet äger ställa upplysningar till säkerhetsrådets förfogande och skall biträda säkerhetsrådet på dess begäran.

Artikel 66

1. Det ekonomiska och sociala rådet skall i samband med genomförandet av generalförsamlingens förslag fullgöra sådana uppgifter, som falla inom rådets behörighet.

2. Rådet må med generalförsamlingens godkännande utföra tjänster på begäran av Förenta Nationernas medlemmar och av fackorgan.

3. Rådet skall i övrigt fullgöra de uppgifter, som äro angivna annorstädes i denna stadga eller som må tilldelas det av generalförsamlingen.

Omröstning*Artikel 67*

1. Varje medlem av det ekonomiska och sociala rådet har en röst.

2. Det ekonomiska och sociala rådets beslut fattas av flertalet av närvarande och röstande medlemmar.

Förfarande*Artikel 68*

Det ekonomiska och sociala rådet skall tillsätta utskott för ekonomiska och sociala frågor samt för främjande av mänskliga rättigheter ävensom de övriga utskott, som må erfordras för fullgörande av dess uppgifter.

Artikel 69

Det ekonomiska och sociala rådet skall inbjuda medlem av Förenta Nationerna att utan rösträtt deltaga i rådets överläggningar i varje angelägenhet av särskilt intresse för ifrågavarande medlem.

Artikel 70

Det ekonomiska och sociala rådet äger träffa anstalter för att bereda representanter för fackorganen tillfälle att utan rösträtt delta i rådets och i de av detta upprättade utskottens överläggningar samt för att bereda rådets representanter tillfälle att delta i fackorganens överläggningar.

Artikel 71

Det ekonomiska och sociala rådet äger träffa lämpliga anstalter för samråd med icke statliga organisationer, som handhåva angelägenheter, vilka falla inom rådets behörighet. Sådana uppgörelse må träffas med internationella organisationer samt, där så är lämpligt, med nationella organisationer efter samråd med vederbörande medlem av Förenta Nationerna.

Artikel 72

1. Det ekonomiska och sociala rådet antager självt sin arbetsordning, innefattande även bestämmelser om sättet för utseende av ordförande.

2. Det ekonomiska och sociala rådet sammanträder när så erfordras i enlighet med föreskrifterna i arbetsordningen, vilken skall innehålla bestämmelser om sammankallande av rådet på begäran av flertalet av dess medlemmar.

Kapitel XI Förklaring angående icke självstyrande territorier*Artikel 73*

Medlemmar av Förenta Nationerna, som bära eller ikläda sig ansvar för förvaltningen av territorier, vilkas befolkning ännu ej uppnått full självstyrelse, erkänna grundsatsen, att innevånarnas intressen komma i främsta rummet, och åtaga sig såsom ett heligt värv förpliktelsen att, inom ramen av det system för internationell fred och säkerhet som upprättats genom denna stadga, till det yttersta främja deras välfärd samt att i detta syfte:

- a) trygga de ifrågakommande folkens framåtskridande i politiskt, ekonomiskt och socialt avseende samt på uppfostrans område, allt med skyldig hänsyn till deras egen kultur, liksom ock åt dem trygga rättvis behandling och skydd mot övergrepp;

- b) främja självstyrelse, vederbörligen beakta folkens politiska strävanden samt bistå dem i den fortskridande utvecklingen av deras fria politiska institutioner, i överensstämmelse med varje territoriums och dess befolknings särskilda förhållanden och skiftande utvecklingsstadier;
- c) befästa internationell fred och säkerhet;
- d) befordra uppbyggande och utvecklande åtgärder, uppmuntra forskning samt samarbeta inbördes och, där så är lämpligt, med internationella fackorganisationer för att förverkliga de sociala, ekonomiska och vetenskapliga ändamål, som angivits i denna artikel;
- e) med de inskränkningar, som må betingas av säkerhetsskäl eller av konstitutionella hänsyn, regelbundet för kännedom tillställa generalsekreteraren statistiska och andra upplysningar av teknisk natur rörande ekonomiska och sociala förhållanden och uppfostran inom de territorier, för vilka de äro ansvariga, med undantag för territorier på vilka kapitlen XII och XIII äro tillämpliga.

Artikel 74

Förenta Nationernas medlemmar äro tillika ense om att deras politik beträffande de territorier på vilka detta kaptiel äger tillämpning måste, ej mindre än beträffande moderlandet, grundas på den allmänna principen om god grannsämja i sociala, ekonomiska och kommersiella angelägenheter, dock med skyldig hänsyn tagen till den övriga världens intressen och välfärd.

Kapitel XIV Internationella domstolen

Artikel 92

Den internationella domstolen är Förenta Nationernas främsta rättsskipande organ. Den skall utöva sin verksamhet i enlighet med bifogande domstolsstadga, som bygger på den fasta mellanfolkliga domstolens stadga och utgör en integrerande del av Förenta Nationernas stadga.

Artikel 93

1. Alla medlemmar av Förenta Nationerna äro ipso facto anslutna till den internationella domstolens stadga.

2. Stat, som ej är medlem av Förenta Nationerna, må ansluta sig till den internationella domstolens stadga på villkor, som fastställas i varje särskilt fall av generalförsamlingen efter tillstyrkan av säkerhetsrådet.

Artikel 94

1. Varje medlem av Förenta Nationerna förpliktar sig att ställa sig den internationella domstolens beslut till efterrättelse i alla mål i vilka verderbörande medlem är part.

2. Därest någon part i ett mål underlåter att fullgöra de förpliktelser, som åligga parten jämlikt ett av domstolen fällt utslag, må andra parten hänvända sig till säkerhetsrådet, som äger, om det finner nödvändigt, framlägga förslag eller fatta beslut om vidtagande av åtgärder för utslaget verkställande.

Artikel 95

Ingen bestämmelse i denna stadga skall utgöra hinder för Förenta Nationernas medlemmar att på grundval av redan gällande eller framdeles träffade avtal till annan domstol hänskjuta sina tvister.

Artikel 96

1. Generalförsamlingen eller säkerhetsrådet äger av den internationella domstolen begära rådgivande yttrande i varje rättsfråga.

2. Förenta Nationernas övriga organ och fackorganen äga, när helst de av generalförsamlingen därtill bemyndigats, jämväl rätt att begära rådgivande yttranden av domstolen i rättsfrågor, som kunna uppkomma inom ramen för deras verksamhet.

Kapitel XVI Särskilda bestämmelser*Artikel 102*

1. Varje fördrag eller internationell överenskommelse, som ingås av medlem av Förenta Nationerna efter denna stadgas ikraftträdande, skall så snart som möjligt registreras hos sekretariatet och av detta offentliggöras.

2. Part i dylikt fördrag eller dylik internationell överenskommelse, som ej registrerats i enlighet med bestämmelse i moment 1 av denna artikel, äger ej åberopa detta fördrag eller denna överenskommelse inför något av Förenta Nationernas organ.

Artikel 103

I händelse av konflikt mellan medlemmarnas förpliktelser enligt denna stadga och deras förpliktelser enligt någon annan internationell överenskommelse skola förpliktelserna enligt stadgan gälla.

Artikel 104

Organisationen skall inom varje medlems territorium åtnjuta sådan rättskapacitet som må vara erforderlig för fullgörande av dess uppgifter och fullföljande av dess ändamål.

Artikel 105

1. Organisationen skall inom varje medlems territorium åtnjuta de privilegier och immuniteter som äro nödvändiga för fullföljande av dess ändamål.

2. Medlemmarnas ombud och organisationens tjänstemän skola likaledes åtnjuta de privilegier och immuniteter som äro nödvändiga för att de i fullt oberoende må kunna fullgöra sina i samband med organisationen stående uppgifter.

3. Generalförsamlingen äger framlägga förslag i och för fastställande av närmare bestämmelser rörande tillämpningen av momenten 1 och 2 i denna artikel eller underställa medlemmarna av Förenta Nationerna förslag till avtal därom.

Kapitel XVII Övergångsbestämmelser rörande säkerheten

Artikel 106

I avvaktan på ikraftträdandet av sådana i artikel 43 avsedda särskilda avtal, som enligt säkerhetsrådets uppfattning sätta rådet i stånd att börja utöva sina uppgifter enligt artikel 42, skola undertecknarna av fyrmaktsdeklarationen i Moskva av den 30 oktober 1943 samt Frankrike i enlighet med bestämmelserna i deklarationens punkt 5 rådgöra med varandra och, när omständigheterna så påkalla, med andra medlemmar av Förenta Nationerna i och för sådant samfällt

inskridande på organisationens vägnar, som må krävas för att upprätthålla internationell fred och säkerhet.

Artikel 107

Ingen bestämmelse i denna stadga medför ogiltighet av eller utsluter ingripande avseende stat, vilken under det andra världskriget varit fiende till någon av denna stadgas signatärmakter, och vidtaget eller godkänt som följd av detta krig av de regeringar som bära ansvaret för dylika åtgärder.

Kapitel XVIII Ändringar

Artikel 108

Ändringar i denna stadga träda i kraft för alla medlemmar av Förenta Nationerna, när de antagits med två tredjedelars majoritet av generalförsamlingens medlemmar och i den ordning, som de olika staternas författningar föreskriva, ratificerats av två tredjedelar av Förenta Nationernas medlemmar, bland dem alla ständiga medlemmar av säkerhetsrådet.

Artikel 109

1. En allmän konferens av Förenta Nationernas medlemmar med ändamål att taga denna stadga under omprövning må hållas å tid och plats, som fastställas genom beslut med två tredjedelars majoritet av generalförsamlingens medlemmar och beslut av nio medlemmar av säkerhetsrådet, oavsett vilka. Varje medlem av Förenta Nationerna skall på konferensen hava en röst.

2. Varje förändring av denna stadga, som föreslagits av konferensen med två tredjedelars majoritet, skall träda i kraft, när den i den ordning, som de olika staternas författningar föreskriva, ratificerats av två tredjedelar av Förenta Nationernas medlemmar, bland dem alla ständiga medlemmar av säkerhetsrådet.

3. Därest en sådan konferens ej hållits före generalförsamlingens tionde årliga möte efter denna stadgas ikraftträdande, skall förslag att sammankalla en sådan konferens upptagas på dagordningen för detta möte; konferensen skall hållas, om beslut därom fattas med bifall av flertalet av generalförsamlingens medlemmar samt av sju medlemmar av säkerhetsrådet, oavsett vilka.

Kapitel XIX Ratifikation och undertecknande

Artikel 110

1. Denna stadga skall ratificeras av signatärmakterna i den ordning, som de olika staternas författningar föreskriva.

2. Ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos Amerikas Förenta Staters regering, vilken om varje deposition skall notificera samtliga signatärmakter ävensom organisationens generalsekretäre, sedan denne utsetts.

3. Stadgan skall träda i kraft, när Republiken Kina, Frankrike. De Socialistiska Rådsrepublikernas Union, Det Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland samt Amerikas Förenta Stater ävensom flertalet av övriga signatärmakter deponerat sina ratifikationsinstrument. Ett protokoll över de deponerade ratifikationsinstrumenten skall därefter upprättas av Amerikas Förenta Staters regering, som skall tillställa alla signatärmakter avskrifter av det samma.

4. Signatärmakt, som ratificerar denna stadga efter dess ikraftträdande, blir ursprunglig medlem av Förenta Nationerna den dag, å vilken dess ratifikationsinstrument deponeras.

Artikel 111

Denna stadga, vars kinesiska, franska, ryska, engelska och spanska texter äga lika vitsord, skall förbliva deponerad i Amerikas Förenta Staters regerings arkiv. Behörigen bestyrkta avskrifter av stadgan skola av denna regering tillställas övriga signatärmakters regeringar.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRAV hava ombuden för de förenade nationernas regeringar undertecknat denna stadga.

SOM SKEDDE i San Fransisco den 26 juni 1945.

Överenskommelse den 8 augusti 1945
mellan Det förenade konungarikets
Storbritannien och Norra Irland
regering, Amerikas förenta staters
regering, Den franska republikens
provisoriska regering och
De socialistiska sovjetrepublikernas
unions regering beträffande åtal mot
och bestraffning av de europeiska
axelmakternas förnämsta
krigsförbrytare
(Överenskommelse om
Nürnbergtribunalen)

jämte;

stadga för den internationella militärdomstolen

Förord

Mellan den 26 juni och den 8 augusti 1945 hölls en konferens i London där andra världskrigets segrarmakter USA, Storbritannien, Sovjetunionen och Frankrike formellt beslutade att inrätta en internationell militärdomstol för lagföring av grova krigsförbrytare från axelmakterna; domstolen brukar benämnas Nürnbergtribunalen efter den stad i Tyskland där den fick sitt säte.

Konferensen hade föregåtts av ett viktigt förberedelsearbete; redan den 7 oktober 1942 hade de allierade meddelat att en undersökningskommission för krigsförbrytelser skulle inrättas. En sådan kommission etablerades också hösten år 1943. Vidare hade Storbritannien, USA och Sovjetunionen efter ett möte i

Moskva den 30 oktober 1943 utfärdad en samfällad deklARATION där de slog fast att tyska krigsförbrytare skulle dömas och bestraffas i de länder där brotten blivit begångna samt att i de fall det var svårt att fastställa en speciell geografisk plats för brottet skulle bestraffningen ske genom ett gemensamt beslut av de allierade regeringarna. Den s.k. MoskvadeklARATION utvecklades och formaliserades vid Londonkonferensen till det s.k. Londonprotokollet.

Enligt Nürnbergtribunalens stadga, som ingår som ett integrerat annex till Londonprotokollet, omfattade domstolens jurisdiktion såväl brott mot freden (politiska brott i strid mot folkrättens aggressionsförbud), krigsförbrytelser (brott mot krigets humanitära lagar) och brott mot mänskligheten (folkmord och liknande förföljelse av viss folkgrupp).

Nürnbergrättegångarna kom att pågå 1945–1949. Nürnbergprocessen var den inledande och mest kända av rättegångarna. I denna åtalades 24 av Nazitysklands främsta politiska och militära ledare. Processen varade mellan den 20 november 1945 och den 1 oktober 1946 och ledde till att tolv personer dömdes till döden (bl.a. Jodl, Bormann, Göring, Keitel och von Ribbentrop). Hess, Funk och Raeder dömdes till livstids fängelse. Fyra personer fick tidsbegränsade fängelsestraff (Speer och von Schirach 20 år, von Neurath 15 år och Dönitz 10 år). Övriga tre personer frikändes och två åtal lades ned (p.g.a. hälsoskäl respektive självmord).

Överenskommelsen antogs den 8 augusti 1945.

Enär de förenade nationerna upprepade gånger uttalat sin avsikt att ställa krigsförbrytarna inför rätta;

och enär i MoskvadeklARATIONEN av den 30 oktober 1943 beträffande tyska grymheter i det ockuperade Europa tillkännagivits, att de tyska officerare och meniga medlemmar av det nazistiska partiet, som ha varit ansvariga för eller av fri vilja deltagit i skändligheter och brott, skola återsändas till de länder, i vilka deras avskyvärda handlingar begåtts, på det att de må dömas och bestraffas enligt lagarna i dessa befriade länder och enligt lagar stiftade av de fria regeringar, som skola tillsättas inom dessa länder;

och enär denna deklaration förklarades icke avse de stora förbrytare, vilkas brott icke äro direkt lokaliserade till något särskilt geografiskt område och vilka skola bestraffas i enlighet med av de allierade regeringarna gemensamt fattat beslut;

ha nu därför Det förenade konungarikets Storbritannien och Norra Irland regering, Amerikas förenta staters regering, Den franska republikens provisoriska regering och De socialistiska sovjetrepublikernas unions regering (härnedan kallade »signatär-makterna») i alla de förenade nationernas intresse och genom sina vederbörligen befullmäktigade ombud träffat denna överenskommelse:

Artikel 1. Efter samråd med Kontrollrådet för Tyskland skall en internationell militärdomstol upprättas för rannsaking av krigsförbrytare, vilkas brott icke äro lokaliserade till något särskilt geografiskt område, vare sig de åtalas individuellt eller i sin egen-skap av medlemmar av organisationer eller grupper eller i båda hänseendena.

Artikel 2. Den internationella militärdomstolens sammansättning, behörighet och uppgifter fastställas i den stadga, som bifogas denna överenskommelse, vilken stadga utgör en integrerande del av denna överenskommelse.

Artikel 3. Var och en av signatär-makterna skall vidtaga erforderliga åtgärder för att i och för utredning av anklagelserna och för rannsaking ställa till förfogande de förnämsta krigsförbrytare, som hållas i förvar av dem och som skola rannsakas av den internationella militärdomstolen. Signatär-makterna skola jämväl göra sitt bästa för att för utredning av anklagelserna och rannsakning inför den internationella militärdomstolen ställa till förfogande sådana stora krigsförbrytare, som icke befinna sig inom någon signatär-makts territorium.

Artikel 4. Intet i denna överenskommelse skall innebära någon inskränkning i de av Moskvadeklarationen beslutade åtgärderna angående återsändande av krigsförbrytare till de länder, där de begått sina brott.

Artikel 5. Envar av de förenade nationernas regeringar har rätt att ansluta sig till denna överenskommelse genom meddelande på diplomatisk väg till Det förenade konungarikets regering, som skall underrätta de andra signatärmakterna och anslutna regeringar om varje sådan anslutning.

Artikel 6. Intet i denna överenskommelse skall innebära någon inskränkning i den behörighet eller befogenhet, som tillkommer någon nationell domstol eller ockupationsdomstol, vilken upprättats eller kommer att upprättas inom något allierat territorium eller i Tyskland för rannsaking av krigsförbrytare.

Artikel 7. Denna överenskommelse träder i kraft på dagen för dess undertecknande och förblir i kraft under en tid av ett år och skall även därefter bestå, med förbehåll för varje signatärmakts rätt att på diplomatisk väg uppsäga densamma med en månads varsel. Ett sådant frånträdande skall icke ha någon inverkan på åtgärder, som redan vidtagits eller utslag som redan fällt i enlighet med denna överenskommelse.

Till bekräftelse härpå hava Undertecknade underskrivit denna överenskommelse.

Utfärdad i fyra exemplar i London innevarande dag, den 8 augusti 1945, vart och ett på engelska, franska och ryska, och äger varje text lika vitsord.

För Det förenade konungarikets Storbritannien och Norra Irland regering:

JOWITT C.

För Amerikas förenta staters regering:

ROBERT H. JACKSON.

För Den franska republikens provisoriska regering:

ROBERT FOLCO.

För De socialistiska sovjetrepublikernas unions regering:

I. T. NIKITCHENKO. A N. TRAININ.

Stadga för den internationella militärdomstolen (Nürnbergtribunalens stadga)

I. Den internationella militärdomstolens sammansättning.

Artikel 1

Jämlikt den överenskommelse, som undertecknats den 8 augusti 1945 av Det förenade konungarikets Storbritannien och Norra Irland regering, Amerikas förenta staters regering, Den franska republikens provisoriska regering och De socialistiska sovjetrepublikernas unions regering skall en internationell militärdomstol (härefter kallad »Domstolen») upprättas för rättvis och snabb rannsaking och bestraffning av de europeiska axelmakternas förnämsta krigsförbrytare.

Artikel 2

Domstolen skall bestå av fyra ledamöter, envar med en suppleant. Var och en av signatärmakterna skall utse en ledamot och en suppleant. Suppleanterna skola, i den mån de kunna, vara närvarande vid Domstolens alla sessioner. Därest någon av Domstolens ledamöter insjuknar eller av annat skäl blir ur stånd att fylla sina uppgifter, skall hans suppleant intaga hans plats.

Artikel 3

Varken mot Domstolen, dess ledamöter eller deras suppleanter kan jäv anföras av åklagarna eller av svarandena eller deras rättegångsbiträden. Varje signatärmakt har rätt att, på grund av hälsoskäl eller av annan giltig anledning, utbyta sin medlem av Domstolen eller

hans suppleant, dock att sådant utbyte icke under pågående rannsakning får ske annat än av suppleanten.

Artikel 4

- a) För beslutsmässighet erfordras närvaro av alla fyra domstolsledamöterna eller, om någon medlem är frånvarande, av dennes suppleant.
- b) Ledamöterna av Domstolen skola, innan någon rannsakning börjar, genom inbördes överenskommelse utse en ordförande bland sig själva, och ordföranden skall inneha sin post under hela rannsakningen, där ej annorlunda beslutas av minst tre av medlemmarne. Beträffande ordförandeskapet för på varandra följande rannsakningar skall omflyttningsprincipen gälla. Om emellertid någon av Domstolens sessioner äger rum inom någon signatärmakts territorium, skall denna signatärmakts representant i Domstolen vara ordförande.
- c) Med undantag för vad ovan sagts, skall Domstolens beslut fattas med enkel majoritet, och för den händelse att rösterna äro lika fördelade, skall ordförandens röst vara utslagsgivande; dock att för fällande utslag och domar fordras, att minst tre av domstolsledamöterna äro ense därom.

Artikel 5

I händelse av behov och beroende av antalet mål, som skola handläggas, må andra domstolar upprättas; varje sådan domstols organisation, uppgifter och förfarande skola vara identiska och stå i överensstämmelse med denna stadga.

II. Behörighet och allmänna principer.

Artikel 6

Den för rannsakning och bestraffning av de europeiska axelmakternas förnämsta krigsförbrytare genom den i artikel 1 nämnda överenskommelsen upprättade Domstolen, skall ha befogenhet att rannsaka och bestraffa personer, som i de europeiska axelmakternas intresse ha, antingen såsom individer eller såsom medlemmar av organisationer, begått något av följande brott.

Följande handlingar, eller någon av dem, äro brott, som falla inom Domstolens behörighet och för vilka individuellt ansvar skall utkrävas:

- a) Brott mot freden: nämligen planering, förberedelse, igångsättande eller förande av ett anfallskrig eller av ett krig i strid med internationella fördrag, överenskommelser eller försäkringar, eller deltagande i en gemensam plan eller sammansvärjning för åstadkommande av något av det ovan nämnda;
- b) Krigsförbrytelser: nämligen överträdelser av krigets lagar eller sedvänjor. Sådana överträdelser skola innefatta men inte begränsas till mord, misshandel, deportation till slavarbete eller för något annat ändamål av civilbefolkning tillhörande eller bosatt inom ockuperat område, mord eller misshandel av krigsfångar eller personer, som färdas på haven, dödande av gisslan, plundring av allmän eller privat egendom, godtycklig förstörelse av städer eller byar eller ödeläggelse, som icke dikterats av militär nödvändighet;
- c) Brott mot humaniteten: nämligen mord, utrotande, förslavande, deportation och andra omänskliga handlingar, begångna mot någon civilbefolkning före eller under kriget; eller förföljelser av politiska, rasliga eller religiösa skäl vid utförandet av eller i samband med något brott, som faller inom Domstolens behörighet, vare sig gärningarna stå i strid med lagarna inom det land, där de begåtts, eller icke.

Ledare, organisatörer, anstiftare och medbrottslingar, vilka deltagit i utarbetandet eller utförandet av en gemensam plan eller sammansvärjning för något av ovan nämnda brott, äro ansvariga för alla handlingar, som utförts av någon person vid genomförandet av en sådan plan.

Artikel 7

Svarandes officiella ställning vare sig som statsöverhuvud eller ansvarig ämbetsman i regeringsdepartement skall icke utgöra skäl för att fria honom från ansvar eller för att mildra straffet.

Artikel 8

Det förhållandet, att en svarande handlat på order av sin regering eller av en överordnad, skall icke fritaga honom från ansvar, men det må tagas i betraktande som skäl till straffets nedsättande, om Domstolen finner, att rättvisan så kräver.

Artikel 9

Vid rannsakingen med någon enskild medlem av någon grupp eller organisation må Domstolen förklara (i samband med någon handling, till vilken han må förklaras skyldig) den grupp eller organisation, som han tillhört, som en brottslig organisation.

Efter mottagandet av stämningen skall Domstolen tillkännagiva, på sätt den finner lämpligt, att åklagaren avser att hos Domstolen framställa yrkande om en sådan förklaring, och varje medlem av organisationen skall ha rätt att hos Domstolen anhålla om att bliva hörd av Domstolen beträffande organisationens brottsliga karaktär. Domstolen skall ha befogenhet att bifalla eller avslå sådan anhållan. Om anhållan bifalles, äger Domstolen bestämma på vad sätt vederbörande skola företrädas och höras.

Artikel 10

I fall, då en grupp eller organisation förklaras brottslig av Domstolen, skall varje signatärmakts behöriga nationella myndighet ha rätt att ställa enskilda personer under åtal för medlemskap däri inför nationella, militära eller ockupationsdomstolar. I varje sådant fall anses gruppens eller organisationens brottslighet bevisad och får icke ifrågasättas.

Artikel 11

Varje person, som blivit dömd av Domstolen, må anklagas inför en i artikel 10 av denna stadga avsedd nationell, militär eller ockupationsdomstol, för annat brott än medlemskap i en brottslig grupp eller organisation, och sådan domstol må efter fällande dom utmäta straff oberoende av och utöver det straff, som ådömts av Domstolen för deltagande i sådan grupps eller organisations brottsliga verksamhet.

Artikel 12

Domstolen skall ha rätt att upptaga talan mot person anklagad för brott, som avses i artikel 6 av denna stadga, i hans frånvaro, om han icke har påträffats eller Domstolen av något skäl finner det nödvändigt att i rättvisans intresse rannsaka honom i hans frånvaro.

Artikel 13

Domstolen skall fastställa regler för förfarandet inför Domstolen. Dessa regler må icke strida mot bestämmelserna i denna stadga.

III. Nämnden för utförande av undersökningar och åtal mot de förnämsta krigsförbrytarna.

Artikel 14

Varje signatärmakt skall utse en högste åklagare för utförande av undersökningar och åtal mot de förnämsta krigsförbrytarna.

De högsta åklagarna skola utgöra en nämnd för följande syften:

- a) att överenskomma om en plan för envar högste åklagares och hans stabs arbete;
- b) att slutgiltigt utpeka de förnämsta krigsförbrytarna, som skola rannsakas av Domstolen;
- c) att godkänna stämningen och de dokument, som skola framläggas tillsammans med denna;
- d) att ingiva stämningen med åtföljande dokument till Domstolen;
- e) att utarbeta och till Domstolen för dess godkännande ingiva förslag till sådana procedurregler, som avses i artikel 13 av denna stadga. Domstolen skall ha befogenhet att med eller utan ändringar godkänna eller förkasta på detta sätt föreslagna regler.

Nämndens beslut i alla ovan nämnda angelägenheter fattas med enkel majoritet; ordförande skall utses på lämpligt sätt och i överensstämmelse med omflyttningsprincipen. Om röstetalen skulle bli lika fördelade beträffande förslag att åtala någon inför Domstolen eller beträffande angivandet av de brott, för vilka han skall anklagas, skall det förslag anses vara antaget, som framställts av den part, som föreslagit, att vederbörande skulle rannsakas eller att de ifrågavarande anklagelserna skulle framföras mot honom.

Artikel 15

De högsta åklagarna skola var för sig och i samarbete med varandra fullgöra även följande plikter:

- a) undersöka, samla och framlägga all nödvändig bevisning före eller under rannsakingen;
- b) utarbeta stämningen i och för godkännande av nämnden i överensstämmelse med artikel 14 mom. c);
- c) anställa förberedande förhör med alla nödvändiga vittnen och med svarandena;
- d) tjänstgöra som åklagare vid rannsakingen;
- e) utse ombud att utföra sådana uppgifter, som må tilldelas dem;
- f) vidtaga övriga åtgärder, som må synas dem nödvändiga för rannsakingens förberedande och utförande.

Det är underförstått, att vittne eller svarande, som hålles i häkte av någon signatärmakt, icke skall fråntagas denna signatärmakt utan dess samtycke.

IV. Rättsvis rannsaking av svarandena.

Artikel 16

I syfte att trygga en rättvis rannsaking av svarandena skall följande ordning följas:

- a) Stämningen skall fullständigt och i detalj angiva anklagelserna mot svarandena. En avskrift av stämningen med alla till densamma hörande dokument skall, i översättning till ett språk som han förstår, överlämnas till svaranden i skälig tid före rannsakingen.
- b) Under varje förberedande förhör eller rannsaking skall vederbörande svarande ha rätt att avgiva vilken förklaring han önskar beträffande de anklagelser, som framställas mot honom.
- c) Förberedande förhör med svarande och rannsakingen med honom skall hållas på eller översättas till ett språk, som svaranden förstår.
- d) Svarande skall ha rätt att föra sin egen talan inför Domstolen eller att biträdas av advokat.
- e) Svarande skall ha rätt att själv eller genom sin advokat under rannsakingen framlägga bevisning till stöd för sitt försvar och att korsförhöra varje vittne, som inkallas av åklagaren.

V. Domstolens befogenheter och rättegångsordningen.

Artikel 17

Domstolen skall ha befogenhet:

- a) att inkalla vittnen till rannsakingen och att kräva deras närvaro och vittnesmål och att ställa frågor till dem;
- b) att utfråga svarandena;
- c) att kräva framläggande av dokument och annat bevismaterial;
- d) att förestäva eden för vittnena;
- e) att utse tjänstemän att utföra varje av Domstolen bestämd uppgift, inbegripet befogenhet att efter uppdrag upptaga vittnesmål.

Artikel 18

Domstolen skall:

- a) strängt begränsa rannsakingen till en skyndsam handläggning av de frågor, som uppkomma genom anklagelserna;
- b) vidtaga stränga åtgärder för att förhindra allt som kan orsaka orimligt dröjsmål och utesluta icke relevanta frågor och uttalanden av vad slag de vara må;
- c) eftertryckligt inskrida mot all gensträvighet genom att utdöma lämpligt straff, innefattande detta jämväl rätt att utesluta någon svarande eller hans advokat från någon eller alla följande handläggningar men utan att detta inverkar på bestämmandet av anklagelserna.

Artikel 19

Domstolen skall icke vara bunden av tekniska regler för vittnesmål. Den skall antaga och i största möjliga omfattning tillämpa ett skyndsamt och icke tekniskt förfarande och skall tillåta varje vittnesmål, som den anser ha bevisvärde.

Artikel 20

Domstolen må fordra att få upplysning om arten av varje vittnesmål, innan detta framlägges, så att den må kunna avgöra dess relevans.

Artikel 21

Domstolen skall icke kräva bevis för allmänt kända fakta utan skall taga juridisk hänsyn därtill. Den skall också taga juridisk hänsyn till officiella statliga dokument och rapporter från de förenade nationerna, inbegripet handlingar och dokument från de kommittéer, som tillsatts i de olika allierade länderna för undersökning av krigsförbrytelser, och protokoll och utslag från militära eller andra domstolar inom någon av de förenade nationerna.

Artikel 22

Domstolens permanenta säte skall vara i Berlin. De första sammanträdena mellan Domstolens ledamöter och de högsta åklagarna skola hållas i Berlin på en plats, som skall bestämmas av Kontrollrådet för Tyskland. Den första rannsakingen skall hållas i Nürnberg, och följande rannsakingar skola hållas på sådana platser, som Domstolen må bestämma.

Artikel 23

En eller flera av de högsta åklagarna må taga del i framläggandet av anklagelserna vid varje rannsaking. Varje högste åklagares funktion kan fyllas av honom själv personligen eller av person eller personer, bemyndigade av honom.

Funktionen som rättegångsbiträde åt svarande kan på svarandens begäran fyllas av varje advokat, som äger de yrkesmässiga kvalifikationerna för rätt att föra annans talan inför domstolarna i sitt hemland, eller av varje annan person, som får Domstolens särskilda bemyndigande därtill.

Artikel 24

Förhandlingarna skola ske efter följande plan:

- a) Stämningen skall uppläsas inför Domstolen.
- b) Domstolen skall fråga varje svarande om han anser sig »skyldig» eller »icke skyldig».
- c) Åklagaren skall göra ett inledande uttalande.
- d) Domstolen skall fråga åklagaren och försvaret vilka vittnesmål (om några) de önska framlägga för Domstolen, och Domstolen skall avgöra tillåtligheten av varje vittnesmål.

- e) Åklagarens vittnen skola först höras och därefter försvarets vittnen. Därefter skall sådan motbevisning, som Domstolen må anse tillätlig, framföras av antingen åklagaren eller försvaret.
- f) Domstolen må ställa vilken fråga som helst till varje vittne och till varje svarande vid vilken tid som helst.
- g) Åklagaren och försvaret skola utfråga och må korsförhöra varje vittne och varje svarande, som avgiver vittnesmål.
- h) Försvaret skall vända sig till Domstolen.
- i) Åklagaren skall vända sig till Domstolen.
- j) Varje svarande må göra ett uttalande till Domstolen.
- k) Domstolen skall fälla utslag och avkunna dom.

Artikel 25

Alla officiella dokument skola framläggas och alla domstolsförhandlingar föras på engelska, franska och ryska samt på svarandens språk. Så mycket av protokoll och handlingar må likaledes översättas till språket i det land, där Domstolen sitter, som Domstolen anser önskvärt i rättvisans och den allmänna opinionens intresse.

VI. Utslag och dom.

Artikel 26

Domstolens utslag beträffande varje svarandes skuld eller icke skuld skall angiva de skäl, varpå det grundas, och skall vara slutgiltigt och icke underkastat revision.

Artikel 27

Domstolen skall ha befogenhet att efter fällande utslag utdöma dödsstraff eller sådant annat straff, som den finner rättvist.

Artikel 28

Förutom utdömande av straff skall Domstolen ha rätt att frändöma dömd person all stulen egendom och förordna om dennas överlämnande till Kontrollrådet för Tyskland.

Artikel 29

I händelse av fällande dom skola domarna verkställas i enlighet med order av Kontrollrådet för Tyskland, vilket råd när som helst kan mildra eller på annat sätt ändra domarna men icke skärpa straffen.

Om Kontrollrådet för Tyskland, sedan någon svarande har blivit fälld och dömd, finner nya bevis, vilka enligt dess åsikt berättiga nytt åtal mot honom, skall rådet avgiva rapport härom till den enligt artikel 14 härövan upprättade nämnden för vidtagande av sådana åtgärder, som denna må anse lämpliga i rättvisans intresse.

VII. Utgifter.

Artikel 30

Utgifterna för Domstolen och rannsakningarna skola av signatär-makterna debiteras de fonder, som ha anslagits för upprätthållandet av Kontrollrådet för Tyskland.

Konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (genocide), New York den 9 december 1948 (Folkmordskonventionen)

Förord

Initiativet till konventionen togs genom en resolution av FN:s generalförsamling den 11 december 1946. FN:s agerande ska ses mot bakgrund av de övergrepp som förövades av Nazityskland mot folkgrupper inom och utom Tyskland. Att förebygga ett upprepande av sådana gärningar sågs som ett angeläget mål för Förenta Nationernas verksamhet.

I generalförsamlingens resolution 96 (I) definierades folkmord som förnekandet av hela folkgruppers rätt att leva. Folkmord beskrivs som moraliskt förkastligt eftersom det även resulterar i stora förluster för mänskligheten genom att dessa gruppers kulturella och andra prestationer går till spillo. Vidare uttalades i resolutionen att folkmord strider mot Förenta Nationernas anda och syfte. Folkmord förklarades vara ett brott enligt folkrätten och medlemsstaterna uppmanades att vidta erforderliga åtgärder i sin nationella lagstiftning för att förebygga och straffbelägga sådant brott.

Ett förslag till konvention utarbetades inom FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC). Efter remissomgångar till medlemsländernas regeringar utarbetade generalförsamlingens sjätte (juridiska) utskott ett slutligt konventionsförslag. Den 9 december 1948 antog generalförsamlingen, genom resolution 260 (III) A, det av utskottet framlagda förslaget med 56 röster utan att någon röst nedlades eller avgavs mot förslaget.

I Sverige finns bestämmelser om straff för folkmord i lagen (1964:169) om straff för folkmord.

*Konventionen trädde i kraft den 12 januari 1951 och ratificerades av Sverige den 27 maj 1952.
Riksdagsbehandling: prop. 1952:71
Publicering: SÖ 1952:64*

De fördragsslutande parterna, som tagit under övervägande den förklaring, som Förenta Nationernas generalförsamling antog genom sin resolution 96 (I) den 11 december 1946 av innehåll, att folkmord är ett brott enligt folkrätten, strider mot Förenta Nationernas anda och syftemål samt fördömes av den civiliserade världen;

som fastställa, att folkmord i all historisk tid har tillfogat mänskligheten stora förluster; och

som äro övertygade om att mellanfolkligt samarbete är nödvändigt för att befria mänskligheten från en så avskyvärd hemsökelse;

överenskomma härmed följande:

Artikel I

De fördragsslutande parterna bekräfta, att folkmord, vare sig det förövas i fredstid eller i krigstid, är ett brott enligt folkrätten, vilket de förplikta sig att förebygga och bestraffa.

Artikel II

I denna konvention förstås med folkmord envar av följande gärningar förövad i avsikt att helt eller delvis förinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös grupp såsom sådan nämligen,

- a) att döda medlemmar av gruppen;
- b) att tillfoga medlemmar av gruppen svår kroppslig eller själslig skada;
- c) att uppsåtligen påtvinga gruppen levnadsvillkor, som äro avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis;
- d) att genomföra åtgärder, som äro avsedda att förhindra födelser inom gruppen;

e) att med våld överföra barn från gruppen till annan grupp.

Artikel III

Följande gärningar skola vara straffbara:

- a) folkmord;
- b) stämpling till folkmord;
- c) omedelbar och offentlig uppmaning till folkmord;
- d) försök till folkmord;
- e) delaktighet i folkmord.

Artikel IV

Personer, som göra sig skyldiga till folkmord eller annan i artikel III uppräknad gärning, skola bestraffas, vare sig de äro grundlagsenligt ansvariga styresmän, ämbets- och tjänstemän eller enskilda personer.

Artikel V

De fördragsslutande parterna förplikta sig att i överensstämmelse med vars och ens grundlag genomföra den lagstiftning som erfordras för att möjliggöra en tillämpning av denna konventions bestämmelser, och i synnerhet att stadga verksamma straff, som skola drabba personer, vilka göra sig skyldiga till folkmord eller andra i artikel III uppräknade gärningar.

Artikel VI

Personer, som anklagas för folkmord eller annan i artikel III uppräknad gärning, skola lagföras vid behörig domstol i den stat på vars område gärningen begåtts, eller vid den internationella straffdomstol som må vara behörig i förhållande till de av denna konventions parter vilka erkänt dess domsrätt.

Artikel VII

Folkmord och övriga i artikel III uppräknade gärningar skola icke betraktas såsom politiska brott, när fråga uppkommer om utlämning. De fördragsslutande parterna förplikta sig att i hithörande fall medgiva utlämning i överensstämmelse med sina gällande lagar och traktater.

Artikel VIII

Envar fördragsslutande part äger hemställa till vederbörande organ inom Förenta Nationerna att vidtaga sådana åtgärder enligt Förenta Nationernas stadga, som dessa organ anse ägnade att förebygga och undertrycka gärningar, innefattande folkmord eller någon av övriga i artikel III uppräknade gärningar.

Artikel IX

Tvister mellan de fördragsslutande parterna angående tolkningen, tillämpningen eller uppfyllandet av denna konvention, däri inbegripet tvister, som angå en stats ansvarighet för folkmord eller annan i artikel III uppräknad gärning, skola hänskjutas till Internationella domstolen, där någon av de tvistande parterna så fordrar.

Artikel X

Denna konvention, vars engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter äga lika vitsord, skall dagtecknas den 9 december 1948.

Artikel XI

Denna konvention skall intill den 31 december 1949 vara öppen för undertecknande för envar medlem av Förenta Nationerna och för envar icke-medlemsstat, till vilken generalförsamlingen har riktat inbjudan att underteckna.

Konventionen skall ratificeras, och ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Efter den 1 januari 1950 kan denna konvention tillträdas av envar medlem av Förenta Nationerna och av envar icke-medlemsstat, som mottagit inbjudan därtill enligt vad ovan sagts.

Tillträdesinstrumenten skola deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Artikel XII

Envar fördragsslutande part äger när som helst genom ett till Förenta Nationernas generalsekreterare riktat tillkännagivande utsträcka denna konventions tillämplighet till alla eller några av de områden för vilkas förbindelser med främmande makter den fördragsslutande parten är ansvarig.

Artikel XIII

Generalsekreteraren skall å den dag, då de första tjugu ratifikations- eller tillträdesinstrumenten ha deponerats, upprätta ett protokoll häröver och översända ett exemplar därav till envar medlem av Förenta Nationerna och till envar av de icke-medlemsstater som avses i artikel XI.

Denna konvention skall träda i kraft nittio dagar efter dagen för deponerandet av det tjugonde ratifikations- eller tillträdesinstrumentet.

Ratifikation eller tillträde, som äger rum efter sistnämnda dag, skall träda i kraft nittio dagar efter deponerandet av ratifikations- eller tillträdesinstrumentet.

Artikel XIV

Denna konvention skall förbliva i kraft under en tidrymd av tio år från dagen för dess ikraftträdande.

Den skall därefter förbliva i kraft under en tidrymd av fem år i sänder för de fördragsslutande parter som icke ha uppsagt densamma minst sex månader före den löpande periodens utgång.

Uppsägning skall verkställas genom skriftligt tillkännagivande till Förenta Nationernas general-sekreterare.

Artikel XV

Därest till följd av uppsägningar antalet parter i denna konvention skulle nedgå under sexton, skall konventionen upphöra att gälla från och med den tidpunkt, då den senaste av dessa uppsägningar fick giltig verkan.

Artikel XVI

Hemställan om ändring av denna konvention kan göras när som helst av envar fördragsslutande part i form av skriftligt tillkännagivande till generalsekreteraren.

Generalförsamlingen skall avgöra, vilka åtgärder som eventuellt skola vidtagas i anledning av en sådan hemställan.

Artikel XVII

Förenta Nationernas generalsekreterare skall underrätta alla Förenta Nationernas medlemmar och de icke-medlemsstater, som avses i artikel XI, om följande:

- a) underskrifter, ratifikationer och tillträdesanmälningar, som mottagits enligt artikel XI;
- b) tillkännagivanden, som mottagits enligt artikel XII;
- c) den dag, å vilken denna konvention träder i kraft enligt artikel XIII;
- d) uppsägningar, som mottagits enligt artikel XIV;
- e) konventionens urkraftträdande enligt artikel XV;
- f) tillkännagivanden, som mottagits enligt artikel XVI.

Artikel XVIII

Originalexemplaret av denna konvention skall deponeras i Förenta Nationernas arkiv.

Bestyrkta avskrifter av konventionen skall översändas till alla Förenta Nationernas medlemmar och till de icke-medlemsstater, som avses i artikel XI.

Artikel XIX

Denna konvention skall inregistreras av Förenta Nationernas generalsekreterare vid den tidpunkt, då den träder i kraft.

1949 års Genèvekonventioner I–IV samt tilläggsprotokoll I–III angående skydd för krigets offer

Förord

Allmänt

Den 12 augusti 1949 godkände en diplomatkonferens i Genève texten till fyra konventioner vars huvudsyfte är att skydda krigets offer. Konventionerna handlar om (I) sårade och sjuka vid stridskrafterna i fält; (II) sårade, sjuka och skeppsbrutna tillhörande stridskrafterna till sjöss; (III) krigsfångar; och (IV) civilbefolkning som bland annat befinner sig i fiendens våld.

De tre första konventionerna ersätter motsvarande konventioner från år 1907 (II) resp. år 1929 (I och III), medan konventionen om civilbefolkningen var en innovation år 1949. En revidering av de tidigare konventionerna påbörjades av Internationella rödakorskommittén i Genève redan före andra världskriget, men förberedelserna avbröts år 1940 på grund av kriget. Emellertid återupptogs arbetet i krigets slutskede, nu med erfarenheterna från andra världskriget i färskt minne. Behovet av att öka skyddet för krigets offer var då uppenbart.

Ett antal överläggningar ägde rum mellan åren 1945 och 1948. I dessa deltog experter från olika stater. Vid den 17:e Internationella rödakorskonferensen, som hölls i Stockholm år 1948, diskuterades och godkändes slutligen de fyra textförslagen för att framläggas vid en diplomatkonferens som hölls i Genève under tiden den 21 april–12 augusti 1949 med deltagande representanter från drygt sextio länder. Vid konferensen antogs de fyra Genèvekonventionerna.

I visst avseende är konventionerna sammankopplade genom att några artiklar har likalydande innehåll, exempelvis artikel 1 som fastställer att staterna förbinder sig att under alla förhållanden iakttä konventionerna och sörja för att de iakttas, artikel 2 som reglerar när konventionerna är tillämpliga och artikel 3 som utgör humanitära minimiregler som ska följas oavsett om en konflikt är internationell eller intern. Gemensamma artiklar finns även i slutet av varje konvention bland annat gäller detta verkställighetsreglerna.

Med hänsyn till att 1949 års Genèvekonventioner har universell anslutning och den status som konventionerna har fått i världssamfundet, anses konventionerna i huvudsak utgöra uttryck för sedvanerätt. Inga andra konventioner inom området krigets lagar har ratificerats av lika många stater som dessa fyra konventioner.

Genom Genèvekonventionerna har de fördragsslutande parterna åtagit sig att beivra överträdelser av konventionens bestämmelser.

En allvarlig överträdelse av Genèvekonventionernas regler kan i Sverige medföra straffansvar för folkrättsbrott enligt 22 kap. 6 § brottsbalken. För ett sådant brott har svensk domstol universell jurisdiktion enligt 2 kap. 3 § 6 brottsbalken. Som exempel på ytterligare regleringar i svensk rätt kan följande nämnas: I Totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12) finns föreskrifter till ledning för tolkningen och tillämpningen för svensk del av folkrätten i väpnade konflikter enligt 1949 års Genèvekonventioner och 1977 års tilläggsprotokoll till dessa. I lagen (1953:771) finns bestämmelser om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar m.m. I lagen (1953:770) om folkrättsliga reglers iakttagande i fråga om ansvar för brott av vissa utlänningar finns ytterligare bestämmelser menade att genomföra Genèvekonventionerna. I förordningen (1996:1475) finns bestämmelser om skyldighet att lämna upplysningar m.m. rörande krigsfångar och andra skyddade personer.

Relativt snart efter Genèvekonventionernas tillkomst uppstod behovet av att vidareutveckla vissa av reglerna. År 1977 antogs tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna som särskilt slår fast att det kompletterar de fyra konventionerna samt tilläggsprotokoll II som vidareutvecklar och kompletterar den gemensamma artikeln 3 i konventionerna från år 1949. År 2005 antogs sedan tilläggsprotokoll III om ett ytterligare emblem, den så kallade röda kristallen, som kan användas som

både skyddssymbol och utmärkande emblem för internationella rödakors- och rödahalvmånerörelsen.

I:a Genèvekonventionen om sårade och sjuka vid stridskrafterna i fält, är den fjärde i raden av konventioner i samma ämne. De tidigare konventionerna härrör från åren 1864, 1906 och 1929. 1949 års Genèvekonvention ersätter den från år 1929. Grundläggande principer i alla dessa konventioner är att sårade och sjuka som tillhör de väpnade styrkorna ska respekteras och skyddas samt att sjukvårdspersonal och fältpräster ska åtnjuta ett omfattande skydd.

Nytt i och med 1949 års I:a Genèvekonvention är att sjukvårdspersonal och fältpräster kan kvarhållas om de faller i fiendens våld. Förutsättningen är att de behövs för att ta hand om de krigsfångar som tillhör samma stridskrafter som de själva. De ska i dessa fall inte betraktas som krigsfångar, men ska tillerkännas alla de rättigheter som följer av 1949 års III:e Genèvekonvention om krigsfångars behandling. Enligt 1929 års konvention kunde sjukvårdspersonal och fältpräster kvarlämnas för att vårda egna sårade och sjuka i motståndarens våld. Det visade sig dock under andra världskriget att eftersom kvarlämnad personal inte var skyddad av krigsfångekonventionens bestämmelser blev deras ställning i vissa fall sämre än krigsfångarnas och i många fall rent av prekär. Det blev därför nödvändigt att komma överens om regler som bättre preciserade den kvarlämnade personalens ställning.

Katalogen i artikel 13 över vilka kategorier sårade och sjuka som ska vara skyddade av konventionen ansluter sig till ovan nämnda krigsfångekonvention, artikel 4 A, och innefattar följaktligen även medlemmar av den organiserade motståndsrörelsen.

Beträffande förbudet i artikel 33 mot att avsiktligt förstöra bland annat sjukvårdsmateriel, som för övrigt infördes i konventionen på svenskt initiativ, se förordningen (1993:243) med verkställighetsföreskrifter till lagen (1992:1402) om undanförelse och förstöring (prop. 1992/93:78 s.7, bet. 1992/93:FöU3, rskr. 1992/93:84).

II:a Genèvekonventionen är den första kompletta och självständiga konvention som behandlar sårade, sjuka och skeppsbrutna i sjöstrider. Konventionen ersätter den X:e Haagkon-

ventionen från år 1907. Varken 1907 års konvention eller dess föregångare från år 1899 kan dock betraktas som självständiga konventioner. De har mer karaktären av deklarationer som slår fast att de principer som gäller för behandlingen av sårade och sjuka i fält även ska gälla för sjökriget och de refererar till Genèvekonventionen den 22 augusti 1864 om förbättrande av sårades behandling vid stridskrafterna i fält.

I:a och II:a Genèvekonventionerna från år 1949 kan betraktas som parallella, eftersom nästan alla bestämmelser i den ena konventionen har sin motsvarighet i den andra. Likheten understryks även av att de båda konventionerna är näst intill identiskt uppbyggda.

De personer som skyddas av II:a Genèvekonventionen är skeppsbrutna, sårade och sjuka till sjöss, som antingen tillhör de väpnade styrkorna eller någon av de övriga i artikel 13 angivna personkategorierna, t.ex. handelsfartygens besättningar. Inte heller sjukvårdsfartyg får anfallas eller uppbringas utan de ska alltid respekteras och skyddas.

III:e Genèvekonventionen är en omarbetning av 1929 års krigsfångekonvention. Denna revidering var motiverad av erfarenheterna från andra världskriget som visade att de garantier för human behandling, som 1929 års konvention avsåg att ge krigsfångarna, inte var tillräckliga.

Principerna från den tidigare konventionen är oförändrade, däremot skedde en precisering och utvidgning av bestämmelserna. Så har exempelvis de personkategorier som har rätt till krigsfångestatus utökats. Reglerna för själva fångenskapen har preciserats och blivit mer utförliga särskilt med avseende på krigsfångarnas sysselsättning i form av arbete, deras penningtillgångar och deras gåvopaket.

Även bestämmelserna för bestraffning av krigsfångar har utvidgats och preciserats i syfte att ge de krigsfångar som åtalas för brott eller förseelser starkast möjliga garantier för en rättvis behandling. T.ex. framhävs i artikel 87 vikten av att den kvarhållande maktens domstolar och myndigheter i största möjliga utsträckning ska ta hänsyn till att den åtalade inte är bunden av någon trohetsplikt till denna makt och att han befinner sig i dess våld på grund av omständigheter som han inte kunnat råda över; domstolarna har också enligt samma artikel rätt att gentemot en åtalad krigsfånge nedsätta straffet under brottets eller förseelsens minimipåföljd.

För att bringa innehållet i konventionen till krigsfångarnas kännedom stadgas i artikel 41 att konventionstexten och dess bilagor ska anslås på krigsfångarnas språk på en plats inom lägret som alla fångar har tillgång till.

IV:e Genèvekonventionen avser huvudsakligen att skapa skydd för civila personer som tillhör eller vistas i krigförande länder i två situationer, nämligen dels åt utlänningar som befinner sig inom krigförande stats territorium, dels åt befolkningen inom ockuperat område.

Vid andra världskrigets utbrott fanns det inte någon konvention som specifikt reglerade civilbefolkningens skydd. Endast enstaka bestämmelser som avsåg civilbefolkningen fanns i tidigare konventionstexter exempelvis 1899 II:a Haagkonvention och 1907 IV:e Haagkonvention, i det så kallade lantkrigsreglementet, under rubriken "Om militär maktbefogenhet å fientlig stats område".

IV:e Genèvekonventionens bestämmelser är väsentligt utförigare än motsvarande bestämmelser i lantkrigsreglementet och är synbarligen präglade av erfarenheterna från de båda världskrigen. En av de mest påtagliga erfarenheterna från dessa båda världskrig är det moderna krigets djupa verkningar för civilbefolkningen; mycket stora förluster bland civila, deportationer och under andra världskriget massutrotningar bland civilbefolkningen.

Bestämmelserna i avdelning II "Allmänna bestämmelser om skydd för befolkningen mot vissa följder av kriget" (artikel 13-26) har en mer vidsträckt tillämpning än konventionen i övrigt. Enligt artikel 13 åläggs de fördragsslutande staterna förpliktelser t.o.m. mot sina egna medborgare, något som tidigare ansetts falla utanför krigets humanitära lagar.

Några bestämmelser om begränsningar i själva krigföringen för att reducera effekterna av stridsaktiviteterna för civilbefolkningen förekommer inte i konventionen. Sådana regler återfinns emellertid i 1977 års tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna, som ska ses som ett komplement och en vidareutveckling av reglerna i 1949 års konventioner.

Tilläggsprotokoll I om skydd för offren i internationella väpnade konflikter från 1977, bygger på och utvecklar såväl slagfältreglerna i det så kallade lantkrigsreglementet från 1907 i

IV:e Haagkonventionen som reglerna om skydd för krigets offer i 1949 års Genèvekonventioner. Det består av en inledning och 102 artiklar fördelade på sex huvudavdelningar samt två annex.

Protokollet innehåller flera innovationer, bl.a. stadgas i artikel 1 att även befrielsekrig av en viss omfattning kan omfattas av protokollet. Vidare ges civil personal inom sjukvård och sjuksköterskor samma folkrättsliga skydd som militär sjukvårds- och sjuksköterskpersonal länge har åtnjutit. Nytt är vidare att civilförsvarspersonal genom protokollet ges en folkrättsligt skyddad status. I artikel 35 finns ett förbud mot "ekologisk" krigföring, nämligen att använda stridsmetoder eller stridsmedel som kan medföra att den naturliga miljön utsätts för omfattande, långvariga och svåra skador. Betydelsefulla är också de artiklar som tillkommit för att öka skyddet för civilbefolkningen och civil egendom mot krigets verkningar (artikel 48-79).

I lagen (1953:771) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar med mera infördes med anledning av tilläggsprotokoll I en bestämmelse om skydd för civilförsvarets internationella kännetecken. Ytterligare bestämmelser finns t.ex. i förordningen (2007:936) om folkrättslig granskning av vapenprojekt.

Tilläggsprotokoll II om skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter från 1977, syftar till att utsträcka ett antal humanitära regler som gäller för internationella konflikter till att även gälla icke-internationella konflikter. Efter andra världskriget har huvuddelen av de väpnade konflikterna varit av intern natur. Att den gemensamma artikel 3 i 1949 års Genèvekonventioner inte har fungerat på dessa konflikter bevisas av att den absoluta majoriteten av offren i icke-internationella konflikter, efter år 1945, har varit civila.

Farhågor om att protokollet skulle komma att inkräkta på staternas suveränitet och bana väg för orättmätig inblandning i konflikten av andra stater ledde till att artiklarna i det förslag som låg till grund för förhandlingarna vid diplomatkonferensen i Genève åren 1974-77 minskade i antal och förenklades. Av förslaget 48 artiklar antogs bara 28 stycken, fördelade på fem huvudavdelningar. Protokollet bär därmed en uttalad prägel av kompromissprodukt. De brister som minskar dess värde är bland annat att det fortfarande inte existerar "krigsfångestatus" i icke-internationella konflikter och att själva krigföringen är oreglerad. Det senare innebär att det inte finns något uttalat

krav på att minimera antalet civila offer vid attacker mot militära mål.

Trots sin begränsning har tilläggsprotokoll II ett värde genom att det stadgar om vissa humanitära minimivåer som inte får underskridas i icke-internationella konflikter gentemot personer som inte direkt tar del i fientligheterna eller som har upphört att ta del i dessa.

Tilläggsprotokoll III om ytterligare ett emblem från 2005, etablerar den röda kristallen som ett ytterligare emblem. Denna kan användas som både skyddssymbol och utmärkande emblem för rödakors- och rödahalvmånerörelsen samt hjälper till att hantera vissa utmaningar som rörelsen utsatts för i anknäytning till sina övriga emblem.

En del stater har funnit det svårt att använda de sedan tidigare existerande emblemen det röda korset eller den röda halvmånen, då de stundom felaktigt uppfattats innebära ett religiöst eller politiskt ställningstagande. Denna missuppfattning har kommit att påverka respekten för emblemen och det skydd de erbjuder och har lett till att vissa nationella föreningar inte velat ta i bruk någon av de existerande emblemen med argumentet att de inte passar dem.

Vid en diplomatkonferens i Genève i december 2005 togs så beslut om ett ytterligare emblem, den s.k. röda kristallen. Den röda kristallen är inte ämnad att ersätta korset och halvmånen utan avser att tillhandahålla ett ytterligare alternativ. Den röda kristallen är avsedd att ge samma skydd som det röda korset och den röda halvmånen och syftar således till att uppmärksamma de stridande på deras skyldighet att respektera och garantera sårade, sjuka, sjukvårdspersonal, sjuvårdspersonal, utrustning, transporter och byggnader ett fullvärdigt skydd. Protokollet tillåter dock en mer flexibel användning av emblemet än vad som tidigare var möjligt enligt 1949 års Genèvekonventioner och deras tilläggsprotokoll I och II, genom att tillåta nationella föreningar att i den röda kristallen lägga en kombination av de övriga emblemen för föreningens identifiering. Protokollet är utformat på så vis för att förebygga behov av andra emblem.

Konventionerna trädde i kraft den 21 oktober 1950 och ratificerades av Sverige den 28 december 1953. Riksdagsbehandling: prop. 1953:37, bet. 1953:LUI43, rskr. 1953:30

Publicering: SÖ 1953:14, 15, 16 respektive 17

Tilläggsprotokoll I trädde i kraft den 7 december 1978 och ratificerades av Sverige den 31 augusti 1979.

Svensk reservation: Artikel 75 mom 4b skall äga tillämpning endast i den utsträckning som den inte strider mot lagbestämmelser, vilka i undantagsfall tillåter återupptagande av mål i vilka meddelats slutgiltig fällande eller friande dom.

I en samtidigt avgiven förklaring enligt artikel 90 mom 2 godkändes behörigheten för den internationella kommissionen för undersökande av fakta.

Riksdagsbehandling: prop. 1978/79:77, bet. 1978/79:UU24, rskr. 1978/79:161

Publicering: SÖ 1979:22

Tilläggsprotokoll II trädde i kraft den 7 december 1978 och ratificerades av Sverige den 31 augusti 1979.

Riksdagsbehandling: prop. 1978/79:77, bet. 1978/79:UU24, rskr. 1978/79:161

Publicering: SÖ 1979:23

Tilläggsprotokoll III trädde i kraft den 14 januari 2007. Sverige undertecknade protokollet den 30 mars 2006, men har ännu inte (januari 2010) ratificerat det.

Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält (I:a Genèvekonventionen)

jämte;

bilaga I Förslag till överenskommelse om sjukvårdszoner och sjukvårdsplatser,
bilaga II innehållande identitetskort

Undertecknade, befullmäktigade ombud för de regeringar, vilka låtit sig företrädas vid den diplomatiska konferens, som hållits i Genève från den 21 april till den 12 augusti 1949 för revision av Genève-konventionen den 27 juli 1929 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält, hava överenskommit om följande bestämmelser:

Kapitel I Allmänna bestämmelser

Artikel 1

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att under alla förhållanden iakttaga denna konvention och sörja för att den iakttages.

Artikel 2

Förutom de bestämmelser, som skola träda i tillämpning redan i fredstid, skall denna konvention tillämpas i varje förklarad krig eller annan väpnad konflikt, som uppstår mellan två eller flera av de höga fördragsslutande parterna, även om en av dem icke erkänner att krigstillstånd föreligger.

Konventionen skall likaledes tillämpas vid ockupation av hela eller en del av en av de höga fördragsslutande parternas territorium, även om ockupationen icke möter något militärt motstånd.

Även om en av de i konflikten inbegripna makterna icke biträtt denna konvention skall den likväl vara bindande för de makter, som biträtt densamma, i deras inbördes förhållanden. Konventionen skall vidare vara bindande för dem gentemot nämnda makt, därest denna antager och tillämpar dess bestämmelser.

Artikel 3

För den händelse väpnad konflikt, som icke är av internationell karaktär, uppkommer på en av de höga fördragsslutande parternas territorium, skall envar stridande part vara skyldig att tillämpa åtminstone följande bestämmelser:

1) Personer, som icke direkt deltaga i fientligheterna, däribland medlemmar av stridskrafterna, som nedlagt vapnen, och personer, som försatts ur stridbart skick genom sjukdom, sårskada, fångenskap eller av varje annat skäl, skola under alla förhållanden behandlas med humanitet och ingen skall utsättas för sämre behandling på grund av ras, färg, religion eller tro, kön, börd, förmögenhet eller annan dylik omständighet.

I detta syfte äro och förbliva i vad avser ovannämnda personer följande handlingar städse och varhelst det vara må förbjudna:

- a) våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr;
- b) tagande av gisslan;
- c) kränkning av den personliga värdigheten, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling;
- d) utmätande av straff och verkställande av avrättning utan föregående dom, avkunnad av i laga ordning tillsatt domstol, vars rättsskipning erbjuder de garantier, vilka hållas för oeftergivliga av civiliserade folk.

2) Sårade och sjuka skola omhändertagas och vårdas.

En opartisk humanitär organisation sådan som Röda Korsets internationella kommitté äger erbjuda de stridande parterna sina tjänster.

De stridande parterna skola vidare sträva efter att genom särskilda överenskommelser sätta alla eller en del av denna konventions övriga bestämmelser i kraft.

Tillämpningen av föregående bestämmelser skall icke inverka på de stridande parternas rättsställning.

Artikel 4

Neutral makt skall analogt tillämpa denna konventions bestämmelser på sårade och sjuka samt på medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster, vilka tillhöra de stridande parternas väpnade styrkor och mottagas eller interneras på dess territorium, liksom på döda, som påträffas.

Artikel 5

Beträffande de av denna konvention skyddade personer, som fallit i fiendens våld, skall konventionen äga tillämpning intill dess deras slutliga hemsändande ägt rum.

Artikel 6

Förutom de överenskommelser, som uttryckligen angivas i artiklarna 10, 15, 23, 28, 31, 36, 37 och 52, äga de höga fördragsslutande parterna avsluta andra särskilda överenskommelser rörande alla frågor, som de anse lämpligt att göra till föremål för särskild reglering. Genom särskild överenskommelse må ej sårade och sjuka liksom ej heller medlemmar av sjukvårdspersonalen eller militärpräster försättas i sämre läge än vad som stadgas i denna konvention; ej heller må dem i konventionen tillerkända rättigheter genom dylik överenskommelse inskränkas.

Sårade och sjuka liksom medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster skola åtnjuta de i sagda överenskommelser stadgade förmånerna under den tid konventionen på dem är tillämplig, dock under förutsättning, dels att icke annat uttryckligen föreskrives i nyssnämnda eller i senare avslutade överenskommelser, dels ock att icke någon av de stridande parterna vidtagit åtgärder för gynnammare behandling av dem.

Artikel 7

Sårade och sjuka liksom medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster må icke under några omständigheter vare sig helt eller delvis avsäga sig de rättigheter, som denna konvention och, i förekommande fall, i föregående artikel angivna särskilda överenskommelser tillerkänna dem.

Artikel 8

Denna konvention skall tillämpas under medverkan och kontroll av de skyddsmakter, vilka ha till uppgift att tillvarataga de stridande parternas intressen. För sådant ändamål skola skyddsmakterna äga att vid sidan av sin diplomatiska och konsulära personal utse delegerade bland sina egna eller bland andra neutrala makters medborgare. Dessa delegerade skola underställas godkännande av den makt, hos vilken de skola utföra sitt uppdrag.

De stridande parterna skola i största möjliga omfattning underlätta arbetet för skyddsmaktens representanter eller delegerade.

Skyddsmaktens representanter eller delegerade må icke under några omständigheter överskrida den i denna konvention angivna ramen för sitt uppdrag; de skola särskilt beakta för den stat, hos vilken de utöva sin verksamhet, angelägna säkerhetskrav. Endast undantagsvis och för en kortare tid må deras verksamhet begränsas, när detta på grund av tvingande militära skäl är nödvändigt.

Artikel 9

Bestämmelserna i denna konvention utgöra ej hinder för den humanitära verksamhet, som Röda Korsets internationella kommitté eller annan opartisk, humanitär organisation med vederbörande stridande parternas samtycke må komma att utöva till skydd och bistånd för sårade och sjuka liksom för medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster.

Artikel 10

De höga fördragsslutande parterna äga städse överenskomma att å organisation, som erbjuder garantier för opartiskhet och effektivitet, anförtro de uppgifter, som enligt denna konvention tillkomma skyddsmakterna.

Därest sårade och sjuka, medlemmar av sjukvårdspersonalen eller militärpräster, av vad anledning det vara må, icke åtnjuta eller upphört att åtnjuta förmånen av skyddsmakt eller jämlikt bestämmelserna i föregående stycke utsedd organisations verksamhet, skall den kvarhållande makten antingen hos neutral stat eller hos sådan organisation anhålla, att den måtte påtaga sig de uppgifter, som jämlikt denna konvention tillkomma av de stridande parterna utsedda skyddsmakter.

Om skydd icke på detta sätt kan beredas ifrågavarande personer skall den kvarhållande makten antingen hos en humanitär organisa-

tion sådan som Röda Korsets internationella kommitté hemställa, att den måtte påtaga sig de humanitära åligganden, som enligt bestämmelserna i denna konvention tillkomma skyddsmakt, eller, för så vitt icke annat framgår av bestämmelserna i denna artikel, antaga av sådan organisation erbjudna tjänster.

Neutral makt eller organisation, som av vederbörande makt anmodats att ställa sig till förfogande eller självmant erbjudit sina tjänster för nyssnämnda ändamål, skall handla i känsla av ansvar gentemot den stridande part, under vilken de jämlikt denna konvention skyddade personerna lyda, och erbjuda tillfredsställande garantier för sin förmåga att påtaga sig och opartiskt utföra ifrågavarande uppgifter.

Överenskommelse om undantag från föregående bestämmelser kan icke träffas mellan makter, av vilka den ena, om ock endast tillfälligtvis, gentemot den andra makten eller dess allierade har begränsad förhandlingsfrihet såsom en följd av de militära händelserna, särskilt vid ockupation av hela eller en betydande del av dess territorium.

När i denna konvention talas om skyddsmakt, avses därmed jämväl sådan organisation som i enlighet med bestämmelserna i denna artikel trätt i skyddsmakts ställe.

Artikel 11

När helst skyddsmakterna det finna påkallat i de skyddade personernas intresse, särskilt vid meningsskiljaktighet mellan de stridande parterna rörande tillämpningen och tolkningen av denna konventions bestämmelser, skola de lämna sina bona officia för tvistens lösning.

För sådant ändamål äger envar av skyddsmakterna antingen på anmodan av part eller ock självmant föreslå de stridande parterna en sammankomst, eventuellt å lämpligt neutralt område, mellan deras representanter och särskilt mellan de för behandlingen av de sårade och sjuka samt medlemmarna av sjukvårdspersonalen och militärprästerna ansvariga myndigheterna. De stridande parterna skola vara skyldiga att efterkomma förslag, som framställas till dem i nu nämnt syfte. Skyddsmakt må, därest så befinnes lämpligt, hemställa till de stridande parterna att medgiva, att viss person, tillhörande neutral makt eller utsedd av Röda Korsets internationella kommitté, kallas att delta i denna sammankomst.

Kapitel II Sårade och sjuka

Artikel 12

Medlemmar av de väpnade styrkorna och övriga i följande artikel angivna personer, som äro sårade eller sjuka, skola under alla förhållanden respekteras och skyddas.

De skola av den stridande part, i vars våld de fallit, behandlas med humanitet och vårdas, och ingen skall utsättas för sämre behandling på grund av kön, ras, nationalitet, religion, politiska åsikter eller annan dylik omständighet. Varje angrepp mot liv eller person är strängt förbjudet, särskilt må ifrågavarande personer icke dödas eller bringas om livet genom massmord, underkastas tortyr eller utsättas för biologiska experiment; de må ej heller avsiktligt lämnas utan medicinsk hjälp eller vård eller utsättas för avsiktligt framkallade smitto- eller infektionsrisker.

Endast trängande medicinska skäl berättiga till förtursrätt i fråga om vård.

Kvinnor skola behandlas med alla de hänsyn, som tillkomma deras kön.

Stridande part, som nödgas lämna sårade eller sjuka i motståndarens våld, skall, därest militära hänsyn det medgiva, hos dem kvarlämna en del av sin sjukvårdspersonal och sjukvårdsmateriel för att bidra till deras vård.

Artikel 13

Denna konvention skall tillämpas på sårade och sjuka, vilka tillhöra följande kategorier:

1) medlemmar av stridande parts stridskrafter ävensom medlemmar av milistrupper och frivilligkårer, vilka ingå i stridskrafterna;

2) medlemmar av andra milistrupper och frivilligkårer, inbegripet medlemmar av en organiserad motståndsrörelse, vilka lyda under stridande part och vilka äro verksamma utanför eller inom eget territorium, även om detta territorium är ockuperat, under förutsättning att milistrupperna eller frivilligkårerna, inbegripet den organiserade motståndsrörelsen, uppfylla följande villkor:

- a) att de stå under befäl av person, som är ansvarig för sina underordnade;
- b) att de bära ett utmärkande tecken, som är fastsittande och igenkännligt på avstånd;

- c) att de bära sina vapen öppet;
- d) att de vid sina operationer iakttaga krigets lagar och bruk;

3) medlemmar av regelrätta militära förband, vilka förklara sig lyda under en regering eller en myndighet, som icke erkännes av den makt, i vars våld de fallit;

4) personer, som åtfölja stridskrafterna utan att direkt tillhöra dem, såsom civila medlemmar av besättningen på militärt luftfartyg, krigskorrespondenter, leverantörer samt medlemmar av arbetsenheter eller personal, som sörjer för militärernas välbefinnande, under förutsättning att de erhållit vederbörligt bemyndigande av de stridskrafter, som de åtfölja;

5) medlemmar av besättningen, inbegripet befälhavare, lotsar och elever, på handelsfartyg samt av besättningen på civila luftfartyg, tillhörande stridande part, vilka icke jämlikt andra bestämmelser i den internationella rätten åtnjuta gynnsammare behandling;

6) befolkningen å ett icke besatt område, som vid fiendens annalkande självmant griper till vapen för att göra motstånd mot de inryckande trupperna utan att hava haft tid att bilda regelrätta militära förband, under förutsättning att den bär sina vapen öppet och iakttagit krigets lagar och bruk.

Artikel 14

Med iakttagande av bestämmelserna i *föregående artikel*¹ bliva sårade och sjuka från en krigförande, vilka falla i motståndarens våld, krigsfångar och skola folkrättens regler angående krigsfångar vara tillämpliga på dem.

Artikel 15

De stridande parterna skola alltid och särskilt efter varje strid utan dröjsmål vidtaga alla åtgärder i deras makt för att dels uppsöka och omhändertaga sårade och sjuka, skydda dem mot plundring och misshandel samt lämna dem erforderlig vård, dels ock uppsöka döda och förhindra att dessa bliva plundrade.

¹Den lydelse som återges i texten är den officiella lydelse som anges i SÖ 1953:14, emellertid är detta vad avser det understrukna avsnittet en svensk felöversättning; texten i den engelska originalversionen lyder "Subject to the provisions of Article 12-". Detta förbehåll avses försäkra att medicinska hänsyn prioriteras framför andra med anledning av tillfångatagandet. Detta torde inte framgå av den officiella lydelsen.

Så ofta omständigheterna det medgiva, skall överenskommelse träffas om vapenvila, om avbrott i eldgivningen eller om lokala anordningar för att möjliggöra bortförande, utväxling och transport av sårade, som kvarblivit på slagfältet.

Likaledes skola lokala överenskommelser kunna träffas mellan de stridande parterna om bortförande eller utväxling av sårade och sjuka från belägrat eller inneslutet område samt om genomfart till sådant område av sjukvårdspersonal och militärpräster samt sjukvårdsmateriel.

Artikel 16

De stridande parterna skola, så snart ske kan, uppteckna alla tillgängliga uppgifter för fastställande av identiteten hos sårade, sjuka och döda från motparten, vilka falla i deras våld. Dessa uppgifter skola om möjligt innefatta följande:

- a) uppgift på makt, under vilken de lyda;
- b) truppenhetsnummer eller registreringsnummer;
- c) efternamn;
- d) förnamn;
- e) födelsedatum;
- f) varje annan på identitetsbrickan förekommande uppgift;
- g) datum och plats för tillfångatagande eller dödsfall;
- h) uppgifter angående sår, sjukdom eller dödsorsak.

Ovan angivna uppgifter skola, så snart ske kan, tillställas den i artikel 122 i Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling omförmälda upplysningsbyrån, som genom förmedling av skyddsmakt och centralbyrån för krigsfångar skall vidarebefordra dem till den makt, under vilken ifrågavarande personer lyda.

De stridande parterna skola utfärda och på den väg, som angivits i föregående stycke, till varandra översända dödsattester eller vederbörligen bestyrkta förteckningar över dödsfall. De skola likaledes tillvarata och genom förmedling av nämnda byrå tillställa varandra ena hälften av dubbel identitetsbricka, testamenten eller andra handlingar av betydelse för de avlidnas familjer, penningbelopp och över huvud taget alla värdeföremål eller föremål med affektionsvärde, som påträffas hos de döda. Dessa föremål liksom föremål, vilkas identitet icke kan fastställas, skola sändas i förseglade paket åtföljda av en uppteckning, innehållande erforder-

liga uppgifter för fastställande av den avlidne ägarens identitet, samt av en fullständig förteckning över paketets innehåll.

Artikel 17

De stridande parterna skola tillse, att begravning eller förbränning av döda, vilken i den utsträckning omständigheterna det medgiva skall ske individuellt, föregås av en noggrann, om möjligt av läkare verkställd undersökning av liken för att konstatera att döden inträtt, fastställa de dödas identitet och möjliggöra redogörelse härför. Enkel identitetsbricka eller, i fall att dubbel identitetsbricka använts, ena hälften av denna skall kvarlämnas på liket.

Liken må icke brännas annat än om det påkallas av tvingande hygieniska skäl eller av motiv, som grundas på den avlidnes religion. Vid likbränning skola omständigheterna och skälen härför utförligt angivas i dödsattesten eller i den bestyrkta förteckningen över de döda.

De stridande parterna skola vidare tillse, att de döda få en värdig begravning, om möjligt i enlighet med ritualen för den religion, de tillhört, att deras gravar respekteras och såvitt möjligt sammanföras efter de dödas nationalitet, samt att gravarna vederbörligen underhållas och utmärkas så, att de städse kunna återfinnas. För detta ändamål skola de vid fientligheternas början upprätta en officiell gravtjänst för att möjliggöra eventuella gravöppningar samt säkerställa identifiering av liken, var gravarna än må vara belägna, och den eventuella transporten till hemlandet. Dessa bestämmelser skola jämväl gälla aska, vilken skall förvaras av gravtjänsten intill dess hemlandet låter meddela, vilka slutliga åtgärder, som önskas vidtagna i detta avseende.

Så snart omständigheterna det medgiva och senast när fientligheterna upphört, skola nämnda organ genom förmedling av den i artikel 16, andra stycket, omnämnda upplysningsbyrån utväxla förteckningar, utvisande gravarnas exakta belägenhet och beteckning samt innehållande upplysningar om de döda, som där begravts.

Artikel 18

Militär myndighet äger vädja till invånarna att av barmhärtighetsskäl under dess ledning välvilligt omhändertaga och vårda sårade och sjuka, varvid erforderligt skydd och lättnader skola beviljas personer, som hörsamma denna vädjan. Skulle motparten

återtaga kontrollen över området, skall denna bevilja dessa personer samma skydd och lättnader.

Militär myndighet skall giva invånarna och hjälpföreningarna även i angripna eller besatta områden tillstånd att frivilligt omhändertaga och vårda sårade och sjuka utan avseende å nationalitet. Civildbefolkningen skall respektera dessa sårade och sjuka och särskilt avhålla sig från varje våldshandling mot dem.

Ingen må i något fall ofredas eller dömas för att ha vårdat sårade eller sjuka.

Bestämmelserna i denna artikel fritaga icke den ockuperande makten från skyldigheten att sörja för sårades och sjukas såväl fysiska som andliga vård.

Kapitel III Sjukvårdsformationer och sjukvårdsanstalter

Artikel 19

Fasta sjukvårdsanstalter och rörliga sjukvårdsformationer tillhörande sjukvårdsväsendet må icke under några omständigheter anfallas utan skola alltid respekteras och skyddas av parterna i konflikten. Om de falla i motpartens våld, skall deras personal äga att fortsätta sin verksamhet, så länge erövraren icke själv säkerställt den erforderliga vården av sjuka och sårade, som påträffats i dylika anstalter och formationer.

Vederbörande myndigheter skola tillse att ifrågavarande sjukvårdsanstalter och formationer såvitt möjligt förläggas så, att anfall mot militära mål icke sätta dem i fara.

Artikel 20

Sjukvårdsfartyg, vilka äro berättigade till skydd enligt Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av behandlingen av sårade, sjuka och skeppsbrutna tillhörande stridskrafterna till sjöss, må icke anfallas från land.

Artikel 21

Det skydd, som tillkommer fasta sjukvårdsanstalter och rörliga sjukvårdsformationer, skall upphöra endast i det fall, att de vid sidan av användningen för sina humanitära uppgifter begagnas för handlingar, varigenom fienden tillfogas skada. Skyddet skall dock

icke upphöra, förrän anmaning givits, då så befinnes lämpligt med angivande av skäligen frist, och anmaningen icke hörsammats.

Artikel 22

Följande omständigheter skola icke anses vara av beskaffenhet att beröva sjukvårdsformation eller sjukvårdsanstalt det skydd, som genom artikel 19 tillförsäkrats den:

- 1) att formationens eller anstaltens personal är beväpnad och gör bruk av sina vapen till självförsvar eller till försvar av de sjuka och sårade;
- 2) att i saknad av beväpnad sjukvårdspersonal formationen eller anstalten bevakas av truppavdelning eller vakt eller en eskort;
- 3) att uti formationen eller anstalten finnas handvapen eller ammunition, som fråntagits de sårade eller sjuka och ännu icke avlämnats till behörig myndighet;
- 4) att personal och materiel tillhörande veterinärtjänsten befinna sig vid formationen eller anstalten utan att utgöra en integrerande del av densamma;
- 5) att sjukvårdsformationernas och sjukvårdsanstalternas eller deras personals humanitära verksamhet utsträcker till att omfatta civila sårade eller sjuka.

Artikel 23

I fredstid må de höga fördragsslutande parterna och efter fientligheternas början de stridande parterna på sitt eget område och, därest så kräves, på ockuperat område, avskilja sjukvårdszoner och sjukvårdsplatser, ägnade att bereda skydd mot krigets verkningar åt sårade och sjuka ävensom personal, som har att ombesörja organisationen och förvaltningen av dessa zoner och platser samt vården av de personer, som befinna sig där.

Vid fientligheternas början och medan de pågå må vederbörande parter avsluta överenskommelser rörande ömsesidigt erkännande av de sjukvårdszoner och sjukvårdsplatser, som upprättats. För detta ändamål äga de sätta i kraft bestämmelserna i det vid denna konvention fogade utkastet till överenskommelse med de ändringar, som de må finna erforderliga.

Skyddsmakterna och Röda Korsets internationella kommitté anmodas att lämna sin medverkan för att underlätta upprättandet och erkännandet av dessa sjukvårdszoner och sjukvårdsplatser.

Kapitel IV Personal

Artikel 24

Sjukvårdspersonal, som uteslutande användes vid uppsökande, omhändertagande, transport och vård av sårade och sjuka eller för förebyggande av sjukdomar, personal, som uteslutande användes för sjukvårdsformationers och sjukvårdsanstalters förvaltning, ävensom vid stridskrafterna tjänstgörande militärpräster skola under alla omständigheter respekteras och skyddas.

Artikel 25

Militärpersoner, som särskilt utbildats att vid behov tjänstgöra som biträdande sjukvårdare eller sjukbärare vid uppsökande eller omhändertagande, transport eller vård av sårade och sjuka, skola likaledes respekteras och skyddas, om de utöva denna tjänst, när de komma i beröring med fienden eller falla i hans våld.

Artikel 26

Med i artikel 24 omförd personal skola likställas personer tillhörande de nationella Röda Kors-föreningarna och andra frivilliga, av vederbörande regering behörigen erkända och bemyndigade hjälpföreningar, som användas för samma uppgifter som den i nämnda artikel omförd personalen, under förutsättning, att dessa föreningars personal underställts för krigsmakten gällande lagar och reglementen.

Envar av de höga fördragsslutande parterna skall meddela motparten, antingen redan under fredstid eller ock vid fientligheternas början eller under deras fortgång och i varje fall innan den frivilliga hjälpen kommit till verklig användning, namnen på de föreningar, som den bemyndigat att under sitt ansvar biträda den officiella sjukvårdstjänsten vid krigsmakten.

Artikel 27

Erkänd förening i neutralt land må icke med sin personal och sina sjukvårdsformationer bistå en av de stridande parterna utan att först hava erhållit tillstånd därtill av sin egen regering samt av vederbörande stridande part. Denna personal och dessa formationer skola ställas under denna stridande parts kontroll.

Den neutrala regeringen skall underrätta motparten till den stat, som antager erbjudande om hjälp, om detta tillstånd. Stridande

part, som antagit erbjudande om hjälp, skall, innan den begagnar sig därav, vara skyldig att härom underrätta motparten.

Dylikt bistånd skall under inga omständigheter betraktas som en inblandning i konflikten.

Medlemmarna av den i första stycket omförmälda personalen skola, innan de lämna det neutrala land, de tillhöra, vara försedda med i artikel 40 omförmälda identitetskort.

Artikel 28

I artiklarna 24 och 26 angivna personer, som falla i motpartens händer, må endast kvarhållas i den mån som krigsfångarnas hälsotillstånd, behov av andlig vård och antal det påfordra.

De personer, som sålunda kvarhållits, skola icke betraktas såsom krigsfångar. De skola dock åtnjuta åtminstone alla de rättigheter, som följa av Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling. De skola inom ramen för den kvarhållande maktens militära lagar och reglementen och under vederbörande myndigheters ledning fortsätta att i överensstämmelse med sin yrkesheder utöva sjukvård och andlig vård bland krigsfångarna, företrädesvis bland de krigsfångar, som tillhöra samma stridskrafter som de själva. De skola vidare i och för utövandet av sjukvården och den andliga vården åtnjuta följande lättnader:

- a) De skola vara bemyndigade att regelbundet besöka krigsfångar i arbetsavdelningar eller sjukhus utanför lägret. Den kvarhållande makten skall ställa erforderliga transportmedel till deras förfogande.
- b) I varje läger skall den äldste militärläkaren i den högsta tjänstegraden gentemot lägrets militära myndigheter vara ansvarig för allt som rör den kvarhållna sjukvårdspersonalens verksamhet. I detta syfte skola de stridande parterna vid fientligheternas början träffa överenskommelse angående motsvarigheten i tjänstegrad mellan deras sjukvårdspersonal, inbegripet de i artikel 26 omförmälda föreningarnas personal. I alla frågor rörande deras verksamhet skola nämnde äldste militärläkare liksom även militärprästerna hava direkt tillträde till vederbörande lägermyndigheter, vilka skola bevilja dem alla lättnader, som kunna vara erforderliga för brevväxling i dessa frågor.
- c) Ehuru den kvarhållna personalen skall vara underkastad den interna disciplin i det läger, där den befinner sig, må den likväl

icke åläggas att utföra något arbete som ligger utanför sjukvården och den andliga vården.

Under fientligheternas fortgång skola de stridande parterna träffa överenskommelse rörande eventuell avlösning av den kvarhållna personalen och fastställa förfarandet för dylik avlösning.

Föregående bestämmelser skola icke fritaga den kvarhållande makten från de skyldigheter, som åligga den med hänsyn till sjukvården och den andliga vården bland krigsfångarna.

Artikel 29

I artikel 25 angivna personer, som fallit i fiendens händer, skola betraktas som krigsfångar, men skola användas för sjukvårdsuppgifter i den mån som behov därav föreligger.

Artikel 30

Personal, vars kvarhållande jämlikt bestämmelserna i artikel 28 icke är oundgängligen nödvändigt, skall återsändas till den stridande part, under vilken de lyda, så snart en väg står öppen för deras återsändande och militära hänsyn det tillåter.

I avvaktan på återsändande skola de icke betraktas som krigsfångar. De skola dock åtminstone åtnjuta alla de rättigheter, som följa av bestämmelserna i Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling. De skola fortsätta att utföra sina åligganden under motpartens ledning och skola företrädesvis användas för vården av sårade och sjuka från den stridande part, under vilken de själva lyda.

Vid sin avfärd skola de vara berättigade att medtaga dem tillhöriga effekter, personliga föremål, värdesaker och instrument.

Artikel 31

Utväljandet av personer, vilkas återsändande omförmäles i artikel 30, skall ske oberoende av varje hänsyn till ras, religion eller politisk åskådning och företrädesvis i den ordning, de tagits tillfånga, och allt efter deras hälsotillstånd.

Från tiden för fientligheternas början må parterna i konflikten genom särskilda överenskommelser fastställa, hur stor procent av personalen i förhållande till krigsfångarnas antal, som skall kvarhållas, samt fördelningen av nämnda personal i lägren.

Artikel 32

I artikel 27 angivna personer, som fallit i motpartens händer, må icke kvarhållas.

Därest icke annat överenskommits, skola de erhålla tillstånd att, så snart som en väg står öppen för deras återvändande och militära hänsyn det medgiva, återvända till sitt land eller, om detta icke befinnes möjligt, till den stridande parts område, i vars tjänst de befunno sig.

I avvaktan på återsändande skola de fortsätta att fullgöra sitt arbete under motpartens ledning; de skola härvid företrädesvis användas för vård av sårade eller sjuka tillhörande den stridande part, i vars tjänst de befunno sig.

Vid avfärden skola de vara berättigade att medtaga dem tillhöriga effekter, personliga föremål, värdesaker, instrument, vapen och om möjligt transportmedel, som tillhöra dem.

De stridande parterna skola tillförsäkra denna personal, så länge den befinner sig i deras våld, samma föda, inkvartering, underhåll och lön, som motsvarande personal tillhörande det egna landets stridskrafter åtnjuter. Födan skall i varje fall med avseende på kvantitet, kvalitet och sammansättning vara tillräcklig för att vidmakthålla ifrågavarande personal vid normal hälsa.

Kapitel V Byggnader och materiel

Artikel 33

Materiel tillhörande stridskrafternas rörliga sjukvårdsformationer, som fallit i fiendens våld, skall uteslutande användas för vården av sårade och sjuka.

Byggnader, materiel och förråd tillhörande stridskrafternas fasta sjukvårdsanstalter skola förbliva underkastade krigets lagar men må icke användas för annat ändamål än det, vartill de äro avsedda, så länge de äro behövlige för sårade och sjuka. Truppförbandschefer äga dock förfoga över dem, därest trängande militära hänsyn så fordra och sedan dessförinnan betryggande åtgärder vidtagits för sårade och sjuka, som där undergå behandling.

I denna artikel avsedda materiel och förråd må icke avsiktligt förstöras.

Artikel 34

Lös och fast egendom, tillhörande hjälpföreningar, som åtnjuta konventionens skydd, skall betraktas som enskild egendom.

Den rekvisitionsrätt, som krigets lagar och bruk tillerkänna de krigförande, må här icke utövas utan tvingande nödvändighet och först sedan betryggande åtgärder för de sårade och sjuka vidtagits.

Kapitel VI Sjuktransporter*Artikel 35*

Transporter av sårade och sjuka eller sjukvårdsmateriel skola respekteras och skyddas på samma sätt som rörliga sjukvårdsformationer.

Därest dessa transporter eller fordon falla i motpartens våld, skola de vara underkastade krigets lagar, under förutsättning att den stridande part, som erövrat dem, under alla förhållanden åtager sig vården av de sårade och sjuka däri.

Den civila personalen och de genom rekvisition uttagna transportmedlen skola vara underkastade folkrättens allmänna regler.

Artikel 36

Ambulansluftfartyg, varmed förstås luftfartyg, som uteslutande användas till bortförande av sårade och sjuka samt till transport av sjukvårdspersonal och sjukvårdsmateriel, må icke anfallas utan skola av de krigförande respekteras vid flygningar, som utföras på höjder och tider samt längs flygvägar, varom mellan vederbörande krigförande överenskommelse särskilt träffats.

De skola på ett fullt synbart sätt jämte nationalfärgerna bära det i artikel 38 föreskrivna kännetecknet, anbragt såväl på under- och översidan som på sidoytorna. De skola vara försedda med varje annat tecken eller medel för igenkännande, varom överenskommelse antingen vid fientligheternas början eller under den tid de pågå må ha träffats mellan de krigförande.

Därest icke annat överenskommit, skall överflygning av fientligt eller av fienden ockuperat område vara förbjuden.

Ambulansluftfartyg skall efterkomma varje anmaning att landa. I händelse av sålunda anbefalld landning skall luftfartyget med däri

befintliga personer vara berättigat att fortsätta flygningen efter eventuell kontroll.

I händelse av ofrivillig landning på fientligt eller av fienden ockuperat område bliva sårade och sjuka, som befinna sig i luftfartyget, liksom dess besättning krigsfångar. Sjukvårdspersonal skall behandlas i enlighet med bestämmelserna i artikel 24 och följande.

Artikel 37

Ambulansluftfartyg, som tillhör stridande part, må, med förbehåll för vad som säges i andra stycket överflyga neutral maktens område och där företaga nödlandning eller mellanlandning. Den neutrala makten skall på förhand underrättas om överflygningen och varje anmaning att landa skall efterkommas. Sådant luftfartyg skall endast vara skyddat mot angrepp vid flygning på höjder och tider samt längs flygvägar, varom särskild överenskommelse träffats mellan de stridande parterna och vederbörande neutrala makter.

Neutral makt skall dock äga fastställa villkor för eller inskränkningar i ambulansluftfartygs rätt till överflygning av och landning på dess territorium. Sådana villkor och inskränkningar skola tillämpas lika gentemot samtliga parter i konflikten.

Med mindre annat överenskommit mellan den neutrala makten och de stridande parterna, skola sårade och sjuka, som med de lokala myndigheternas samtycke av ambulansluftfartyg landsatts på den neutrala maktens territorium, av nämnda makt, då den internationella rätten det kräver, interneras, så att de icke ånyo kunna taga del i krigsoperationerna. Kostnaderna för sjukhusvård och internering skola bestridas av den makt, under vilken de sårade eller sjuka lyda.

Kapitel VII Kännetecken

Artikel 38

Såsom en hedersbevisning mot Schweiz behålles det heraldiska tecknet rött kors i vitt fält – bildat medelst omkastning av Edsförbundets färger – som emblem och kännetecken för sjukvårdstjänsten vid krigsmakten.

För länder, vilka såsom kännetecken i stället för rött kors redan använda röd halvmåne eller rött lejon och röd sol i vitt fält, äro emellertid även dessa emblem tillåtna i denna konventions mening.

Artikel 39

Under kontroll av vederbörande militära myndighet skall emblemet anbringas på flaggor och armbindlar ävensom på all till sjukvårdstjänsten hörande materiel.

Artikel 40

I artiklarna 24, 26 och 27 avsedd personal skall på vänstra armen bära en fuktbeständig, med kännetecknet försedd bindel, som utlämnas och stämplas av den militära myndigheten.

Förutom med den i artikel 16 omförmälda identitetsbrickan, skall sådan personal jämväl vara försedd med ett särskilt identitetskort, på vilket kännetecknet skall vara anbragt. Detta kort skall vara fuktbeständigt och av sådana dimensioner att det kan förvaras i fickan. Det skall vara avfattat på hemlandets språk och åtminstone angiva vederbörandes fullständiga namn, födelsedatum, rang och registreringsnummer, samt i vilken egenskap han har rätt till skydd enligt denna konvention. Kortet skall vara försett med innehavarens fotografi och dessutom antingen med hans underskrift eller med hans fingeravtryck eller med båda. På kortet skall den militära myndighetens stämpel anbringas.

Identitetskortet skall inom varje lands stridskrafter vara ensartat och inom de höga fördragsslutande parternas stridskrafter såvitt möjligt av samma typ. Det formulär, vilket såsom exempel finnes fogat till denna konvention, må tjäna till ledning för de stridande parterna. De skola vid fientligheternas början delgiva varandra det formulär, som kommer till användning. Varje identitetskort skall såvitt möjligt upprättas i minst två exemplar, av vilka ett skall behållas av hemlandet.

Ovannämnda personal må icke i något fall berövas tjänstetecken, identitetskort eller rätten att bära armbindeln. I händelse av förlust skall den vara berättigad att utfå dubblettexemplar av kortet och nya tjänstetecken.

Artikel 41

Den i artikel 25 angivna personalen skall, ehuru endast under den tid den utövar sjukvårdstjänst, bära en vit armbindel, i mitten försedd med kännetecknet i förminskad skala; bindeln skall utlämnas och stämplas av militär myndighet.

De militära identitetskort, som innehavas av denna personal, skola angiva, vilken specialutbildning innehavaren undergått, den tillfälliga karaktären av de uppgifter han utför samt vilken rätt han har att bära armbindeln.

Artikel 42

Konventionens flagga må endast hissas å sjukvårdsformationer och sjukvårdsanstalter, vilka stå under konventionens skydd, samt allenast med militär myndighets samtycke.

Såväl vid rörliga formationer som fasta anstalter må jämte konventionsflaggan den stridande parts nationalflagga hissas, under vilken formationen eller anstalten lyder.

Å sjukvårdsformationer, som råkat i fiendens våld, skall likväl endast konventionens flagga hissas.

De stridande parterna skola, i den mån militära hänsyn det medgiva, vidtaga erforderliga åtgärder för att göra de kännemärken, som angiva förhandenvaron av formationer och anstalter, tillhörande sjukvården, tydligt skönjbara för fiendens lands-, luft- och sjöstridskrafter i syfte att utesluta varje möjlighet till fientlig handling mot desamma.

Artikel 43

Neutrala länders sjukvårdsformationer, vilka jämlikt bestämmelserna i artikel 27 erhållit tillstånd att erbjuda sina tjänster till en krigförande, skola jämte konventionens flagga hissa dennas nationalflagga, därest den gör bruk av den rättighet, som förlänats honom jämlikt artikel 42.

Därest icke annat bestämmes av vederbörande militära myndigheter, må de alltid hissa sin egen nationalflagga, även om de falla i motpartens våld.

Artikel 44

Märke, bestående av rött kors i vitt fält, ävensom orden "Röda Korset" eller "Genève-korset" må med undantag av de fall, som omnämnas i följande stycken av denna artikel, såväl i fred som i

krig endast användas för att utmärka eller skydda sådana sjukvårdsformationer och sjukvårdsanstalter samt sådan personal och materiel, som står under skydd av denna konvention och övriga internationella konventioner reglerande liknande frågor. Detsamma skall gälla ifråga om i artikel 38 andra stycket omnämnda emblem för de länder, som använda dessa. De nationella rödakorsföreningarna och andra föreningar, som avses i artikel 26, må endast inom ramen för bestämmelserna i detta stycke använda det kännetecken, som medför skydd enligt konventionen.

Dessutom må de nationella rödakorsföreningarna (Röda Halvmånen, Röda Lejonet och Solen) i fredstid i enlighet med det egna landets lagstiftning använda Röda Korsets namn och kännemärke för sin verksamhet i övrigt i enlighet med de principer, som fastställts vid de internationella rödakorskonferenserna. Därest denna verksamhet fortsättes under krigstid, skall förutsättningen för användande av kännemärket vara, att detta icke må anses medföra skydd enligt konventionen; kännemärket skall vara av relativt liten storlek och må icke anbringas på armbindlar eller hustak.

De internationella rödakorsorganisationerna och deras vederbörligen bemyndigade personal skola alltid vara berättigade att använda kännetecknet rött kors i vitt fält.

Undantagsvis må konventionstecknet i enlighet med vederbörande lands lagstiftning och efter uttryckligt medgivande från någon av de nationella rödakorsföreningarna (Röda Halvmånen, Röda Lejonet och Solen) i fredstid användas för att utmärka de fordon, som användas som ambulanser och för att angiva befintligheten av de hjälpstationer som uteslutande äro avsedda för avgiftsfri vård åt sårade eller sjuka.

Kapitel VIII Konventionens verkställighet

Artikel 45

Det skall ankomma på varje stridande part att genom vederbörande högsta befälhavare sörja för den närmare verkställigheten av föregående artiklar samt att därvid, liksom i fall, som ej av konventionen förutsetts, förfara i överensstämmelse med de allmänna grundsatserna i denna konvention.

Artikel 46

Repressalieåtgärder mot sårade, sjuka, personal, byggnader eller materiel, som skyddas av denna konvention, äro förbjudna.

Artikel 47

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att såväl i fredstid som i krigstid inom sina respektive länder giva största möjliga spridning åt texten till denna konvention och särskilt att införa studiet därav i planerna för den militära och såvitt möjligt den civila undervisningen, i syfte att konventionens grundsatser bringas till hela befolkningens, framför allt stridskrafternas, sjukvårdspersonalens och militärprästers kändedom.

Artikel 48

De höga fördragsslutande parterna skola genom förmedling av schweiziska förbundsrådet och då fientligheter pågå genom förmedling av skyddsmakt tillställa varandra officiella översättningar av denna konvention ävensom de lagar och reglementen, som de må utfärda för tillämpningen av densamma.

Kapitel IX Beivrande av missbruk och överträdelser*Artikel 49*

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att vidtaga erforderliga lagstiftningsåtgärder för fastställande av verksamma straffpåföljder för personer, som begått eller givit befallning om begående av någon av i följande artikel angivna svåra överträdelser av denna konvention.

Fördragsslutande part skall vara skyldig att efterspana personer som anklagas för att ha begått eller att ha givit befallning om begående av någon sådan svår överträdelse, samt att oavsett nationalitet ställa sådan person inför egen domstol. Part må även, om den det föredrager, med iakttagande av föreskrifterna i sin lagstiftning utlämna sådan person till annan fördragsslutande part för att dömas, under förutsättning att denna fördragsslutande part har intresse av överträdelsens beivrande och har förebragt tillräckliga skäl för åtal.

Fördragsslutande part skall vidtaga erforderliga åtgärder för att handlingar, vilka stå i strid med denna konvention men icke jämlikt följande artikel utgöra svåra överträdelser, bringas att upphöra.

Under alla förhållanden skola de anklagade beträffande förfarande och försvar åtnjuta garantier, vilka icke må vara mindre förmånliga än de, som föreskrivas i artikel 105 och följande i Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling.

Artikel 50

De svåra överträdelser, som avses i föregående artikel äro sådana som begås mot jämlikt denna konvention skyddade personer eller egendom och innefatta någon av följande handlingar: uppsåtligt dödande, tortyr eller omänsklig behandling, inbegripet biologiska experiment, uppsåtligt förorsakande av svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa samt olaglig och godtycklig förstörelse eller tillägnelse av egendom i stor omfattning, som icke rättfärdigas av militär nödvändighet.

Artikel 51

Fördragsslutande part må icke fritaga sig själv eller annan fördragsslutande part från det ansvar, som den själv eller annan fördragsslutande part ådragit sig på grund av i föregående artikel angivna överträdelser.

Artikel 52

Därest stridande part det begär, skall beträffande varje påstådd kränkning av konventionen undersökning företagas jämlikt förfarande, som parterna äga att sinsemellan fastställa.

Har kränkning befunnits vara för handen, skola de stridande parterna bringa den att upphöra samt snarast möjligt vidtaga åtgärder för att förhindra den.

Artikel 53

Andra enskilda personer eller sammanslutningar eller bolag, statliga eller privata, än sådana som enligt denna konvention äro därtill berättigade må icke använda tecknet eller benämningen Röda Korset eller Genève-korset eller något tecken eller någon benäm-

ning, som utgör en efterbildning därav, i vilket syfte användandet än sker och oberoende av vilken tidpunkt det började.

Med hänsyn till den hedersbevisning, som ägnats Schweiz genom att de omkastade edsförbundsfärgerna valts till konventionstecken, och den förväxling, som kan uppstå mellan Schweiz' vapen och konventionstecknet, må under inga förhållanden enskilda personer, sammanslutningar eller bolag använda Schweiziska Edsförbundets vapen eller efterbildningar därav vare sig som fabriks- eller varumärke eller som del av sådana märken eller i illojalt handels syfte eller på något sätt, som kan såra den schweiziska nationalkänslan.

De höga fördragsslutande parter, som icke äro anslutna till Genèvekonventionen den 27 juli 1929 kunna emellertid bevilja hittillsvarande innehavare av i första stycket omnämnda emblem, benämningar eller märken uppskov på högst tre år räknat från ikraftträdandet av denna konvention för att upphöra med begagnandet av dessa, med förbehåll, att de ej må användas på sådant sätt, att de under krigstid synas medföra skydd jämligt konventionen.

Förbudet enligt denna artikels första stycke skall likaledes tillämpas, dock utan att hittillsvarande innehavares rätt därav beröres, på i artikel 38 andra stycket omnämnda emblem och märken.

Artikel 54

De höga fördragsslutande parter, vilkas lagstiftning icke redan innehåller tillräckliga bestämmelser härom, skola vidtaga erforderliga åtgärder för att under alla omständigheter förebygga och förhindra de missbruk, som omnämnas i artikel 53.

Slutbestämmelser

Artikel 55

Denna konvention är avfattad på franska och engelska språken. Båda texterna hava lika vitsord.

Schweiziska förbundsrådet skall ombesörja officiella översättningar av konventionen till ryska och spanska språken.

Artikel 56

Denna konvention, som skall bära denna dags datum, må intill den 12 februari 1950 undertecknas av samtliga makter, som låtit sig företrädas vid den i Genève den 21 april 1949 öppnade konferensen, ävensom av de på nämnda konferens icke företrädade makter, vilka äro anslutna till 1864, 1906 eller 1929 års Genèvekonventioner angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält.

Artikel 57

Denna konvention skall så snart ske kan ratificeras och ratifikationshandlingarna skola deponeras i Bern.

Vid varje deponering av ratifikationsinstrument skall protokoll upprättas samt bestyrkt avskrift därav genom schweiziska förbundsrådet tillställas samtliga de makter, som undertecknat konventionen eller anmält sin anslutning till densamma.

Artikel 58

Denna konvention skall träda i kraft sex månader efter det att minst två ratifikationsinstrument deponerats.

För var och en av de höga fördragsslutande parterna skall den sedermera träda i kraft sex månader efter deponeringen av dess ratifikationsinstrument.

Artikel 59

Denna konvention skall, i vad angår förhållandet mellan de höga fördragsslutande parterna, ersätta konventionerna den 22 augusti 1864, 6 juli 1906 samt 27 juli 1929.

Artikel 60

Från och med den dag, då denna konvention träder i kraft, skall den stå öppen för anslutning för envar makt, som icke undertecknat densamma.

Artikel 61

Anslutning skall skriftligen anmälas till schweiziska förbundsrådet och träder i kraft sex månader efter den dag, då anmälan mottagits av förbundsrådet.

Schweiziska förbundsrådet skall om anslutningen underrätta samtliga makter, som undertecknat eller anmält sin anslutning till konventionen.

Artikel 62

I sådana fall, som avses i artiklarna 2 och 3, skola ratifikationer och anslutningar, vilka av de stridande parterna verkställts före eller efter fientligheternas eller ockupationens början, hava omedelbar verkan. Meddelande angående ratifikation eller anslutning av stridande part skall av schweiziska förbundsrådet lämnas på snabbaste väg.

Artikel 63

Envar av de höga fördragsslutande parterna skall hava rätt att uppsäga denna konvention.

Uppsägningen skall skriftligen anmälas till schweiziska förbundsrådet. Detta skall om uppsägningen underrätta samtliga höga fördragsslutande parters regeringar.

Uppsägning skall icke erhålla verkan förrän ett år efter det att anmälan till schweiziska förbundsrådet skett. Uppsägning, som anmälts under pågående konflikt, i vilken den uppsägande makten deltagit, skall dock icke erhålla verkan förrän fred slutits och i vart fall icke förrän verksamhet för frigivande och hemsändande av genom denna konvention skyddade personer slutförts.

Uppsägning skall endast gälla i fråga om uppsägande makt. Den skall icke hava någon inverkan på de skyldigheter, som åligga de stridande parterna jämlikt folkrättens grundsatser, sådana dessa framgå av mellan civiliserade nationer vedertagna sedvänjor, mänsklighetens bud och det allmänna rättsmedvetandets krav.

Artikel 64

Schweiziska förbundsrådet skall låta inregistrera denna konvention hos Förenta Nationernas sekretariat. Likaledes skola meddelanden om ratifikationer, anslutningar och uppsägningar, som i avseende på denna konvention mottagas av schweiziska förbundsrådet, av detta tillställas Förenta Nationernas sekretariat.

Till bekräftande härav hava undertecknade, efter att hava deponerat sina respektive fullmakter, försett denna konvention med sina underskrifter.

Som skedde i Genève den 12 augusti 1949 på franska och engelska språken, skölande originalet förvaras i Schweiziska Edsförbundets arkiv. Schweiziska förbundsrådet skall till envar av signatärmakterna liksom till stat, som anslutit sig till konventionen, överlämna bestyrkt avskrift av konventionen.

Bilaga I

Förslag till överenskommelse om sjukvårdszoner och sjukvårdsplatser

Artikel 1

Sjukvårdszoner skola uteslutande vara förbehållna för i artikel 23 av Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält nämnda personer ävensom för personal, som har till uppgift att organisera och förvalta sådana zoner och platser samt att vårda dem, som där finnas församlade.

Personer, som stadigvarande äro bosatta inom sådana zoner, skola emellertid ha rätt att vistas där.

Artikel 2

De personer, som av vad skäl det vara må, befinna sig inom sjukvårdszon, må varken inom eller utanför denna zon ägna sig åt något som helst arbete, som är direkt förknippat med militära operationer eller produktion av krigsmateriel.

Artikel 3

Den makt, som upprättar sjukvårdszon, skall vidtaga alla erforderliga åtgärder för att förhindra tillträde för envar person, som icke äger rätt att begiva sig dit eller uppehålla sig där.

Artikel 4

Sjukvårdszoner skola fylla följande villkor:

- a) de skola omfatta endast en ringa del av det territorium, som behärskas av den makt, som upprättat dem;

- b) de skola vara glest befolkade i förhållande till tillgängligt utrymme;
- c) de skola vara belägna på långt avstånd från och icke inrymma militära mål eller större industriella eller administrativa anläggningar;
- d) de skola icke vara belägna inom områden, vilka med all sannolikhet kunna bliva av betydelse för krigföringen.

Artikel 5

För sjukvårdszoner skola följande bestämmelser gälla:

- a) de kommunikationsleder och de transportmedel, vilka finnas inom sådana zoner, skola icke användas för transport av militär personal eller krigsmateriel ens vid genomfart;
- b) de skola icke under några omständigheter militärt försvaras.

Artikel 6

Sjukvårdszoner skola utmärkas medelst röda kors (röda halvmånar, röda lejon och röda solar) på vit botten, uppsatta i utkanterna samt på byggnaderna.

Zonerna må nattetid utmärkas på liknande sätt genom lämplig belysning.

Artikel 7

Envar makt skall redan i fredstid eller vid fientligheternas början till samtliga höga fördragsslutande parter överlämna förteckning över på det område, som den behärskar, upprättade sjukvårdszoner. Den skall likaledes underrätta dem om varje ny zon, som upprättas under fientligheterna.

Så snart motparten mottagit ovannämnda underrättelse, skall zonen anses regelrätt upprättad.

Om emellertid motparten anser, att bestämmelse uppenbarligen icke uppfyllts, må densamma vägra att erkänna zonen genom att ofördröjligen underrätta den part, under vilken zonen lyder, om sin vägran eller såsom villkor för sitt erkännande föreskriva införandet av sådan kontroll, som stadgas i artikel 8.

Artikel 8

Envar makt, som erkänt en eller flera av motparten upprättade sjukvårdszoner, skall vara berättigad att begära, att en eller flera

särskilda kommissioner kontrollera, huruvida zonerna uppfylla i denna överenskommelse föreskrivna villkor och bestämmelser.

För detta ändamål skola medlemmarna av de särskilda kommissionerna städse ha fritt tillträde till de olika zonerna samt rätt att stadigvarande bosätta sig inom dessa. De skola beredas alla för utförandet av sina kontrolluppgifter erforderliga lättnader.

Artikel 9

Därest de särskilda kommissionerna skulle konstatera sakförhållanden, vilka synes dem strida mot bestämmelserna i denna överenskommelse, skola de därom omedelbart underrätta den makt, under vilken zonen lyder, och förelägga den att inom fem dagar vidtaga rättelse; de skola härom underrätta den makt, som erkänt zonen.

Om vid utgången av denna tidsfrist den makt, under vilken zonen lyder, icke efterkommit den anmaning, som riktats till densamma, må motparten förklara, att den icke längre är bunden av denna överenskommelse beträffande ifrågavarande zon.

Artikel 10

Makt, som upprättat en eller flera sjukvårdszoner eller sjukvårdsplatser, liksom de motparter, vilka underrättats härom, skola utse eller genom neutrala makter låta utse personer, vilka kunna ifrågakomma såsom medlemmar av de särskilda kommissioner, varom talas i artiklarna 8 och 9.

Artikel 11

Sjukvårdszoner må icke under några omständigheter anfallas utan skola städse skyddas och respekteras av de stridande parterna.

Artikel 12

I händelse av ockupation av ett område skola där befintliga sjukvårdszoner alltfört respekteras och användas såsom sådana. Den ockuperande makten må dock använda dem för andra ändamål efter att ha sørjt för vården av de personer, som där upptagits.

Artikel 13

Denna överenskommelse skall jämväl tillämpas på platser, som makterna använda för samma ändamål som sjukvårdszonerna.

Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av behandlingen av sårade, sjuka och skeppsbrutna tillhörande stridskrafterna till sjöss (II:a Genèvekonventionen)

jämte;

bilaga innehållande identitetskort

Undertecknade, befullmäktigade ombud för de regeringar, vilka låtit sig företrädas vid den diplomatiska konferens, som hållits i Genève från den 21 april till den 12 augusti 1949 för revision av X:de Haagkonventionen den 18 oktober 1907 angående tillämpning på sjökriget av principerna i 1906 års Genève-konvention, hava överenskommit om följande bestämmelser:

Kapitel I Allmänna bestämmelser

Artikel 1

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att under alla förhållanden iakttaga denna konvention och sörja för att den iakttages.

Artikel 2

Förutom de bestämmelser, som skola träda i tillämpning redan i fredstid, skall denna konvention tillämpas i varje förklarad krig eller annan väpnad konflikt, som uppstår mellan två eller flera av de höga fördragsslutande parterna även om en av dem icke erkänner att krigstillstånd föreligger.

Konventionen skall likaledes tillämpas vid ockupation av hela eller en del av en av de höga fördragsslutande parternas territorium, även om ockupationen icke möter något militärt motstånd.

Även om en av de i konflikten inbegripna makterna icke biträtt denna konvention skall den likväl vara bindande för de makter, som biträtt densamma, i deras inbördes förhållanden. Konventionen skall vidare vara bindande för dem gentemot nämnda makt, därest denna antager och tillämpar dess bestämmelser.

Artikel 3

För den händelse väpnad konflikt, som icke är av internationell karaktär, uppkommer på en av de höga fördragsslutande parternas territorium, skall envar stridande part vara skyldig att tillämpa åtminstone följande bestämmelser:

1) Personer, som icke direkt deltaga i fientligheterna, däribland medlemmar av stridskrafterna, som nedlagt vapnen, och personer, som försatts ur stridbart skick genom sjukdom, sårskada, fångenskap eller av varje annat skäl, skola under alla förhållanden behandlas med humanitet och ingen skall utsättas för sämre behandling på grund av ras, färg, religion eller tro, kön, börd, förmögenhet eller annan dylik omständighet.

I detta syfte äro och förbliva i vad avser ovannämnda personer följande handlingar städse och varhelst det vara må förbjudna:

- a) våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr;
- b) tagande av gisslan;
- c) kränkning av den personliga värdigheten, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling;
- d) utmätande av straff och verkställande av avrättning utan föregående dom, avkunnad av i laga ordning tillsatt domstol, vars rättsskipning erbjuder de garantier, vilka hållas för oeftergivliga av civiliserade folk.

2) Sårade, sjuka och skeppsbrutna skola omhändertagas och vårdas.

En opartisk humanitär organisation sådan som Röda Korsets internationella kommitté äger erbjuda de stridande parterna sina tjänster.

De stridande parterna skola vidare sträva efter att genom särskilda överenskommelser sätta alla eller en del av denna konventions övriga bestämmelser i kraft.

Tillämpningen av föregående bestämmelser skall icke inverka på de stridande parternas rättsställning.

Artikel 4

I händelse av krigshandlingar mellan de stridande parternas land- och sjöstridskrafter, skola denna konventions bestämmelser endast tillämpas på styrkor ombord på fartyg.

Styrkor, som sättas iland, bliva omedelbart underkastade bestämmelserna i Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält.

Artikel 5

Neutral makt skall analogt tillämpa denna konventions bestämmelser på sårade, sjuka och skeppsbrutna samt på medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster, vilka tillhöra de stridande parternas väpnade styrkor och mottagas eller interneras på dess territorium, liksom på döda, som påträffas.

Artikel 6

Förutom de överenskommelser, som uttryckligen angivas i artiklarna 10, 18, 31, 38, 39, 40, 43 och 53, äga de höga fördragsslutande parterna avsluta andra särskilda överenskommelser rörande alla frågor, som de anse lämpligt att göra till föremål för särskild reglering. Genom särskild överenskommelse må ej sårade, sjuka och skeppsbrutna liksom ej heller medlemmar av sjukvårdspersonalen eller militärpräster försättas i sämre läge än vad som stadgas i denna konvention; ej heller må dem i konventionen tillerkända rättigheter genom dylik överenskommelse inskränkas.

Sårade, sjuka och skeppsbrutna liksom medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster skola åtnjuta de i sagda överenskommelser stadgade förmånerna under den tid konventionen på dem är tillämplig, dock under förutsättning, dels att icke annat uttryckligen föreskrives i nyss nämnda eller i senare avslutade överenskommelser, dels ock att icke någon av de stridande parterna vidtagit åtgärder för gynnsammare behandling av dem.

Artikel 7

Sårade, sjuka och skeppsbrutna liksom medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster må icke under några omständigheter vare sig helt eller delvis avsäga sig de rättigheter som denna konvention och, i förekommande fall, i föregående artikel angivna särskilda överenskommelser tillerkänna dem.

Artikel 8

Denna konvention skall tillämpas under medverkan och kontroll av de skyddsmakter, vilka ha till uppgift att tillvarata de stridande parternas intressen. För sådant ändamål skola skyddsmakterna äga att vid sidan av sin diplomatiska och konsulära personal utse delegerade bland sina egna eller bland andra neutrala makters medborgare. Dessa delegerade skola underställas godkännande av den makt, hos vilken de skola utföra sitt uppdrag.

De stridande parterna skola i största möjliga omfattning underlätta arbetet för skyddsmaktens representanter eller delegerade.

Skyddsmaktens representanter eller delegerade må icke under några omständigheter överskrida den i denna konvention angivna ramen för sitt uppdrag; de skola särskilt beakta för den stat, hos vilken de utöva sin verksamhet, angelägna säkerhetskrav. Endast undantagsvis och för en kortare tid må deras verksamhet begränsas, när detta på grund av tvingande militära skäl är nödvändigt.

Artikel 9

Bestämmelserna i denna konvention utgöra ej hinder för den humanitära verksamhet, som Röda Korsets internationella kommitté eller annan opartisk, humanitär organisation med vederbörande stridande parters samtycke må komma att utöva till skydd och bistånd för sårade, sjuka och skeppsbrutna liksom för medlemmar av sjukvårdspersonalen och militärpräster.

Artikel 10

De höga fördragsslutande parterna äga städse överenskomma att åt organisation, som erbjuder garantier för opartiskhet och effektivitet, anförtro de uppgifter, som enligt denna konvention tillkomma skyddsmakterna.

Därest sårade, sjuka eller skeppsbrutna, medlemmar av sjukvårdspersonalen eller militärpräster, av vad anledning det vara

må, icke åtnjuta eller upphört att åtnjuta förmånen av skyddsmakts eller jämlikt bestämmelserna i föregående stycke utsedd organisations verksamhet, skall den kvarhållande makten antingen hos neutral stat eller hos sådan organisation anhålla, att den måtte påtaga sig de uppgifter, som jämlikt denna konvention tillkomma av de stridande parterna utsedda skyddsmakter.

Om skydd icke på detta sätt kan beredas ifrågavarande personer skall den kvarhållande makten antingen hos en humanitär organisation sådan som Röda Korsets internationella kommitté, hemställa, att den måtte påtaga sig de humanitära åligganden, som enligt bestämmelserna i denna konvention tillkomma skyddsmakt, eller för så vitt icke annat framgår av bestämmelserna i denna artikel, antaga av sådan organisation erbjudna tjänster.

Neutral makt eller organisation, som av vederbörande makt anmodats att ställa sig till förfogande eller självmant erbjudit sina tjänster för nyssnämnda ändamål, skall handla i känsla av ansvar gentemot den stridande part, under vilken de jämlikt denna konvention skyddade personerna lyda, och erbjuda tillfredsställande garantier för sin förmåga att påtaga sig och opartiskt utföra ifrågavarande uppgifter.

Överenskommelse om undantag från föregående bestämmelser kan icke träffas mellan makter, av vilka den ena, om ock endast tillfälligtvis, gentemot den andra makten eller dess allierade har begränsad förhandlingsfrihet såsom en följd av de militära händelserna, särskilt vid ockupation av hela eller en betydande del av dess territorium.

När i denna konvention talas om skyddsmakt, avses därmed jämväl sådan organisation som i enlighet med bestämmelserna i denna artikel trätt i skyddsmakts ställe.

Artikel 11

När helst skyddsmakterna det finna påkallat i de skyddade personernas intresse, särskilt vid meningsskiljaktighet mellan de stridande parterna rörande tillämpningen och tolkningen av denna konventions bestämmelser, skola de lämna sina bona officia för tvistens lösning.

För sådant ändamål äger envar av skyddsmakterna antingen på anmodan av part eller ock självmant föreslå de stridande parterna en sammankomst, eventuellt å lämpligt neutralt område, mellan deras representanter och särskilt mellan de för behandlingen av de

sårade, sjuka och skeppsbrutna samt medlemmarna av sjukvårdspersonalen och militärprästerna ansvariga myndigheterna. De stridande parterna skola vara skyldiga att efterkomma förslag, som framställas till dem i nu nämnt syfte. Skyddsmakt må, därest så befinnes lämpligt, hemställa till de stridande parterna att medgiva, att viss person, tillhörande neutral makt eller utsedd av Röda Korsets internationella kommitté, kallas att deltaga i denna sammankomst.

Kapitel II Sårade, sjuka och skeppsbrutna

Artikel 12

Medlemmar av de väpnade styrkorna och övriga i följande artikel angivna personer, som befinna sig till sjöss och äro sårade, sjuka eller skeppsbrutna, skola under alla förhållanden respekteras och skyddas; med uttrycket skeppsbrott förstås härvid varje skeppsbrott, oavsett under vilka omständigheter det inträffat, inbegripet nödlandning på vatten eller störtning i vatten av eller från luftfartyg.

De skola av den stridande part, i vars våld de fallit, behandlas med humanitet och vårdas, och ingen skall utsättas för sämre behandling på grund av kön, ras, nationalitet, religion, politiska åsikter eller annan dylik omständighet. Varje angrepp mot liv eller person är strängt förbjudet, särskilt må ifrågavarande personer icke dödas eller bringas om livet genom massmord, underkastas tortyr eller utsättas för biologiska experiment; de må ej heller avsiktligt lämnas utan medicinsk hjälp eller vård eller utsättas för avsiktligt framkallade smitto- eller infektionsrisker.

Endast trängande medicinska skäl berättiga till förtursrätt i fråga om vård.

Kvinnor skola behandlas med alla de hänsyn som tillkomma deras kön.

Artikel 13

Denna konvention skall tillämpas på skeppsbrutna, sårade och sjuka till sjöss, vilka tillhör följande kategorier:

1) medlemmar av stridande parts stridskrafter ävensom medlemmar av milistrupper och frivilligkårer, vilka ingå i stridskrafterna;

2) medlemmar av andra milistrupper och frivilligkårer, inbegripet medlemmar av en organiserad motståndsrörelse, vilka lyda under stridande part och vilka äro verksamma utanför eller inom eget territorium, även om detta territorium är ockuperat, under förutsättning att milistrupperna eller frivilligkårerna, inbegripet den organiserade motståndsrörelsen, uppfylla följande villkor:

- a) att de stå under befäl av person, som är ansvarig för sina underordnade;
- b) att de bära ett utmärkande tecken, som är fastsittande och igenkännligt på avstånd;
- c) att de bära sina vapen öppet;
- d) att de vid sina operationer iakttaga krigets lagar och bruk;

3) medlemmar av regelrätta militära förband, vilka förklara sig lyda under en regering eller en myndighet, som icke erkännes av den makt, i vars våld de fallit;

4) personer, som åtfölja stridskrafterna utan att direkt tillhöra dem, såsom civila medlemmar av besättningen på militärt luftfartyg, krigskorrespondenter, leverantörer samt medlemmar av arbetsenheter eller personal som sörjer för militärernas välbefinnande, under förutsättning att de erhållit vederbörligt bemyndigande av de stridskrafter, som de åtfölja;

5) medlemmar av besättningen, inbegripet befälhavare, lotsar och elever, på handelsfartyg samt av besättningen på civila luftfartyg, tillhörande stridande part, vilka icke jämlikt andra bestämmelser i den internationella rätten åtnjuta gynnsammare behandling;

6) befolkningen å ett icke besatt område, som vid fiendens annalkande självmant griper till vapen för att göra motstånd mot de inryckande trupperna utan att hava haft tid att bilda regelrätta militära förband, under förutsättning att den bär sina vapen öppet och iakttagar krigets lagar och bruk.

Artikel 14

Krigförande parts örlogsfartyg äger begära att sårade, sjuka eller skeppsbrutna, vilka befinna sig ombord på militära sjukvårdsfartyg eller på hjälpföreningars eller enskildas sjukvårdsfartyg, liksom på handelsfartyg, jakter eller andra farkoster, oavsett fartygens nationalitet, överlämnas, för så vitt de sårades och sjukas

hälsotillstånd medgiver detta och örlogsfartyget är försett med tillräckliga anordningar för beredande åt dem av erforderlig vård.

Artikel 15

Därest sårade, sjuka eller skeppsbrutna tagas ombord på neutralt örlogsfartyg eller neutralt militärt luftfartyg, skola, då den internationella rätten det kräver, åtgärder vidtagas till förebyggande av att de åter kunna taga del i krigsoperationerna.

Artikel 16

Med iakttagande av bestämmelserna i artikel 12 bliva sårade, sjuka och skeppsbrutna från en krigförande, vilka falla i motståndarens våld, krigsfångar och skola folkrättens regler angående krigsfångar vara tillämpliga på dem. Det tillkommer den tillfångatagande att efter omständigheterna avgöra, huruvida det är lämpligt att kvarhålla dem, sända dem till hamn i hans eget land, till neutral hamn eller till och med till hamn i motståndarens land. I senare fallet må krigsfångar, som i enlighet härmed återsändas till sitt hemland, icke användas i krigstjänst under den tid kriget varar.

Artikel 17

Sårade, sjuka eller skeppsbrutna, som med ortsmyndigheternas tillstånd landsätts i neutral hamn, skola, med mindre annat överenskommits mellan den neutrala makten och de krigförande makterna, då internationell rätt det kräver, bevakas av den neutrala makten, så att de icke ånyo kunna taga del i krigsoperationerna.

Kostnaderna för sjukhusvård och internering skola bestridas av den makt, under vilken de sårade, sjuka eller skeppsbrutna lyda.

Artikel 18

Efter varje strid skola de stridande parterna utan dröjsmål vidtaga alla åtgärder i deras makt för att dels uppsöka och omhändertaga skeppsbrutna, sårade och sjuka, skydda dem mot plundring och misshandel samt lämna dem erforderlig vård, dels ock uppsöka döda och förhindra att dessa bliva plundrade.

Så ofta omständigheterna det medgiva, skola de stridande parterna träffa lokala överenskommelser om bortförande till sjöss av sårade och sjuka från belägrat eller inneslutet område samt om genomfart till sådant område av sjukvårdspersonal och militärpräster samt sjukvårdsmateriel.

Artikel 19

De stridande parterna skola, så snart ske kan, uppteckna alla tillgängliga uppgifter för fastställande av identiteten hos skeppsbrutna, sårade, sjuka och döda från motparten, vilka falla i deras våld. Dessa uppgifter skola om möjligt innefatta följande:

- a) uppgift på makt, under vilken de lyda;
- b) truppenhetsnummer eller registreringsnummer;
- c) efternamn;
- d) förnamn;
- e) födelsedatum;
- f) varje annan på identitetsbrickan förekommande uppgift;
- g) datum och plats för tillfångatagande eller dödsfall;
- h) uppgifter angående sår, sjukdom eller dödsorsak.

Ovan angivna uppgifter skola, så snart ske kan, tillställas till den i artikel 122 i Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling omförmälda upplysnings-byrån, som genom förmedling av skyddsmakt och centralbyrån för krigsfångar skall vidarebefordra dem till den makt, under vilken ifrågavarande personer lyda.

De stridande parterna skola utfärda och på den väg, som angivits i föregående stycke, till varandra översända dödsattester eller vederbörligen bestyrkta förteckningar över dödsfall. De skola likaledes tillvarata och genom förmedling av nämnda byrå tillställa varandra ena hälften av dubbel identitetsbricka eller hela brickan, om enkel sådan använts, testamenten eller andra handlingar av betydelse för de avlidnas familjer, penningbelopp och över huvud taget alla värdeföremål eller föremål med affektionsvärde, som påträffas hos de döda. Dessa föremål liksom föremål, vilkas identitet icke kan fastställas, skola sändas i förseglade paket åtföljda av en uppteckning, innehållande erforderliga uppgifter för fastställande av den avlidne ägarens identitet, samt av en fullständig förteckning över paketets innehåll.

Artikel 20

De stridande parterna skola tillse, att begravning till sjöss av döda, vilken i den utsträckning omständigheterna det medgiva skall ske individuellt, föregås av en noggrann, om möjligt av läkare verkställd undersökning av liken för att konstatera att döden inträtt, fastställa de dödas identitet och möjliggöra redogörelse härför. I det fall att

dubbel identitetsbricka använts, skall ena hälften av denna kvarlämnas på liket.

Därest döda ilandförts, bliva bestämmelserna i Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av de sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält tillämpliga på dem.

Artikel 21

De stridande parterna äga vädja till befälhavare på neutrala handelsfartyg, jakter eller andra farkoster att av barmhärtighetsskäl taga ombord och vårda sårade, sjuka eller skeppsbrutna samt att upptaga döda.

Fartyg av alla slag, som efterkommit sådan vädjan, liksom de, vilka självmant upptagit sårade, sjuka eller skeppsbrutna, skola åtnjuta särskilt skydd och lättnader för utförande av hjälpverksamheten.

De må icke under några omständigheter uppbringas på grund av sådan transport; men, såvida icke annat utlovats dem, förbliva de underkastade risken att uppbringas för neutralitetskränkningar, som de må ha begått.

Kapitel III Sjukvårdsfartyg

Artikel 22

Militära sjukvårdsfartyg, varmed förstås fartyg, som av en makt byggts eller inrättats särskilt och uteslutande i syfte att bispringa, vårda och transportera sårade, sjuka och skeppsbrutna, må icke under några omständigheter anfallas eller uppbringas utan skola alltid respekteras och skyddas, under förutsättning att namn och beskrivning på fartygen meddelats de stridande parterna tio dagar före deras användning.

De uppgifter, som skola lämnas i denna notifikation, skola innefatta bruttodräktighet, längd från förstäv till akterstäv samt antal master och skorstenar.

Artikel 23

Anläggningar på kusten, som äro berättigade till skydd enligt Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält, må varken anfallas eller bombarderas från havet.

Artikel 24

Av nationella Röda Kors-föreningar, officiellt erkända hjälpföreningar eller enskilda använda sjukvårdsfartyg skola åtnjuta samma skydd som militära sjukvårdsfartyg och må icke uppbringas, därest de av den part i konflikten, under vilken de lyda, erhållit officiellt bemyndigande och för så vitt bestämmelserna i artikel 22 angående notifikation iakttagits.

Sådant fartyg skall medföra av vederbörlig myndighet utfärdad handling, utvisande att det stått under dennas kontroll vid sin utrustning och avgång.

Artikel 25

Av nationella Röda Kors-föreningar, officiellt erkända hjälpföreningar eller enskilda i neutrala länder använda sjukvårdsfartyg skola åtnjuta samma skydd som militära sjukvårdsfartyg och må icke uppbringas, under förutsättning att de ställt sig under ledning av stridande part efter på förhand inhämtat samtycke från regeringen i sitt hemland och med bemyndigande av sagda part, samt för så vitt bestämmelserna i artikel 22 angående notifikation iakttagits.

Artikel 26

Det skydd, som föreskrives i artiklarna 22, 24 och 25, skall tillkomma sjukvårdsfartyg av alla storlekar och deras livräddningsbåtar, varhelst de färdas. De stridande parterna skola dock för tillgodoseende av största möjliga bekvämlighet och säkerhet söka att för transport av sårade, sjuka och skeppsbrutna över stora avstånd och på öppna havet endast använda sjukvårdsfartyg, som mäta mer än 2.000 bruttoton.

Artikel 27

På i artiklarna 22 och 24 angivna villkor skola farkoster, vilka av staten eller officiellt erkända hjälpföreningar begagnas för räddningstjänst vid kusten, likaledes skyddas och respekteras, i den utsträckning som krigsoperationerna det medgiva.

Detsamma skall såvitt möjligt gälla fasta anläggningar på kusten, vilka uteslutande användas av dessa farkoster för deras humanitära verksamhet.

Artikel 28

I händelse av strid ombord på örlogsfartyg skola sjukrummen, såvitt sig göra låter, respekteras och skonas. Sjukrummen med tillhörande materiel skola förbliva underkastade krigets lagar, men må icke användas för annat ändamål än det, för vilket de äro avsedda, så länge de äro behöfliga för sårade och sjuka. Befälhavare, som har dem i sitt våld, äger dock förfoga över dem, därest trängande militära hänsyn så fordra och sedan dessförinnan betryggande åtgärder vidtagits för sårade och sjuka, som däri undergå behandling.

Artikel 29

Sjukvårdsfartyg, som befinner sig i hamn vilken faller i fiendens våld, skall tillåtas att avgå därifrån.

Artikel 30

I artiklarna 22, 24, 25 och 27 nämnda fartyg och farkoster skola bringa hjälp och bistånd åt sårade, sjuka och skeppsbrutna utan avseende på nationalitet.

De höga fördragslutande parterna förbinda sig att icke begagna dessa fartyg och farkoster för något militärt ändamål.

Dessa fartyg och farkoster må icke på något sätt hindra de stridandes rörelser.

Under och efter strid handla de på egen risk.

Artikel 31

Stridande part skall hava rätt till kontroll och undersökning av fartyg och farkoster, som avses i artiklarna 22, 24, 25 och 27. Den äger avböja bistånd från dessa fartyg och farkoster, ålägga dem att avlägsna sig, föreskriva dem viss angiven kurs, reglera deras

användning av radio och annat förbindelsemedel samt, om förhållandenas vikt det kräver, kvarhålla dem under en tid av högst sju dagar räknat från prejningen.

Den må för en begränsad tid sätta ombord en kommissarie, vars uppgift uteslutande skall vara att tillse, att i enlighet med bestämmelserna i föregående stycke givna order utföras.

Stridande part skall såvitt möjligt i sjukvårdsfartygs skeppsdagbok på ett för dettas befälhavare begripligt språk införa de order, som givas.

De stridande parterna må antingen ensidigt eller efter särskild överenskommelse ombord på sina sjukvårdsfartyg placera neutrala observatörer med uppgift att övervaka, att bestämmelserna i denna konvention noga iakttagas.

Artikel 32

I artiklarna 22, 24, 25 och 27 angivna fartyg och farkoster likställas icke med örlogsfartyg i fråga om sitt uppehåll i neutral hamn.

Artikel 33

Handelsfartyg, som förvandlats till sjukvårdsfartyg, må sedan icke användas för annat ändamål under den tid kriget pågår.

Artikel 34

Det skydd, som tillkommer sjukvårdsfartyg och örlogsfartygs sjukrum, skall upphöra endast i det fall, att de, vid sidan av användningen för sina humanitära uppgifter, begagnas för handlingar, varigenom fienden tillfogas skada. Skyddet skall dock icke upphöra förrän anmaning givits, då så befinnes lämpligt med angivande av skäligen frist, och anmaningen icke hör sammats.

Särskilt må sjukvårdsfartyg icke innehava eller använda hemlig code för sändning av meddelanden med radio eller andra förbindelsemedel.

Artikel 35

Följande omständigheter skola icke anses vara av beskaffenhet att beröva sjukvårdsfartyg och örlogsfartygs sjukrum det skydd som tillkommer dem:

1) att fartygens eller sjukrummens personal är beväpnad och gör bruk av sina vapen för upprätthållande av ordningen, till självförsvar eller till försvar av de sårade och sjuka;

- 2) att på fartygen finnas apparater, vilka uteslutande äro avsedda för navigeringen eller överbringande av meddelanden;
- 3) att ombord på sjukvårdsfartygen eller i örlogsfartygens sjukrum finnas handvapen eller ammunition, som fråntagits sårade, sjuka och skeppsbrutna och ännu icke avlämnats till behörig myndighet;
- 4) att sjukvårdsfartygens eller örlogsfartygens sjukrums eller deras personals humanitära verksamhet utsträcker till att omfatta civila sårade, sjuka eller skeppsbrutna;
- 5) att sjukvårdsfartyg medföra uteslutande för sjukvårdsuppgifter avsedd materiel och personal utöver deras normala behov.

Kapitel IV Personal

Artikel 36

Sjukvårdsfartygs prästerliga, läkar- och sjukvårdspersonal samt besättning skall respekteras och skyddas; den må icke tagas tillfånga under den tid den tjänstgör på sådant fartyg, vare sig sårade och sjuka finnas ombord eller ej.

Artikel 37

Prästerlig samt läkar- och sjukvårdspersonal, som har till uppgift att ombesörja sjukvård och andlig vård åt i artiklarna 12 och 13 angivna personer och som faller i fiendens våld, skall respekteras och skyddas; den må fortsätta att utföra sina åligganden, så länge detta kräves för vården av sårade och sjuka. Den skall därefter återsändas, så snart den högste befälhavaren, i vars våld den fallit, finner det möjligt. Då den avgår från fartyget, må den medföra föremål, som utgöra dess personliga egendom.

Om det emellertid med hänsyn till krigsfångarnas behov av sjukvård eller andlig vård befinnes nödvändigt att kvarhålla en del av denna personal, skola åtgärder vidtagas för dess landsättning snarast möjligt.

I och med landsättningen blir sålunda kvarhållen personal underkastad bestämmelserna i Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårade och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält.

Kapitel V Sjukvårdstransporter

Artikel 38

Fartyg, som befraktats för sådant ändamål, skall vara berättigat att medföra materiel, som uteslutande är avsedd för behandling av sårade och sjuka tillhörande stridskrafterna eller för förebyggande av sjukdomar, under förutsättning att uppgifter om resan lämnats motståndaren och godkänts av denne. Motståndaren skall behålla sin rätt till prejning av fartyget men icke rätten till uppbringning eller beslagtagande av den medförda materielen.

Neutrala observatörer må efter överenskommelse mellan de stridande parterna placeras ombord på sådant fartyg för kontroll av den medförda materielen. Materielen skall för detta ändamål hållas lätt tillgänglig.

Artikel 39

Ambulansluftfartyg, varmed förstås luftfartyg, som uteslutande användas till bortförande av sårade, sjuka och skeppsbrutna samt till transport av sjukvårdspersonal och sjukvårdsmateriel, må icke anfallas, utan skola av de stridande parterna respekteras vid flygningar, som utföras på de höjder och tider samt längs de flygvägar, varom mellan vederbörande stridande parter överenskommelse särskilt träffats.

De skola på ett fullt synbart sätt jämte nationalfärgerna bära det i artikel 41 föreskrivna kännetecknet, anbragt såväl på under- och översidan som på sidoytorna. De skola vara försedda med varje annat tecken eller medel för igenkännande, varom överenskommelse antingen vid fientligheternas början eller under den tid de pågå må ha träffats mellan de stridande parterna.

Därest icke annat överenskommit, skall överflygning av fientligt eller av fienden ockuperat område vara förbjuden.

Ambulansluftfartyg skall efterkomma varje anmaning att landa på land eller vatten. I händelse av sålunda anbefalld landning skall luftfartyget med däri befintliga personer vara berättigat att fortsätta flygningen efter eventuell kontroll.

I händelse av ofrivillig landning på fientligt eller av fienden ockuperat område bliva sårade, sjuka och skeppsbrutna, som befinna sig i luftfartyget, liksom dess besättning krigsfångar. Sjukvårdspersonal skall behandlas i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 36 och 37.

Artikel 40

Ambulansluftfartyg, som tillhör stridande part, må, med förbehåll för vad som säges i andra stycket, överflyga neutral maktens område och där företaga nödlandning eller mellanlandning. Den neutrala makten skall på förhand underrättas om överflygningen och varje anmaning att landa skall efterkommas. Sådant luftfartyg skall endast vara skyddat mot angrepp vid flygning på de höjder och tider samt längs de flygvägar, varom särskild överenskommelse träffats mellan de stridande parterna och vederbörande neutrala makter.

Neutral makt skall dock äga fastställa villkor för eller inskränkning i ambulansluftfartygs rätt till överflygning av och landning på dess territorium. Sådana villkor och inskränkningar skola tillämpas lika gentemot samtliga stridande parter.

Med mindre annat överenskommit mellan den neutrala makten och de stridande parterna, skola sårade, sjuka och skeppsbrutna, som med lokal myndighets samtycke av ambulansluftfartyg landsatts på den neutrala maktens territorium, av nämnda makt, då den internationella rätten det kräver, interneras så att de icke ånyo kunna taga del i krigsoperationerna. Kostnaderna för sjukhusvård och internering skola bestridas av den makt, under vilken de sårade, sjuka eller skeppsbrutna lyda.

Kapitel VI Kännetecken*Artikel 41*

Under kontroll av vederbörande militära myndighet skall emblemet rött kors i vitt fält anbringas på flaggor och armbindlar ävensom på all till sjukvårdstjänsten hörande materiel.

För länder, vilka såsom kännetecken i stället för rött kors redan använda röd halvmåne eller rött lejon och sol i vitt fält, äro emellertid även dessa emblem tillåtna i denna konventions mening.

Artikel 42

I artiklarna 36 och 37 avsedd personal skall på vänstra armen bära en fuktbeständig, med kännetecknet försedd bindel, som utlämnas och stämplas av den militära myndigheten.

Förutom med den i artikel 19 omförmälda identitetsbrickan skall sådan personal jämväl vara försedd med ett särskilt

identitetskort, på vilket kännetecknet skall vara anbragt. Detta kort skall vara fuktbeständigt och av sådana dimensioner, att det kan förvaras i fickan. Det skall vara avfattat på hemlandets språk och åtminstone angiva vederbörandes fullständiga namn, födelsedatum, rang och registreringsnummer, samt i vilken egenskap han har rätt till skydd enligt denna konvention. Kortet skall vara försett med innehavarens fotografi och dessutom antingen med hans underskrift eller med hans fingeravtryck eller med båda. På kortet skall den militära myndighetens stämpel anbringas.

Identitetskortet skall inom varje lands stridskrafter vara ensartat och inom de höga fördragsslutande parternas stridskrafter såvitt möjligt av samma typ. Det formulär, vilket såsom exempel finnes fogat till denna konvention, må tjäna till ledning för de stridande parterna. De skola vid fientligheternas början delgiva varandra det formulär, som kommer till användning. Varje identitetskort skall såvitt möjligt upprättas i minst två exemplar, av vilka ett skall behållas av hemlandet.

Ovannämnda personal må icke i något fall berövas tjänstecken, identitetskort eller rätten att bära armbindeln. I händelse av förlust skall den vara berättigad att utfå dubblettexemplar av kortet och nya tjänstetecken.

Artikel 43

I artiklarna 22, 24, 25 och 27 angivna fartyg och farkoster skola utmärkas på följande sätt:

- a) samtliga utåt- och uppåtvända ytor skola vara vitmålade;
- b) ett eller flera mörkröda kors, så stora som möjligt, skola målas på skrovets sidor samt på horisontella ytor på sådant sätt, att de bliva så tydligt som möjligt skönjbara från luften och från havet.

Sjukvårdsfartyg skall giva sig tillkänna genom att föra sin nationalflagga samt dessutom, om det tillhör neutral stat, den stridande parts flagga, under vars ledning det ställt sig. En vit flagga med rött kors skall vara hissad så högt som möjligt på stormasten.

Sjukvårdsfartygs livräddningsbåtar, kustlivräddningsbåtar och alla mindre farkoster, som användas av sjukvårdstjänsten, skola vara vitmålade med tydligt skönjbara mörkröda kors; över huvud taget skola för sjukvårdsfartyg ovan angivna bestämmelser för utmärkande av identitet vara tillämpliga på dem.

Om ovan nämnda fartyg och farkoster nattetid eller vid begränsad sikt önska försäkra sig om det skydd, till vilket de hava rätt, skola de med tillstånd av den stridande part, under vilken de lyda, vidtaga erforderliga åtgärder för att göra målningen och kännetecknen tillräckligt skönjbara.

Sjukvårdsfartyg, som jämlikt artikel 31 tillfälligt kvarhålls av fienden, skall nedhala den stridande parts flagga, i vars tjänst det är eller under vars ledning det ställt sig.

Kustlivräddningsbåtar, som med ockupationsmakts samtycke fortsätta sin verksamhet från ockuperad bas, må bemyndigas att, då de befinna sig borta från basen, jämte röda-kors-flaggan föra sin egen nationalflagga, under förutsättning att vederbörande stridande parter på förhand underrättats.

Bestämmelserna i denna artikel angående det röda korset skola jämväl vara tillämpliga på övriga i artikel 41 nämnda emblem.

De stridande parterna skola städse söka träffa överenskommelser sinsemellan i syfte att möjliggöra att nyaste till buds stående metoder komma till användning för underlättande av igenkännandet av fartyg och farkoster, som avses i denna artikel.

Artikel 44

Kännetecknen, som avses i artikel 43 må varken i fredstid eller krigstid användas för annat ändamål än att utmärka eller skydda i sagda artikel nämnda fartyg med förbehåll dock för sådana fall, som må angivas i annan internationell konvention eller i mellan samtliga berörda stridande parter träffad överenskommelse.

Artikel 45

De höga fördragsslutande parter, vilkas lagstiftning icke redan innehåller tillräckliga bestämmelser härom, skola vidtaga erforderliga åtgärder för att under alla omständigheter förebygga och förhindra varje missbruk av i artikel 43 omförmälda kännetecknen.

Kapitel VII Konventionens verkställighet

Artikel 46

Det skall ankomma på varje stridande part att genom vederbörande högsta befälhavare sörja för den närmare verkställigheten av föregående artiklar samt att därvid, liksom i fall, som ej av konventionen förutsetts, förfara i överensstämmelse med de allmänna grundsatserna i denna konvention.

Artikel 47

Repressalieåtgärder mot sårade, sjuka, skeppsbrutna, personal, fartyg eller materiel, som skyddas av denna konvention, äro förbjudna.

Artikel 48

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att såväl i fredstid som i krigstid inom sina respektive länder giva största möjliga spridning åt texten till denna konvention och särskilt att införa studiet därav i planerna för den militära och såvitt möjligt civila undervisningen, i syfte att konventionens grundsatser bringas till hela befolkningens, framför allt stridskrafternas, sjukvårdspersonalens och militärprästers kändedom.

Artikel 49

De höga fördragsslutande parterna skola genom förmedling av schweiziska förbundsrådet och då fientligheter pågå genom förmedling av skyddsmakt tillställa varandra officiella översättningar av denna konvention ävensom de lagar och reglementen, som de må utfärda för tillämpningen av densamma.

Kapitel VIII Beivrande av missbruk och överträdelser

Artikel 50

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att vidtaga erforderliga lagstiftningsåtgärder för fastställande av verksamma straffpåföljder för personer, som begått eller givit befallning om begående av någon av i följande artikel angivna svåra överträdelser av denna konvention.

Fördragsslutande part skall vara skyldig att efterspana personer, som anklagas för att ha begått eller att ha givit befallning om begående av någon sådan svår överträdelse, samt att oavsett nationalitet ställa sådan person inför egen domstol. Part må även, om den det föredrager, med iakttagande av föreskrifterna i sin lagstiftning utlämna sådan person till annan fördragsslutande part för att dömas, under förutsättning att denna fördragsslutande part har intresse av överträdelsens beivrande och har förebragt tillräckliga skäl för åtal.

Fördragsslutande part skall vidtaga erforderliga åtgärder för att handlingar, vilka stå i strid med denna konvention men icke jämlikt följande artikel utgöra svåra överträdelser, bringas att upphöra.

Under alla förhållanden skola de anklagade beträffande förfarande och försvar åtnjuta garantier, vilka icke må vara mindre förmånliga än de, som föreskrivas i artikel 105 och följande i Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling.

Artikel 51

De svåra överträdelser, som avses i föregående artikel, äro sådana som begås mot jämlikt denna konvention skyddade personer eller egendom och innefatta någon av följande handlingar: uppsåtligt dödande, tortyr eller omänsklig behandling, inbegripet biologiska experiment, uppsåtligt förorsakande av svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa samt olaglig och godtycklig förstörelse eller tillägnelse av egendom i stor omfattning, som icke rättfärdigas av militär nödvändighet.

Artikel 52

Fördragsslutande part må icke fritaga sig själv eller annan fördragsslutande part från det ansvar, som den själv eller annan fördragsslutande part ådragit sig på grund av i föregående artiklar angivna överträdelser.

Artikel 53

Därest stridande part det begär, skall beträffande varje påstådd kränkning av konventionen undersökning företagas jämlikt förfarande, som parterna äga att sinsemellan fastställa.

Om överenskommelse rörande förfarandet för undersökningen icke uppnås, skola parterna gemensamt utse en skiljedomare, som skall bestämma förfarandet.

Har kränkning befunnits vara för handen, skola de stridande parterna bringa den att upphöra samt snarast möjligt vidtaga åtgärder för att förhindra den.

Slutbestämmelser

Artikel 54

Denna konvention är avfattad på franska och engelska språken. Båda texterna hava lika vitsord.

Schweiziska förbundsrådet skall ombesörja officiella översättningar av konventionen till ryska och spanska språken.

Artikel 55

Denna konvention, som skall bära denna dags datum, må intill den 12 februari 1950 undertecknas av samtliga makter, som låtit sig företräddas vid den i Genève den 21 april 1949 öppnade konferensen, ävensom av de på nämnda konferens icke företrädda makter, vilka äro anslutna till X:de Haag-konventionen den 18 oktober 1907 angående tillämpning på sjökriget av principerna i 1906 års Genève-konvention eller till 1864, 1906 eller 1929 års Genève-konventioner angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält.

Artikel 56

Denna konvention skall så snart ske kan ratificeras och ratifikationshandlingarna skola deponeras i Bern.

Vid varje deponering av ratifikationsinstrument skall protokoll upprättas samt bestyrkt avskrift därav genom schweiziska förbundsrådet tillställas samtliga de makter, som undertecknat konventionen eller anmält sin anslutning till densamma.

Artikel 57

Denna konvention skall träda i kraft sex månader efter det att minst två ratifikationsinstrument deponerats.

För var och en av de höga fördragsslutande parterna skall den sedermera träda i kraft sex månader efter deponeringen av dess ratifikationsinstrument.

Artikel 58

Denna konvention skall, i vad angår förhållandet mellan de höga fördragsslutande parterna, ersätta X:de Haag-konventionen den 18 oktober 1907 angående tillämpning på sjökriget av principerna i 1906 års Genève-konvention.

Artikel 59

Från och med den dag, då denna konvention träder i kraft, skall den stå öppen för anslutning för envar makt, som icke under-tecknat densamma.

Artikel 60

Anslutning skall skriftligen anmälas till schweiziska förbundsrådet och träder i kraft sex månader efter den dag, då anmälan mottagits av förbundsrådet.

Schweiziska förbundsrådet skall om anslutningen underrätta samtliga makter, som under-tecknat eller anmält sin anslutning till konventionen.

Artikel 61

I sådana fall, som avses i artiklarna 2 och 3, skola ratifikationer och anslutningar, vilka av de stridande parterna verkställts före eller efter fientligheternas eller ockupationens början, hava omedelbar verkan. Meddelande angående ratifikation eller anslutning av stridande part skall av schweiziska förbundsrådet lämnas på snabbaste väg.

Artikel 62

Envar av de höga fördragsslutande parterna skall hava rätt att uppsäga denna konvention.

Uppsägningen skall skriftligen anmälas till schweiziska förbundsrådet. Detta skall om uppsägningen underrätta samtliga höga fördragsslutande parter regeringar.

Uppsägning skall icke erhålla verkan förrän ett år efter det att anmälan till schweiziska förbundsrådet skett. Uppsägning, som anmälts under pågående konflikt, i vilken den uppsägande makten deltagit, skall dock icke erhålla verkan, förrän fred slutits och i vart fall icke förrän verksamhet för frigivande och hemsändande av genom denna konvention skyddade personer slutförts.

Uppsägning skall endast gälla ifråga om uppsägande makt. Den skall icke hava någon inverkan på de skyldigheter, som åligga de stridande parterna jämlikt folkrättens grundsatser, sådana dessa framgå av mellan civiliserade nationer vedertagna sedvänjor, mänsklighetens bud och det allmänna rättsmedvetandets krav.

Artikel 63

Schweiziska förbundsrådet skall låta inregistrera denna konvention hos Förenta Nationernas sekretariat. Likaledes skola meddelanden om ratifikationer, anslutningar och uppsägningar, som i avseende på denna konvention mottagas av schweiziska förbundsrådet, av detta tillställas Förenta Nationernas sekretariat.

Till bekräftande härav hava undertecknade, efter att hava deponerat sina respektive fullmakter, försett denna konvention med sina underskrifter.

Som skedde i Genève den 12 augusti 1949 på franska och engelska språken, skolande originalet förvaras i Schweiziska Edsförbundets arkiv. Schweiziska förbundsrådet skall till envar av signatärmakterna liksom till stat, som anslutit sig till konventionen, överlämna bestyrkt avskrift av konventionen.

Bilaga

Framsida	Baksida
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>(Utrymme för uppgifter angående det land och den militära myndighet som utfärdat identitetskortet)</p> </div> </div> <h2 style="text-align: center;">IDENTITETSKORT</h2> <p style="text-align: center;">för sjukvårdspersonal samt militärpräster, tillhörande lantstridskrafterna</p> <p>Efternamn:</p> <p>Samtliga förnamn:</p> <p>Födelsedatum och -år:</p> <p>Tjänstegrad:</p> <p>Registreringsnummer:</p> <p>Innehavaren av detta kort åtnjuter skydd enligt Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av skades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält i sin egenskap av</p> <p>Datum för kortets utfärdande</p> <p style="text-align: right;">Kortets nummer</p>	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px dashed black; padding: 5px; width: 20%;"> <p style="text-align: center;">Innehavarens fotografi</p> </div> <div style="width: 20%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 60%;"> <p style="text-align: center;">Namnteckning eller fingerstryck eller blöddera</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div style="border-top: 1px solid black; width: 20%; text-align: center;">Längd</div> <div style="border-top: 1px solid black; width: 20%; text-align: center;">Ögon</div> <div style="border-top: 1px solid black; width: 20%; text-align: center;">Hår</div> </div> <p style="margin-top: 20px;">Andra kännetecken</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling (III:e Genèvekonventionen)

jämte;

bilaga I Typ-överenskommelse angående direkt hemsändande och omhändertagande i neutralt land av sårade och sjuka krigsfångar,
bilaga II Reglemente för de blandade läkarkommissionerna,
bilaga III Reglemente angående gemensamma understödsförsändelser till krigsfångar,
bilaga IV innehållande identitetskort, fångenskapskort, brevkort och brev, dödsattest samt intyg för hemsändande,
bilaga V Reglemente för överföring av krigsfångars penningmedel till deras hemland

Avdelning I Allmänna bestämmelser

Artikel 1

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att under alla förhållanden iakttaga denna konvention och sörja för att den iakttages.

Artikel 2

Förutom de bestämmelser, som skola träda i tillämpning redan i fredstid, skall denna konvention tillämpas i varje förklarad krig eller annan väpnad konflikt, som uppstår mellan två eller flera av de höga fördragsslutande parterna, även om en av dem icke erkänner, att krigstillstånd föreligger.

Konventionen skall likaledes tillämpas vid ockupation av hela eller en del av de höga fördragsslutande parternas territorium, även om ockupationen icke möter något militärt motstånd.

Även om en av de i konflikten inbegripna makterna icke biträtt denna konvention, skall den likväl vara bindande för de makter, som biträtt densamma, i deras inbördes förhållanden. Konventionen skall vidare vara bindande för dem gentemot nämnda makt, därest denna antager och tillämpar dess bestämmelser.

Artikel 3

För den händelse väpnad konflikt, som icke är av internationell karaktär, uppkommer på en av de höga fördragsslutande parternas territorium, skall envar stridande part vara skyldig att tillämpa åtminstone följande bestämmelser:

1) Personer, som icke direkt deltaga i fientligheterna, däribland medlemmar av stridskrafterna, som nedlagt vapnen, och personer, som försatts ur stridbart skick genom sjukdom, sårskada, fångenskap eller av varje annat skäl, skola under alla förhållanden behandlas med humanitet och ingen skall utsättas för sämre behandling på grund av ras, färg, religion eller tro, kön, börd, förmögenhet eller dylik omständighet.

I detta syfte äro och förbliva i vad avser ovannämnda personer följande handlingar städse och varhelst det vara må förbjudna:

- a) våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr;
- b) tagande av gisslan;
- c) kränkning av den personliga värdigheten, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling;
- d) utmätande av straff och verkställande av avrättning utan föregående dom, avkunnad av i laga ordning tillsatt domstol, vars rättsskipning erbjuder de garantier, vilka hållas för oeftergivliga av civiliserade folk.

2) Sårade och sjuka skola omhändertagas och vårdas.

En opartisk humanitär organisation sådan som Röda Korsets internationella kommitté äger erbjuda de stridande parterna sina tjänster.

De stridande parterna skola vidare sträva efter att genom särskilda överenskommelser sätta alla eller en del av denna konventions övriga bestämmelser i kraft.

Tillämpningen av föregående bestämmelser skall icke inverka på de stridande parternas rättsställning.

Artikel 4

A) Krigsfångar i denna konventions mening äro personer, vilka tillhöra en av följande kategorier och som fallit i fiendens våld:

1) medlemmar av stridande parts stridskrafter ävensom medlemmar av milistrupper och frivilligkårer, vilka ingå i stridskrafterna;

2) medlemmar av andra milistrupper och frivilligkårer, inbegripet medlemmar av en organiserad motståndsrörelse, vilka lyda under stridande part och vilka äro verksamma utanför eller inom eget territorium, även om detta territorium är ockuperat, under förutsättning att milistrupperna eller frivilligkårerna, inbegripet den organiserade motståndsrörelsen, uppfylla följande villkor:

- a) att de stå under befäl av person, som är ansvarig för sina underordnade;
- b) att de bära ett utmärkande tecken, som är fastsittande och igenkännligt på avstånd;
- c) att de bära sina vapen öppet;
- d) att de vid sina operationer iakttaga krigets lagar och bruk;

3) medlemmar av regelrätta militära förband, vilka förklara sig lyda under en regering eller en myndighet, som icke erkännes av den makt, i vars våld de fallit;

4) personer, som åtfölja stridskrafterna utan att direkt tillhöra dem, såsom civila medlemmar av besättningen på militärt luftfartyg, krigskorrespondenter, leverantörer, medlemmar av arbetsenheter eller personal, som sörjer för militärernas välbefinnande, under förutsättning att de erhållit bemyndigande av de stridskrafter, som de åtfölja, vilka för detta ändamål skola förse dem med identitetskort i överensstämmelse med bifogade formulär;

5) medlemmar av besättningen, inbegripet befälhavare, lotsar och elever, på handelsfartyg samt av besättningen på civila luftfartyg, tillhörande stridande part, vilka icke jämlikt andra bestämmelser i den internationella rätten åtnjuta gynnsammare behandling;

6) befolkningen å ett icke besatt område, som vid fiendens annalkande självmant griper till vapen för att göra motstånd mot de inryckande trupperna utan att hava haft tid att bilda regelrätta

militära förband, under förutsättning att den bär sina vapen öppet och iakttagert krigets lagar och bruk.

B) Behandling, som jämlikt denna konvention tillkommer krigsfångar, skall jämväl åtnjutas av:

1) personer, som tillhöra eller hava tillhört ockuperat lands stridskrafter, därest ockupationsmakten på denna grund finner det nödvändigt att internera dem, även om den ursprungligen frigivit dem, medan fiendligheterna pågingo utanför det besatta området. Detta gäller särskilt då ifrågavarande personer företagit ett resultatlöst försök att återförena sig med de stridskrafter, till vilka de höra och vilka äro inbegripna i strid, eller då de icke hörsamma kallelse om internering, som utfärdats för dem;

2) personer tillhörande en i denna artikel uppräknad kategori, vilka neutral eller icke krigförande makt mottagit på sitt territorium och vilka sådan makt i enlighet med den internationella rättens bestämmelser är skyldig internera, med förbehåll att sådan makt äger medgiva dem gynnsammare behandling och med undantag för bestämmelserna i artiklarna 8, 10, 15, 30, femte stycket, 58–67, 92, 126 och för de bestämmelser, som avse skyddsmakt, då diplomatiska förbindelser upprätthållas mellan de stridande parterna och vederbörande neutrala eller icke krigförande makt. I det fall att sådana diplomatiska förbindelser upprätthållas, äger stridande part, under vilken ifrågavarande personer lyda, beträffande dessa utöva den verksamhet, som enligt denna konvention tillkommer skyddsmakt, utan hinder för den verksamhet, som ifrågavarande part normalt utövar jämlikt diplomatiska och konsulara sedvänjor och överenskommelser.

C) Denna artikel inverkar icke på bestämmelserna i artikel 33 i denna konvention angående sjukvårds- och prästerliga personalens ställning.

Artikel 5

Denna konvention skall vara tillämplig på de personer, som avses i artikel 4, från tiden för deras tillfångatagande till deras slutliga frigivande och hemsändande.

Därest tveksamhet råder, huruvida person, som utfört krigshandling och fallit i fiendens våld, är att hänföra till en av de i artikel 4 uppräknade kategorierna, skall sådan person åtnjuta skydd enligt denna konvention i avvaktan på att hans ställning fastställts av behörig domstol.

Artikel 6

Förutom de överenskommelser, som uttryckligen omförmålas i artiklarna 10, 23, 28, 33, 60, 65, 66, 67, 72, 73, 75, 109, 110, 118, 119, 122 och 132 äga de höga fördragsslutande parterna avsluta andra särskilda överenskommelser rörande alla frågor, som de anse lämpligt att göra till föremål för särskild reglering. Genom särskild överenskommelse må fångarna ej försättas i sämre läge än vad som stadgas i denna konvention; ej heller må dem i konventionen tillerkända rättigheter genom dylik överenskommelse inskränkas.

Krigsfångarna skola åtnjuta de i sagda överenskommelser stadgade förmåner under den tid konventionen på dem är tillämplig, dock under förutsättning, dels att icke annat uttryckligen föreskrivits i nyssnämnda eller i senare avslutade överenskommelser, dels ock att icke någon av de stridande parterna vidtagit åtgärder för gynnsammare behandling av dem.

Artikel 7

Krigsfångar må icke under några omständigheter vare sig helt eller delvis avsäga sig de rättigheter, som denna konvention och, i förekommande fall, i föregående artikel angivna särskilda överenskommelser tillerkänna dem.

Artikel 8

Denna konvention skall tillämpas under medverkan och kontroll av de skyddsmakter, vilka ha till uppgift att tillvarataga de stridande parternas intressen. För sådant ändamål skola skyddsmakterna äga att vid sidan av sin diplomatiska och konsulära personal utse delegerade bland sina egna eller bland andra neutrala makters medborgare. Dessa delegerade skola underställas godkännande av den makt, hos vilken de skola utföra sitt uppdrag.

De stridande parterna skola i största möjliga omfattning underlätta arbetet för skyddsmakternas representanter eller delegerade.

Skyddsmakternas representanter eller delegerade må icke under några omständigheter överskrida den i denna konvention angivna ramen för sitt uppdrag; de skola särskilt beakta för den stat, hos vilken de utöva sin verksamhet, angelägna säkerhetskrav.

Artikel 9

Bestämmelserna i denna konvention utgöra ej hinder för den humanitära verksamhet, som Röda Korsets internationella kommitté eller annan opartisk, humanitär organisation med vederbörande stridande parter samtycke må komma att utöva till skydd och bistånd för krigsfångar.

Artikel 10

De höga fördragsslutande staterna äga städse överenskomma att åt organisation, som erbjuder garantier för opartiskhet och effektivitet, anförtro de uppgifter, som enligt denna konvention tillkomma skyddsmakterna.

Därest krigsfångar, av vad anledning det vara må, icke åtnjuta eller upphört att åtnjuta förmånen av skyddsmakts eller jämlikt bestämmelserna i föregående stycke utsedd organisations verksamhet, skall den kvarhållande makten antingen hos neutral stat eller hos sådan organisation anhålla, att den måtte påtaga sig de uppgifter, som jämlikt denna konvention tillkomma av parterna i konflikten utsedda skyddsmakter.

Om skydd icke på detta sätt kan beredas ifrågavarande personer, skall den kvarhållande makten antingen hos humanitär organisation sådan som Röda Korsets internationella kommitté hemställa, att den måtte påtaga sig de humanitära åligganden, som enligt bestämmelserna i denna konvention tillkomma skyddsmakt, eller, för så vitt icke annat framgår av bestämmelserna i denna artikel, antaga av sådan organisation erbjudna tjänster.

Neutral makt eller organisation, som av vederbörande makt anmodats att ställa sig till förfogande eller självmant erbjudit sina tjänster för nyssnämnda ändamål, skall handla i känsla av ansvar gentemot den stridande part, under vilken de jämlikt denna konvention skyddade personerna lyda, och erbjuda tillfredsställande garantier för sin förmåga att påtaga sig och opartiskt utföra ifrågavarande uppgifter.

Överenskommelse om undantag från föregående bestämmelser kan icke träffas mellan makter, av vilka den ena, om ock endast tillfälligtvis, gentemot den andra makten eller dess allierade har begränsad förhandlingsfrihet såsom en följd av de militära händelserna, särskilt vid ockupation av hela eller en betydande del av dess territorium.

När i denna konvention talas om skyddsmakt, avses därmed jämväl sådan organisation, som i enlighet med bestämmelserna i denna artikel trätt i skyddsmakts ställe.

Artikel 11

När helst skyddsmakterna det finna påkallat i de skyddade personernas intresse, särskilt vid meningsskiljaktighet mellan de stridande parterna rörande tillämpningen och tolkningen av denna konventions bestämmelser, skola de lämna sina bona officia för tvistens lösning.

För sådant ändamål äger envar av skyddsmakterna antingen på anmodan av part eller ock självmant föreslå de stridande parterna en sammankomst, eventuellt å lämpligt neutralt område, mellan deras representanter och särskilt mellan de för krigsfångarnas behandling ansvariga myndigheterna. De stridande parterna skola vara skyldiga att efterkomma förslag, som framställas till dem i nu nämnt syfte. Skyddsmakt må, därest så befinnes lämpligt, hemställa till parterna i konflikten att medgiva, att viss person, tillhörande neutral makt eller utsedd av Röda Korsets internationella kommitté, kallas att delta i denna sammankomst.

Avdelning II Allmänna bestämmelser om skydd för krigsfångar

Artikel 12

Krigsfångar äro i den fientliga maktens våld, icke i de individers eller truppstyrkors, som tagit dem tillfånga. Oavsett det individuella ansvar, som må föreligga, är den kvarhållande makten ansvarig för krigsfångarnas behandling.

Krigsfångar må av den kvarhållande makten endast överlämnas till makt, som biträtt denna konvention, och först sedan den förra makten försäkrat sig om att den senare är villig och i stånd att tillämpa konventionen. När krigsfångar sålunda överlämnas, blir makt, som gått in på att mottaga dem, ansvarig för tillämpningen av konventionen, så länge de äro i denna makts händer.

Om emellertid denna makt i något betydelsefullt avseende skulle brista i sin skyldighet att fullgöra konventionens bestämmelser, skall den makt, som överlämnat krigsfångarna, efter därom från skyddsmakten mottagen underrättelse vidtaga effektiva

åtgärder för att avhjälpa missförhållandena eller ock begära, att krigsfångarna återsändas. Sådan begäran skall efterkommas.

Artikel 13

Krigsfångar skola städse behandlas med humanitet. Varje otillåten handling eller underlåtenhet från den kvarhållande maktens sida, som medför krigsfångens död eller allvarligt äventyrar krigsfångens hälsa, är förbjuden och skall anses såsom svår överträdelse av denna konvention. I synnerhet må krigsfånge icke underkastas fysisk stympning eller vetenskapligt eller medicinskt experiment av vad slag det vara må, annat än om detta rättfärdigas av läkarbehandling av fången och företages i hans eget intresse.

Krigsfångar skola vidare städse skyddas särskilt mot våldshandlingar eller hot, förolämpningar och allmänhetens nyfikenhet.

Repressalieåtgärder gentemot dem äro förbjudna.

Artikel 14

Krigsfångar hava under alla förhållanden rätt att fordra aktning för sin person och för sin ära.

Kvinnor skola behandlas med alla de hänsyn, som tillkomma deras kön, och skola under alla förhållanden åtnjuta minst lika gynnsam behandling som män.

Krigsfångar bevara sin fulla rättshandlingsförmåga sådan den var vid tiden för tillfångatagandet. Kvarhållande makt må icke vare sig på eget territorium eller utanför detta begränsa utövandet av densamma annat än i den mån fångenskapen det kräver.

Artikel 15

Den makt, i vars våld krigsfångar befinna sig, är skyldig att kostnadsfritt sörja för deras underhåll, och bereda dem den sjukvård, som deras hälsotillstånd kräver.

Artikel 16

Med beaktande av bestämmelserna i denna konvention angående tjänstegrad och kön samt med förbehåll för förmånsbehandling, som må medgivas krigsfångar på grund av hälsoskäl, ålder eller yrkesskicklighet, skola fångarna av den kvarhållande makten behandlas lika och ingen skall utsättas för sämre behandling på grund av ras, nationalitet, religion, politiska åsikter eller dylik omständighet.

Avdelning III Fångenskapen

Del I Början av fångenskapen

Artikel 17

Varje krigsfånge är på tillfrågan blott skyldig att uppgiva sitt fullständiga namn och tjänstegrad, födelsedatum och registreringsnummer eller, om sådant saknas, motsvarande uppgift.

Efterkommer han icke frivilligt denna föreskrift, utsätter han sig för en inskränkning i de förmåner, som beviljas fångar av samma grad eller ställning.

Varje stridande part skall vara skyldig att förse alla under dess domvärjo ställda personer, som kunna bliva krigsfångar, med identitetskort, utvisande deras fullständiga namn och tjänstegrad, registreringsnummer eller motsvarande uppgift samt födelsedatum. På detta identitetskort må vidare anbringas underskrift eller fingeravtryck eller båda, liksom varje annan uppgift, som parterna i konflikten må önska tillägga beträffande personer, vilka tillhöra deras stridskrafter. Såvitt möjligt skall kortet mäta 6,5 x 10 cm och utfärdas i två exemplar. Krigsfånge skall vara skyldig att på begäran uppvisa detta identitetskort, men det må icke under några omständigheter frantagas honom.

Varken fysisk eller psykisk tortyr eller tvång må utövas mot krigsfånge för erhållande av upplysningar av vad slag det vara må. Fångar, som vägra att lämna upplysningar, må icke vare sig hotas, förolämpas eller utsättas för obehag eller ogynnsam behandling av något som helst slag.

Krigsfångar, som till följd av sitt kropps- eller sinnestillstånd äro oförmögna att uppgiva sin identitet, skola överlämnas till sjukvården. Dessa krigsfångars identitet skall med förbehåll för bestämmelserna i föregående stycke med alla till buds stående medel fastställas.

Förhör med krigsfångar skall äga rum på språk, som de förstå.

Artikel 18

Alla effekter och föremål till personligt bruk - med undantag av vapen, hästar, militärutrustning och militära handlingar - skola kvarstanna i krigsfångarnas besittning, liksom ock metallhjälmor och gasmasker samt andra artiklar, som tilldelats dem för deras personliga skydd. Likaledes skola effekter och föremål, som äro avsedda för deras beklädnad och deras livnärande, även om dessa

effekter och föremål ingå i deras officiella militärutrustning, kvarstanna i deras besittning.

Krigsfångar må icke vid något tillfälle sakna identitetshandlingar. Den kvarhållande makten skall förse dem, som icke innehava identitetshandlingar, med sådana.

Krigsfångars grad- och nationalitetsbeteckningar, dekorationer och föremål, som huvudsakligen hava personligt värde eller affektionsvärde, må icke fråntagas dem.

Penningar, som innehavas av krigsfångar, må endast fråntagas dem på befallning av officer och sedan dels beloppet införts i särskild förteckning tillika med noggranna uppgifter om ägaren, dels den senare erhållit detaljerat kvitto, vilket i läslig skrift anger den utställande personens namn, tjänstegrad och truppenhet. De belopp, som äro i den kvarhållande maktens mynt eller som på begäran av krigsfånge växlas till detta mynt, skola tillgodoskrivas krigsfångens konto jämlikt bestämmelserna i artikel 64.

Kvarhållande makten må endast av säkerhetsskäl fråntaga dem värdeföremål. Där så sker, skall förfarandet vara detsamma som beträffande penningar.

Dessa föremål liksom penningar, vilka äro i annat mynt än den kvarhållande maktens och vilka ägaren icke begärt få omväxlade, skola av nämnda makt förvaras och i sin ursprungliga form återställas till krigsfånge vid fångenskapens upphörande.

Artikel 19

Inom kortast möjliga tid efter tillfångatagandet skola krigsfångarna föras till förläggningar, belägna på sådant avstånd från stridsområdet, att de äro utom fara.

Inom område, där de äro utsatta för fara, må endast sådana krigsfångar tillfälligtvis kvarhållas, som på grund av sårskador eller sjukdomar skulle utsättas för större risk, om de förflyttades, än om de kvarbleve på ort och ställe.

Fångarna skola i avvaktan på bortförande från stridsområdet ej onödigtvis utsättas för fara.

Artikel 20

Bortförande av krigsfångar skall alltid utföras med humanitet och under förhållanden, som äro jämförbara med dem, som vid förflyttning beredas den kvarhållande maktens trupper.

Den kvarhållande makten skall under förflyttningen förse dem med dricksvatten och föda i tillräcklig mängd samt med erforderlig beklädnad och sjukvård; den skall vidtaga alla för fångarnas säkerhet under bortförandet lämpliga åtgärder och snarast möjligt upp-
rätta förteckning över bortförda fångar.

Om krigsfångar under bortförandet passera genomgångsläger, skall deras vistelse i sådana läger göras så kort som möjligt.

Del II Internering av krigsfångar

Kapitel I Allmänna bestämmelser

Artikel 21

Den kvarhållande makten må internera krigsfångarna. Den må ålägga dem att icke avlägsna sig utöver ett visst avstånd från det läger, i vilket de äro internerade, eller, om lägret är slutet, att icke begiva sig utanför inhägnaden. Med förbehåll för vad denna konvention stadgar angående straffpåföljd och påföljd för disciplinär överträdelse må fångarna icke inspärras eller förbjudas lämna viss lokal annat än om sådan åtgärd befinnes nödvändig för bevarandet av deras hälsa; det må icke ske under längre tid än de omständigheter, vilka nödvändiggjort dylik åtgärd, äro för handen.

Krigsfångar må, i den mån lagstiftningen hos den makt, under vilken de lyda, det medgiver, helt eller delvis frigivas på hedersord eller mot förbindelse. Denna åtgärd skall vidtagas särskilt i de fall, då den är ägnad att bidra till förbättrande av hälsotillståndet hos fångarna. Krigsfånge må icke tvingas att mottaga frigivning på hedersord eller mot förbindelse.

Vid fientligheternas början skall varje stridande part underrätta motparten om de lagar och förordningar, som tillåta eller förbjuda dess medborgare att mottaga frigivning på hedersord eller mot förbindelse. Krigsfångar, som i enlighet med sålunda delgivna lagar och förordningar försatts i frihet på hedersord eller mot förbindelse, skola vara skyldiga att på heder och ära såväl gentemot den makt, under vilken de lyda, som gentemot den, vilken tagit dem tillfånga, noggrant iakttaga de förbindelser, som de må ha avgivit. I sådant fall skall den makt, under vilken de lyda, vara skyldig att varken kräva eller av dem mottaga tjänster, som stå i strid med givet ord eller förbindelse.

Artikel 22

Krigsfångar må interneras endast i förläggningar, som äro belägna på fasta marken och som äro fullt betryggande ur hälso- och sundhetssynpunkt; endast i undantagsfall och då det ligger i fångarnas eget intresse må de interneras i fångvårdsanstalter.

Krigsfångar, som internerats i osunda trakter, eller i trakter, vilkas klimat är hälsovådligt för dem, skola snarast möjligt överföras till områden med gynnsammare klimat.

Krigsfångar skola av den kvarhållande makten fördelas på läger eller avdelningar av läger med hänsyn till nationalitet, språk och sedvänjor; fångarna må dock icke, med mindre de samtycka därtill, skiljas från krigsfångar, som tillhörde samma stridskrafter vid tiden för tillfångatagandet.

Artikel 23

Krigsfånge må i intet fall sändas till eller kvarhållas i område, där han skulle utsättas för eld från stridsområdet, ej heller användas för att genom sin närvaro skydda vissa platser eller områden från stridshandlingar.

Krigsfångar skola i samma utsträckning som den lokala civila befolkningen förfoga över skyddsrum mot bombardemang från luften eller andra krigets faror; med undantag för de fångar, som deltaga i skyddet av deras förläggningar mot sådana faror, äga de, sedan alarm givits, så snabbt som möjligt begiva sig till skyddsrummen. Varje annan skyddsåtgärd, som må vidtagas till förmån för befolkningen, skall likaledes gälla för krigsfångarna.

Kvarhållande makter skola genom skyddsmakts förmedling ömsesidigt delgiva varandra alla gagneliga uppgifter angående krigsfängelägers geografiska läge.

Då militära hänsyn det medgiva, skola krigsfängeläger utmärkas med bokstäverna PG eller PW, anbragta på sådant sätt, att de tydligt kunna urskiljas från luften; vederbörande makter må dock träffa överenskommelse rörande andra medel för utmärkande av lägren. Endast krigsfängeläger må utmärkas på detta sätt.

Artikel 24

Permanent genomgångs- eller uppdelningsläger skola vara inredda på samma sätt som föreskrivas i denna del, och krigsfångarna skola där åtnjuta samma behandling som i andra läger.

Kapitel II Krigsfångars inkvartering, kost och beklädnad

Artikel 25

Inkvarteringsförhållandena skola vara minst lika fördelaktiga för krigsfångarna som för den kvarhållande maktens inom samma trakt förlagda trupper. Hänsyn skall tagas till fångarnas seder och bruk och inkvarteringen må icke i något fall vara skadlig för deras hälsa.

Föregående bestämmelser skola särskilt gälla för krigsfångarnas sovsalar såväl beträffande totala golvytan och minsta luftkubikinnehållet som beträffande inredning, bäddar och filter.

Lokaler, som anvisats för krigsfångars individuella eller gemensamma bruk, skola vara fullständigt skyddade för fukt samt vara tillräckligt uppvärmda och upplysta, särskilt från skymningen till ljusets släckning. Alla försiktighetsmått skola vidtagas mot eldfara.

I alla läger, där kvinnliga krigsfångar äro förlagda tillsammans med manliga, skola de förra tilldelas särskilda sovsalar.

Artikel 26

Den dagliga grundransonen skall med hänsyn till mängd, beskaffenhet och omväxling vara tillräcklig för att bibehålla fångarna vid god hälsa samt förhindra vikt förlust och undernäring. Hänsyn skall likaledes tagas till den matordning, vid vilken fångarna äro vana.

Den kvarhållande makten skall förse de krigsfångar, som arbeta, med för fullgörandet av arbetet erforderliga tilläggsransoner.

Dricksvatten skall i tillräcklig mängd tillhandahållas krigsfångarna. Bruk av tobak skall vara tillåtet.

Krigsfångarna skola i största möjliga utsträckning beredas tillfälle att delta i tillredningen av kosten; för detta ändamål må de användas till köksarbete. De skola dessutom tillhandahållas vad som erfordras för att själva kunna tillreda de tillägg till ransonen, varöver de må förfoga.

Lämpliga lokaler skola ställas till förfogande såsom matsalar och mäss.

Alla kollektiva disciplinstraff avseende födan äro förbjudna.

Artikel 27

Beklädnad, underkläder och skodon skola i tillräcklig mängd tillhandahållas krigsfångarna av den kvarhållande makten, varvid hänsyn skall tagas till klimatet i den trakt, där de befinna sig. Uniformer, som av den kvarhållande makten tagits från fientliga

stridskrafter, skola, därest de lämpa sig för landets klimat, användas för fångarnas beklädnad.

Nyanskaffning och reparation av dessa persedlar skall regelbundet ombesörjas av den kvarhållande makten. Dessutom skola fångar, som sysselsättes med arbete, förses med lämplig arbetsdräkt, närhelst arbetets art det kräver.

Artikel 28

I alla fångläger skola marketenterier inrättas, i vilka krigsfångarna till priser, vilka i intet fall må överstiga de på orten gängse, kunna förskaffa sig livsmedel, vanliga förbrukningsartiklar, tvål och tobak.

Marketenteriernas vinst skall användas till krigsfångarnas förmån, för vilket ändamål en särskild fond skall bildas. Förtroendemannen skall hava rätt att delta i förvaltningen av marketenteriet och fonden.

Vid lägrets upplösning skall överskott på den särskilda fonden överlämnas till en internationell humanitär organisation för att användas till förmån för krigsfångar av samma nationalitet som de, vilka bidragit till fondens uppkomst. I händelse av allmänt hemsändande skola dessa medel tillfalla den makt, i vars våld fångarna befunnit sig, därest icke annat avtalats mellan vederbörande makter.

Kapitel III Hygien och sjukvård

Artikel 29

Den kvarhållande makten skall vara skyldig att vidtaga alla sanitära åtgärder som kunna erfordras för att göra fånglägren tillfredsställande ur renlighets- och sundhetssynpunkt och för att förhindra utbrott av epidemier.

Krigsfångarna skola dag och natt äga tillgång till bekvämlighetsinrättningar, som motsvara hygienens krav och ständigt hållas i snyggt tillstånd. I läger, där kvinnliga krigsfångar vistas, skola dessa hava tillgång till särskilda för dem avsedda inrättningar.

Förutom bad och dusch, varmed fånglägren skola vara försedda, skall vatten och tvål tillhandahållas fångarna i tillräcklig mängd för deras dagliga kroppsliga vård och för tvätt; erforderliga anordningar, möjligheter och tid skola för detta ändamål ställas till deras förfogande.

Artikel 30

I varje läger skall finnas en ändamålsenlig sjukvårdsavdelning, där krigsfångarna skola erhålla den vård, som kan erfordras, ävensom lämplig diet. Vid fall av smittosam sjukdom eller sinnessjukdom skola isoleringsrum avdelas för de sjuka.

Krigsfånge, som lider av svår sjukdom eller vars tillstånd nödvändiggör särskild behandling, kirurgiskt ingrepp eller sjukhusvård, skall intagas å militär eller civil sjukvårdsanstalt, där lämplig behandling kan lämnas, även om han skall hemsändas inom en nära framtid. Särskilda anordningar skola träffas för vård av invalider, särskilt blinda, och för deras utbildning i avvaktan på hemsändande.

Krigsfångar skola företrädesvis vårdas av läkarpersonal från den makt, under vilken de lyda, och såvitt möjligt tillhörande deras egen nationalitet.

Krigsfångar må icke förhindras att inställa sig inför medicinsk myndighet för undersökning. På begäran skall kvarhållande makts myndighet tillställa varje för sjukdom behandlad fånge ett officiellt intyg utvisande sårens eller sjukdomens art, vårdens varaktighet samt arten av denna.

Dubblettexemplar av detta intyg skall tillställas centrala krigsfångebyrån.

Sjukvårdskostnaderna, däri inbegripet kostnaderna för artiklar, som krävas för krigsfångarnas bibehållande vid god hälsa, särskilt tandtekniska eller andra proteser och glasögon, skola bestridas av den kvarhållande makten.

Artikel 31

Läkarundersökning av krigsfångar skall anordnas minst en gång varje månad. Den skall innefatta kontroll och anteckning av varje krigsfånges vikt. Den skall särskilt hava till uppgift att kontrollera det allmänna hälso-, närings- och renlighetstillståndet samt att uppspåra smittosamma sjukdomar, i synnerhet tuberkulos, sumpfeber och könssjukdomar. För detta ändamål skola de mest effektiva metoder, som stå till förfogande, användas, exempelvis skärmbildsfotografering för upptäckande av tuberkulos vid dess första framträdande.

Artikel 32

De krigsfångar, som utan att hava tillhört sina stridskrafterts sjukvårdstjänst äro läkare, tandläkare, sjukvårdare eller sjuk-sköterskor, må av den kvarhållande makten anmodas att i de krigsfångars intresse, som lyda under samma makt som de själva, bland dem utöva sitt yrke. I sådant fall skola de förbliva krigsfångar men behandlas på samma sätt som medlemmar av kvarhållen sjukvårdspersonal med motsvarande ställning. De skola vara frigtagna från varje arbete, som jämlikt artikel 49 kunde åläggas dem.

Kapitel IV Sjukvårds- och prästerlig personal, som kvarhållits för att bistå krigsfångarna*Artikel 33*

De medlemmar av den sjukvårds- och prästerliga personalen, som kvarhållits för att bistå krigsfångar, skola icke själva anses såsom krigsfångar. De skola dock åtnjuta åtminstone alla de förmåner, och det skydd, som stadgas i denna konvention, och dessutom de lättnader, som erfordras för att sätta dem i tillfälle att bringa krigsfångarna medicinsk och andlig vård.

De skola inom ramen för den kvarhållande maktens militära lagar och reglementen och under vederbörande myndigheters ledning fortsätta att i överensstämmelse med sin yrkesheder utöva sjukvård och andlig vård bland krigsfångarna, företrädesvis bland de krigsfångar, som tillhöra samma stridskrafter som de själva. De skola vidare i och för utöandet av sjukvården och den andliga vården åtnjuta följande lättnader:

- a) De skola vara bemyndigade att regelbundet besöka krigsfångar i arbetsavdelningar eller sjukhus utanför lägret. Den kvarhållande makten skall ställa erforderliga transportmedel till deras förfogande.
- b) I varje läger skall den äldste militärläkaren i den högsta tjänstegraden gentemot lägrets militära myndigheter vara ansvarig för allt som rör den kvarhållna sjukvårdspersonalens verksamhet. I detta syfte skola de stridande parterna vid fientligheternas början träffa överenskommelse angående motsvarigheten i tjänstegrad mellan deras sjukvårdspersonal, inbegripet de i artikel 26 i Genève-konventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid strids-

krafterna i fält omförmälda föreningarnas personal. I alla frågor rörande deras verksamhet skola nämnde äldste militärläkare liksom även militärprästerna hava direkt tillträde till vederbörande lägermyndigheter, vilka skola bevilja dem alla lättnader, som kunna vara erforderliga för brevväxling i dessa frågor.

- c) Ehuru den kvarhållna personalen skall vara underkastad den interna disciplinen i det läger, där den befinner sig, må den likväl icke åläggas att utföra något arbete som ligger utanför sjukvården och den andliga vården.

Under fientligheternas fortgång skola de stridande parterna träffa överenskommelse rörande eventuell avlösning av den kvarhållna personalen och fastställa förfarandet för dylik avlösning. Föregående bestämmelser skola icke fritaga den kvarhållande makten från de skyldigheter, som åligga dem med hänsyn till sjukvården och den andliga vården bland krigsfångarna.

Kapitel V Religion, kulturell och fysisk verksamhet

Artikel 34

Krigsfångarna skola äga full frihet att utöva sin religion, däri inbegripet bevisande av gudstjänst, på villkor att de efterkomma av militär myndighet utfärdade disciplinära föreskrifter.

Lämpliga lokaler skola ställas till förfogande för gudstjänst.

Artikel 35

Militärpräster, som falla i fientlig makts händer och som kvarstanna eller kvarhållas för att bistå krigsfångar, skola vara berättigade att bringa dessa sitt bistånd och att obehindrat utöva sitt kall bland sina trosfränder i överensstämmelse med vad deras religion bjuder dem. De skola fördelas mellan olika läger och arbetsavdelningar, där krigsfångar, som tillhöra samma stridskrafter, tala samma språk eller tillhöra samma religion, befinna sig. De skola beredas erforderliga lättnader, särskilt tillgång till i artikel 33 angivna transportmedel, för besök hos krigsfångar utanför lägret. De skola hava frihet att med förbehåll för granskning skriftväxla i religiösa ärenden och inom ramen för sin andliga verksamhet med de kyrkliga myndigheterna i det land, där de kvarhållits, och med internationella religiösa organisationer. De brev och brevkort, som

de i detta syfte avsända, skola icke inräknas i det antal, som avses i artikel 71.

Artikel 36

De krigsfångar, som äro präster men icke varit militärpräster i sina egna stridskrafter, skola bemyndigas att, oavsett vilket religions-samfund de tillhöra, obehindrat utöva sitt kall bland sina trosfränder. De skola för detta ändamål behandlas på samma sätt som de kvarhållna militärprästerna. De må icke åläggas annat arbete.

Artikel 37

Då krigsfångar icke hava tillgång till kvarhållen fältpräst eller fånge, som är präst inom det religionssamfund, som de tillhöra, skall präst, som tillhör antingen samma eller liknande samfund, eller, när sådan saknas, en lämplig lekman, därest detta är förenligt med deras religions föreskrifter, på begäran av vederbörande fångar utses att förrätta denna tjänst. Detta förordnande, som skall godkännas av den kvarhållande makten, skall ske i samförstånd med ifrågavarande fångars samfund och, när så erfordras, efter samtycke av lokal religiös myndighet av samma trosbekännelse. Sålunda utsedd person skall ställa sig alla av den kvarhållande makten för disciplinens och den militära säkerhetens upprätthållande utfärdade förordningar till efterriktelse.

Artikel 38

Med beaktande av varje krigsfånges individuella intressen skall den kvarhållande makten stödja kulturell, bildnings-, förströelse- och idrottslig verksamhet bland krigsfångarna; den skall vidtaga erforderliga åtgärder för möjliggörande av sådan verksamhet genom att ställa lämpliga lokaler och erforderlig utrustning till förfogande.

Tillfälle till kroppsövningar, inbegripet idrott och lekar, samt till uppehåll i friska luften, skall beredas krigsfångarna. Tillräckliga öppna områden skola för detta ändamål avdelas i alla läger.

Kapitel VI Disciplin

Artikel 39

Varje krigsfängeläger skall direkt lyda under en ansvarig officer, som tillhör den kvarhållande maktens reguljära stridskrafter. Denna officer skall hava tillgång till texten till denna konvention, tillse att dess bestämmelser äro kända för honom underställd personal och under sin regerings ledning vara ansvarig för dess tillämpning.

Krigsfångar med undantag för officerare skola hälsa på den kvarhållande maktens officerare samt visa dem de yttre tecken på respekt, som äro fastställda i reglementena för fångarnas egna stridskrafter.

Tillfångatagna officerare skola endast vara skyldiga att hälsa på dem av denna maktens officerare, som äro av högre tjänstegrad; de skola dock hälsa på lägre befälhavare, oavsett dennes grad.

Artikel 40

Krigsfångarna skola äga rätt att bära grad- och nationalitetsbeteckningar samt dekorationer.

Artikel 41

I varje läger skall texten till denna konvention, dess bilagor och alla de särskilda överenskommelser, som avses i artikel 6, finnas anslagna på krigsfångarnas språk och på plats, där alla fångar kunna hava tillgång till dem. Exemplar skola på begäran tillhandahållas fångar, som icke äro i tillfälle att taga kännedom om den anslagna texten.

Föreskrifter, befallningar, meddelanden och tillkännagivanden av varje slag berörande krigsfångarnas uppträdande skola delgivas dem på ett språk som de förstå; de skola anslås på ovan angivet sätt och avskrifter skola tillställas förtroendemannen. Alla befallningar, som riktas individuellt till krigsfångarna skola likaledes givas på språk, som de förstå.

Artikel 42

Användande av vapen mot krigsfångar, särskilt mot dem, som fly eller försöka fly, skall endast tillgripas som en yttersta åtgärd, som alltid skall föregås av efter förhållandena lämpad varning.

Kapitel VII Krigsfångars tjänstegrad

Artikel 43

Parterna i konflikten skola vara skyldiga att vid fientligheternas början delgiva varandra titlar och gradbeteckningar för alla de personer, som angivas i artikel 4 i denna konvention, för att tillförsäkra krigsfångar av likställd tjänstegrad likhet i behandling; därest titlar eller tjänstegrader införas senare, skola de göras till föremål för motsvarande delgivning.

Den kvarhållande makten skall erkänna befordringar, som komma fångar till del och som vederbörligen meddelas den av den makt, under vilken fångarna lyda.

Artikel 44

Krigsfångar av officers och likställd grad skola behandlas med den hänsyn, som tillkommer deras grad och deras ålder.

Såsom betjäning i officerslägren skall ett tillräckligt antal tillfångatagna soldater, tillhörande samma krigsmakt som officerarna och såvitt möjligt talande samma språk som dessa, kommenderas, varvid hänsyn skall tagas till officerarnas och de med dem likställas tjänstegrad; annat arbete må icke åläggas dem.

Det skall på allt sätt underlättas för officerarna att själva omhändervha kosthållet.

Artikel 45

Krigsfångar, som ej äro officerare eller likställda, skola behandlas med den hänsyn, som tillkommer deras grad och deras ålder.

Det skall på allt sätt underlättas för krigsfångarna att själva omhändervha kosthållet.

Kapitel VIII Förflyttning av krigsfångar efter deras ankomst till ett läger

Artikel 46

Vid beslut om förflyttning av krigsfångar skall den kvarhållande makten taga hänsyn till fångarnas egna intressen och särskilt tillse, att svårigheterna för deras hemsändande icke ökas.

Förflyttning av krigsfångar skall verkställas på humant sätt och icke under sämre förhållanden än dem varunder den kvarhållande

maktens trupper förflyttas. Hänsyn skall städse tagas till de klimatförhållanden, vid vilka krigsfångarna äro vana, och förflyttningen må icke ske under förhållanden, som kunna vara till men för fångarnas hälsa.

Under förflyttningen skall den kvarhållande makten förse dem med dricksvatten och föda i tillräcklig mängd för att vidmakthålla dem vid god hälsa samt tillhandahålla dem erforderliga kläder, inkvartering och sjukvård. Nämnad makt skall, särskilt vid förflyttning över vatten eller genom luften, vidtaga sådana åtgärder, att förflyttningen kan ske under ur säkerhetssynpunkt betryggande former, och före avresan upprätta en fullständig förteckning över de förflyttade fångarna.

Artikel 47

Sjuka och sårade krigsfångar må icke förflyttas, därest deras tillfrisknande genom förflyttningen kunde äventyras, såvida icke deras säkerhet bestämt kräver det.

Därest fronten närmar sig lägret, må krigsfångarna icke förflyttas därifrån, såvida icke förflyttningen kan verkställas under ur säkerhetssynpunkt tillfredsställande förhållanden eller de skulle löpa större risk genom att kvarstanna än genom att förflyttas.

Artikel 48

I händelse av förflyttning skola krigsfångarna på förhand officiellt underrättas om avresan och om sin nya postadress; denna underrättelse skall lämnas dem i så god tid, att de hinna verkställa packning och varsko sina anhöriga.

De skola vara berättigade att medtaga sina personliga tillhörigheter samt mottagna brev- och paketförsändelser; därest omständigheterna vid förflyttningen det kräva, må vikten av packningen begränsas till vad fånge skäligen kan bära; vikten må icke under några förhållanden överstiga tjugufem kilogram.

Brev och paket, som adresserats till det tidigare lägret, skola utan dröjsmål tillställas dem. Lägrets befälhavare skall i samråd med förtroendemannen vidtaga åtgärder för eftersändning av krigsfångarnas gemensamma ägodelar och den packning, som fångarna på grund av enligt andra stycket i föregående artikel fastställd begränsning icke kunnat medtaga.

Kostnaderna för förflyttningen skola bestridas av den kvarhållande makten.

DEL III Krigsfångars sysselsättande med arbete*Artikel 49*

Den kvarhållande makten äger använda arbetsföra fångar, allt efter ålder, kön, tjänstegrad och fysisk lämplighet, till arbete, särskilt i syfte att bibehålla dem vid god fysisk och psykisk hälsa.

Krigsfångar av underofficers grad må endast användas till övervakningsarbete. De, som icke uttagas för sådant arbete, äga anhålla om annat för dem passande arbete, vilket i så fall såvitt möjligt skall beredas dem.

Därest officerare eller likställda anhålla om ett för dem passande arbete, skall dylikt såvitt möjligt beredas dem. Arbete må icke under några omständigheter åläggas dem.

Artikel 50

Förutom arbete, som står i samband med lägre förvaltning, inredning och underhåll, må endast arbete, som faller inom någon av följande kategorier, åläggas krigsfångar:

- a) jordbruk;
- b) industrier för framställning eller frambringande av råvaror; tillverkningsindustrier med undantag för metallurgiska, mekaniska och kemiska industrier; allmänna arbeten och byggnadsarbeten, som icke hava militär karaktär eller avse militärt ändamål;
- c) transport- och lagerarbete, som icke har militär karaktär eller avser militärt ändamål;
- d) affärsverksamhet, konst eller hantverk;
- e) husligt arbete;
- f) statliga och kommunala företag, som icke hava militär karaktär eller avse militära ändamål.

I händelse av överträdelse av bestämmelserna i föregående stycke skola krigsfångarna vara berättigade att enligt artikel 78 utöva sin rätt till klagomål.

Artikel 51

Krigsfångar skola åtnjuta drägliga arbetsförhållanden, särskilt beträffande bostad, föda, beklädnad och utrustning; arbetsförhållandena skola icke vara sämre än de, som beredas den

kvarhållande maktens medborgare med liknande sysselsättning; hänsyn skall vidare tagas till klimatförhållandena.

Kvarhållande makt, som använder fångar till arbete, skall tillse, att i de trakter, där fångarna arbeta, landets lagstiftning angående arbetarskydd och särskilt föreskrifterna om säkerhet i arbetet tillämpas.

Krigsfångarna skola utbildas för det arbete, de skola utföra, och utrustas med för detta arbete lämpliga skyddsmedel, vilka skola vara desamma för dem som för den kvarhållande maktens medborgare. För så vitt icke annat framgår av bestämmelserna i artikel 52, skola fångarna vara underkastade de normala risker, för vilka civil arbetskraft utsättes.

Varje försämring av arbetsvillkoren genom disciplinära åtgärder är förbjuden.

Artikel 52

Krigsfånge må icke användas till hälsovådliga eller farliga arbeten, med mindre han frivilligt åtager sig sådana.

Krigsfånge må icke uttagas till arbete, som kunde anses förnedrande för medlem av den kvarhållande maktens stridskrafter.

Avlägsnande av minor eller liknande apparater skall anses såsom farligt arbete.

Artikel 53

Krigsfångarnas dagliga arbetstid, däri inbegripet tid för förflyttning till och från arbetsplatsen, må ej vara oskäligt lång och i intet fall överstiga den, som gäller för traktens civila arbetare med samma sysselsättning, vilka äro den kvarhållande maktens medborgare.

Krigsfångarna skola vid mitten av dagens arbete beredas minst en timmes vila; vilotiden skall vara av samma längd som den, som stadgas för arbetare, tillhörande den kvarhållande makten, om denna är längre. Vidare skola fångarna äga åtnjuta en sammanhängande vilotid av tjugofyra timmar varje vecka, företrädesvis om söndagen eller annan dag, som i deras hemland är vilodag. Dessutom skall varje fånge, vilken utfört arbete under ett år, äga åtnjuta en sammanhängande vilotid av åtta dagar, under vilken arbetslön skall utbetalas till honom.

Därest sådana arbetsmetoder som ackordsarbete användas, må arbetstiden icke därigenom oskäligt utsträckas.

Artikel 54

Krigsfångarnas arbetslön skall fastställas i enlighet med vad som stadgas i artikel 62 i denna konvention.

Krigsfångar, som drabbas av olycksfall i arbete eller som under eller på grund av arbetet ådraga sig sjukdom, skola erhålla erforderlig vård. Vidare skall den kvarhållande makten tillställa dem läkarintyg, med stöd varav de må kunna framställa krav på ersättning hos den makt, under vilken de lyda; avskrift av intyget skall tillställas den i artikel 122 omnämnda centrala krigsfångebyrån.

Artikel 55

Krigsfångarnas arbetsförmåga skall periodiskt och minst en gång i månaden kontrolleras genom läkarundersökning. Vid sådan undersökning skall arten av det arbete, vartill fångarna uttagits, särskilt beaktas.

Därest krigsfånge anser sig oförmögen till arbete, skall han vara berättigad att inställa sig inför lägre medicinska myndigheter; läkare må förorda, att fångar, som enligt hans åsikt äro oförmögna till arbete skola befrias därifrån.

Artikel 56

I fråga om arbetsavdelningars organisation och förvaltning skall i tillämpliga delar gälla vad som stadgats om krigsfångeläger.

Arbetsavdelning skall stå under kontroll av krigsfångeläger och administrativt lyda därunder. Lägre militära myndigheter och kommandant skola, under sin regerings ledning, ansvara för att bestämmelserna i denna konvention iakttagas inom arbetsavdelningen.

Lägre kommandant skall föra en fortlöpande förteckning över arbetsavdelningar, som lyda under hans läger, och giva delegerade för skyddsmakt, Röda Korsets internationella kommitté eller annat organ, som bistår krigsfångar, del av densamma vid deras besök i lägre.

Artikel 57

Behandlingen av krigsfångar, som arbeta för enskildas räkning, skall, även om dessa på eget ansvar ombesörja bevakning och skydd av fångarna, minst svara mot den, som stadgats i denna konvention; den kvarhållande makten, de militära myndigheterna och kommandanten för det läger, till vilket fångarna höra, skola i full

utsträckning svara för underhåll, vård, behandling och avlöning av dessa krigsfångar.

Dessa krigsfångar skola vara berättigade att stå i förbindelse med förtroendemännen i de läger, under vilka de lyda.

DEL IV Krigsfångars penningtillgångar

Artikel 58

Vid fientligheternas början och i avvaktan på att överenskommelse i frågan träffas med skyddsmakt, må den kvarhållande makten fastställa det högsta belopp i kontanta penningar eller motsvarande form, som fångarna skola vara berättigade att behålla hos sig. Överskjutande belopp, som är i deras rättmätiga besittning och som frånges dem eller innehålles för deras räkning, liksom ock varje av dem verkställd penningdeposition, skall gottskrivas dem och må ej utan deras medgivande förvandlas till annat myntslag.

Då krigsfångarna ha tillåtelse att mot kontant betalning utanför lägret verkställa inköp eller mottaga tjänster, skall betalning verkställas antingen av fångarna själva eller av lägrets förvaltning, som i så fall skall debitera vederbörande fångars konton de utlagda beloppen. Den kvarhållande makten skall utfärda närmare bestämmelser härom.

Artikel 59

Penningbelopp, som av den kvarhållande makten frånges krigsfångarna vid tillfångatagandet i enlighet med bestämmelserna i artikel 18 och som äro i den maktens mynt skola gottskrivas deras konton i enlighet med bestämmelserna i artikel 64 av denna del.

Likaledes skall den kvarhållande makten gottskriva fånges konto penningbelopp, som uppkommit genom förvandling till nämnda makts mynt av medel i annat myntslag, som frånges fången vid nämnda tidpunkt.

Artikel 60

Den kvarhållande makten skall till fångarna utbetala ett månatligt förskott på lön, vars belopp skall bestämmas genom förvandling till nämnda makts mynt av följande belopp:

kategori I: krigsfångar med lägre än sergeants tjänstegrad:
8 schweizerfrancs;

kategori II: sergeanter och andra underofficerare eller likställda fångar:

12 schweizerfrancs;

kategori III: officerare till och med kaptens tjänstegrad eller likställda fångar: 50 schweizerfrancs;

kategori IV: majorer, överstelöjtnanter och överstar eller likställda fångar: 60 schweizerfrancs;

kategori V: generalpersoner eller likställda fångar: 75 schweizerfrancs.

Vederbörande stridande parter må emellertid genom särskild överenskommelse fastställa andra belopp för de löneförskott, som skola utbetalas till krigsfångar tillhörande ovan uppräknade kategorier.

Skulle de belopp, som angivits i första stycket ovan visa sig för höga i jämförelse med den lön, som betalas till medlemmar av den kvarhållande maktens stridskrafter eller skulle av annan anledning utbetalandet av dessa belopp förorsaka nämnda makt allvarliga svårigheter, må denna i avvaktan på att särskild överenskommelse angående ändring av beloppet träffas med den makt under vilken fångarna lyda:

- a) fortsätta att gottskriva krigsfångarnas konton de belopp, som angivits i första stycket;
- b) tillfälligtvis till skälig storlek begränsa de belopp ur förskotts-lönen, som ställas till krigsfångarnas förfogande för eget bruk; för fångar tillhörande kategori I må dessa belopp dock icke vara lägre än de, som den kvarhållande makten utbetalar till medlemmarna av sina egna stridskrafter.

Skälen till sådan begränsning skola utan dröjsmål delgivas skydds-makten.

Artikel 61

Den kvarhållande makten skall från makt, under vilken fångarna lyda, mottaga penningförsändelser, som den senare makten tillställer fångarna såsom lönetillägg, under förutsättning dels att beloppen äro lika för varje fånge tillhörande samma kategori, dels att de utbetalas till varje fånge av denna kategori, som lyder under den utbetalande makten, dels ock att beloppen, så snart sig göra låter, i enlighet med bestämmelserna i artikel 64 skola gottskrivas fångarnas individuella konton. Dessa lönetillägg skola icke fritaga

den makt, i vars våld fångarna befinna sig, från dess skyldigheter enligt denna konvention.

Artikel 62

Krigsfångarna skola direkt av de kvarhållande myndigheterna erhålla skälig arbetslön efter taxa, som skall fastställas av dessa myndigheter, dock att lönen icke må understiga en fjärdedels schweizerfranc per hel arbetsdag. Den kvarhållande makten skall underrätta dessa samt genom förmedling av skyddsmakt den makt, under vilken de lyda, om den tariff för daglig arbetslön, som fastställts.

De kvarhållande myndigheterna skola likaledes utbetala arbetslön till fångar, som stadigvarande användas till att fylla befattningar eller utföra yrkesarbete i samband med förvaltningen, inredningen eller underhållet av läger, liksom till fångar, vilka uttagits för att där till förmån för sina kamrater utföra sjukvård eller andlig vård.

Arbetslön till förtroendemannen, hans biträden och eventuellt hans rådgivare skall uttagas ur den fond, som tillföres medel ur marketenteriets vinst; tariffen skall fastställas av förtroendemannen och godkännas av lägre befälhavare. Om sådan fond icke existerar, skola de kvarhållande myndigheterna till ifrågavarande fångar utbetala skälig arbetslön.

Artikel 63

Krigsfångarna skola vara berättigade att mottaga penningförsändelser, som äro adresserade till dem antingen var för sig eller gemensamt.

Inom de gränser, som fastställts av den kvarhållande makten, skola de äga att genom betalningar, som skola verkställas av nämnda makt, förfoga över tillgodohavanden på sitt i följande artikel omförmälda konto. Med förbehåll för finansiella eller monetära begränsningar, som ifrågavarande makt finner oundgängliga, skola krigsfångar vara berättigade att verkställa betalningar till utlandet. I sådana fall skall den kvarhållande makten i första rummet underlätta betalningar, som fångarna adressera till av dem beroende personer.

Under alla omständigheter skola krigsfångar med samtycke av den makt, under vilken de lyda, äga verkställa betalningar i sitt hemland enligt följande förfarande: den kvarhållande makten skall

genom förmedling av skyddsmakt tillställa nyssnämnda makt ett meddelande med erforderliga uppgifter angående avsändare och betalningsmottagare liksom storleken av det belopp, som skall utbetalas, uttryckt i avsändningslandets mynt; detta meddelande skall undertecknas av fången och lägre befälhavare. Den kvarhållande makten skall påföra dennes konto beloppet; sådana belopp skola gottskrivas den makt, under vilken fångarna lyda.

Vid tillämpningen av föregående bestämmelser må vid denna konvention såsom bilaga V fogat typreglemente tjäna till ledning för den kvarhållande makten.

Artikel 64

Den kvarhållande makten skall för varje fånge föra ett konto, som åtminstone skall utvisa:

1) belopp, som krigsfånge har tillgodo eller som han mottagit såsom förskott på lön, arbetslön eller från annan källa; medel, som frantagits fången i den kvarhållande maktens mynt; medel, som frantagits fången och på hans begäran förvandlats till nämnda maktens mynt;

2) belopp, som kontant eller på motsvarande sätt utbetalats till fången; betalningar, som på hans begäran verkställts för hans räkning; belopp, som överförts jämlikt bestämmelserna i tredje stycket i föregående artikel.

Artikel 65

Varje post, som införts i krigsfånges konto, skall kontrasigneras eller paraferas av honom eller på hans vägnar av förtroendemannen. Krigsfångarna skola städse beredas skäligt tillfälle att granska sina konton och erhålla avskrift därav; konto må likaledes granskas av representant för skyddsmakt vid besök i lägre.

Vid förflyttning av krigsfångar från ett läger till ett annat skola deras personliga konton åtfölja dem. Vid förflyttning från en kvarhållande makt till annan sådan makt, skola dem tillhöriga medel, som icke föreligga i den kvarhållande maktens mynt åtfölja dem; beträffande övriga medel, som kvarstå dem tillgodo på deras konton, skola de erhålla intyg.

Vederbörande stridande parter äga träffa överenskommelse om att genom förmedling av skyddsmakt med bestämda mellanrum delgiva varandra ställningen på krigsfångarnas konton.

Artikel 66

Då fångenskapen upphör genom frigivning eller hemsändande, skall den kvarhållande makten tillstå krigsfången ett av behörig officer undertecknat intyg, utvisande hans tillgodohavande vid fångenskapens upphörande. Vidare skall den kvarhållande makten genom förmedling av skyddsmakt tillstå makt, under vilken de lyda, förteckningar med uppgift på de fångar, vilkas fångenskap upphört genom hemsändande, frigivning, flykt, dödsfall eller på annat sätt, varvid tillgodohavandena på deras konton särskilt skola angivas. Varje uppslag i sådan förteckning skall vara bestyrkt av behörig representant för den kvarhållande makten.

Vederbörande makter må genom särskilt avtal överenskomma om ändring helt eller delvis av föregående bestämmelser.

Makt, under vilken krigsfånge lyder, skall svara för att tillgodohavande som han har hos den kvarhållande makten vid fångenskapens upphörande, utbetalas till honom.

Artikel 67

Utanordning av förskott på lön, som enligt bestämmelserna i artikel 60 skett till krigsfångar, skall anses ha gjorts för den makts räkning, under vilken de lyda; dessa förskott på lön liksom alla betalningar, vilka verkställas av nämnda makt jämligt bestämmelserna i artikel 63, tredje stycket, och artikel 68, skola göras till föremål för uppgörelser mellan vederbörande makter vid fientligheternas slut.

Artikel 68

Varje av krigsfånge gjord ansökan om ersättning på grund av skada, som genom olycksfall eller annorledes uppkommit på grund av arbete, skall genom förmedling av skyddsmakt delgivas den makt, under vilken fången lyder. I överensstämmelse med bestämmelserna i artikel 54 skall den kvarhållande makten i varje fall tillstå honom ett intyg utvisande arten av skadan, omständigheterna, under vilka den uppkommit, och uppgifter angående den sjuk- eller sjukhusvård, som lämnats honom. Detta intyg skall undertecknas av den kvarhållande makten tillhörig ansvarig officer och uppgifterna av medicinsk natur skola vara bestyrkta av tjänsteläkare.

Den kvarhållande makten skall likaledes delgiva makt, under vilken dessa lyda, varje ansökan om ersättning, som gjorts av fånge beträffande personliga ägodelar, penningmedel och värdeföremål,

som jämlikt bestämmelserna i artikel 18 frångits honom och icke återställts vid hemsändandet; på samma sätt skall förfaras med varje ansökan om ersättning för förlust, som krigsfånge tillskriver den kvarhållande makten eller någon av dess tjänstemän. Den kvarhållande makten skall emellertid på egen bekostnad ersätta sådana personliga tillhörigheter, som fånge må ha behov av under fångenskapen. Under alla förhållanden skall den kvarhållande makten tillstålla denne en av ansvarig officer undertecknad förklaring med angivande av skälen till att dessa tillhörigheter, penningmedel eller värdeföremål icke återställts till honom. Ett dubblettexemplar av denna förklaring skall genom förmedling av den centrala krigsfångebyrå, som omförmäles i artikel 123, sändas till den makt, under vilken fången lyder.

DEL V *Krigsfångarnas förbindelser med yttvärlden*

Artikel 69

Så snart krigsfångar fallit i en makts våld, skall denna meddela dem och genom förmedling av skyddsmakt den makt, under vilken de lyda, de åtgärder, som komma att vidtagas för att bringa bestämmelserna i denna del av konventionen i verkställighet; på samma sätt skall varje ändring i fråga om dessa åtgärder bringas till deras kännedom.

Artikel 70

Envar krigsfånge skall, så snart han blivit tillfångatagen eller senast en vecka efter ankomsten till ett läger, även om detta blott är ett genomgångsläger, eller efter inträffat sjukdomsfall eller efter förflyttning till sjukhus eller till annat läger, sättas i tillfälle att dels till sin familj, dels till den centrala krigsfångebyrå som omförmäles i artikel 123, avsända ett såvitt möjligt i överensstämmelse med vid denna konvention fogat formulär avfattat kort med underrättelse om tillfångatagandet, adress och hälsotillstånd. Ifrågavarande kort skola befordras med största möjliga skyndsamhet och få icke på något sätt försenas.

Artikel 71

Krigsfångar skola vara berättigade att avsända och mottaga brev och brevkort. Därest den kvarhållande makten anser det nödvändigt att begränsa brevväxlingen, skall den dock tillåta att minst två brev och fyra brevkort, såvitt möjligt avfattade i enlighet med vid denna konvention fogade formulär, avsändas per månad (förutom de brevkort, som omförmälas i artikel 70). Ytterligare begränsning må införas endast om skyddsmakt har anledning förmoda, att detta skulle ligga i fångarnas eget intresse med hänsyn till de svårigheter, som den kvarhållande makten må hava att anskaffa tillräckligt antal översättare, som äro i stånd att verkställa erforderlig granskning. Om begränsning av antalet till fångarna ställda brev och brevkort befinnes böra ske, må beslut därom endast fattas av den makt, under vilken de lyda, eventuellt på begäran av den kvarhållande makten. Dessa brev och brevkort skola befordras med de snabbaste kommunikationsmedel, som stå till den kvarhållande maktens förfogande. De må icke av disciplinära skäl utsättas för försening eller kvarhållas.

Krigsfångar, som sedan längre tid äro i avsaknad av under rättelser från sina anhöriga eller som sakna möjlighet att mottaga eller avsända sådana på sedvanlig väg, liksom de, vilka befinna sig på stort avstånd från de sina, skola äga rätt att avsända telegram; telegramavgifterna skola påföras deras konton hos den kvarhållande makten eller betalas ur medel, över vilka de förfoga. I brådskande fall skola fångarna likaledes åtnjuta denna möjlighet.

Som regel skall fångarnas brevväxling försiggå på deras modersmål. De stridande parterna må dock medgiva brevväxling på andra språk.

De säckar, som innehålla fångarnas post, skola vara omsorgsfullt förseglade, utmärkta på ett sådant sätt, att deras innehåll tydligt framgår, och adresserade till postanstalten på mottagningsorten.

Artikel 72

Krigsfångarna skola äga rätt att var för sig eller gemensamt mottaga till dem med post eller annat befordringssätt adresserade paket, framför allt sådana som innehålla livsmedel, kläder, läkemedel och artiklar, som äro avsedda att tillgodose deras behov i fråga om religion, studier och förströelse, däri inbegripet böcker, andaktsföremål, vetenskapligt materiel, examensformulär, musikinstrument, sportredskap och materiel som är ägnad att bereda fångarna

möjlighet att fullfölja sina studier eller utöva konstnärlig verksamhet.

Sådana försändelser fritaga på intet sätt den kvarhållande makten från de skyldigheter, som jämlikt bestämmelserna i denna konvention åvila densamma.

De enda begränsningar, som må fastställas beträffande sådana försändelser, äro sådana som i krigsfångarnas eget intresse föreslås av skyddsmakt eller – dock endast beträffande deras egna försändelser – av Röda Korsets internationella kommitté eller annan organisation för hjälp åt krigsfångar på grund av exceptionell belastning av transport- och kommunikationsmedel.

Villkoren för avsändande av enskilda eller gemensamma försändelser skola, om så kräves, bestämmas genom särskilda avtal mellan vederbörande makter, som icke i något fall må försena utdelning av till krigsfångarna ställda understödsförsändelser. Livsmedels- och beklädnadsförsändelser må icke innehålla böcker; gåvor av läkemedel skola i allmänhet sändas i gemensamma paket.

Artikel 73

Därest särskilda överenskommelser angående mottagande och fördelning av gemensamma understödsförsändelser icke träffats mellan vederbörande makter, skall vid denna konvention fogat reglemente angående gemensamma understödsförsändelser tillämpas.

Genom ovan omförmälda särskilda överenskommelser må rätten för förtroendeman att omhändertaga till krigsfångarna adresserade gemensamma understödsförsändelser, verkställa fördelning därav eller förfoga däröver i fångarnas intresse icke på något sätt inskränkas.

Genom sådan överenskommelse må ej heller de representanter för skyddsmakt, Röda Korsets internationella kommitté eller annan organisation för bistånd åt krigsfångar, som erhållit i uppdrag att förmedla gemensamma försändelser, tillkommande rätten att kontrollera fördelningen därav mellan mottagarna inskränkas.

Artikel 74

För krigsfångar avsedda understödsförsändelser skola vara fria från tull, införselavgifter och andra avgifter.

Korrespondens, understödsförsändelser och tillåtna penningförsändelser, som äro adresserade till krigsfångar eller avsändas av dem med post, skola, vare sig befordringen äger rum direkt eller genom

förmedling av de i artikel 122 omförmälda upplysningsbyråerna och den i artikel 123 angivna centrala krigsfångebyrån, vara befriade från postavgifter, såväl i avsändnings- och mottagningsländerna som i de länder, genom vilka försändelserna transiteras.

Kostnaderna för transport av understödsförsändelser, som äro avsedda för krigsfångar och som på grund av vikt eller av annat skäl icke kunna tillställas dem genom posten, skola bestridas av den kvarhållande makten inom alla områden under dess kontroll. Övriga makter, som biträtt denna konvention, skola svara för transportkostnaderna inom deras respektive territorier.

Därest annat icke särskilt överenskommits mellan vederbörande makter, skola de kostnader, vilka oaktat ovan angiven avgiftsfrihet uppkomma för transport av ifrågavarande försändelser, åvila avsändaren.

De höga fördragsslutande parterna skola i möjligaste mån nedsätta telegramavgifterna för telegram, som avsändas av krigsfångar eller äro adresserade till dem.

Artikel 75

Därest vederbörande makter på grund av krigshändelserna skulle vara förhindrade att uppfylla sina åligganden beträffande transport av försändelser, som omförmälas i artiklarna 70, 71, 72 och 77, skola vederbörande skyddsmakter, Röda Korsets internationella kommitté eller annan av de stridande parterna godkänd organisation kunna åtaga sig transporten av försändelserna med lämpliga kommunikationsmedel (järnvägsvagnar, lastbilar, fartyg eller luftfartyg osv). För detta ändamål skola de höga fördragsslutande parterna söka tillhandahålla sådana transportmedel och medgiva trafik därmed, särskilt genom beviljande av erforderlig lejd.

Dessa transportmedel må likaledes användas för befordran av:

- a) brev och brevkort, förteckningar och rapporter, som växlas mellan den i artikel 123 omförmälda centrala upplysningsbyrån och de i artikel 122 omförmälda nationella byråerna;
- b) brev och brevkort samt rapporter angående krigsfångar, som skyddsmakterna, Röda Korsets internationella kommitté eller annan organisation för bistånd åt fångar utväxla antingen med sina egna delegerade eller med de stridande parterna.

Dessa bestämmelser skola på intet sätt inskränka envar stridande parts rätt att, om den det föredrager, föranstalta om andra

transportvägar och utfärda lejdbrev på villkor, varom överenskommelse må träffas.

Därest annat icke särskilt överenskommits, skola kostnaderna för användandet av dessa transportmedel proportionellt bäras av de stridande parter, vilkas medborgare draga fördel därav.

Artikel 76

Granskning av brev, brevkort och telegram, som äro adresserade till eller avsändas av krigsfångar, skall försiggå på kortast möjliga tid. Den må icke verkställas av annan än avsändnings- och mottagningsstat och endast en gång av vardera.

Kontroll av till krigsfångar ställda paket må icke utföras under sådana förhållanden, att däri förekommande livsmedel taga skada, och skall, med mindre paketet innehåller skrift eller trycksak, ske i närvaro av adressaten eller någon av honom bemyndigad kamrat. Utdelning till fångar av enskilda eller gemensamma försändelser må icke fördröjas under förevändning av granskningssvårigheter.

Förbud mot brevväxling, som de stridande parterna av militära eller politiska skäl utfärda, må endast vara av tillfällig art samt skall ha så kort varaktighet som möjligt.

Artikel 77

De kvarhållande makterna skola på allt sätt underlätta vidarebefordran genom förmedling av skyddsmakt eller den i artikel 123 omnämnda centrala krigsfångebyrån av för krigsfångarna avsedda eller av dem undertecknade handlingar av skilda slag, i synnerhet fullmakter och testamenten.

Under alla förhållanden skola de kvarhållande makterna underlätta upprättandet av sådana handlingar. De skola särskilt medgiva fångarna att rådfråga jurist och skola vidtaga åtgärder för att möjliggöra bestyrkande av fångarnas namnunderskrifter.

DEL VI Krigsfångars förhållande till myndigheterna**Kapitel I Klagomål av krigsfångar med anledning av förhållandena under fångenskapen***Artikel 78*

Krigsfångarna skola äga rätt att till de militära myndigheter, under vilkas uppsikt de stå, framföra sina önskemål beträffande förhållanden i samband med fångenskapen.

De skola likaledes hava obegränsad rätt att antingen genom förmedling av förtroendemannen eller, om de så finna erforderligt, direkt hänvända sig till skyddsmaktens representanter och för dessa angiva de anledningar till klagomål, de må hava beträffande förhållandena under fångenskapen.

Dessa framställningar och klagomål må icke begränsas till antalet och ej heller inräknas i den i artikel 71 omnämnda kvoten för brevväxling. De skola skyndsamt vidarebefordras. Även om de befinnas ogrundade, må de i intet fall giva anledning till bestraffning.

Förtroendemännen äga periodiskt tillställa representanterna för skyddsmakterna rapporter över förhållandena i lägren och krigsfångarnas behov.

Kapitel II Ombud för krigsfångar*Artikel 79*

På varje plats, där krigsfångar befinna sig, med undantag för platser, där officerare befinna sig, skola fångarna fritt och med hemlig omröstning var sjätte månad ävensom vid vakans välja förtroendemän med uppgift att företräda dem inför de militära myndigheterna, skyddsmakterna, Röda Korsets internationella kommitté och varje annan organisation för bistånd åt krigsfångar. Förtroendeman skall kunna omväljas.

I läger för officerare och likställda eller i blandade fångläger skall den äldste officeren i den högsta tjänstegraden erkännas såsom förtroendeman. I läger för officerare skall denne biträdas av en eller flera av officerarna utsedda rådgivare; i blandade fångläger skola dessa biträden utses bland och väljas av de fångar, som icke äro officerare.

I arbetsläger för krigsfångar skola officerare av samma nationalitet som dessa placeras med uppgift att utföra de förvaltningsuppgifter i lägret, som åvila fångarna. Dessa officerare må jämväl väljas till förtroendemän i enlighet med bestämmelserna i denna artikels första stycke. I sådant fall skola förtroendemannens biträden utses bland de fångar, som icke äro officerare.

Innan vald förtroendeman tillträder sin befattning, skall han godkännas såsom sådan av den kvarhållande makten. Därest denna makt vägrar att godkänna fånge, som valts av sina medfångar, skola skälen för vägran delgivas skyddsmakten.

Förtroendeman skall alltid hava samma nationalitet, språk och sedvänjor som de krigsfångar, han representerar. Sålunda skola krigsfångar, som inom lägret äro fördelade på olika avdelningar efter nationalitet, språk och sedvänjor, i enlighet med föregående bestämmelser för varje avdelning hava en förtroendeman.

Artikel 80

Förtroendemännen skola verka för krigsfångarnas bästa i fysiskt, moraliskt och intellektuellt hänseende.

Därest fångarna besluta bilda en sammanslutning för ömsesidigt understöd, skall denna särskilt falla under förtroendemännens behörighet oberoende av de särskilda uppgifter, som äro dem anförtrodda jämlikt andra bestämmelser i denna konvention.

Förtroendemännen skola icke enbart på grund av sin ställning vara ansvariga för överträdelser, som begås av krigsfångar.

Artikel 81

Förtroendemännen må icke åläggas annat arbete, om utförandet av deras uppgifter därigenom skulle försvåras.

Förtroendemännen äga bland fångarna utse de biträden, som må befinnas erforderliga. De skola beredas alla materiella lättnader och särskilt en viss rörelsefrihet, som kan erfordras för fullgörandet av deras uppgifter (besök vid arbetsavdelningar, mottagande av understödsförsändelser m.m.).

Förtroendemännen skola hava rätt att besöka de lokaler, där krigsfångarna äro internerade, och dessa skola äga rätt att fritt rådgöra med sin förtroendeman.

Förtroendemännens skriftväxling och telegramväxling med de kvarhållande myndigheterna, med skyddsmakterna, med Röda Korsets internationella kommitté och dess representanter, med

blandade läkarkommissioner samt med organisationer för bistånd åt krigsfångar, skall på allt sätt underlättas. Förtroendemännen vid arbetsavdelningar skola beträffande skriftväxling med huvudlägrets förtroendeman åtnjuta samma förmåner. Denna skriftväxling må icke begränsas och ej heller inräknas i den kvot, som nämnes i artikel 71.

Förtroendeman må i intet fall förflyttas utan att skälig tid beretts honom att sätta sin efterträdare in i löpande ärenden.

Vid avsättning skall anledningen till beslutet meddelas skyddsmakt.

Kapitel III Straffåtgärder

I. Allmänna bestämmelser

Artikel 82

Krigsfångarna skola vara underställda de lagar, förordningar och allmänna bestämmelser, som gälla för den kvarhållande maktens stridskrafter. Denna makt skall vara berättigad att vidtaga rättsliga eller disciplinära åtgärder mot varje krigsfånge, som begått en överträdelse av nämnda lagar, förordningar eller allmänna bestämmelser. Åtal eller bestraffning, som står i strid med bestämmelserna i detta kapitel, skall dock icke vara tillåten.

Därest den kvarhållande maktens lagar, förordningar eller allmänna bestämmelser förklara vissa handlingar straffbara, då de begåtts av krigsfånge, under det att samma handlingar icke äro straffbara, när de begåtts av medlem av den maktens stridskrafter, må icke annat straff än disciplinstraff ådömas.

Artikel 83

Vid bedömandet av frågan, huruvida en av krigsfånge begången överträdelse bör bestraffas i disciplinväg eller i domstolsväg, skall den makt, i vars våld fången befinner sig, tillse, att vederbörande myndigheter visa största möjliga overseende och, då så är möjligt, tillgripa disciplinära åtgärder hellre än åtal inför domstol.

Artikel 84

Krigsfånge må endast dömas av militär domstol, med mindre den kvarhållande maktens lagstiftning uttryckligen bemyndigar civil domstol att döma medlem av nämnda makts stridskrafter för sådan överträdelse som den, för vilken fånge är åtalad.

Krigsfånge må i intet fall ställas inför domstol, vilken det vara må, som icke erbjuder de allmänt erkända väsentliga garantierna för oberoende och opartiskhet; särskilt skall förfarandet tillförsäkra honom den rätt och de medel till försvar, som angivas i artikel 105.

Artikel 85

Krigsfångar, vilka jämlikt den kvarhållande maktens lagstiftning åtalas för handlingar, som de begått före tillfångatagandet, skola, även om de befinnas skyldiga, åtnjuta i denna konvention stadgade förmåner.

Artikel 86

Fånge må icke straffas mer än en gång för en och samma handling eller på grund av en och samma anklagelsepunkt.

Artikel 87

Krigsfångarna få icke av den kvarhållande maktens militära myndigheter eller domstolar ådömas andra straff än sådana, som äro stadgade för medlemmar av nämnda makts stridskrafter för samma handlingar.

Vid utmätande av straffet skola nämnda makts domstolar och myndigheter i största möjliga utsträckning taga hänsyn till det faktum, att den åtalade, som icke är den maktens medborgare, icke är bunden av någon trohetsplikt gentemot den och att han befinner sig i dess våld på grund av omständigheter, över vilka han icke kunnat råda. De skola vara berättigade att fritt nedsätta straffet för den förseelse, för vilken fånge är åtalad, och skola därför icke vara skyldiga att tillämpa den lägsta straffsats, som må vara stadgad.

Förbjudna äro kollektiv bestraffning för enskildas handlingar, varje slag av kroppsstraff, inspärning i lokaler, som ej upplysas av dagsljuset, samt överhuvudtaget varje form av tortyr eller grymhet.

Vidare kan krigsfånge i intet fall av den kvarhållande makten fråntagas sin militära tjänstegrad eller förhindras att bära sina gradbeteckningar.

Artikel 88

Tillfångatagna officerare, underofficerare eller meniga, vilka undergå bestraffning, som ådömts dem i disciplinväg eller av domstol, få icke utsättas för strängare behandling än den, som är föreskriven i fråga om samma straff för medlemmar av den kvarhållande maktens stridskrafter.

Kvinnliga krigsfångar må icke ådömas strängare straff eller, då de undergå straff, utsättas för strängare behandling än till den kvarhållande maktens stridskrafter hörande kvinnor, som undergå straff för en liknande överträdelse.

Under inga omständigheter få kvinnliga krigsfångar ådömas strängare straff eller, då de undergå straff, utsättas för strängare behandling än manlig medlem av den kvarhållande maktens stridskrafter som undergår straff för liknande överträdelse.

Sedan krigsfånge undergått bestraffning, som ådömts honom i disciplinväg eller av domstol, må han icke behandlas annorlunda än övriga fångar.

II. Disciplinstraff*Artikel 89*

Krigsfångar må ådömas följande disciplinstraff:

1) böter intill ett belopp av 50 procent av i artiklarna 60 och 62 omnämnda löneförskott och arbetslön för en tid av högst 30 dagar;

2) upphävande av utöver i denna konvention stadgad behandling beviljade förmåner;

3) handräckningsarbete under högst två timmar dagligen;

4) arrest.

Under punkt 3) angivet straff må dock icke tillämpas på officerare.

I intet fall må disciplinstraff vara omänskligt, brutalt eller ägnat att skada krigsfånges hälsa.

Artikel 90

Varaktigheten av ett och samma straff må aldrig överstiga trettio dagar. Vid disciplinär förseelse skall häktningstid, som föregått förhör eller fastställande av straff, avdragas från det ådömda straffet.

Denna maximitid av trettio dagar må icke överskridas ens i det fall, att fånge i disciplinväg samtidigt har att svara för flera handlingar, vare sig dessa äga samband med varandra eller icke.

Mer än en månad må icke förflyta mellan i disciplinväg fattat beslut och dess verkställande.

För den händelse krigsfånge ånyo ådömes disciplinstraff skall, så snart strafftiden i någotdera fallet uppgått till tio dagar eller mera, en tidrymd av minst tre dagar förflyta mellan verkställandet av vartdera straffen.

Artikel 91

Fånges flykt skall anses hava lyckats:

- 1) då han återförenats med den makts stridskrafter, under vilka han lyder, eller med en med denna allierad makts stridskrafter;
- 2) då han lämnat område, som behärskas av den kvarhållande maktens eller med denna allierad makts stridskrafter;
- 3) då han tagit sig ombord på fartyg, som för den makts flagga, under vilken han lyder, eller en med denna allierad makts flagga och som befinner sig i den kvarhållande maktens territorialvatten, under förutsättning att fartyget icke står under sistnämnda makts myndighet.

Krigsfångar, vilkas flykt lyckats i denna artikels mening och därefter ånyo tagas tillfånga, få icke ådömas något som helst straff för den tidigare flykten.

Artikel 92

Krigsfånge, som försöker fly men som åter gripes, innan flykten enligt vad i artikel 91 säges lyckats, må endast ådömas disciplinstraff även om återfall föreligger.

Åter gripen fånge skall snarast möjligt överlämnas till vederbörande militära myndigheter.

Oavsett bestämmelserna i artikel 88, fjärde stycket, må krigsfångar, vilka undergått bestraffning för flykt, som icke lyckats, ställas under särskild övervakning, dock på villkor att detta icke påverkar deras hälsotillstånd, att det sker i krigsfängeläger och att det icke innebär, att de berövas någon av de rättigheter, som tillförsäkras dem genom denna konvention.

Artikel 93

Flykt eller flyktförsök skall, även om återfall föreligger, icke anses såsom försvårande omständighet, för den händelse krigsfånge inför domstol åtalas för brott, som begåtts under flykten eller flyktförsöket.

I överensstämmelse med vad som stadgas i artikel 83 skola brott, som krigsfångar begått i det enda syftet att underlätta flykten och som icke inneburit våld mot person, vare sig fråga är om brott mot allmän egendom, stöld utan vinningssyfte, upprättande och användande av falska legitimationshandlingar eller bärande av civila kläder, icke föranleda annat än disciplinstraff.

Krigsfångar, som varit behjälpliga vid flykt eller flyktförsök, må härför endast ådömas disciplinstraff.

Artikel 94

Om krigsfånge efter flykt åter gripes, skall meddelande därom medelst i artikel 122 föreskrivet förfarande tillställas makt, under vilken han lyder, för den händelse denna underrättats om flykten.

Artikel 95

Krigsfångar, som anklagas för disciplinära förseelser, skola icke hållas i häkte i avvaktan på målets avgörande med mindre detta vid samma överträdelse är föreskrivet beträffande medlemmar av den kvarhållande maktens stridskrafter eller upprätthållande av ordning och disciplin i lägret det kräver.

Häktningstiden vid disciplinära förseelser skall för alla krigsfångar inskränkas till det absolut nödvändiga och må icke överstiga fjorton dagar.

Bestämmelserna i artiklarna 97 och 98 i detta kapitel skola vara tillämpliga på krigsfångar, vilka på grund av disciplinära förseelser hållas i häkte.

Artikel 96

Handlingar, som utgöra brott mot disciplinen, skola ofördröjligen göras till föremål för undersökning.

Med förbehåll för den domsrätt, som tillkommer domstolar och högre militära myndigheter, må disciplinstraff endast ådömas av officer, som i egenskap av chef för fångläger erhållit disciplinär bestraffningsrätt, eller av ansvarig officer, som företräder denne eller på vilken han överlåtit sina disciplinära befogenheter.

I intet fall må dessa befogenheter överlåtas på krigsfånge eller utövas av en krigsfånge.

Innan disciplinstraff ådömes, skall den anklagade krigsfånge noggrant underrättas om varför han är åtalad. Han skall beredas tillfälle att förklara sitt uppförande och att försvara sig. Han skall vara berättigad att låta avhöra vittnen och, om så erfordras, hava tillgång till lämplig tolk. Beslut skall meddelas krigsfånge och förtroendeman.

Lägre befälhavare skall föra förteckning över ådömda disciplinstraff: denna förteckning skall hållas tillgänglig för skyddsmaktens representanter.

Artikel 97

Under inga omständigheter må krigsfångar överföras till straffanstalter (fängelser, tvångsarbetsinrättningar, straffkolonier m.m.) för att undergå disciplinstraff.

Alla lokaler, i vilka disciplinstraff avtjänas, skola stå i överensstämmelse med i artikel 25 angivna hygieniska krav. Fångarna skola under bestraffningstiden erhålla möjlighet att i enlighet med bestämmelserna i artikel 29 sörja för sin personliga renlighet.

Officerare och likställda må icke hållas fängslade i samma lokaler som underofficerare eller meniga. Kvinnliga krigsfångar skola avtjäna disciplinstraff i särskilda, från männens avskilda lokaler och skola stå under omedelbar uppsikt av kvinnor.

Artikel 98

Krigsfångar, som avtjäna disciplinstraff, skola fortfarande åtnjuta i denna konvention stadgade rättigheter med de undantag, som själva avtjänandet av straffet nödvändiggör. De må emellertid i intet fall berövas i artiklarna 78 och 126 stadgade rättigheter.

Krigsfångar, som ådömts disciplinstraff, må icke fråntagas de företrädesrättigheter, som äro förenade med deras grad.

Varje dag skola fångar, som ådömts disciplinstraff, erhålla tillfälle till motion och till vistelse i friska luften under minst två timmar.

De skola vara berättigade att på därom framställd begäran infinna sig vid den dagliga läkarundersökningen; de skola erhålla den vård, som deras hälsotillstånd kräver, och i förekommande fall överflyttas till lägre sjukvårdsavdelning eller till sjukhus.

De skola äga rätt att läsa och skriva, ävensom att avsända och mottaga brev; paket och penningförsändelser må däremot kunna undanhållas dem, intill dess straffet avtjänats; sådana försändelser skola i avvaktan därpå omhändertagas av förtroendemannen, som till sjukvårdsavdelningen skall överlämna livsmedel, vilka innehållas i paketen och vilka kunna utsättas för förskämning.

III. Åtal inför domstol

Artikel 99

Krigsfånge må icke åtalas för eller dömas för handling, som icke vid tidpunkten för handlingens begående är uttryckligen förbjuden enligt den kvarhållande maktens lagstiftning eller enligt gällande internationell rätt.

Krigsfånge må icke i något fall genom moraliskt tvång eller fysiskt förmås att erkänna sig skyldig till handling, för vilken han är tilltalad.

Krigsfånge må icke i något fall fällas till ansvar utan att hava haft tillfälle att försvara sig och utan att hava varit biträdd av lämplig försvarare.

Artikel 100

Krigsfångarna och skyddsmakterna skola snarast möjligt underrettas om vilka brott, som jämlikt lagstiftningen i den stat, i vars våld fångarna befinna sig, äro belagda med dödsstraff.

Därefter må icke något brott beläggas med dödsstraff annat än efter överenskommelse med den makt, under vilken fångarna lyda.

Dödsdom mot krigsfånge må icke avkunnas med mindre domstolen jämlikt bestämmelserna i artikel 87, andra stycket, särskilt gjorts uppmärksam på det faktum, att den åtalade, som icke är den kvarhållande maktens medborgare icke är bunden av någon trohetsplikt gentemot denna och att han befinner sig i dess våld till följd av omständigheter, över vilka han icke kunnat råda.

Artikel 101

Dömes krigsfånge till döden, må domen icke gå i verkställighet innan minst sex månader förflutit sedan i artikel 107 föreskrivet utförligt meddelande kommit skyddsmakt tillhanda under angiven adress.

Artikel 102

Dom skall med laga verkan endast kunna avkunnas mot krigsfånge av samma domstolar och enligt samma rättegångsordning som komma till användning i fråga om medlemmar av den kvarhållande maktens stridskrafter samt dessutom under förutsättning att bestämmelserna i detta kapitel iakttagits.

Artikel 103

I mål mot krigsfånge skall den förberedande undersökningen bedrivas så skyndsamt, som omständigheterna medgiva, och på sådant sätt, att rättegång kan äga rum snarast möjligt. Krigsfånge må icke hållas i häkte med mindre detta vid samma brott är föreskrivet beträffande medlemmar av den kvarhållande maktens stridskrafter eller nationella säkerhetshänsyn det kräva. Häktningstiden må icke i något fall överstiga tre månader.

Häktningstiden skall avdragas från det frihetsstraff, till vilket fången må ådömas; hänsyn därtill skall tagas vid fastställande av straffet.

Under häktningstiden skola krigsfångarna åtnjuta i artiklarna 97 och 98 i detta kapitel stadgade rättigheter.

Artikel 104

I de fall då beslut att öppna rättegång mot krigsfånge fattats av kvarhållande makt, skall skyddsmakt snarast möjligt och minst tre veckor före förhandlingarnas början underrättas därom. Denna frist av tre veckor skall börja löpa först vid den tidpunkt, då skyddsmakten mottagit nämnda meddelande under på förhand till den kvarhållande makten lämnad adress.

Meddelandet skall innehålla följande uppgifter:

- 1) fånges namn, tjänstegrad, registreringsnummer, födelsedatum och, i förekommande fall, yrke;
- 2) ort, där fånge är internerad eller hålles i häkte;
- 3) redogörelse för den eller de anklagelsepunkter, varå åtalet grundas, jämte angivande av tillämpliga lagrum;
- 4) uppgift på domstol, som skall döma i målet, samt tid och plats för förhandlingarnas början.

Samma meddelande skall av den kvarhållande makten tillställas dennes förtroendeman.

Därest det vid förhandlingarnas början icke styrkes, att skyddsmakten, fången själv och vederbörande förtroendeman mottagit

ovannämnda meddelande minst tre veckor före förhandlingarnas början, må dessa icke äga rum utan skola uppskjutas.

Artikel 105

Krigsfånge skall äga rätt att erhålla bistånd av en av sina medfångar, att försvaras av lämplig advokat efter eget val, att låta instämna vittnen samt att, om han så finner erforderligt, anlita sakkunnig tolk. Han skall i god tid före förhandlingarnas början underrättas om denna sin rätt av den kvarhållande makten.

Därest krigsfånge icke utsett försvarare, skall sådan anskaffas av skyddsmakt; för detta ändamål skall den ha en tid av minst en vecka till sitt förfogande. Den kvarhållande makten skall på begäran av skyddsmakt till sistnämnda makt överlämna en förteckning över personer, som äro lämpliga att omhänderhava fångens försvar. För den händelse varken fången eller skyddsmakten utsett försvarare, skall den kvarhållande makten ex officio utse lämplig advokat att försvara den åtalade.

För förberedande av den åtalades försvar skall försvararen före förhandlingarnas början hava en tid av minst två veckor till sitt förfogande samt komma i åtnjutande av erforderliga lättnader; särskilt skall han äga att fritt besöka den åtalade och samtala med denne utan vittnen. Han skall vidare äga samtala med försvarets vittnen, inbegripet krigsfångar. Han skall åtnjuta dessa rättigheter intill dess att tiden för överklagande utgått.

Den åtalade krigsfången skall i god tid före förhandlingarnas början på ett för honom begripligt språk erhålla del av anklagelseakten ävensom av de handlingar, vilka i allmänhet delgivas åtalad jämlikt för den kvarhållande maktens stridskrafter gällande lagar. Samma delgivning skall under samma förutsättningar ske med hans försvarare.

Ombud för skyddsmakten skola äga övervara förhandlingarna, utom i det fall att dessa av hänsyn till statens säkerhet undantagsvis skola hållas inom lyckta dörrar; den makt, i vars våld fången befinner sig, skall i ty fall därom underrätta skyddsmakt.

Artikel 106

Envar krigsfånge skall äga att överklaga mot honom fälld dom i alla instanser, som stå öppna, enligt samma regler, som gälla för medlemmar av den kvarhållande maktens stridskrafter. Han skall

fullständigt underrättas om sin rätt att överklaga och om den frist, inom vilken detta skall ske.

Artikel 107

Dom, som avkunnas mot krigsfånge, skall omedelbart bringas till skyddsmaktens kännedom i ett kortfattat meddelande, vari tillika skall angivas, huruvida fången har rätt till överklagande. Sådant meddelande skall jämväl tillställas vederbörande förtroendeman. Därest domen icke avkunnats i fångens närvaro, skall meddelandet ävenledes tillställas honom på ett för honom begripligt språk. Vidare skall den kvarhållande makten omedelbart underrätta skyddsmakt om fånges beslut att använda sig av rätten till överklagande eller ej.

Den kvarhållande makten skall dessutom, då avkunnad dom vunnit laga kraft, och, i händelse av dödsstraff, då dom avkunnats i första instans, snarast till skyddsmakt rikta ett utförligt meddelande med följande innehåll:

- 1) texten till domen;
- 2) en sammanfattande redogörelse för undersökningen och förhandlingarna, varvid huvudpunkterna i anklagelseakten och försvaret särskilt skola framhävas;
- 3) i förekommande fall uppgift på anstalt, där straffet skall avtjänas.

I föregående stycken omförmälda meddelanden skola tillställas skyddsmakt under den adress, som denna på förhand uppgivit till den kvarhållande makten.

Artikel 108

Straff, som ådömts krigsfångar i kraft av domar, vilka i laga ordning blivit verkställbara, skola avtjänas i samma anstalter och under samma förhållanden, som äro föreskrivna för medlemmar av den kvarhållande maktens stridskrafter. Dessa förhållanden skola städse stå i överensstämmelse med hygienens och humanitetens krav.

Kvinnlig krigsfånge, som ådömts sådant straff, skall inhysas i särskilda lokaler och stå under övervakning av kvinnor.

Krigsfångar, som ådömts frihetsstraff, skola under alla omständigheter komma i åtnjutande av i artiklarna 78 och 126 i denna konvention stadgade rättigheter. De skola vidare äga rätt att mottaga och avsända brev och brevkort, mottaga minst en understödsförsändelse per månad och regelbundet erhålla tillfälle till

motion i friska luften; de skola erhålla den sjukvård, som deras hälsotillstånd kräver, och den andliga hjälp, som de må önska. Straff, som må ådömas dem, skola stå i överensstämmelse med bestämmelserna i artikel 87, tredje stycket.

Avdelning IV Fångenskapens upphörande

Del I Direkt hemsändande och omhändertagande i neutralt land

Artikel 109

Med förbehåll för vad som stadgas i tredje stycket i denna artikel, skola de stridande parterna vara skyldiga att i enlighet med bestämmelserna i första stycket i följande artikel utan hänsyn till antal eller tjänstegrad till hemlandet återsända svårt sjuka och svårt sårade krigsfångar, sedan dessa satts i stånd att uthärda transporten.

Under fientligheternas gång skola de stridande parterna under medverkan av vederbörande neutrala makter söka ordna omhändertagande i neutralt land av de sårade och sjuka fångar, som avses i andra stycket i följande artikel; de må dessutom avsluta överenskommelser om direkt hemsändande eller internering i neutralt land av vapenföra fångar, som undergått lång fångenskap.

Sårad eller sjuk krigsfånge, som jämlikt bestämmelserna i denna artikels första stycke är uttagen för hemsändande, må icke mot sin vilja hemsändas under fientligheternas gång.

Artikel 110

Följande kategorier av krigsfångar skola direkt hemsändas:

- 1) obotligt sårade och sjuka, vilkas själs- eller kroppsformögenheter synas väsentligt nedsatta;
- 2) sårade och sjuka, vilkas tillfrisknande, enligt vad som från medicinsk synpunkt kan förutses, icke kan förväntas inom ett år, då deras tillstånd nödvändiggör behandling och deras själs- eller kroppsformögenheter synas väsentligt nedsatta;
- 3) tillfrisknade sårade och sjuka, vilkas själs- eller kroppsformögenheter synas väsentligt och stadigvarande nedsatta.

Följande kategorier av krigsfångar må omhändertagas i neutralt land:

1) sårade och sjuka, vilkas tillfrisknande inom ett år från dagen för sårande eller insjuknande kan förutses, därest behandling i neutralt land kan förmodas leda till säkrare och snabbare tillfrisknande;

2) krigsfångar, vilkas själsliga och kroppsliga hälsotillstånd enligt läkares uppfattning skulle utsättas för allvarlig fara genom kvarhållande i fångenskapen, medan däremot omhändertagande i neutralt land skulle avlägsna nämnda fara.

Villkoren för hemsändande av krigsfångar, som omhändertagits i neutralt land, skola liksom deras rättsliga ställning fastställas genom överenskommelse mellan vederbörande makter. I allmänhet skola i neutralt land omhändertagna krigsfångar, som tillhöra följande kategorier, hemsändas:

1) krigsfångar, vilkas hälsotillstånd så försämrats, att villkoren för direkt hemsändande äro uppfyllda;

2) krigsfångar, vilkas själs- och kroppsförmögenheter efter behandling alltjämt äro väsentligt nedsatta.

Därest särskilda överenskommelser mellan vederbörande stridande parter icke träffats angående de fall av invaliditet eller sjukdom, som böra föranleda direkt hemsändande eller omhändertagande i neutralt land, skola dessa fall fastställas enligt principerna i vid denna konvention fogade utkast till överenskommelse om sårade och sjuka krigsfångars hemsändande och omhändertagande i neutralt land samt reglemente angående blandade läkarkommisioner.

Artikel 111

Den kvarhållande makten, den makt, under vilken fångarna lyda, och av dessa båda makter godkänd neutral makt skola söka avsluta överenskommelser för möjliggörande av internering av krigsfångar inom nämnda neutrala makts område intill fientligheternas upphörande.

Artikel 112

Vid fientligheternas början skola blandade läkarkommisioner tillsättas för undersökning av sjuka och sårade fångar samt för att besluta om erforderliga åtgärder beträffande dem. Om dessa

kommissioners tillsättande, uppgifter och verksamhet är stadgat i vid denna konvention fogat reglemente.

Fångar, vilka enligt den kvarhållande maktens medicinska myndigheters uppfattning uppenbarligen äro svårt sårade eller svårt sjuka må emellertid hemsändas utan att dessförinnan behöva undersökas av blandad läkarkommission.

Artikel 113

Förutom krigsfångar, som anmälas av den kvarhållande maktens medicinska myndigheter skola sårade och sjuka fångar, vilka tillhöra nedan uppräknade kategorier, vara berättigade att för undersökning anmäla sig hos de i föregående artikel omförmälda blandade läkarkommissionerna:

1) sårade och sjuka, som föreslås av i lägret verksam läkare, vilken är deras landsman eller medborgare i stat, som är med den makt, under vilken de lyda, allierad stridande part;

2) sårade och sjuka, som föreslås av sin förtoendeman;

3) sårade och sjuka, som föreslås antingen av den makt, under vilken de lyda, eller av en av denna makt erkänd organisation för bistånd åt fångar.

Krigsfångar, som icke tillhöra någon av ovannämnda tre kategorier, må icke desto mindre för undersökning anmäla sig hos de blandade läkarkommissionerna, men skola icke undersökas förrän efter dem, som tillhöra ifrågavarande kategorier. Den läkare, som är landsman till de för undersökning av den blandade läkarkommissionen anmälda fångarna, och deras förtoendeman skola vara berättigade att vara närvarande vid undersökningen.

Artikel 114

Krigsfångar, som skadats genom olycksfall, skola, med undantag av sådana, vilkas skada är självförvållad, i fråga om hemsändande eller eventuellt omhändertagande i neutralt land behandlas enligt denna konventions bestämmelser.

Artikel 115

Skulle krigsfånge, som ådömts disciplinstraff, uppfylla för hemsändande eller omhändertagande i neutralt land stadgade villkor, må han i intet fall kvarhållas av den anledning, att han icke avtjänat sitt straff.

Skulle krigsfångar, som stå under åtal eller dömts, vara uttagna för hemsändande eller omhändertagande i neutralt land, må de komma i åtnjutande av dessa åtgärder innan rättegången avslutats eller straffet verkställts, därest den kvarhållande makten lämnar sitt samtycke därtill.

De stridande parterna skola delgiva varandra namnen på dem som kvarhållas tills rättegången avslutats eller straffet verkställts.

Artikel 116

Kostnader i samband med krigsfångarnas hemsändande eller förflyttning till neutralt land, som uppkomma efter överskridandet av den kvarhållande maktens gränser, skola bestridas av den makt, under vilken de lyda.

Artikel 117

I intet fall må fånge, som hemsänts, användas till någon aktiv militär tjänstgöring.

Del II *Frigivande och hemsändande av krigsfångar vid fientligheternas upphörande*

Artikel 118

Krigsfångar skola utan dröjsmål frigivas och hemsändas efter de aktiva fientligheternas upphörande.

Varje kvarhållande makt skall, därest i mellan de stridande parterna träffat avtal om fientligheternas upphörande bestämmelser därom saknas eller för den händelse sådant avtal icke träffats, utan dröjsmål själv upprätta och verkställa en plan för hemsändande i enlighet med i första stycket uttalad princip.

I båda fallen skola de beslutade åtgärderna bringas till krigsfångarnas kännedom.

Kostnaderna för hemsändande av krigsfångar skola i varje fall på skäligt sätt fördelas mellan den kvarhållande makten och den makt, under vilken de lyda. I detta avseende skola följande principer iakttagas:

- a) då de två makterna gränsa intill varandra, skall den makt, under vilken fångarna lyda, bestrida de kostnader för hemsändandet, som uppkomma efter överskridandet av den kvarhållande maktens gränser;

- b) då de båda makterna icke gränsa intill varandra, skall den kvarhållande makten bestrida kostnaderna för deras förflyttning över dess territorium till gränsen eller till den utskeppningshamn, som ligger närmast den stat, under vilken fångarna lyda. Övriga av hemsändandet förorsakade kostnader skola vederbörande makter genom överenskommelse på skäligt sätt fördela sinsemellan. Avslutande av sådan överenskommelse skall i intet fall berättiga till det minsta dröjsmål med krigsfångarnas hemsändande.

Artikel 119

Hemsändande skall ske under förhållanden, som motsvara dem, vilka jämlikt artiklarna 46 till och med 48 i denna konvention äro stadgade för förflyttning av krigsfångar, och med beaktande av bestämmelserna i artikel 118 och följande.

Vid hemsändandet skola de värdeföremål, som jämlikt bestämmelserna i artikel 18 fräntagits krigsfångarna, liksom penningbelopp i utländskt mynt, som icke förvandlats till den kvarhållande maktens mynt återställas till dem. Värdeföremål och penningbelopp i utländskt mynt, som, av vad anledning det vara må, icke återställts till krigsfångarna vid deras hemsändande, skola överlämnas till den i artikel 122 omförmälda upplysningsbyrån.

Krigsfångarna skola vara berättigade att medföra sina personliga tillhörigheter samt mottagna brev- och paketförsändelser; vikten av dessa tillhörigheter må, om förhållandena vid hemsändandet det kräva, begränsas till vad fånge skäligen kan bära; dock skall krigsfånge städse vara berättigad att medföra minst tjugufem kilogram.

Fänges övriga personliga tillhörigheter skola förvaras av den kvarhållande makten; sedan denna med den makt, under vilken fången lyder, träffat överenskommelse angående deras försändning och betalning av kostnaderna härför, skola de tillställas fången.

Krigsfångar, som stå under åtal för brott eller förseelse mot strafflag, må kunna kvarhållas, till dess rättegången avslutats eller i förekommande fall straffet avtjänats. Detsamma skall gälla i fråga om krigsfångar, som dömts för brott eller förseelse mot strafflag.

De stridande parterna skola delgiva varandra namnen på de krigsfångar som kvarhållas till dess rättegången avslutats eller straffet verkställt.

De stridande parterna äga träffa överenskommelser angående tillsättande av kommissioner med uppgift att efterforska försvunna

fångar och att sörja för deras hemsändande inom kortast möjliga tidrymd.

Del III Dödsfall bland krigsfångar

Artikel 120

Krigsfångars testamenten skola så upprättas, att de uppfylla villkoren för giltighet enligt lagstiftningen i fångarnas hemland, som skall vidtaga erforderliga åtgärder för att bringa dessa villkor till den kvarhållande maktens kännedom. På begäran av krigsfånge och under alla förhållanden efter hans död skall testamente utan dröjsmål översändas till skyddsmakt och bestyrkt avskrift tillställas centrala upplysningsbyrån.

Dödsattester, som skola upprättas i enlighet med vid denna konvention fogat formulär, eller av ansvarig officer bestyrkta förteckningar över krigsfångar, som avlidit under fångenskapen, skola med minsta möjliga tidsutdräkt tillställas den jämlikt bestämmelserna i artikel 122 upprättade upplysningsbyrån för krigsfångar. De uppgifter för fastställande av identiteten, som uppräknas i artikel 17, tredje stycket, plats och datum för dödsfallet, dödsorsaken, plats och datum för begravningen samt erforderliga uppgifter för identifiering av graven skola angivas på dessa attester och förteckningar.

Begravning eller förbränning skall föregås av en av läkare verkställd undersökning av liket för att konstatera, att döden inträtt, möjliggöra avfattande av en redogörelse och, om så erfordras, fastställa den dödes identitet.

De kvarhållande myndigheterna skola tillse, att fångar, som avlida under fångenskapen, få en värdig begravning, om möjligt i enlighet med ritualen för den religion, de tillhört, ävensom att deras gravar respekteras, vederbörligen underhållas och utmärkas så, att de städse kunna återfinnas. Då sig göra låter, skola avlidna krigsfångar, som lydde under samma makt, begravas på samma plats.

Avlidna krigsfångar skola begravas individuellt, därest icke tvingande omständigheter nödvändiggöra gemensam grav. Liken må icke brännas annat än om det påkallas av tvingande hygieniska skäl, om de avlidnas religion det kräver eller om de uttryckt önskemål därom. Vid förbränning skall detta angivas på dödsattesten tillika med skälen därför.

I syfte att möjliggöra att gravar alltid må kunna återfinnas, skola alla uppgifter angående begravningar och gravar sammanställas av en officiell gravtjänst, som för detta ändamål skall upprättas av den kvarhållande makten. Förteckningar över gravar och uppgifter på krigsfångar, som begravts på kyrkogårdar eller annorstädes, skola översändas till den makt, under vilken dessa fångar lydde. Det skall åligga den makt, som utövar kontroll över ifrågavarande territorium, att, om den biträtt denna konvention, vårda gravarna och anteckna varje senare förflyttning av liken. Dessa bestämmelser skola jämväl gälla aska, vilken skall förvaras av gravtjänsten, intill dess hemlandet låter meddela, vilka slutliga åtgärder som önskas vidtagna i detta avseende.

Artikel 121

Varje dödsfall eller svårt sårande av krigsfånge, som förorsakats av eller misstänkes hava förorsakats av vaktpost, av annan fånge eller av annan person, liksom varje dödsfall, vars orsak är okänd, skall omedelbart göras till föremål för officiell undersökning från den kvarhållande maktens sida.

Meddelande härom skall omedelbart lämnas skyddsmakt. Vittnesutsagor, särskilt sådana som kunna avgivas av krigsfångar, skola upptagas och en redogörelse, innehållande dessa utsagor, skall tillställas nämnda makt.

Därest undersökningen giver vid handen, att en eller flera personer äro skyldiga, skall den kvarhållande makten vidtaga åtgärder för åtal av den eller de ansvariga.

Avdelning V Byrå för upplysningar angående och föreningar för bistånd åt krigsfrågar

Artikel 122

Vid början av en konflikt och i varje fall av ockupation skall envar stridande part upprätta en officiell byrå med uppgift att lämna upplysningar rörande krigsfångar, som befinna sig i dess våld; neutrala eller icke krigförande makter, som på sitt område mottagit personer, vilka tillhöra någon av i artikel 4 uppräknade kategorier, skola beträffande dessa förfara på samma sätt. Vederbörande makt skall tillse, att erforderliga lokaler, utrustning och personal ställas till upplysningsbyråns förfogande, så att denna må kunna på ett

verksamt sätt fullgöra sina uppgifter. Krigsfångar må anställas vid byrån, under förutsättning att bestämmelserna i den del av denna konvention, som avse krigsfångars arbete, beaktas.

Var och en av de stridande parterna skall beträffande varje fiendlig person, som tillhör någon av i artikel 4 omförmälda kategorier och som fallit i dess våld, med minsta möjliga dröjsmål lämna sin byrå de upplysningar, som angivas i fjärde, femte och sjätte styckena av denna artikel. På samma sätt skola neutrala eller icke krigförande makter förfara beträffande personer av nämnda kategorier, som de må ha mottagit på sitt område.

Byrån skall på snabbaste sätt översända dessa upplysningar till vederbörande makter genom förmedling dels av skyddsmakt, dels av den i artikel 123 omförmälda centralbyrån.

Dessa upplysningar skola möjliggöra ett skyndsamt under rättande av vederbörande anhöriga. Upplysningarna skola för varje krigsfånge, med förbehåll för vad i artikel 17 stadgas och i den utsträckning uppgifterna äro tillgängliga för upplysningsbyrån, innefatta hans fullständiga namn, tjänstegrad, registreringsnummer, födelseort och fullständigt födelsedatum, uppgift på makt, under vilken fången lyder, faderns förnamn, moderns ursprungliga tillnamn, namn och adress på person, som bör underrättas, ävensom adress, under vilken fången må kunna tillskrivas.

Upplysningsbyrån skall av olika ifrågakommande myndigheter tillställas upplysningar angående krigsfångars förflyttningar, frigivning, hemsändande, flykt, sjukhusvistelse eller dödsfall samt vidarebefordra dem på i tredje stycket ovan angivet sätt.

Likaledes skola upplysningar rörande svårt sjuka och sårade krigsfångars hälsotillstånd regelbundet, såvitt möjligt varje vecka, förmedlas.

Upplysningsbyrån skall vidare hava till uppgift att besvara alla till densamma riktade förfrågningar rörande krigsfångar, inbegripet sådana som avlidit i fångenskapen; den skall, om så erfordras, verkställa undersökning för införskaffande av de uppgifter, som den icke har tillgängliga.

Alla skriftliga meddelanden från byrån skola vara bestyrkta genom underskrift eller sigill.

Upplysningsbyrån skall dessutom hava i uppdrag att uppsamla och till vederbörande makter vidarebefordra alla personliga värdeföremål, inbegripet penningbelopp i annat mynt än den kvarhållande maktens och handlingar av vikt för de närmast anhöriga, som efterlämnas av krigsfångar vid hemsändande, frigivning, flykt

eller dödsfall. Sådana föremål skola försändas i av byrån förseglade paket; vid paketen skola vara fogade intyg, vari föremålets ägares identitet noggrant angives, samt fullständig innehållsförteckning för paketet. Ifrågavarande fångars övriga tillhörigheter skola åter-sändas på sätt, som må ha överenskommits mellan vederbörande stridande parter.

Artikel 123

En central byrå för upplysningar angående krigsfångar skall upprättas i ett neutralt land. Röda Korsets internationella kommitté skall, om den finner det nödvändigt, föreslå vederbörande makter upprättandet av en dylik byrå.

Denna byrå skall hava till uppgift att samla alla upplysningar rörande fångarna, som den kan erhålla på officiell eller privat väg; den skall så snabbt som möjligt översända dem till fångarnas hemland eller till makt, under vilken de lyda. Byrån skall av de stridande parterna erhålla erforderliga lättnader för överbringandet av sådana upplysningar.

De höga fördragsslutande parterna och särskilt de, vilkas medborgare komma i åtnjutande av centralbyråns tjänster, uppmanas att lämna denna det finansiella stöd, varav den må vara i behov.

Dessa bestämmelser få icke tolkas såsom medförande någon inskränkning i den humanitära verksamhet, som utövas av Röda Korsets internationella kommitté eller av de i artikel 125 nämnda hjälpföreningarna.

Artikel 124

Upplysningsbyråerna liksom centrala upplysningsbyrån skola åtnjuta postportofrihet ävensom alla i artikel 74 omförmälda för-måner samt, i största möjliga utsträckning, frihet från eller åtminstone betydande nedsättning av telegramavgifter.

Artikel 125

Med förbehåll för åtgärder, som ur säkerhetssynpunkt eller för mötande av annat rimligt behov må bli erforderliga, skola de kvarhållande makterna bereda religiösa organisationer, hjälpföreningar eller varje annan organisation, som bistår krigsfångarna; ett välvilligt mottagande. Dessa organisationer skola liksom deras behörigen befullmäktigade ombud beredas erforderliga lättnader för besök hos krigsfångar, fördelande bland dem av gåvor och av

material, oavsett ursprunget, som är avsett för undervisnings-, rekreations- eller religiösa ändamål eller för att hjälpa fångarna att ordna för sin fritid inom lägret. Förenämnda föreningar och organisationer kunna bildas antingen på den kvarhållande maktens område eller i annat land eller ock hava en internationell karaktär.

Kvarhållande makt må begränsa antalet föreningar och organisationer, vilkas ombud skola vara berättigade att utöva sin verksamhet på dess område och under dess kontroll, under förutsättning dock att en sådan begränsning icke förhindrar verksamhet och tillräcklig hjälp åt samtliga krigsfångar.

Röda Korsets internationella kommittés särställning på detta område skall städse förbliva erkänd och respekterad.

Vid överlämnandet av gåvor eller materiel för ovanstående ändamål till krigsfångarna eller snarast därefter skall för varje försändelse ett av fångarnas förtroendeman undertecknat kvitto tillställas den hjälpförening eller organisation, som avsänt densamma. Kvitton på dessa försändelser skola samtidigt översändas av de administrativa myndigheter, som ha hand om fångarnas bevakning.

Avdelning VI Konventionens verkställighet

Del I Allmänna bestämmelser

Artikel 126

Skyddsmakternas representanter eller delegerade skola äga rätt att begiva sig till alla platser, varest krigsfångar befinna sig, särskilt platser för internering, häkte och arbete; de skola hava tillträde till alla lokaler, som användas av fångarna. De skola likaledes vara berättigade att begiva sig till platser för förflyttade fångars avresa, genomfart eller ankomst. De skola äga att utan vittnen samtala med fångarna, särskilt med dessas förtroendeman, om så erfordras genom tolk.

Skyddsmakternas representanter och delegerade skola äga full frihet att välja de platser, de önska besöka; varaktigheten av och antalet besök må icke begränsas. Besök må icke annat än av tvingande militär nödvändighet och då endast undantagsvis och för en kortare tid förbjudas.

Kvarhållande makt och makt, under vilken de fångar, som skola besökas, lyda, må i förekommande fall överenskomma, att personer av fångarnas egen nationalitet tillåtas medfölja vid besök.

Röda Korsets internationella kommittés representanter skola åtnjuta samma förmåner. Sålunda utsedda ombud skola godkännas av den makt, i vars händer de krigsfångar, som skola besökas, befinna sig.

Artikel 127

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att såväl i fredstid som i krigstid inom sina respektive länder giva största möjliga spridning åt texten till denna konvention och särskilt att införa studier därav i planerna för den militära och såvitt möjligt den civila undervisningen, i syfte att konventionens grundsatser bringas till hela deras krigsmakts och befolknings kännedom.

De militära och andra myndigheter, som i krigstid skola hava ansvar för krigsfångar, skola innehava texten till denna konvention och hava erhållit särskild undervisning om dess bestämmelser.

Artikel 128

De höga fördragsslutande parterna skola genom schweiziska förbundsrådet och då fientligheterna pågå genom skyddsmakt tillställa varandra officiella översättningar av denna konvention, ävensom de lagar och reglementen, som de må utfärda för tillämpningen av densamma.

Artikel 129

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att vidtaga erforderliga lagstiftningsåtgärder för fastställande av verksamma straffpåföljder för personer, som begått eller givit befallning om begående av någon av i följande artikel angivna svåra överträdelser av denna konvention.

Envar fördragsslutande part skall vara skyldig att efterspana personer, som anklagas för att hava begått eller att ha givit befallning om begående av någon sådan svår överträdelse, samt att oavsett nationalitet ställa sådan person inför egen domstol. Part må även, om den det föredrager, med iakttagande av föreskrifterna i sin lagstiftning, utlämna sådan person till annan fördragsslutande part för att dömas, under förutsättning att denna fördragsslutande part har intresse av överträdelsens beivrande och har förebragt tillräckliga skäl för åtal.

Envar fördragsslutande part skall vidtaga erforderliga åtgärder för att handlingar, vilka stå i strid med denna konvention men icke

jämlikt följande artikel utgöra svåra överträdelser, bringas att upphöra.

Under alla förhållanden skola de anklagade beträffande förfarande och försvar åtnjuta garantier, vilka icke må vara mindre förmånliga än de, som föreskrivas i artikel 105 och följande i denna konvention.

Artikel 130

De svåra överträdelser, som avses i föregående artikel, äro sådana som begås mot jämlikt denna konvention skyddade personer eller egendom och som innefatta någon av följande handlingar: uppsåtligt dödande, tortyr eller omänsklig behandling, inbegripet biologiska experiment, uppsåtligt förorsakande av svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa, tvingande av krigsfånge att tjänstgöra i den fientliga maktens stridskrafter eller vidtagande av åtgärd, varigenom han berövas sin i denna konvention föreskrivna rätt att bliva opartiskt och i laga ordning rannsakad och dömd.

Artikel 131

Fördragsslutande part må icke fritaga sig själv eller annan fördragsslutande part från det ansvar, som den själv eller annan fördragsslutande part ådragit sig på grund av i föregående artikel angivna överträdelser.

Artikel 132

Därest stridande part det begär, skall beträffande varje påstådd kränkning av konventionen undersökning företagas jämlikt förfarande, som parterna äga att sinsemellan fastställa.

Om överenskommelse rörande förfarandet för undersökningen icke uppnås, skola parterna gemensamt utse skiljedomare, som skall bestämma förfarandet.

Har kränkning befunnits vara förhanden, skola de stridande parterna bringa den att upphöra samt snarast möjligt vidtaga åtgärder för att förhindra den.

Del II Slutbestämmelser

Artikel 133

Denna konvention är avfattad på franska och engelska språken. Båda texterna hava lika vitsord.

Schweiziska förbundsrådet skall ombesörja officiella översättningar av konventionen till ryska och spanska språken.

Artikel 134

Denna konvention skall, i vad angår förhållandet mellan de höga fördragsslutande parterna, ersätta konventionen den 27 juli 1929.

Artikel 135

I förhållandet mellan de makter, som äro bundna av Haagkonventionen angående landkrigets lagar och bruk antingen av den 29 juli 1899 eller av den 18 oktober 1907, och som äro anslutna till förevarande konvention, skall den sistnämnda komplettera kapitel II i det till ovannämnda Haag-konventioner hörande reglementet.

Artikel 136

Denna konvention, som skall bära denna dags datum, må intill den 12 februari 1950 undertecknas av samtliga makter, som låtit sig företrädas vid den i Genève den 21 april 1949 öppnade konferensen, ävensom av de på nämnda konferens icke företrädda makter, vilka äro anslutna till konventionen den 27 juli 1929.

Artikel 137

Denna konvention skall, så snart ske kan, ratificeras och ratifikationshandlingarna skola deponeras i Bern.

Vid varje deponering av ratifikationsinstrument skall protokoll upprättas samt bestyrkt avskrift därav genom schweiziska förbundsrådet tillställas samtliga de makter, som undertecknat konventionen eller anmält sin anslutning till densamma.

Artikel 138

Denna konvention skall träda i kraft sex månader efter det att minst två ratifikationsinstrument deponerats.

För var och en av de höga fördragsslutande parterna skall den sedermera träda i kraft sex månader efter deponeringen av dess ratifikationsinstrument.

Artikel 139

Från och med den dag, då denna konvention träder i kraft, skall den stå öppen för anslutning för envar makt, som icke under-tecknat densamma.

Artikel 140

Anslutning skall skriftligen anmälas till schweiziska förbundsrådet och träder i kraft sex månader efter den dag, då anmälan mottagits av förbundsrådet.

Schweiziska förbundsrådet skall om anslutningen underrätta samtliga makter, som undertecknat eller anmält sin anslutning till densamma.

Artikel 141

I sådana fall, som avses i artiklarna 2 och 3 skola ratifikationer och anslutningar, vilka av de stridande parterna verkställts före eller efter fientligheternas eller ockupationens början, hava omedelbar verkan. Meddelande angående ratifikation eller anslutning av stridande part skall av schweiziska förbundsrådet lämnas på snabbaste väg.

Artikel 142

Envar av de höga fördragsslutande parterna skall hava rätt att uppsäga denna konvention.

Uppsägningen skall skriftligen anmälas till schweiziska förbundsrådet. Detta skall om sådan anmälan underrätta samtliga höga fördragsslutande parters regeringar.

Uppsägningen skall icke erhålla verkan förrän ett år efter det att anmälan till schweiziska förbundsrådet skett. Uppsägning, som anmälts under pågående konflikt, i vilken den uppsägande makten deltagit, skall dock icke erhålla verkan, förrän fred slutits och i vart

fall icke förrän verksamhet för frigivande och hemsändande av genom denna konvention skyddade personer slutförts.

Uppsägning skall endast gälla i fråga om uppsägande makt. Den skall icke ha någon inverkan på de skyldigheter, som åligga de stridande parterna jämlikt folkrättens grundsatser, sådana dessa framgå av mellan civiliserade nationer vedertagna sedvänjor, mänsklighetens bud och det allmänna rättsmedvetandets krav.

Artikel 143

Schweiziska förbundsrådet skall låta inregistrera denna konvention hos Förenta Nationernas sekretariat. Likaledes skola meddelanden om ratifikation, anslutningar och uppsägningar, som i avseende på denna konvention mottagas av schweiziska förbundsrådet, av detta tillställas Förenta Nationernas sekretariat.

Till bekräftande härav hava undertecknade, efter att hava deponerat sina respektive fullmakter, försett denna konvention med sina underskrifter.

Som skedde i Genève den 12 augusti 1949 på franska och engelska språken, skolande originalet förvaras i Schweiziska Edsförbundets arkiv. Schweiziska förbundsrådet skall till envar av signatärmakterna liksom till stat, som anslutit sig till konventionen, överlämna bestyrkt avskrift av konventionen.

Bilaga I

Typ-överenskommelse angående direkt hemsändande och omhändertagande i neutralt land av sårade och sjuka krigsfångar

(se artikel 110)

I Grundsatser för direkt hemsändande eller omhändertagande i neutralt land

A. Direkt hemsändande

Följande kategorier av krigsfångar skola direkt hemsändas:

1) Alla krigsfångar, vilka såsom resultat av trauma lida av följande skador: förlust av en extremitet, förlamningar, led- och andra skador, när dessa minst omfattar förlusten av en hand eller en fot eller äro jämförbara med förlusten av en hand eller en fot.

Följande fall skola, utan hinder för en vidare tolkning, anses jämförbara med förlusten av en hand eller en fot:

- a) förlusten av en hand eller av alla fingrarna, eller av tummen och pekfingret på en hand; förlust av en fot, eller av alla tårna och mellanfotsbenen på en fot,
- b) ankylos, förlust av benvävnad, ärriga kontrakturer av sådan omfattning, att de hindra funktionen av en av de stora ledgångarna eller av samtliga fingerleder på ena handen;
- c) pseudartros i de långa rörbenen;
- d) deformiteter beroende på fraktur eller annan skada, som allvarligt nedsätter funktionsförmågan.

2) Sårade krigsfångar, vilkas tillstånd har blivit kroniskt i sådan grad, att tillfrisknande trots behandling bedömes såsom uteslutet

inom ett år från det tillfälle, då skadan skedde, såsom till exempel i följande fall av:

- a) projektil i hjärtat, även om den blandade läkarkommissionen icke skulle vid tiden för sin undersökning upptäcka några allvarliga funktionsrubbningsar;
 - b) metallsplitter i hjärnan eller lungorna, även om den blandade läkarkommissionen vid tiden för undersökningen icke skulle upptäcka någon lokal eller allmän reaktion;
 - c) osteomyelit, när tillfrisknande icke kan förutses under loppet av det år, som följer på skadan, och som synes sannolikt komma att resultera i ankylos av en led eller annan nedsättning av funktionen jämförbart med förlusten av en hand eller en fot;
 - d) perforerande och suppurerande skada i de stora ledgångarna;
 - e) skada å skallen med förlust eller dislokation av benvävnad;
 - f) skada i eller förbränning av ansiktet med vävnadsförlust och funktionsrubbningsar;
 - g) skada å ryggmärgen;
 - h) skada å de perifera nerverna med följder, som äro jämförbara med förlusten av en hand eller en fot, och där vården tager mer än ett år från det skadan inträffade, till exempel: skada å brachial- eller lumbosacralplexus, å nervus medianus eller nervus ischiadicus, likaledes skada, som drabbar både nervus radialis och cubitalis eller både nervus peroneus communis och nervus tibialis, etc. Enbart skada å nervus radialis, nervus cubitalis, nervus popliteus lateralis eller medialis skall emellertid icke berättiga till hemsändande utom i händelse av kontrakturer eller allvarliga neurotropiska rubbningsar;
 - i) skador å urinvägarna med allvarligt funktionsnedsättande resultat.
- 3) Sjuka krigsfångar, vilkas tillstånd har blivit kroniskt i sådan grad, att tillfrisknande trots behandling synes uteslutet inom ett år från sjukdomens början, såsom till exempel i fall av:
- a) fortskridande tuberkulos, i vilket organ som helst, vilken enligt medicinskt bedömande icke kan botas eller åtminstone ansenligt förbättras genom behandling i neutralt land;
 - b) exsudativ lungsäcksinflammation;
 - c) allvarliga sjukdomar i andningsorganen av icke tuberkulös natur, vilka anses obotliga, till exempel: allvarligt lungemfysem

- med eller utan bronchit, kronisk astma, kronisk bronchit¹, som varat mer än ett år i fångenskap, bronkiektasi¹ m.fl.;
- d) allvarliga kroniska rubbningar i cirkulationsorganen, till exempel: klaffel och myocardit¹, som företett tecken på cirkulationssvaghet under fångenskap, även om den blandade läkarkommissionen icke kan upptäcka några tecken härpå vid tiden för undersökning; sjukliga tillstånd i hjärtsäcken och blodkärlen (Buerger's sjukdom, aneurysm på de stora kärlen) m.fl.;
- e) allvarliga kroniska sjukdomstillstånd i matsmältningsorganen, till exempel: sår i magsäck eller tolvfingertarm; följer av magsäcksoperationer utförda under fångenskapen; kronisk mag- eller tarmkatarr, som varat mer än ett år och allvarligt påverkar allmäntillståndet; levercirros; kronisk gallblåsesjukdom¹ m.fl.;
- f) allvarliga kroniska sjukdomar i köns- eller urinorganen, till exempel: kroniska njursjukdomar med åtföljande funktionsrubbning; nefrectomi beroende på tuberkulös njure; kronisk njurbäckensinflammation eller kronisk urinblåseinflammation; hydronefros eller pyonefros; allvarliga kroniska gynekologiska tillstånd; normalt havandeskap eller obstetriskt sjukdomstillstånd, då det är omöjligt att få vård i neutralt land, m.fl.;
- g) allvarliga kroniska sjukdomar i centrala och perifera nervsystemet, till exempel: alla uppenbara psykosor och psyko-neuroser såsom allvarlig hysteri, allvarlig fångenskaps-psyko-neuros m.fl., vederbörligen verifierade av specialist;¹ varje form av epilepsi, vederbörligen verifierad av lägerläkaren;¹ åderförkalkning av hjärnan; kronisk neurit av längre varaktighet än ett år m.fl.;
- h) allvarliga kroniska sjukdomar i det vegetativa nervsystemet med ansevärd nedsättning av den andliga eller kroppsliga prestationsförmågan, anmärkningsvärd viktförlust och allmän svaghet;
- i) blindhet på båda ögonen eller på ett öga, när synskärpan på det andra trots användning av korrektionsglas är mindre än 1; nedsättning av synskärpan, som icke genom korrektion kan höjas till 1/2 på minst ett öga;¹ andra grava ögonaffektioner som glaukom, irit, chorioidit, trachom m.fl.;

¹ Den blandade läkarkommissionens beslut skall i stor utsträckning grunda sig på de journaler, som föras av lägerläkarna av samma nationalitet som krigsfångarna, eller på undersökning, som företagits av medicinska specialister tillhörande den kvarhållande makten.

- k) hörselrubbningar, sådana som total ensidig dövhet, om med andra örat icke uppfattas ordinarie tal på ett avstånd av en meter¹ m.fl.;
- l) allvarliga ämnesomsättningsrubbningar, till exempel: sockersjuka i behov av insulinbehandling m.fl.;
- m) allvarliga rubbningar i de endokrina körtlarnas funktion, till exempel: tyreotoxikos, hypothyreos, Addisons sjukdom, Simmonds sjukdom, tetani m.fl.;
- n) allvarliga och kroniska rubbningar i de blodbildande organen;
- o) allvarliga fall av kronisk förgiftning, till exempel: blyförgiftning, kvicksilverförgiftning, morfinism, kokainism, alkoholism, gasförgiftning, radioaktiv förgiftning m.fl.;
- p) kroniska affektioner av rörelseorganen med uppenbara funktionella rubbningar, till exempel: arthrits deformans, primär och sekundär progressiv kronisk polyarthrit; reumatism med allvarliga kliniska symtom m.fl.;
- q) allvarliga kroniska hudsjukdomar, som icke påverkas av behandling;
- r) varje form av elakartade svulster;
- s) allvarliga kroniska infektionssjukdomar, som varat mer än ett år, till exempel: malaria med uttalade organiska förändringar, amöba- eller bacillär dysenteri med grava symtom, tertiär inälvssyfilis resistent mot behandling, spetälska m.fl.;
- t) allvarliga avitaminoser eller allvarliga svälttillstånd.

B. Ombändertagande i neutralt land

Följande kategorier av krigsfångar skola kunna ifrågakomma för ombändertagande i neutralt land:

1) alla sårade krigsfångar, som sannolikt icke komma att tillfriskna i fångenskap men som skulle kunna botas eller vilkas tillstånd skulle kunna bli avsevärt förbättrat genom vård i ett neutralt land;

2) krigsfångar, lidande av varje slags tuberkulos oberoende av i vilket organ, då behandlingen i ett neutralt land sannolikt skulle kunna leda till tillfrisknande eller åtminstone till avsevärd förbättring, med undantag av före fångenskapen botad primär tuberkulos;

3) krigsfångar, som på grund av affektioner i andnings-, cirkulations-, matsmältnings-, nerv-, sinnes-, köns-, urin-, hud- eller rörelseorganen m.fl. äro i behov av behandling, om sådan

behandling uppenbarligen skulle väntas giva bättre resultat i ett neutralt land än i fångenskap;

4) krigsfångar, som hava undergått nefrektomi i fångenskap för icke tuberkulös sjukdom; fall med osteomyelit, i latent stadium eller på bättringsvägen; sockersjuka utan behov av insulinbehandling m.fl.;

5) krigsfångar lidande av krigs- eller fångenskapsneuroser.

Fall av fångenskapsneuroser, som icke äro botade efter tre månaders vistelse i ett neutralt land eller vilka efter denna tidrymd ej tydligt äro på väg mot full hälsa, skola hemsändas.

6) alla krigsfångar lidande av kroniska förgiftningar (gas-, metall-, alkaloid- m.fl.), för vilka utsikterna av behandling i ett neutralt land äro speciellt gynnsamma;

7) alla kvinnliga krigsfångar, som äro gravida eller mödrar med spädbarn och småbarn.

Följande kategorier av krigsfångar kunna icke ifrågakomma för omhändertagande i neutralt land:

1) alla vederbörligen verifierade kroniska psykoser;

2) alla organiska eller funktionella nervösa sjukdomstillstånd, som bedömas obotliga;

3) alla smittosamma sjukdomar under den tidsperiod, de medföra smittorisk med undantag för tuberkulos.

II Allmänna anmärkningar

1) Ovan angivna grunder skola allmänt tolkas och tillämpas så vidsynt som möjligt.

Neuropatiska och psykopatiska tillstånd, orsakade av krig eller fångenskap, såväl som fall av tuberkulos på varje stadium, skola framför allt beredas förmånen av denna vidsynthet. Krigsfångar, som hava erhållit ett flertal sår, av vilka intet i och för sig berättigar till hemsändande, skola undersökas i samma anda med beaktande av det psykiska traumat, som kan hänföras till antalet sår.

2) Alla otvetydiga fall, som giva rätt till direkt hemsändande (amputation, total blindhet eller dövhet, öppen lungtuberkulos, sinnessjukdom, elakartade svulster m.fl.) skola så snart som möjligt undersökas och hemsändas av lägerläkarna eller av militära läkarkommissioner, som utsetts av den kvarhållande makten.

3) Skador och sjukdomar, som förefunnos före kriget och som icke förvärrats, liksom krigsskador, vilka icke utgjort hinder för föregående militär tjänstgöring, skola icke berättiga till direkt hemsändande.

4) Förevarande bestämmelser skola tolkas och tillämpas på samma sätt i alla länder, som äro parter i konflikten. Vederbörande makter och myndigheter skola giva de blandade läkarkommisionerna all hjälp som är nödvändig för genomförandet av deras uppgifter.

5) De exempel, som angivits under punkt 1 ovan, utgöra endast typiska fall. Fall, som icke helt sammanfalla med dessa exempel, skola bedömas i den anda, som framgår av bestämmelserna i artikel 110 i denna konvention och i enlighet med de grundsatser, som innefattas i denna överenskommelse.

*Bilaga II*Reglemente för de blandade
läkarkommissionerna*(se artikel 112)**Artikel 1*

De blandade läkarkommissioner, som omförmälas i artikel 112 av konventionen, skola bestå av tre medlemmar, av vilka två skola tillhöra neutralt land och den tredje utses av den kvarhållande makten. En av de neutrala medlemmarna skall vara ordförande.

Artikel 2

De två neutrala medlemmarna skola på begäran av den kvarhållande makten utses av Röda Korsets internationella kommitté i samråd med skyddsmakten. De kunna vara bosatta antingen i sitt hemland, i annat neutralt land eller inom den kvarhållande maktens territorium.

Artikel 3

De neutrala medlemmarna skola godkännas av vederbörande stridande parter vilka skola meddela sitt godkännande till Röda Korsets internationella kommitté och skyddsmakten. Sedan sådant meddelande lämnats, skola ifrågavarande medlemmar anses vara slutgiltigt utsedda.

Artikel 4

Ställföreträdare skola likaledes utses i tillräckligt antal för att vid behov kunna träda i de ordinarie medlemmarnas ställe. Ställföreträdarna skola utses samtidigt med de ordinarie medlemmarna eller eljest med minsta möjliga tidsutdräkt.

Artikel 5

Därest av någon anledning Röda Korsets internationella kommitté icke kan utse neutrala medlemmar, skall detta ske genom skyddsmakten.

Artikel 6

Såvitt möjligt skall den ena av de båda neutrala läkarna vara kirurg.

Artikel 7

De neutrala medlemmarna skola gentemot de stridande parterna åtnjuta fullständigt oberoende och av dem erhålla erforderliga lättnader för fullgörandet av sitt uppdrag.

Artikel 8

Samtidigt med att medlemmar jämlikt bestämmelserna i artiklarna 2 och 3 i detta reglemente utses, skall Röda Korsets internationella kommitté i samråd med den kvarhållande makten, fastställa vederbörandes tjänstevillkor.

Artikel 9

Sedan de neutrala medlemmarna godkänts, skola de blandade läkarkommissionerna påbörja sitt arbete snarast möjligt och i alla händelser inom tre månader från dagen för godkännandet.

Artikel 10

De blandade läkarkommissionerna skola undersöka samtliga fångar, som omförmälas i artikel 113 i konventionen. De skola föreslå hemsändande, uteslutning från hemsändande eller uppskov till senare undersökning. Deras beslut skola fattas genom omröstning med enkel majoritet.

Artikel 11

Kommissionens beslut skall i varje enskilt fall under månaden efter besöket delgivas den kvarhållande makten, skyddsmakten och Röda Korsets internationella kommitté. Den blandade läkarkommissionen skall likaledes underrätta varje fånge, som blivit undersökt, om beslutet och tillstålla dem, som föreslagits till hemsändande, ett intyg i enlighet med vid denna konvention fogat formulär.

Artikel 12

Den kvarhållande makten skall vara skyldig att inom en tid av tre månader från det att den vederbörligen underrättats om den blandade läkarkommissionens beslut verkställa detta.

Artikel 13

Därest i land, där en blandad läkarkommissions verksamhet synes önskvärd, icke finnes neutrala läkare och om det av någon anledning befinnes omöjligt att utse neutrala läkare, som äro bosatta i annat land, skall den makt, i vars våld krigsfångarna befinna sig, i samråd med skyddsmakten tillsätta en läkarkommission, som med förbehåll för bestämmelserna i artiklarna 1, 2, 3, 4, 5 och 8 i detta reglemente skola hava samma uppgifter som en blandad läkarkommission.

Artikel 14

De blandade läkarkommissionernas verksamhet skall vara kontinuerlig och de skola besöka varje läger med högst sex månaders mellanrum.

Bilaga III

Reglemente angående gemensamma understödsförsändelser till krigsfångar

(se artikel 73)

Artikel 1

Förtroendemännen skola vara berättigade att bland samtliga krigsfångar, som administrativt lyda under deras läger, inbegripet de fångar, som befinna sig i sjukhus, i fängelse eller i annan straffanstalt, fördela de understödsförsändelser, som de omhänderhava.

Artikel 2

Fördelningen av gemensamma understödsförsändelser skall ske i enlighet med givarnas önskemål och enligt av förtroendemännen upprättad plan; fördelning av sjukvårdsmateriel skall dock företrädesvis ske i samförstånd med chefsläkare och dessa må, vad beträffar sjukhus och karantänsanstalt, göra undantag från nämnda instruktioner i den mån de sjukas behov göra detta nödvändigt. Inom den sålunda angivna ramen skall städse en rättvis fördelning äga rum.

Artikel 3

För att kunna kontrollera de mottagna varornas kvalitet och kvantitet samt härom utarbeta utförliga redogörelser att tillställas givarna, skola förtroendemännen eller deras biträden vara berättigade att begiva sig till nära lägret belägna platser, där understödsförsändelser mottagas.

Artikel 4

Förtroendemännen skola beredas möjlighet att kontrollera, att fördelningen av understödsförsändelserna i lägrets underavdelningar och annex sker i enlighet med deras instruktioner.

Artikel 5

Förtroendemännen skola vara berättigade att ifylla, liksom att låta arbetsavdelningarnas förtroendemän eller sjukhusens och karantänsanstaltarnas chefsläkare ifylla, formulär eller frågeformulär, vilka skola tillställas givarna och vilka avse understödsförsändelser (fördelning, behov, mängd m.m.). Dessa formulär och frågeformulär skola, sedan de vederbörligen ifyllts, utan dröjsmål över-sändas till givarna.

Artikel 6

I syfte att kunna verkställa regelbunden fördelning av understödsförsändelser bland krigsfångarna i respektive läger och eventuellt för att kunna möta behov, som må uppstå genom nya krigsfångekontingenters ankomst, skola förtroendemännen vara berättigade att upplägga och bibehålla lager av understödsförsändelser i tillräcklig mängd. De skola för detta ändamål hava tillgång till lämpliga lagerlokaler; varje lagerlokal skall vara försedd med två lås, varvid förtroendemannen skall ha nycklarna till det ena låset och lägrets befälhavare till det andra.

Artikel 7

För den händelse gemensam försändelse av kläder mottages, skall varje krigsfånge hava rätt att behålla minst en fullständig uppsättning kläder. Om fånge innehar mer än en uppsättning kläder, skall förtroendemannen hava rätt att från dem, som äro bäst lottade, taga överskjutande persedlar eller vissa artiklar utöver en, därest det befinner sig nödvändigt för att tillgodose de mindre väl försedda fångarnas behov. Han må dock icke fråntaga fånge en andra uppsättning underkläder, strumpor eller skor, med mindre fånge, som saknar sådana, icke på annat sätt kan utrustas därmed.

Artikel 8

De höga fördragsslutande parterna och i synnerhet den kvarhållande makten skola i så vidsträckt omfattning som möjligt och

med beaktande av för befolkningen gällande ransoneringsbestämmelser medgiva inköp inom sitt område för möjliggörande av fördelning av understödsförsändelser bland krigsfångar; de skola på motsvarande sätt underlätta överföring av penningmedel och andra finansiella, tekniska eller administrativa åtgärder, som vidtagas i och för sådana inköp.

Artikel 9

Föregående bestämmelser utgöra icke hinder för krigsfångars rätt att före ankomsten till ett läger eller under förflyttning mottaga gemensamma understödsförsändelser, och ej heller för skyddsmaktens, Röda Korsets internationella kommittés eller annan organisations för bistånd åt fångar representanter att verkställa fördelning av understödsförsändelser, som de fått i uppdrag att överbringa till mottagarna på sätt, som de finna lämpligt.